

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

นายสมพล เขี่ยมจิตกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS ON PLEDGE UNDER PAWNSHOP ACT B.E. 2505

Mr. Somphol Iumchitkusol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายตามพระราชบัญญัติ

โรงเรียนจ่านา พ.ศ. 2505

โดย

นายสมพล เอี่ยมจิตกุล

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ุ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยันติ ไกรกาญจน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ธนวัฒน์ เนติโพธิ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ ประเสริฐ เสี่ยงสุทธิวงศ์)

สมพล เอี่ยมจิตกุลศล : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 (LEGAL PROBLEMS ON PLEDGE UNDER PAWNSHOP ACT B.E. 2505) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 176 หน้า.

สัญญาจำนำที่ผู้รับจำนำมีสถานะเป็นโรงรับจำนำนั้นย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ว่าด้วยลักษณะจำนำ

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มีประเด็นปัญหาที่สำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก กรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงจากโรงรับจำนำ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” เมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว สิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนย่อมสิ้นไป ประการที่สอง กรณีสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำโดยผู้จำนำเป็นผู้เยาว์ สิทธิในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ในกรณีตามบทบัญญัติมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม คือ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกินกว่า 15 ปีแต่ยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถทำนิติกรรมจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำได้เองตามลำพังโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประการที่สาม กรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมเกินกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ผลทางกฎหมายย่อมจะเป็นว่าข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะทั้งหมด ประการสุดท้าย กรณีเกี่ยวกับผลภายหลังการบังคับจำนำโดยโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ การที่โรงรับจำนำมีสิทธิบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธินั้นย่อมถือได้ว่าเป็นการที่เจ้าหน้าที่ซึ่งก็คือโรงรับจำนำยอมรับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้ ดังนั้นหนี้กู้ยืมเงินที่มีกรจำนำทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกันย่อมระงับสิ้นไป

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้น เห็นว่า บทบัญญัติที่บัญญัติไว้ในของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งที่บัญญัติไว้ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญา ว่าด้วยลักษณะจำนำ และตามหลักทั่วไปที่บัญญัติไว้ในบรรพ 1 และบรรพ 2 ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ได้บัญญัติไว้อย่างครอบคลุม สามารถนำมาปรับใช้กับทั้ง 4 ปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย เพียงแต่ผู้ใช้กฎหมายต้องปรับใช้บทบัญญัติของกฎหมายให้ตรงตามความมุ่งหมายของกฎหมาย

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อผู้เขียน.....
ปีการศึกษา.....2551.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4886282734 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : PAWNSHOP / PLEDGE.

SOMPOL IUMCHITKUSOL : LEGAL PROBLEMS ON PLEDGE UNDER
PAWNSHOP ACT B.E. 2505. ADVISOR : ASSOC.PROF.PAITOON
KONGSOMBOON, 176 pp.

The contract of pledge which pledgee is pawnbroker is governed by the Pawnbrokers Act B.E. 2505 and laws of Pledge under the Civil and Commercial Code.

From the research, legal problems on pledge under the Pawnbrokers Act B.E. 2505 have 4 important issues. First issue concerns about the right of the owner of property to follow and recover his property from any person not entitled to detain it. Section 25 of the Pawnbrokers Act B.E. 2505 is considered to be the exception of the general rule that transferee has no better right than transferor. If pawnbroker forfeits the pledged good then the right of the owner of property to follow and recover his property is suppressed. Second issue concerns about the contract of pledge which pledgor is minor. Section 18 of the Pawnbrokers Act B.E. 2505 is considered to be an exception of the principle of law on the doing of juristic act by minor. Therefore, minor who is after completing fifteen years of age can make a contract of pledge which pledgee is pawnbroker without any consent of his legal representative. Third issue concerns about the case which pawnbroker demands a rate of interest higher than the rate allow by section 17 of the Pawnbrokers Act B.E. 2505. Legal consequence in above case is that the interest rate agreement shall be invalid. Fourth issue concerns about consequence after enforcement of pledge by pawnbroker. Pawnbroker has a right to enforce of pledge by forfeit pledged good which means that pawnbroker accept in lieu of performance another performance than that agreed upon. Therefore, money lending obligation that has personal property to be pledged as security is extinguished.

From the research of the 4 issues mentioned above, the provisions of the Pawnbrokers Act B.E. 2505 and the Civil and Commercial Code in the laws of Pledge, Contracts and Obligations have specifically enacted covering these issues. The law can be applied in all 4 issues with no need to modify the provision of laws only if the person who uses the law applies and adapts the provisions of laws in accordance with the spirit of its provision.

Field of Study : .....Laws..... Student's Signature.....

Academic Year : .....2008..... Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุญรณ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำ ตลอดจนแนวความคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา รวมทั้งได้กรุณาสละเวลา ตรวจและแก้ไขเนื้อหาวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์ธวัชมนต์ เนติโพธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยันตี ไกรกาญจน์ อาจารย์ประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์ และอาจารย์ สิพิม วิวัฒน์วัฒนา ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งของท่านรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้เขียน ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้งชี้แนะประเด็นอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ สำหรับความรักความห่วงใยที่ให้ผู้เขียนเสมอมา รวมทั้งเป็นกำลังใจให้ผู้เขียน จนกระทั่งสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณกันยาลักษณ อัครวินอนันท์ ที่เป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เขียนตลอดมา

ขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน

ท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษา วิชานิติศาสตร์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ผู้เขียนขอขอบเป็นกตเวทิตาแก่ บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้มีส่วนเกื้อกูลเสริมสร้างรากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องประการใดแล้วผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษาและวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2	
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำในส่วนที่เกี่ยวกับสัญญาจำนำ....	6
2.1 ผู้รับจำนำที่ถือว่ามีสถานะเป็นโรงรับจำนำ.....	9
2.2 ข้อจำกัดสิทธิในการทำสัญญาจำนำของโรงรับจำนำ.....	11
2.3 การให้ความคุ้มครองสิทธิโรงรับจำนำ.....	21
2.4 ความสำคัญของตัวรับจำนำ.....	32
2.4.1 ความสำคัญของตัวรับจำนำกับสัญญาจำนำที่ทำกับ โรงรับจำนำ.....	32
2.4.2 ความสำคัญของตัวรับจำนำกับสัญญากู้ยืมเงิน.....	34

	2.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ.....	37
	2.6 หน้าที่ของโรงรับจำนำ.....	41
	2.7 การไถคืนทรัพย์สินจำนำจากโรงรับจำนำ.....	45
	2.8 การเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ.....	47
บทที่ 3	หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเปรียบเทียบกับ การจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	51
	3.1 การใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจำนำกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ.....	51
	3.1.1 หน้าที่ของผู้รับจำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำ.....	52
	3.1.2 ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ.....	55
	3.2 สิทธิของผู้รับจำนำในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้หลักประกัน.....	59
	3.2.1 สิทธิของโรงรับจำนำกับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา.....	59
	3.2.2 สิทธิของโรงรับจำนำที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ.....	60
	3.2.3 สิทธิของโรงรับจำนำกับสิทธิของเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น.....	62
	3.2.4 สิทธิของโรงรับจำนำต่อผู้รับประกันภัย.....	64
	3.3 ความแตกต่างระหว่างการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกับการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	65
บทที่ 4	หลักกฎหมายต่างประเทศอันเกี่ยวกับสัญญาจำนำที่มีคู่สัญญาเป็นโรงรับจำนำ	69
	4.1 บทบัญญัติกฎหมายประเทศอังกฤษ.....	69
	4.1.1 บทนำ.....	69
	4.1.2 การจำนำ การไถทรัพย์สินจำนำและการบังคับจำนำ.....	70

4.1.3	สิทธิของบุคคลที่สามที่มีต่อสิ่งของจำนำ.....	74
4.2	บทบัญญัติกฎหมายประเทศสิงคโปร์.....	75
4.2.1	บทนำ.....	75
4.2.2	บทบัญญัติที่เป็นข้อกำหนดของการประกอบธุรกิจโรงรับจำนำ....	76
4.2.3	การจำนำ และการไถ่ทรัพย์สินจำนำ.....	77
4.2.4	การขายทรัพย์สินที่จำนำ.....	78
4.2.5	การส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำ.....	79
4.3	บทบัญญัติกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา.....	82
4.3.1	คำนิยาม.....	82
4.3.2	ตัวรับจำนำ.....	83
4.3.3	การไถ่ทรัพย์สินจำนำ.....	84
4.3.4	ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ.....	85
4.3.5	หน้าที่ที่ในการส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำ.....	85
4.3.6	การสูญหายหรือบุบสลายซึ่งสิ่งของที่จำนำ.....	86
4.3.7	การบังคับจำนำ.....	87
บทที่ 5	วิเคราะห์ปัญหาอันเกี่ยวกับการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505	89
5.1	ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริง จากโรงรับจำนำ.....	89
5.1.1	กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำ.....	89
5.1.2	สิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สิน.....	97
5.1.3	สิทธิของโรงรับจำนำที่จะได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำ.....	98
5.1.4	กรณีโรงรับจำนำได้รับแจ้งตำหนิรูปพรรณของหาย.....	100

5.2	การทำความเข้าใจระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำในการเก็บรักษา ทรัพย์สินที่จำนำโดยบุคคลภายนอก.....	103
5.3	สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำโดยผู้จำนำเป็นผู้เยาว์.....	106
5.4	ปัญหากรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	111
5.4.1	ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.....	111
5.4.2	การไถ่ทรัพย์สินจำนำในกรณีที่ดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงิน เป็นโมฆะ.....	116
5.4.3	การเรียกคืนซึ่งค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะของผู้จำนำ.....	117
5.5	การโอนซึ่งสิทธิไถ่ทรัพย์สินของผู้จำนำ.....	119
5.6	กรณีที่สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	125
5.7	โรงรับจำนำกับการรับจำนำสิทธิที่มีตราสาร.....	129
5.8	ผลภายหลังการที่โรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ.....	131
บทที่ 6	บทสรุปและเสนอแนะ.....	138
6.1	บทสรุป.....	138
6.2	เสนอแนะ.....	143
	รายการอ้างอิง.....	147
	ภาคผนวก.....	149
	ภาคผนวก ก. Singapore, The Pawnbroker Act 1977 (Chapter 222).....	150
	ภาคผนวก ข. State of Oregon Law, Oregon Code 2007 Chapter 726 Pawnbrokers.....	160
	ภาคผนวก ค. State of Texas Law, Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops.....	171
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	176

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินที่มีขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไปตามชุมชน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีฐานะยากจน ไม่มีหลักทรัพย์พอที่จะกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ บางครั้งจึงมีผู้เรียกโรงรับจำนำว่าธนาคารคนยาก กิจกรรมรับจำนำสิ่งของมีมาแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน แต่สันนิษฐานว่าเริ่มกระทำมาไม่น้อยกว่า 300 ปี ตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเป็นการรับจำนำระหว่างพ่อค้าหรือคหบดีกับผู้มีรายได้น้อย ส่วนโรงรับจำนำที่ตั้งเป็นสำนักบริการอย่างที่พบในปัจจุบันเริ่มตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ครั้งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ปรากฏว่ามีผู้ตั้งโรงรับจำนำทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดกันมากขึ้น ซึ่งก็ส่งผลให้เกิดปัญหาการลักทรัพย์สินบุคคลอื่นมาจำนำสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไป เนื่องจากยังขาดกฎหมายที่รัดกุมเหมาะสมแต่ก็ไม่ประสงค์จะยกเลิกกิจการโรงรับจำนำเสียทีเดียว ด้วยทรงพิจารณาเห็นว่า กิจการนี้มีทั้งคุณและโทษจึงทรงดำริให้มีการตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ รัตนโกสินทร์ศก 114¹ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการในการรับจำนำไว้หลายประการ² เช่นกำหนดให้ผู้ที่ตั้งโรงรับจำนำต้องขออนุญาตกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและระยะเวลาการใช้ใบอนุญาต กำหนดเวลาทำการรับจำนำและไถ่ทรัพย์คืน กำหนดให้จัดทำตัวรับจำนำและบัญชีไว้เป็นหลักฐานและกำหนดอัตราดอกเบี้ยจำนำเป็นต้น การตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ รัตนโกสินทร์ศก 114 มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการรับจำนำที่เคยใช้มาแต่ก่อนเสียทั้งสิ้นพระราชบัญญัตินี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มบทบาทของทางราชการในการควบคุมการประกอบกิจการโรงรับจำนำอย่างจริงจัง

---

¹ เสถียร ลายลักษณ์และคณะ, ประชุมกฎหมายประจำศก (กรุงเทพ : โรงพิมพ์เดลิแมร์, 2522), หน้า 26-27.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-42.

ในปี พ.ศ. 2480 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 มาใช้บังคับ³ มีสาระสำคัญคือ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ร.ศ. 114 และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2470 นอกจากนี้ยังได้กำหนดหลักการอนุญาตให้การตั้งโรงรับจำนำจะต้องกระทำโดยวิธีประมุขทุกระยะเวลา 5 ปี และกำหนดให้ผู้รับจำนำจะต้องเสียค่าใบอนุญาตเป็นรายเดือน และในปี พ.ศ. 2484 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 โดยการออกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484 ขึ้น

สำหรับการตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นได้มีมาเป็นลำดับ โดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484 ที่มีผลบังคับใช้มานาน ทำให้การกำหนดจำนวนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย การขออนุญาต คุณสมบัติของผู้ขอรับอนุญาต และบทกำหนดโทษมีความไม่เหมาะสม จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2505 อันมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2484 ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โดยการตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526 และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และใช้บังคับมาจนกระทั่งปัจจุบัน

การประกอบกิจการโรงรับจำนำย่อมมีความเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาจำนำเพื่อประกันหนี้เงินกู้ ซึ่งกฎหมายที่บังคับใช้กับสัญญาจำนำก็ได้มีบทบัญญัติตราไว้แล้วในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งไม่รัดกุมเพียงพอที่จะควบคุมไปถึงสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำหรืออย่างไร เหตุใดจึงต้องมีการตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งบัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเป็นพิเศษ

ปัญหาว่าเหตุใดจึงต้องมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเป็นพิเศษนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาซึ่งในการศึกษาย่อมจะทำให้ทราบว่าพระราชบัญญัติโรงรับจำนำที่เป็นกฎหมายแม่บทในการควบคุมการประกอบกิจการโรงรับจำนำนั้นมี

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1057-1060.

สาระสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจำนองอย่างไรบ้าง เช่น การกำหนดว่าสัญญาจำนองที่จะอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นผู้รับจำนองต้องมีสถานะเป็นโรงรับจำนำและการรับจำนำนั้นต้องมีขึ้นเพื่อประกันหนี้กู้ยืมเงินที่มีจำนวนไม่เกิน 100,000 บาทเท่านั้น หรือแม้กระทั่งการให้ความคุ้มครองผู้รับจำนองที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำเป็นพิเศษจากการใช้สิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงในกรณีที่ผู้จำนำไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่จำนำ ซึ่งเมื่อได้ศึกษาถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติแล้วย่อมจะทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนองที่ทำกับโรงรับจำนำ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

หนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 757 ก็ยังบัญญัติไว้อีกว่า บทบัญญัติในลักษณะจำนองตามประมวลกฎหมายนั้น ให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนองที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาล แต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมายหรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำเพื่อให้การทำความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนองที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนองอย่างถ่องแท้แล้วจึงต้องมีการวิเคราะห์ถึงแนวความคิดและการนำไปปรับใช้ซึ่งบทบัญญัติลักษณะจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับสัญญาจำนองที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

ดังนั้น จึงควรที่จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนองที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำโดยศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดของกฎหมายว่าเหตุใดการจำนองที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นไม่สมควรที่จะอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยจำนอง โดยต้องมีกฎหมายเพื่อบังคับใช้เป็นพิเศษ รวมทั้งต้องศึกษาถึงปัญหาข้อกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้ อันเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์หรือความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเอง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรวมถึงการวางหลักกฎหมายให้เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และสาระสำคัญของหลักกฎหมายในแต่ละมาตรา

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางข้อกฎหมายอันเนื่องมาจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ

3. ศึกษาเปรียบเทียบสาระสำคัญของกฎหมายโรงรับจำนำของต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาพระราชบัญญัติโรงรับจำนำของประเทศไทย และนำมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมา วัตถุประสงค์ และเหตุผลของการบัญญัติพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 รวมทั้งหลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำ กับสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

4. ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายอันเนื่องมาจากสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

5. เสนอสาระสำคัญของกฎหมายโรงรับจำนำของต่างประเทศเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษากฎหมายโรงรับจำนำของประเทศไทย

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มีปัญหาในทางข้อกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางปัญหามีความขัดแย้งกับทฤษฎีที่สำคัญของกฎหมาย จึงเห็นสมควรต้องศึกษาพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาและวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นการศึกษาค้นคว้า และวิจัยในเชิงเอกสาร (documentary research) ซึ่งจะทำการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาศาลฎีกา ตลอดจนข้อมูลจากทาง internet โดยจะเป็นข้อมูลจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ให้ชัดเจน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความเป็นมา วัตถุประสงค์ และเหตุผลของการบัญญัติพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เพื่อบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ
2. ทำให้ทราบหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 รวมทั้งหลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ทำให้ทราบปัญหาข้อกฎหมายอันเนื่องมาจากสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505
4. ทำให้ทราบสาระสำคัญของกฎหมายโรงรับจำนำของต่างประเทศเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษากฎหมายโรงรับจำนำของประเทศไทย

บทที่ 2

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำในส่วนที่เกี่ยวกับสัญญาจำนำ

เจ้าหนี้สามัญซึ่งไม่มีประกันหรือไม่มีบุริมสิทธิ คือไม่มีสิทธิพิเศษอันเกิดจากสัญญาหรือจากกฎหมายแล้ว เจ้าหนี้ทุกคนย่อมมีสิทธิเสมอกันที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ที่มีอยู่ ดังที่บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 214 ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 733 เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิงรวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย” การที่จะให้ลูกหนี้ชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ละลายไม่ชำระหนี้ มีทางเดียวเท่านั้น คือเจ้าหนี้จะต้องฟ้องต่อศาลขอให้พิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เว้นแต่จะเป็นหนี้บางชนิด ซึ่งกฎหมายกำหนดทางแก้ไขเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ยึดเอาไว้หรือที่ลูกหนี้มอบให้ไว้ตามวิธีการของกฎหมายออกจำหน่ายเอาเงินชำระหนี้เสียเอง แทนที่จะฟ้องร้องต่อศาล แต่ก็ได้รับชำระหนี้เพียงเท่ากับจำนวนเงินที่ขายทรัพย์สินนั้นได้ จำนวนหนี้ยังขาดอยู่เท่าใดต้องมาฟ้องศาล การที่เจ้าหนี้ต้องมาฟ้องศาล เมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว การที่จะได้รับใช้หนี้ต้องใช้วิธีบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ ขอบังคับยึดเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้¹

ดังนั้น เจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันด้วยสัญญาหรือด้วยอำนาจกฎหมายย่อมขาดความมั่นคงไม่อาจจะวางใจได้ว่าตนจะได้รับชำระหนี้หรือไม่ เพราะการที่ไม่มีประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินลูกหนี้อาจจำหน่ายจ่ายโอนหรือถูกยึดทรัพย์สินเอาไปชำระหนี้ตามการบังคับคำพิพากษาของศาล โดยเจ้าหนี้อาจไม่ทันถึงกำหนดชำระก่อน เจ้าหนี้ที่หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ยังไม่อาจบังคับชำระหนี้ได้ เว้นแต่จะเข้าหลักเกณฑ์ที่ลูกหนี้ไม่อาจจะถือเอาประโยชน์จากเงื่อนไขเวลาได้จึงจะขอเข้าไปเคลียหนี้โดยวิธีการฟ้องร้องแล้วขอเคลียหนี้ หรือร้องขอชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นการยากลำบากและได้มาเพียงบางส่วน เหตุนี้เจ้าหนี้จึงต้องชวนหาวิธีให้มีประกันหรือหลักทรัพย์เป็นประกัน เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ มิฉะนั้นเจ้าหนี้จะไม่ยอมให้กู้ยืมหรือทำสัญญากับลูกหนี้ การค้าขาย การลงทุนผลิตสินค้า ต้องอาศัยเงินหรือวัตถุจากบุคคลอื่นมาช่วย จึงจะสามารถดำเนินงานหรือขยายงานซึ่งเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของรัฐ และรัฐเองก็ต้องใช้วิธีให้มีประกันในการดำเนินงานบางประการ กับให้มีสิทธิ

---

¹ เสนีย์ ปราโมช, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, 2519), หน้า 1-2.

เอาชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นบางกรณีสำหรับเอาชำระหนี้ภาษีอากร เหตุนี้รัฐจึงต้องบัญญัติกฎหมายให้มีประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สินเพื่อเจ้าหนี้จะได้ให้กู้ยืมให้สินเชื่อ โดยมีการประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินอันควรไว้วางใจที่จะเอาชำระหนี้²

คำว่า “ประกัน” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีอยู่เพียง 3 ชนิด คือค้ำประกันด้วยบุคคล จำนอง และจำนำสิทธิพิเศษของเจ้าหนี้โดยประการอื่น เช่น สิทธิยึดหน่วงและบุริมสิทธิ หากใช้ประกันในความหมายดังกล่าวมาไม่ สำหรับสิทธิยึดหน่วงตามมาตรา 241 กฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้เพียงแต่จะยึดทรัพย์สินไว้จนกว่าจะมีการใช้หนี้ ต่างกับ จำนอง จำน่า ซึ่งถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินที่เป็นประกันออกขายทอดตลาดชำระหนี้ได้ บุริมสิทธิก็เหมือนกัน กล่าวคือไม่ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ผู้ทรงบุริมสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินในบังคับบุริมสิทธิของลูกหนี้ไปขายทอดตลาดชำระหนี้ตามมาตรา 251 บุริมสิทธิเป็นเรื่องเจ้าหนี้หลายคนแย่งกันเอาชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งมีอยู่ไม่พอใช้หนี้เจ้าหนี้ได้ทุกคน ใครมีบุริมสิทธิดีกว่า คนนั้นได้รับชำระหนี้ไปก่อนตามส่วนจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายจึงต่างกับประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ซึ่งเกิดขึ้นโดยสัญญามิใช่อาศัยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การจำนำเป็นสัญญาอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยปกติแล้วตามกฎหมายเจ้าหนี้มีสิทธิบังคับทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิงรวมถึงสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้มีต่อบุคคลภายนอก ตามหลักกฎหมายในเรื่องนี้นั้นสินทรัพย์ของลูกหนี้ถือเป็นหลักประกันการชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ในทางความเป็นจริงเมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ ลูกหนี้อาจหลบหนีไม่ยอมชำระหนี้อันมีผลทำให้เจ้าหนี้เสียหาย เพื่อความมั่นใจในการที่เจ้าหนี้จะได้รับการชำระหนี้อย่างแน่นอน เจ้าหนี้อาจให้ลูกหนี้หาหลักประกันไว้เพื่อประโยชน์ที่ว่าเมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิบังคับเอาจากหลักประกันนั้นเป็นการทดแทนได้

ลักษณะสำคัญและความหมายของสัญญาจำนำมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ซึ่งบัญญัติว่า “อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำ

² ปิตีกุล จีระมงคลพาณิชย์, กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน จำนอง จำน่า พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2549), หน้า 14-16.

นำส่งมอบสิ่งหรือทรัพย์สินหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้”

จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 การจำนำจึงถือเป็นสัญญาระหว่างผู้จำนำกับผู้รับจำนำ ผู้จำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ผู้จำนำอาจเป็นลูกหนี้หรือบุคคลที่สามก็ได้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ผู้รับจำนำจะฟ้องให้ผู้จำนำซึ่งเป็นบุคคลที่สามชำระหนี้ไม่ได้ ได้แต่บังคับจำนำเอาทรัพย์สินที่จำนำขายทอดตลาดโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล เมื่อขายทอดตลาดแล้วได้เงินมาไม่พอชำระหนี้ ผู้จำนำซึ่งเป็นบุคคลที่สามไม่ต้องรับผิดชอบอีกต่อไป แต่ลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ยังเหลืออยู่ สัญญาจำนำไม่ต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ข้อสำคัญจะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับจำนำ เมื่อสัญญาจำนำเกิดขึ้นแล้วต่อมาเจ้าหนี้ยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนสู่การครอบครองของผู้จำนำไม่ว่าจะยอมกันด้วยวาจาหรือมีการทำหนังสือสัญญาเช่าทรัพย์สิน ก็มีผลทำให้สัญญาจำนำระงับ ผู้จำนำไม่ต้องรับผิดชอบอีกต่อไป แต่ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบตามมูลหนี้ประธาน

สัญญาจำนำเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 13 เรื่องจำนำ ภายหลังเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ออกใช้บังคับเพื่อควบคุมกิจการโรงรับจำนำจึงส่งผลให้มีกฎหมายที่กำหนดถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำถึง 2 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 13 เรื่องจำนำ และ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

จากการที่หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงก่อให้เกิดการแบ่งแยกประเภทของสัญญาจำนำโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ว่าสัญญาจำนำที่ทำขึ้นนั้นอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับใด

สัญญาจำนำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำ
2. สัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

หลักเกณฑ์ที่ใช้เพื่อพิจารณาว่าสัญญาจำหน่ายที่ได้ทำขึ้นนั้นเป็นสัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับใดนั้นต้องพิจารณาจากสถานะของผู้รับจำหน่ายเป็นหลัก หากผู้รับจำหน่ายเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีชื่อรับจำหน่ายสัญญาจำหน่ายที่สร้างขึ้นต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำหน่าย แต่ในกรณีที่ผู้รับจำหน่ายถือได้ว่ามีสถานะเป็นโรงรับจำหน่ายตามที่พระราชบัญญัติโรงรับจำหน่ายได้กำหนดไว้ สัญญาจำหน่ายที่สร้างขึ้นย่อมที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505

การที่สัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่าย ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 นั้น การศึกษาถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่าย ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505

2.1 ผู้รับจำหน่ายที่จะถือว่ามีสถานะเป็นโรงรับจำหน่าย

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าสถานะของผู้รับจำหน่ายเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้เพื่อพิจารณาว่าสัญญาจำหน่ายที่ได้ทำขึ้นนั้นเป็นสัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับใดระหว่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำหน่าย หรือ พระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505

สัญญาจำหน่ายที่ทำกับผู้รับจำหน่ายที่มีสถานะเป็นโรงรับจำหน่ายนั้นย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 ผู้รับจำหน่ายที่จะถือว่ามีสถานะเป็นโรงรับจำหน่ายได้นั้นจะต้องเป็นผู้รับจำหน่ายที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำหน่าย

หลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำหน่าย

1. ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการกับหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงรับจำหน่าย

พระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 มาตรา 8 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงรับจำหน่าย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตั้งโรงรับจำหน่าย

การขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำและการอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในท้องที่ใดมีการกำหนดจำนวนโรงรับจำนำ การขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำให้กระทำโดยการว่าประมุขตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคสามไม่ใช่บังคับแก่การขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำของเทศบาลหรือของทางราชการ”

ในกรณีที่มีผู้ประสงค์จะดำเนินกิจการการรับจำนำเป็นนิติบุคคล เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือ บริษัทจำกัดนั้น เมื่อได้จดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือ บริษัทจำกัดตามกฎหมายแล้ว กรรมการผู้จัดการหรือกรรมการผู้มีอำนาจของนิติบุคคลดังกล่าวจะต้องดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งโรงรับจำนำเช่นเดียวกับผู้รับจำนำที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งผู้ที่จะขอตั้งโรงรับจำนำใหม่จะต้องรอให้มีประกาศของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตที่กำหนดให้มีการจัดตั้งโรงรับจำนำ ซึ่งอาจจะประกาศให้ตั้งโรงรับจำนำได้เป็นบางปี เมื่อมีประกาศแล้วผู้ที่จะตั้งโรงรับจำนำต้องยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งโรงรับจำนำเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นขออนุญาตเพื่อนำเรื่องเสนอคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำพิจารณาอนุญาตต่อไป³

2. ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำนำต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำพ.ศ. 2505 มาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่

ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

³ กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2506) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ข้อ 1.

(6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ

(7) ไม่มีพฤติการณ์อื่นจะก่อความทำลายการเศรษฐกิจหรือความมั่นคง

ของประเทศ

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำเป็นนิติบุคคล กรรมการและผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นด้วย”

เมื่อผู้รับจำนำได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำจากหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงรับจำนำแล้วย่อมถือได้ว่าผู้รับจำนำมีสถานะเป็นโรงรับจำนำ ดังนั้นหากมีการทำสัญญาจำนำภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ประกอบกิจการโรงรับจำนำไว้ในวันที่ยอมส่งผลให้สัญญาจำนำที่สร้างขึ้นเป็นสัญญาจำนำที่มีคู่สัญญาฝ่ายผู้รับจำนำเป็นโรงรับจำนำและเป็นสัญญาจำนำที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

2.2 ข้อจำกัดสิทธิในการทำสัญญาจำนำของโรงรับจำนำ

ผู้รับจำนำที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำนั้นมิใช่ว่าจะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการอื่นเกี่ยวเนื่องกับการจำนำทรัพย์สินโดยไม่มีข้อจำกัดสิทธิแต่อย่างใดไม่ โดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้มีบทบัญญัติที่เป็นการกำหนดเงื่อนไขในการทำสัญญาจำนำของโรงรับจำนำไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งมาตรา 4 นี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดนิยามของคำว่า โรงรับจำนำ ซึ่งหมายความว่า สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท และหมายความรวมถึงตลอดถึงการรับหรือซื้อสิ่งของโดยจ่ายเงินให้สำหรับสิ่งของนั้นเป็นปกติธุระ แต่ละรายมีจำนวนไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรง หรือโดยปริยายว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลังด้วย

ข้อจำกัดสิทธิในการทำสัญญาจำนำของผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำมีดังต่อไปนี้

1. สัญญาจำนำต้องทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ที่มีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท

สัญญาจำหน่ายยอมทำขึ้นมาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ประธาน ดังนั้นจะต้องมีหนี้ประธานระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ซึ่งสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำนำก็ยอมทำขึ้นเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ประธานเช่นเดียวกัน โดยหนี้ประธานนั้นจะต้องมีมูลหนี้มาจากสัญญากู้ยืมเงินเพียงมูลหนี้เดียวเท่านั้น

เมื่อสัญญาจำหน่ายทำขึ้นมาเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของหนี้ประธาน ดังนั้นหนี้ประธานต้องสมบูรณ์ด้วยจึงจะมีความรับผิดชอบตามสัญญาจำหน่าย ถ้าหนี้ประธานไม่สมบูรณ์ ผู้จำหน่ายไม่ต้องรับผิดชอบต่อสัญญาจำหน่าย⁴ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าหนี้ประธานของสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นมืออยู่เพียงมูลหนี้เดียวคือสัญญากู้ยืมเงิน ดังนั้นสัญญากู้ยืมเงินต้องมีความสมบูรณ์ด้วยสัญญาจำหน่ายที่เป็นหน้คูปกรณจึงจะสมบูรณ์

ความสมบูรณ์ของหนี้กู้ยืมเงินอันเป็นหนี้ประธานของการจำนำกับโรงรับจำนำ ดังเป็นที่ทราบกันดีแล้ว เงินตรานั้นเป็นทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไป ดังนั้นการกู้ยืมเงินจึงเป็นการตกลงทำสัญญาใช้สิ้นเปลืองชนิดที่มีวัตถุแห่งสัญญาเป็นเงินตรานั้นเอง กล่าวคือเป็นกรณีให้ผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในเงินตราจำนวนหนึ่งที่ได้ตกลงกันให้ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงว่าจะคืนเงินตราเท่ากับจำนวนที่ได้ยืมไป หากว่าผู้ให้ยืมไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์ในเงินจำนวนนั้นให้ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงคืนด้วยเงินตราอันเดียวกันกับที่ผู้ยืม ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการกู้ยืมเงินแต่อย่างใด แต่อาจถือได้ว่าเป็นการยืมใช้คงรูปได้ เช่น การยืมธนบัตรที่เพิ่งออกใหม่ซึ่งมีมูลค่า 1,000 บาท เพื่อนำไปแสดงแก่บรรดาเพื่อนฝูง แล้วจะนำธนบัตรดังกล่าวมาคืนให้ เป็นต้น

ความสมบูรณ์แห่งสัญญากู้ยืมเงินนั้น ไม่ได้ต่างไปจากสัญญายืมใช้สิ้นเปลืองอื่น ๆ กล่าวคือ ย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรค 2 ที่ว่าสัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ โดยการส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม ดังนี้แม้ว่าจะได้มีการตกลงเพื่อการกู้ยืมไปแล้วแต่หากผู้ให้ยืมไม่ส่งมอบเงินตราตามจำนวนที่ตกลงให้ยืม ย่อมไม่เป็นสัญญาที่บริบูรณ์แต่อย่างใด ไม่มีผลบังคับเป็น

---

⁴ ปัญญา ถนอมรอด, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม คำประกัน จำนอง จำนำ พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550), หน้า 291-292.

สัญญากู้ยืมเงิน ในการส่งมอบเงินของผู้กู้ให้ระลึกลูกอยู่เสมอว่า เป็นการทำให้สัญญากู้ยืมเงินมีความบริบูรณ์เท่านั้น การส่งมอบเงินที่ตกลงกู้ยืมไม่ได้เป็นหนี้อันเกิดจากการตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินแต่อย่างใด⁵

สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำจึงเป็นหนี้อุปกรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประกันหนี้ประธานซึ่งมีมูลหนี้มาจากสัญญากู้ยืมเงินเพียงมูลหนี้เดียว ความสมบูรณ์ของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งเป็นหนี้อุปกรรมขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นหนี้ประธานด้วย ซึ่งความสมบูรณ์แห่งสัญญากู้ยืมเงินนั้นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม ซึ่งในกรณีของสัญญากู้ยืมเงินก็คือ ตัวเงิน ดังนั้นสัญญากู้ยืมเงินต้องสมบูรณ์ด้วยจึงจะมีผลให้สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำมีความสมบูรณ์ ถ้าหนี้ประธานไม่สมบูรณ์ เช่น จำนำสร้อยคอทองคำเป็นประกันหนี้กู้ยืมเงิน แต่ปรากฏว่าโรงรับจำนำไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ให้แก่ผู้จำนำ หนี้กู้ยืมเงินย่อมไม่สมบูรณ์ ผู้จำนำไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญาจำนำ ดังนั้นในกรณีที่สัญญากู้ยืมเงินไม่สมบูรณ์ สัญญาจำนำย่อมใช้บังคับไม่ได้

นอกเหนือไปจากการที่สัญญาที่ทำกับโรงรับจำนำต้องทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน พระราชบัญญัติโรงรับจำนำก็ยังมีข้อจำกัดไปอีกว่า หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินนั้นจะต้องมีจำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งแสนบาท ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากจำนวนเงินของการกู้ยืมเงินโดยมีการจำนำสิ่งของไว้ในแต่ละครั้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3053/2523 จำเลยได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำและได้รับจำนำหวัเข็มขัดทองคำของใจทักซึ่งถูกคนร้ายลักไป จำเลยจะถือเอาประโยชน์ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 ได้ ก็ต้องเป็นการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระแต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท แต่ปรากฏว่าจำเลยรับจำนำทรัพย์สินนี้ไว้เป็นเงินถึงสี่หมื่นบาท จำเลยจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นเรื่องต้องบังคับตาม

⁵ สุธีร์ ศุภนิติย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืมและฝากทรัพย์ พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 98.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของหัวเข็มขัดดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะติดตามเอาคืนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336

เมื่อจำเลยรับจำนำทรัพย์สินไว้มีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งหมื่นบาท การรับจำนำนั้นก็ไม่ใช่ในความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ในจำนวนเงินที่รับจำนำไว้ทั้งสี่หมื่นบาท โดยจะแยกเอาแต่จำนวนเงินหนึ่งหมื่นบาทอันเป็นส่วนหนึ่งของการรับจำนำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองแล้วว่าได้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ย่อมไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3611/2532 คนร้ายชิงทรัพย์สินของโจทก์แล้วเอาไปจำนำที่โรงรับจำนำจำเลย เป็นเงินขึ้นละเกินกว่า 10,000 บาท จำเลยย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 โจทก์จึงมีสิทธิเรียกทรัพย์สินดังกล่าวคืนจากจำเลยได้โดยไม่ต้องเสียค่าไถ่ และแม้โจทก์เสียค่าไถ่ไปแล้วโดยสำคัญผิด โจทก์ก็มีสิทธิเรียกเงินคืนจากจำเลยได้ เพราะการที่จำเลยรับเงินจากโจทก์เป็นการได้ทรัพย์สินมาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้และทำให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยจึงต้องคืนทรัพย์สินให้โจทก์ฐานลามิควรรได้

คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 2 ฉบับข้างต้นเป็นการตัดสินตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ยังมีได้ถูกแก้ไขนิยามของคำว่าโรงรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดให้เพิ่มจำนวนเงินกู้ที่มีจำนำเป็นประกันโดยกำหนดให้การกู้ยืมเงินที่มีการจำนำเป็นประกันหนี้เงินกู้แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท แม้คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 2 ฉบับข้างต้นเป็นการตัดสินตามกฎหมายเก่า แต่ก็ยังสามารถใช้อ้างอิงเป็นบรรทัดฐานได้

ในกรณีสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งแสนบาท ซึ่งเป็นการทำสัญญาจำนำโดยเป็นการฝ่าฝืนข้อจำกัดสิทธิของโรงรับจำนำในการทำสัญญาจำนำ ศาลฎีกาได้ตัดสินโดยวางหลักกฎหมายว่า สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งแสนบาทจะไม่ได้เป็นการ

คุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โดยการจำนำดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁶

2. สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นสิ่งของเท่านั้น การจำนำนั้นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้อยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำ เพื่อประกันการชำระหนี้ หากไม่มีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้แก่ผู้รับจำนำเห็นว่าเป็นการจำนำตามกฎหมาย

โดยปกติ เมื่อการจำนำเป็นการประกันการชำระหนี้ประเภทอื่น การทำสัญญาจำนำจึงต้องทำไว้ต่อผู้รับจำนำซึ่งก็คือเจ้าหนี้ตามสัญญาประเภทอื่น และในขณะเดียวกันการส่งมอบทรัพย์สินจำนำเพื่อเป็นประกันก็ต้องส่งมอบไว้ต่อเจ้าหนี้เช่นกัน และที่สำคัญวัตถุประสงค์ของการส่งมอบนั้น ต้องเป็นการส่งมอบเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ วิธีการส่งมอบในกรณีที่จำนำทรัพย์สินไว้กับโรงรับจำนำต้องเป็นการส่งมอบโดยชัดแจ้งเท่านั้น กล่าวคือต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้อยู่ในความครอบครองของโรงรับจำนำ เช่น ในกรณีที่ต้องการจำนำสร้อยทองก็ต้องนำสร้อยทองไปให้โรงรับจำนำเป็นผู้เก็บรักษาไว้

เมื่อการจำนำต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้อยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำ ทรัพย์สินจำนำจึงต้องตกไปอยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำ ฉะนั้น ถ้าคู่สัญญาตกลงกันว่าจะส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำ แต่ไม่มีการส่งมอบกันจริง ไม่เป็นการจำนำ⁷

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1441/2505 โจทก์เป็นหนี้จำเลย โจทก์จำเลยตกลงกันว่า โจทก์ยอมให้รถยนต์ของโจทก์เป็นประกันหนี้เงินที่โจทก์รับไปจากจำเลย แต่ให้รถยนต์อยู่กับโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของอีกต่อไป ต่อมาโจทก์ไม่ชำระหนี้ จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหนี้ไปยึดรถคันนั้นผลการ โดยอ้างว่า

⁶ สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศวตพิชญ์, หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549), หน้า 190-191.

⁷ ธารทิพย์ เทียมทอง, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549), หน้า 319-320.

โจทก์ได้จำนำรถไว้กับจำเลย โจทก์จึงฟ้องว่าจำเลยละเมิด ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพฤติการณ์ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการจำนำ จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหนี้ไม่มีอำนาจยึดถือรถในฐานะผู้รับจำนำ และไม่มีสิทธิไปยึดครองรถของโจทก์ เมื่อจำเลยไปยึดรถมาจากโจทก์จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “โรงรับจำนำหมายความว่า สถานที่รับจำนำซึ่งประกอบการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้” และ “ทรัพย์สินจำนำหมายความว่า สิ่งของที่รับจำนำ” เมื่อพิจารณาถ้อยคำในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเห็นได้ถึงความมุ่งหมายของกฎหมายที่ต้องการให้โรงรับจำนำเป็นสถานที่รับจำนำสิ่งของเท่านั้น ซึ่งจะมีความแตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีการให้ความหมายของสัญญาจำนำว่าเป็นสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งหากเป็นสัญญาจำนำโดยทั่วไปที่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทรัพย์สินที่จำนำได้ย่อมหมายถึงทรัพย์สินที่อยู่ในประเภทของสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด

สังหาริมทรัพย์ หมายถึง ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย (มาตรา 140 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) การให้นิยามของคำว่า “สังหาริมทรัพย์” ไว้ข้างต้น เป็นการกำหนดค่านิยามของสังหาริมทรัพย์เป็นบทปฏิเสธของนิยามคำว่าอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งหมายถึง ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย (มาตรา 139 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นว่าทรัพย์สินมี 2 ประเภท คือ อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ดังนั้นทรัพย์สินใดที่ไม่เป็นอสังหาริมทรัพย์ก็จะเป็นสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด

ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้ใช้ถ้อยคำที่แตกต่างออกไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งสัญญาจำนำย่อมส่งผลให้สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำมีข้อจำกัดในการสัญญาจำนำได้เฉพาะแต่ทรัพย์สินที่อยู่ในนิยามของคำว่าสิ่งของเท่านั้น แต่ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้จำกัดความของคำว่า “สิ่งของ” เอาไว้ในพระราชบัญญัติ จึงมีประเด็นให้ต้องวินิจฉัยว่าคำว่าสิ่งของนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

การที่จะกำหนดความหมายของคำว่า “สิ่งของ” นั้น จะต้องมีการพิจารณาบทบัญญัติทั้งหลายอันเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นบทบัญญัติที่มีความเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายเนื่องจากมาตรา 13 นั้นเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำให้เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าไว้โดยปลอดภัยในโรงรับจำนำ ดังนั้นทรัพย์สินที่จะนำมาจำหน่ายจะต้องเป็นทรัพย์สินที่มีขนาดที่เหมาะสมสามารถนำมาเก็บรักษาไว้ในโรงรับจำนำได้ ยกตัวอย่างเช่น รถยนต์เป็นทรัพย์สินที่ไม่สามารถนำมาจำหน่ายได้ เพราะผู้รับจำนำไม่สามารถเก็บรักษารถยนต์ไว้ในโรงรับจำนำได้

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าคำว่า “สิ่งของ” ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ น่าจะหมายความเฉพาะถึง วัตถุมีรูปร่างที่สามารถเก็บรักษาไว้ในโรงรับจำนำ ซึ่งต้องมีราคาและถือเอาได้ด้วยเหตุที่การจำหน่ายกับโรงรับจำนำก็เพื่อประกันการชำระหนี้กู้ยืมเงิน โดยจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้แก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ หากผู้จำนำไม่มาไถ่คืนทรัพย์สินภายในเวลาที่กำหนดทรัพย์สินจำนำย่อมหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ กล่าวคือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำได้โอนจากผู้จำนำไปสู่โรงรับจำนำทันที ดังนั้นสิ่งของที่นำมาจำหน่ายจึงต้องเป็นของที่มีมูลค่าเพื่อนำมาเป็นหลักประกันหนี้กู้ยืมเงิน และต้องมีรูปร่างและยึดถือเอาไว้ได้เพื่อความสะดวกในการเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิเมื่อผู้จำนำละเลยไม่ชำระหนี้เงินกู้

ทางปฏิบัติที่ดำเนินกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโรงรับจำนำจะรับจำนำเฉพาะสิ่งของดังต่อไปนี้

ก. ทรัพย์สินจำนำประเภท เพชร ทอง นาก และเงินรูปพรรณ

ทรัพย์สินจำนำประเภทนี้เป็นทรัพย์สินจำนำที่มีราคาสูง แต่มีขนาดเล็กและมีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น แหวน สร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู เข็มกลัด และเข็มขัด เป็นต้น ทรัพย์สินจำนำเหล่านี้เก็บอยู่ในห้องนิรภัย เมื่อผู้จำนำนำทรัพย์สินประเภทนี้มาจำหน่ายผู้รับจำนำจะต้องตรวจสอบดูว่าเป็นของแท้หรือไม่ นั่นคือการรับจำนำทรัพย์สินจะเกิดขึ้นต่อเมื่อทรัพย์สินจำนำเป็นของแท้เท่านั้น ในการตรวจสอบดูทรัพย์สินจำนำนั้นจะต้องพิจารณาคุณภาพ ความยินยอมและราคาซื้อขายขอทรัพย์สินจำนำในท้องตลาด การตรวจสอบดูทรัพย์สินจำนำประเภทนี้จะมีอุปกรณ์ประกอบการตรวจทรัพย์สินจำนำด้วย เช่น การตรวจสอบทองคำ จะต้องมิหินสำหรับฝนทอง มีน้ำกรดหยอด เพื่อให้รู้ว่าทองคำนั้นคุณภาพดีหรือไม่ เป็นทองคำเปอร์เซ็นต์ ส่วนการตรวจสอบเพชรนั้น ก็จะมีเครื่องชั่งน้ำหนักเพชร วัดความกว้าง ความหนา ขนาดของเพชร และมีแว่นขยาย

สำหรับตรวจดำเนินเพชรโดยเฉพาะ สำหรับนากและเงิน ผู้รับจำนำก็ต้องใช้ความชำนาญและอุปกรณ์ตรวจสอบให้แน่ชัดเช่นเดียวกัน

ข. ทรัพย์สินจำนำประเภทเบ็ดเตล็ด

ทรัพย์สินจำนำประเภทนี้มีหลายอย่าง เช่น นาฬิกา วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ จักรเย็บผ้า ตู้เย็น เครื่องมือช่าง ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่องดนตรี และอื่น ๆ เป็นต้น⁸

3. ต้องเป็นการทำสัญญาจำนำโดยมีข้อตกลงไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าจะมีการไถ่คืนได้ในภายหลัง

การที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดให้สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นต้องมีข้อตกลงไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าจะมีการไถ่คืนทรัพย์สินที่จำนำได้ในภายหลังก็เพื่อเป็นการกำหนดให้สิทธิแก่ผู้จำนำที่จะใช้สิทธิไถ่คืนทรัพย์สินที่ตนนำไปจำนำได้เมื่อต้องการ

ลักษณะของสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำนั้น คำว่า “สิทธิ” ในความหมายธรรมดาตามพจนานุกรมนั้นหมายถึง อำนาจอันชอบธรรมหรือความสำเร็จ ส่วนความหมายในทางกฎหมายนั้นคำว่า “สิทธิ” อาจมีความหมายไปได้หลายทางเพราะนอกจากจะกินความไปถึงสิทธิประเภทที่กฎหมายระบุไว้โดยประจักษ์แจ้งแล้ว ยังกินความไปถึงสิทธิประเภทกว้าง ๆ ซึ่งเข้าอยู่ในนามว่า “เสรีภาพ” ด้วย สิทธิประเภทแรกนั้นเป็นสิทธิที่กฎหมายได้กล่าวรับรอง ผู้ทรงสิทธิโดยเฉพาะจะจงอนุญาตให้กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ สิทธิประเภทนี้เรียกว่า “สิทธิสมบูรณ์” (Absolute right) ซึ่งหมายความว่ากฎหมายได้วางไว้อย่างครบถ้วน ส่วนสิทธิประเภทที่สองนั้นเป็นสิทธิที่กฎหมายไม่ได้กล่าวไว้โดยประจักษ์แจ้ง แต่หากเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปเท่านั้นจึงมองไม่เห็นขอบเขตแห่งสิทธินั้นได้ สิทธิอันมีขอบเขตที่ไม่ชัดแจ้งดังกล่าวนี้จึงถูกเรียกโดยใช้นามว่าเป็น “เสรีภาพ”

⁸ เยาวณี กี่ศิริ, “การบริหารงานการเงินของสถานธนาุเคราะห์และโรงรับจำนำ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา ภาควิชาการธนาคารและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 31-33.

อย่างไรก็ตามบุคคลอาจมีสิทธิต่อบุคคลทั่ว ๆ ไปก็ได้ เช่นสิทธิในชีวิต ร่างกาย เกียรติยศ ทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งสิทธินี้มีลักษณะทั่วไปและก่อให้เกิดหน้าที่ในทางดเว้น คือบุคคลทุกคนในโลกมีหน้าที่ดเว้นไม่มาล่วงละเมิดสิทธินี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้สิทธิให้ทำได้ เช่นนายแดงมีสิทธิเหนือหนังสือที่ซื้อมา ทุกคนในโลกก็มีหน้าที่ที่จะไม่ทำให้หนังสือของนายแดงเสียหาย หรือเอาหนังสือของนายแดงไปโดยนายแดงไม่อนุญาต ในทางตำราจึงเรียกสิทธิที่บุคคลมีอยู่ต่อบุคคลทั่ว ๆ ไป ทุกคนว่า “สิทธิเด็ดขาด” หรือ “สิทธิสมบูรณ์” (Absolute right) แต่ถ้าเมื่อใดสิทธิที่มีอยู่ดังกล่าวถูกบุคคลใดล่วงละเมิด เช่นมีผู้มาเอาหนังสือของนายแดงไป นายแดงก็มีสิทธิติดตามและถ้าไม่ได้คืนหรือได้คืนมาในลักษณะบุบสลายก็เรียกค่าเสียหายจากผู้ละเมิดสิทธินั้นฐานละเมิดได้ คือได้เกิดสิทธิเฉพาะตัวผู้ล่วงละเมิดขึ้น ซึ่งผู้ล่วงละเมิดเท่านั้นมีหน้าที่ที่จะใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลผู้มีสิทธิในทางตำราเรียกสิทธิที่บุคคลมีต่อบุคคลคนเดียวหรือต่อบุคคลบางคนที่ว่า “สิทธิสัมพัทธ์” (Relative right) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิทธิที่คู่สัญญาจะพึงมีต่อกันนั้นจึงได้แก่สิทธิสัมพัทธ์นี้เอง หรืออีกนัยหนึ่งนิติสัมพันธ์ที่เกิดจากสัญญาย่อมก่อให้เกิดสิทธิเรียกกร้อง ซึ่งเป็นสิทธิสัมพัทธ์ระหว่างคู่สัญญา

โดยสรุปแล้ว “สิทธิ” ย่อมหมายความว่าประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้

“สิทธิ” ย่อมเป็นประโยชน์เพราะเจ้าของสิทธิย่อมสามารถใช้สิทธิให้เป็นประโยชน์แก่ตนในทางต่าง ๆ เช่น ผู้มีกรรมสิทธิเหนือทรัพย์สินย่อมสามารถครอบครอง ใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน หรือทำลายทรัพย์สินนั้นได้ตามใจชอบ ในเมื่อการกระทำนั้นไม่ละเมิดกฎหมายและไม่กระทบกระทั่งสิทธิของบุคคลอื่น คำว่า “ประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง” นั้นหมายความว่ากฎหมายรับรองว่าประโยชน์นั้น ๆ มีอยู่ เพราะสิทธิจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเข้าองค์ประกอบของกฎหมายที่กำหนดให้สิทธินั้น ๆ เกิดขึ้น ส่วนคำว่า “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง” นั้นหมายความว่าถ้าจะมีบุคคลอื่นเข้ามาล่วงละเมิดสิทธินั้นแล้วรัฐก็จะให้ความคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดสิทธินั้น และถ้าได้มีการล่วงละเมิดสิทธิแล้วรัฐย่อมกำหนดทางแก้ เช่น โดยการตรากฎหมายอาญาให้อำนาจผู้ถูกละเมิดสิทธิในอันที่จะป้องกันสิทธินั้น ๆ ได้เอง (ดูประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68) และตรากฎหมายแพ่งให้สิทธิในอันที่จะใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธินั้นได้เอง (ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 451) เป็นต้น

ดังกล่าวมาแล้วว่า “สิทธิ” นั้นอาจแบ่งออกได้เป็น “สิทธิเด็ดขาด” หรือ “สิทธิสมบูรณ์” และ “สิทธิสัมพัทธ์” หรือ “สิทธิเรียกกร้อง” แต่ในทางหลักวิชานั้นมักนิยมแบ่งสิทธิออกเป็น “ทรัพย์สินสิทธิ” (Real right หรือ Jus in rem) กับ “บุคคลสิทธิ” (Personal right หรือ Jus in personum)

“ทรัพย์สินสิทธิ” ก็คือสิทธิที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน เป็นสิทธิที่จะบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์สินโดยตรง เช่น กรรมสิทธิ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ สิทธิยึดหน่วง ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า เป็นต้น ทรัพย์สินที่ย่อมใช้บังคับแก่บุคคลได้ทั่วไป จนมีผู้กล่าวว่า ทรัพย์สินใช้บังคับแก่บุคคลได้ทั่วโลก เช่นมีกรรมสิทธิในหนังสืออาจจะขีดเขียน ฉีกทำลายอย่างใดก็ได้ แม้หนังสือนั้นจะตกไปอยู่ที่ผู้ใดก็มีสิทธิติดตามเอาคืนมาได้ (มาตรา 1336) เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตาม มาตรา 1329 ถึง 1332 โดยที่ทรัพย์สินใช้บังคับได้แก่บุคคลทั่วไปเช่นนี้ ทรัพย์สินจึงจะก่อตั้งขึ้นได้ก็โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย (มาตรา 1298) จะก่อตั้งขึ้นเองโดยนิติกรรมโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้หาได้ไม่ เช่น สิทธิเก็บกินจะมีขึ้นได้แต่เฉพาะในอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น (มาตรา 1417) บุคคลจะทำสัญญาให้มีสิทธิเก็บกินในสังหาริมทรัพย์หาได้ไม่

สำหรับ “บุคคลสิทธิ” นั้นก็คือสิทธิที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำซึ่งในลักษณะนี้เรียกว่า “สิทธิเรียกร้อง” หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลสิทธิ คือ สิทธิที่มีอยู่เหนือบุคคลเป็นสิทธิที่บังคับเอาแก่ตัวบุคคลให้กระทำหรือมิให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สิทธิของเจ้าน้ำตามสัญญาเช่า สิทธิตามสัญญาเช่า สิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขาย สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในทางละเมิด เป็นต้น สิทธิเหล่านี้เป็นสิทธิที่จะบังคับเอาแก่ตัวลูกหนี้เท่านั้น จะบังคับแย้งเอาจากตัวทรัพย์สินเลยมิได้ ถ้าลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสิทธินั้น ๆ เจ้าน้ำต้องฟ้องร้องบังคับสิทธิโดยอาศัยอำนาจศาล บุคคลสิทธิไม่อาจใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปได้ จะใช้บังคับได้แต่เฉพาะตัวลูกหนี้ ทายาทหรือผู้สืบสิทธิของลูกหนี้เท่านั้น เช่น ก ทำสัญญาจะขายที่ดินให้ ข แต่แล้วกลับไปโอนขายให้ ค ดังนี้ ข จะบังคับให้ ค โอนที่ดินคืนให้ตนหาได้ไม่ ข มีสิทธิเพียงจะบังคับเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก ก หรือถ้าหากเป็นกรณีที่อยู่ในข่ายมาตรา 237 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข ก็อาจขอให้เพิกถอนการโอนอันเป็นการฉ้อฉลนั้นเสียได้ เนื่องจากบุคคลสิทธิเป็นสิทธิที่ใช้บังคับได้แต่เฉพาะบุคคลบางคนดังกล่าวมาแล้วเท่านั้น ฉะนั้น บุคคลสิทธิจึงก่อตั้งหรือเกิดขึ้นได้โดยนิติกรรมหรือโดยนิติเหตุเช่นละเมิดก็ได้⁹

⁹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, การแก้ไขความไม่เป็นธรรมในกฎหมายขายฝาก : รายงานการวิจัย (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2528), หน้า 345-347.

โดยสรุปแล้ว “สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ” จึงมีลักษณะเป็นบุคคลสิทธิ และสิทธิดังกล่าวไม่มีแบบ แต่ต้องแสดงเจตนาในการใช้สิทธิพร้อมกับการชำระสินไถ่ด้วย โดยนัยดังกล่าวสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำจึงมิใช่สิทธิเฉพาะตัวของผู้จำนำและเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง คือเป็นการเรียกร้องให้โรงรับจำนำส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำคืนให้แก่ผู้จำนำ แต่การใช้สิทธิเรียกร้องเช่นนี้ย่อมแตกต่างกับการใช้สิทธิเรียกร้องอย่างอื่นโดยที่ต้องชำระหนี้ตอบแทนด้วย จึงจะเรียกร้องให้โรงรับจำนำส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนมาได้ เมื่อเป็นสิทธิเรียกร้องแล้วโดยปกติก็ย่อมโอนกันได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 303 นอกจากนี้คู่กรณีจะได้แสดงเจตนาเป็นอย่างอื่น แต่การแสดงเจตนา นั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตมิได้ (มาตรา 303 วรรค 2)

2.3 การให้ความคุ้มครองสิทธิโรงรับจำนำ

กรรมสิทธิ์ คือ ทรัพย์สินชนิดหนึ่ง และทรัพย์สินนั้นมิใช่ตัวทรัพย์สินเอง แต่เป็นอำนาจชนิดหนึ่งที่กฎหมายรับรองบังคับให้ ฉะนั้นต้องทำความเข้าใจไว้ให้ดีเช่นเดียวกันว่า กรรมสิทธิ์นั้นมิใช่ตัวทรัพย์สินของเอง หากเป็นเพียงอำนาจชนิดหนึ่งที่บุคคลมีอยู่เหนือทรัพย์สินเท่านั้น แต่อำนาจอันนี้นับว่าเป็นอำนาจอันสมบูรณ์ที่สุดที่บุคคลจะพึงมีเหนือทรัพย์สินได้ กล่าวคืออำนาจแห่งการเป็นเจ้าของนั่นเอง ฉะนั้นในขั้นต้นพึงกล่าวได้ว่า กรรมสิทธิ์ คือ ทรัพย์สินชนิดหนึ่ง อันแสดงถึงความเป็นเจ้าของแห่งทรัพย์สิน

ลักษณะสำคัญของกรรมสิทธิ์

1. กรรมสิทธิ์มีได้เฉพาะในทรัพย์สินที่เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง เหมือนอย่างทรัพย์สินอื่น ๆ ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร เจ้าของหรือ ผู้ทรงสิทธิหากมีกรรมสิทธิ์ไม่ มีได้แต่สิทธิเพียงเท่าที่พระราชบัญญัติก่อตั้งรับรู้ขึ้นไว้เท่านั้น ซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างไปจากกรรมสิทธิ์ เนื่องจากกรรมสิทธิ์มีทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสิทธิ ดังนั้น เมื่อทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งสิทธิสลายไปทั้งหมด กรรมสิทธิ์ย่อมสลายไปด้วย อันเป็นลักษณะสามัญของทรัพย์สินอื่น ๆ ด้วย

2. กรรมสิทธิ์มีอากาการใช้สิทธิเป็นสิทธิมีอำนาจเหนือ กล่าวคือ เจ้าของหรือผู้มีกรรมสิทธิ์สามารถใช้สิทธินั้นได้ด้วยกำลังของตนเองโดยพลการไม่ต้องร้องขออนุญาตจากศาลหรือผู้อื่น แต่ต้องไม่ลืมนึกว่าเจ้าของกรรมสิทธิ์จะมีอากาการใช้สิทธิเช่นนี้ได้ เจ้าของต้องมีการครอบครองทรัพย์สิน

นั้นอยู่ การใช้สิทธิอำนาจเหนือนี้ แม้จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หากทำไปพอสมควรแก่เหตุถือเป็นการป้องกัน ผู้ใช้สิทธิอำนาจเหนือนี้ไม่มีความผิด อันเป็นลักษณะสามัญสำหรับทรัพย์สินอย่างอื่นด้วย

3. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute Rights) เป็นสิทธิที่ใช้นั้นได้กับบุคคลทั่วไป บุคคลทั่วไปมีหน้าที่ต้องเคารพ อันแตกต่างไปจากสิทธิทางหน้าที่ใช้นั้นได้แต่เฉพาะคู่กรณีหรือลูกหนี้เท่านั้น สิทธิเด็ดขาดนี้เป็นลักษณะสามัญของทรัพย์สินอย่างอื่นด้วย

4. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิสูงสุด เป็นสิทธิที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ทรงสิทธิมากกว่าทรัพย์สินอื่นใด ผู้มีกรรมสิทธิ์สามารถจัดความเกี่ยวข้องของผู้อื่นได้ (Exclusive) หรือหวงกันไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนได้อย่างเด็ดขาด ทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น ภาระจำยอม เจ้าของสามารถยกทรัพย์สินไม่สามารถตัดความเกี่ยวข้องของผู้อื่นหรือหวงกันเอาภาระจำยอมมาใช้แต่ผู้เดียว ต้องยินยอมให้ผู้อื่นใช้ด้วย แม้ทรัพย์สินอื่น เช่น สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน ผู้ทรงสิทธิโดยหลักจะสามารถตัดความเกี่ยวข้องของผู้อื่นได้ก็ตาม แต่ก็มีข้อยกเว้นที่ต้องยินยอมให้เจ้าของใช้สิทธิเหนือทรัพย์สินบางประการได้ตามกฎหมาย เช่น สิทธิจำหน่ายจ่ายโอน หรือสิทธิติดตามเอาคืน ตามมาตรา 1336

5. กรรมสิทธิ์เป็นสิทธิถาวร ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติไว้ให้สิ้นสุดไปโดยกาลเวลา ส่วนทรัพย์สินอื่นโดยเฉพาะทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น ถ้าก่อให้เกิดขึ้นกำหนดเวลาไว้ อย่างมากจะมีอยู่ได้เพียง 30 ปี หรือมิฉะนั้นก็มีอยู่ได้ชั่วชีวิตของผู้ทรงสิทธินั้น ๆ (ดูมาตรา 1403, 1412, 1418, 1430) หรือมิฉะนั้นก็มีบทกำหนดไว้ว่าถ้าไม่ใช้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เช่น ไม่ใช้ 10 ปี ทรัพย์สินนั้นย่อมระงับสิ้นไป (ดูมาตรา 1375, 1399)

หลักกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา 1336 ภายในบังคับแห่งกฎหมายเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

จากบทบัญญัติข้างต้นอาจจำแนกอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ได้ 5 ประการ ดังนี้

1. อำนาจใช้สอย

อำนาจใช้สอยทรัพย์สินของผู้ทรงกรรมสิทธิ์นั้น หมายถึง อำนาจที่จะทำประโยชน์ได้ ประโยชน์จากทรัพย์สินตามความต้องการโดยไม่เป็นการทำลายภาวะแห่งทรัพย์สินนั้น เช่น เจ้าของบ้าน อยู่อาศัยในบ้าน เจ้าของรถยนต์ขับรถยนต์ไปทำงาน เจ้าของที่นาทำนาบนที่นา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การใช้สอยทรัพย์สินนี้หากทำให้สภาพของทรัพย์สินเสื่อมสลายไป เช่น เจ้าของขนม กินขนม ไม่ใช่การใช้สอย แต่เป็นการจำหน่ายตัวทรัพย์สินซึ่งผู้ทรงกรรมสิทธิ์มีสิทธิกระทำได้

2. อำนาจจำหน่าย

อำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของผู้ทรงกรรมสิทธิ์นั้น หมายถึง การจำหน่ายจ่ายโอน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขาย แลกเปลี่ยน ให้ ฯลฯ เพื่อให้กรรมสิทธิ์พ้นไปจากผู้ทรงกรรมสิทธิ์เดิม และรวมตลอดถึงการจำหน่ายโดยการทำลายภาวะของทรัพย์สินด้วย การทำลายทรัพย์สิน เป็นต้น

3. อำนาจได้ดอกผล

อำนาจได้ดอกผลในทรัพย์สินของผู้ทรงกรรมสิทธิ์นั้น หมายถึง ผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ย่อมได้สิทธิในดอกผลของทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าจะเป็นดอกผลธรรมดาหรือดอกผลนิรันดร์ เช่น เจ้าของแม่หมู ย่อมมีสิทธิได้ลูกหมู หรือเจ้าของบ้านที่นำออกให้เช่า ย่อมมีสิทธิได้รับค่าเช่า เป็นต้น

4. อำนาจติดตามเอาคืน

อำนาจติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของผู้ทรงกรรมสิทธิ์ หมายถึง ผู้ทรงกรรมสิทธิ์ติดตามเอาทรัพย์สินของตนจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ อำนาจนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งของผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในอันที่จะติดตามและเอาคืนทรัพย์สินของตนคืนโดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาล แต่ทั้งนี้หมายความว่าผู้อื่นจะต้องมิได้โต้แย้งอำนาจของผู้ทรงกรรมสิทธิ์ หากบุคคลอื่นโต้แย้งว่าเขามีสิทธิที่จะยึดทรัพย์สินนี้ไว้ได้โดยชอบ ผู้ทรงกรรมสิทธิ์จะยึดเอาคืนโดยพลการย่อมไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้ต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อเอาคืนซึ่งทรัพย์สินนั้น

5. อำนาจขัดขวาง

อำนาจขัดขวางของผู้ทรงกรรมสิทธิ์ หมายถึง ผู้ทรงกรรมสิทธิ์มีอำนาจขัดขวางไม่ให้บุคคลอื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อำนาจขัดขวางของผู้ทรงกรรมสิทธิ์นี้มีพื้นฐานแนวความคิดเหมือนกับเรื่องการกระทำโดยป้องกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68 และการกระทำอันได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา 449 และมาตรา 451 โดยที่อำนาจขัดขวางตามมาตรา 1336 นี้ จำกัดเฉพาะเรื่องป้องกันทรัพย์สินเท่านั้น เช่น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ที่พิพาทเป็นของจำเลยที่ 1 ไม่ใช่ของโจทก์ การที่จำเลยเข้าไปทำนาในที่พิพาท จึงไม่เป็นการทำละเมิดต่อโจทก์ และโจทก์ไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปปลูกพืชผลในที่ดินนั้น การที่โจทก์เข้าไปปลูกจึงเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต จำเลยมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของตน และเป็นการใช้สิทธิในที่ดินของจำเลยตามสมควรแก่การทำนาของจำเลย การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์¹⁰

ตามหลักกฎหมายในเรื่องลักษณะสำคัญและอำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินจะมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัญญาจำนำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้จำนำมิใช่เจ้าของทรัพย์สินที่นำมาจำนำไว้กับผู้รับจำนำ ซึ่งเจ้าของซึ่งเป็นผู้ทรงกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิที่จะใช้อำนาจติดตามเอาคืนได้เนื่องจากผู้รับจำนำไม่มีสิทธิที่จะยึดทรัพย์ไว้โดยชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1115/2497 จำเลยที่ 1 เช่าตู้เย็นของโจทก์ไปใช้ในร้านค้าของจำเลยที่ 1 แล้วจำนำตู้เย็นนั้นไว้กับจำเลยที่ 2 ที่ 3 จำเลยที่ 1 ไม่ส่งชำระค่าเช่า โจทก์เรียกตู้เย็นคืน จำเลยที่ 2 ที่ 3 ขนเอาตู้เย็นไปจากจำเลยที่ 1 ไม่ยอมคืนให้โจทก์ โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ 3 ให้ส่งตู้เย็นคืน

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเป็นอันฟังได้ชัดตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองว่า ตู้เย็นรายนี้เป็นของโจทก์ให้จำเลยที่ 1 เช่า แล้วจำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาจำนำไว้แก่จำเลยที่ 2 ที่ 3 จำเลยที่ 1 จึงหาอำนาจประการใดที่จะเอาตู้เย็นของโจทก์ไปทำสัญญาจำนำแก่จำเลยที่ 2 ที่ 3 ไม่สัญญาจำนำนั้นจึงไม่ผูกมัดโจทก์ โจทก์มีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนได้ตามประมวลกฎหมาย

¹⁰ มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 220-229.

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 คำพิพากษาฎีกาที่ 766/2475 ที่จำเลยอ้างมานั้น เป็นเรื่องเกี่ยวแก่การรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำไม่ตรงกับคดีนี้

คำวินิจฉัยในคำพิพากษาฎีกานี้แสดงว่า เอาทรัพย์ของคนอื่นมาจำนำ เจ้าของติดตามเอาคืนได้ ดังนั้น ผู้จำนำต้องเป็นเจ้าของทรัพย์นั้น หน้าที่จำนำเป็นประกันพึงจะเป็นบุริมสิทธิติดทรัพย์นั้น แต่มีข้อสังเกตในฎีกานี้ว่า จำเลยที่ 2 ที่ 3 เพิ่งขนเอาตู้เย็นไปจากผู้จำนำภายหลังจำนำแล้ว จะเป็นจำนำหรือไม่ ตามตัวบทในมาตรา 757 เมื่อลูกหนี้ส่งทรัพย์ให้เจ้าหนี้เป็นประกันนั้นก็เป็นการจำนำเมื่อนั้น ก่อนนั้นยังไม่เป็นจำนำ

คำพิพากษาฎีกาที่ 449/2519 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไปจากโจทก์จำเลยที่ 2 นำรถยนต์ไปให้จำเลยที่ 3 ยึดไว้เป็นประกันหนี้ค่าเครื่องปรับอากาศที่จำเลยที่ 1 เป็นหนี้จำเลยที่ 3 โดยโจทก์มิได้รู้เห็นยินยอม โจทก์เรียกรถคืนจากจำเลยที่ 3 จำเลยที่ 3 ไม่ยอมคืน อ้างว่ารับจำนำไว้โดยสุจริต โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสามให้คืนรถ ถ้าคืนไม่ได้ให้ใช้ราคา

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ร่วมกันคืนหรือใช้ราคาครด 109,230 บาท และให้ใช้ค่าเสียหาย 10,000 บาทแก่โจทก์ ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ 3 ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 3 ร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ด้วย จำเลยที่ 3 ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ปัญหาว่ามีว่า จำเลยที่ 3 จะมีสิทธิยึดรถยนต์คืนพิพาทไว้เป็นประกันได้หรือไม่ และจะต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ด้วยหรือไม่

พิเคราะห์แล้ว การที่จำเลยที่ 1 นำรถยนต์พิพาทมาให้จำเลยที่ 3 ยึดถือไว้เป็นหลักประกันมูลหนี้ค่าเครื่องปรับอากาศที่จำเลยที่ 1 เป็นหนี้จำเลยที่ 3 นั้น เมื่อรถยนต์พิพาทมิใช่เป็นของจำเลยที่ 1 เพราะยังอยู่ในระหว่างเช่าซื้อไปจากโจทก์ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากโจทก์ ทั้งไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้รู้เห็นด้วยกับการกระทำของจำเลยดังกล่าว การจำนำจึงไม่ผูกพันโจทก์ผู้เป็นเจ้าของ

การที่รถยนต์พิพาทมีป้ายวงกลมมีชื่อจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของปิดอยู่ ทำให้จำเลยที่ 3 เชื้อโดยสุจริตว่ารถยนต์เป็นของจำเลยที่ 1 นั้น เมื่อโจทก์รับโอนทะเบียนรถยนต์ทางการต้องออกป้ายวงกลมให้ใหม่ โจทก์นำสืบว่า เมื่อทางการออกป้ายวงกลมมีชื่อโจทก์เป็นเจ้าของรถ โจทก์ให้จำเลยที่ 2 นำไปติดหน้ารถแล้ว การที่จำเลยที่ 2 ไม่นำป้ายวงกลมที่มีชื่อโจทก์ไปติดจะถือเป็นความผิดหรือประมาทเลินเล่อของโจทก์ยังไม่ได้ และจะถือว่าโจทก์แสดงออกหรือเจตนาให้จำเลยเป็นตัวแทนโจทก์ก็ไม่ได้ เมื่อโจทก์เป็นเจ้าของรถจึงมีสิทธิติดตามเอารถยนต์ของตนคืนได้ ตามมาตรา 1336 แห่งประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำเลยที่ 3 จะปฏิเสธไม่ยอมคืนหาได้ไม่ เมื่อไม่คืนก็ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2

คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 2 ฉบับนี้เป็นกรณีของสัญญาจำนำโดยทั่วไปซึ่งเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำ ซึ่งในบทบัญญัติลักษณะจำนำไม่มีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของผู้รับจำนำ ดังนั้นหากผู้รับจำนำรับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำซึ่งมิใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำ เจ้าของที่แท้จริงย่อมมีสิทธิที่จะใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้เนื่องจากผู้รับจำนำไม่มีสิทธิที่ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้โดยชอบ ไป เว้นแต่เจ้าของทรัพย์สินจะทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นผู้รับจำนำเป็นเจ้าของ ถ้าจะเอาคืนต้องไถ่จำนำ¹¹

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 631/2503 โจทก์เอารถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้าไปฝากห้างหุ้นส่วนสามัญ บริษัท อีวีเซ็งชาย 31 คัน นายสีคุณ ผู้จัดการห้างอีวีเซ็งเอารถไปจำนำกับจำเลย 6 คัน เป็นเงิน 15,000 บาท โจทก์จึงเรียกคืนจากจำเลย

จำเลยผู้คดีว่าได้รับจำนำโดยสุจริต เพราะนายสีคุณครอบครองรถที่จำนำและรับรองว่ามีกรรมสิทธิ์เด็ดขาด

ศาลชั้นต้นเชื่อว่ารับจำนำโดยสุจริต พิพากษายกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า รถเป็นของโจทก์ จำเลยรับจำนำจากผู้อื่นโดยเจ้าของมิได้โอนกรรมสิทธิ์ให้ เป็นการได้สิทธิจากผู้ไม่มีอำนาจ นำไปใช้ยืมโจทก์มิได้ พิพากษาให้จำเลยคืนรถทั้ง 6 คัน

ศาลฎีกาเห็นว่า รถรายนี้เป็นสิ่งหาทรัพย์สิน เมื่อโจทก์เอาไปฝากห้างอีวีเซ็งโดยให้ร้านอีวีเซ็งแสดงออกเหมือนหนึ่งเป็นสินค้าของตน จนจำเลยซึ่งเป็นคนภายนอกรับจำนำโดยสุจริตเช่นนี้ โจทก์จะเอาคืนโดยไม่ไถ่ทรัพย์สินคืนหาได้ไม่

แต่ถ้าเป็นกรณีสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ สัญญาจำนำนั้นย่อมอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้มีบทบัญญัติที่เป็นบทคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำเป็นพิเศษโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

¹¹ พจนี ปุษาปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย คำประกันจำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2546), หน้า 303.

“มาตรา 24 ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นมิได้ ในกรณีต่อไปนี้

- (1) ได้รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ
- (2) ได้รับจำนำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่รับแจ้งตามมาตรา 21
- (3) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจำนำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด
- (4) ได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยมิได้จดทะเบียนรายการตามมาตรา 18 ทวิ

ความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้รับจำนำที่จะเรียกชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเอาจากผู้จำนำ”

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น ถ้อยคำในค้ำประกันว่าไว้แต่ในทางที่เป็นโทษแก่ผู้รับจำนำ กล่าวคือ หากการจำนำนั้นเป็นการจำนำที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 โรงรับจำนำจะต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของที่แท้จริงโดยจะเรียกให้ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำไม่ได้ ในทางตรงกันข้ามของการตีความบทบัญญัติดังกล่าว หากโรงรับจำนำได้รับจำนำไว้โดยชอบไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา 24 ผู้รับจำนำจะมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของที่แท้จริงได้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินดังกล่าว

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำจึงเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนจากผู้ที่ไม่มียุติจะยึดถือไว้ กล่าวคือ ในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำที่มีได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำโดยการจำนำดังกล่าวมิได้เป็นการจำนำที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เจ้าของที่แท้จริงไม่สามารถที่จะใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินคืนโดยเรียกให้โรงรับจำนำคืนทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ตนได้ เว้นแต่เจ้าของที่แท้จริงจะชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ

หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำที่จะไม่ต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้กับเจ้าของที่นั้นต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. สัญญาจำนำนั้นต้องเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

ก. ผู้รับจำนำต้องมีสถานะเป็นโรงรับจำนำที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำ กล่าวคือต้องมีการขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำและได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำแล้ว โดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้รับจำนำ

ข. สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นต้องเป็นไปตามข้อจำกัดสิทธิในการทำสัญญาจำนำของผู้รับจำนำที่มีสถานะโรงรับจำนำ ดังต่อไปนี้

(1) สัญญาจำนำต้องทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ที่มีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(2) สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นสิ่งของเท่านั้น

(3) ต้องเป็นการทำสัญญาจำนำโดยมีข้อตกลงไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าจะมีการไถ่คืนได้ในภายหลัง

คำพิพากษาฎีกาที่ 3611/2532 คนร้ายชิงทรัพย์ของโจทก์แล้วเอาไปจำนำที่โรงรับจำนำจำเลย เป็นเงินขึ้นละเกินกว่า 10,000 บาท จำเลยยอมไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 โจทก์เจ้าของทรัพย์จึงมีสิทธิเรียกทรัพย์ดังกล่าวคืนจากจำเลยได้โดยไม่ต้อง เสียค่าไถ่และแม้โจทก์เสียค่าไถ่ไปแล้วโดยสำคัญผิด โจทก์ก็มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินคืนจากจำเลยได้ เพราะการที่จำเลยรับเงินจากโจทก์เป็นการได้ทรัพย์มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้และทำให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยจึงต้องคืนเงินให้โจทก์ฐานลามิควรได้

คำพิพากษาฎีกาข้างต้นเป็นการตัดสินตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ยังมีได้ถูกแก้ไขนิยามของคำว่าโรงรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดให้เพิ่มจำนวนเงินกู้ที่มีจำนำเป็นประกันโดยกำหนดให้การกู้ยืมเงินที่มีการจำนำเป็นประกันหนี้เงินกู้แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท แม้คำพิพากษาฎีกา ฉบับข้างต้นเป็นการตัดสินตามกฎหมายเก่า แต่ก็ยังสามารถใช้อ้างอิงเป็นบรรทัดฐานได้

2. โรงรับจำนำจะต้องรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต กล่าวคือ โรงรับจำนำมิได้กระทำการรับจำนำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา 24

ก. ต้องมิใช่การรับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ

ข. ต้องมิใช่การรับจำนำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำซึ่งบัญญัติไว้ว่า “เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกประกาศดำเนินรูปพรรณของหาย ได้แจ้งเรื่องของหายต่อผู้รับจำนำ ผู้รับจำนำมีหน้าที่ตรวจทรัพย์สินจำนำหรือสิ่งของที่จะรับจำนำ ถ้าปรากฏว่ามีตำหนิรูปพรรณตรงหรือคล้ายกับตำหนิรูปพรรณของหาย ให้ผู้รับจำนำส่งมอบต่อเจ้าพนักงานผู้ซึ่งแจ้งเรื่องของหายนั้นโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีการรับจำนำไว้แล้วให้ส่งสำเนาตัวรับจำนำไปด้วย”

เมื่อมีการกระทำความผิดในทางอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมจะนำความไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจัดส่งประกาศดำเนินรูปพรรณทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายไปยังผู้ประกอบกรโรงรับจำนำทั้งหลาย ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะควบคุมการรับซื้อของโจร และสืบสวนเพื่อจับกุมตัวคนร้าย เมื่อโรงรับจำนำได้รับแจ้งประกาศดำเนินรูปพรรณทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายแล้วก็จะทำการคัดลอกรายการทรัพย์สินตามประกาศดังกล่าวโดยแยกเป็นประเภทๆ เช่น กล้องถ่ายรูป ทองรูปพรรณ หรือนาฬิกา เป็นต้น เมื่อมีผู้มาจำนำโรงรับจำนำจะตรวจสอบรูปพรรณทรัพย์สินที่นำมาจำนำนั้นว่าตรงกับประกาศดำเนินรูปพรรณของหายหรือไม่ หากตรงหรือคล้ายคลึงกันก็ต้องไม่รับจำนำ เพราะถ้ารับจำนำไว้เจ้าของที่แท้จริงซึ่งทรัพย์สินที่จำนำจะเรียกทรัพย์สินที่จำนำคืนได้โดยไม่ต้องไต่สวนทรัพย์สินจำนำ อีกทั้งโรงรับจำนำอาจมีความผิดอาญาฐานรับของโจร และความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

ค. ต้องมิใช่การรับจำนำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจำนำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 886/2521 เครื่องพิมพ์ดีดของจำเลยร่วมถูกลัก ไป 16 เครื่อง ศาลลงโทษผู้ลักไปแล้วโจทก์รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดหลายคร่าวรวม 16 เครื่อง โจทก์ถูกฟ้องฐานรับของโจร ศาลยกฟ้องเพราะไม่พอพียงว่าโจทก์รู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ถูกลักมา จำเลยร่วมได้รับคืนเครื่องพิมพ์ดีดตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ที่ขอให้จำเลยใช้คืนเครื่องพิมพ์ดีดหรือใช้ราคาที่รับจำนำไว้โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดกฎหมายว่า ต่อมาพนักงานสอบสวนยึดเครื่องพิมพ์ดีดทั้ง 16 เครื่อง ได้จากโรงรับจำนำของโจทก์ที่ 1 แล้วได้มอบให้พันตรีบุญเชิดสุมาตรา จำเลยที่ 3 ไปเก็บรักษาไว้จนกว่าคดีจะเสร็จสิ้นหรือไถ่ของคืน และได้จับกุมนายสนั่น ศิริวิติ กับสิบโทสุนทร วิริยะชูศรี ดำเนินคดีในข้อหาลักทรัพย์ศาลอาญาได้พิพากษาเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2517 ให้จำคุกนายสนั่น ศิริวิติ และสิบโทสุนทร วิริยะชูศรี คนละ 3 ปี เครื่องพิมพ์ดีด 16 เครื่องของกลางให้คืนผู้เสียหาย และพนักงานสอบสวนได้จับกุมโจทก์ที่ 2 ในคดีนี้ ดำเนินคดีในข้อหาจับของโจร ศาลอาญาพิจารณแล้ววินิจฉัยว่า พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่โจทก์นำสืบยังไม่พอที่จะรับฟังได้ว่า จำเลย (โจทก์ที่ 2 ในคดีนี้) รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดของกลางไว้โดยรู้ว่าเครื่องพิมพ์ดีดของกลางนั้นได้มา จากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์จึงลงโทษตามฟ้องโจทก์ไม่ได้ พิพากษายกฟ้องโจทก์ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2518 แต่ให้ชั่งจำเลยไว้ในระหว่างอุทธรณ์ ปรากฏตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 7730/2517 และที่ 8060/2518 คดีถึงที่สุดทั้งสองคดี โดยไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ต่อมา โจทก์ทั้งสองจึงมาฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2519 เรียกเครื่องพิมพ์ดีดของกลาง 16 เครื่องคืน

คดี มีประเด็นว่า โจทก์จะฟ้องขอให้ศาลบังคับให้จำเลยและจำเลยร่วมคืนเครื่องพิมพ์ดีด 16 เครื่องที่โจทก์รับจำนำไว้ หากคืนไม่ได้ก็ให้ชดเชยราคาได้หรือไม่ ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 เดิม ซึ่งเป็นกฎหมายใช้บังคับอยู่ในขณะที่โจทก์รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดพิพาท 16 เครื่องบัญญัติว่า “ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นมิได้ ในกรณีต่อไปนี้ (1)...(2) ผู้รับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่า ทรัพย์สินจำนำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด ปรากฏว่า ในคดีของศาลอาญาหมายเลขแดงที่ 8060/2518 ซึ่งพนักงานอัยการได้เป็นโจทก์ฟ้องโจทก์ที่ 2 ในคดีนี้เป็นจำเลยในข้อหาจับของโจรเครื่องพิมพ์ดีดพิพาท 16 เครื่อง ศาลอาญาได้วินิจฉัยแต่เพียงว่าพฤติการณ์ต่าง ๆ ยังไม่พอที่จะรับฟังว่า จำเลย (โจทก์ที่ 2 ในคดีนี้) รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดของกลางไว้โดยรู้ว่าเครื่องพิมพ์ดีดของกลางนั้นได้มา จากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ จึงลงโทษจำเลยตามฟ้องโจทก์ไม่ได้ ปัญหาวินิจฉัยจึงมีว่า โจทก์ได้รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดพิพาท 16 เครื่องไว้โดยมีเหตุอันควรรู้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดหรือไม่” ฯลฯ

ตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ดังที่ได้วินิจฉัยมา จึงเชื่อได้ว่าโจทก์ได้รับจำนำเครื่องพิมพ์ดีดพิพาทรวม 16 เครื่อง ของกองทัพบกจำเลยร่วมไว้โดยมีเหตุอันควรรู้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดโจทก์ต้องคืนเครื่องพิมพ์ดีดดังกล่าวให้ แก่จำเลยร่วมซึ่งเป็นเจ้าของ และจะเรียกร้องให้จำเลยร่วมชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นมิได้ ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ

พ.ศ. 2505 มาตรา 24 ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพนักงานสอบสวนในบังคับบัญชาของจำเลยที่ 1 มอบเครื่องพิมพ์ดีดพิพาทให้จำเลยที่ 3 เจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานของจำเลยร่วมผู้เป็นเจ้าของเครื่องพิมพ์ดีดพิพาทไปโดยชอบ ด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์จึงไม่มีอำนาจมาฟ้องให้จำเลยและจำเลยร่วมรับผิดชอบ

ง. ต้องมิใช่การรับจำนำทรัพย์สินไว้โดยมิได้จัดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ

มาตรา 18 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำบัญญัติไว้ว่า “ในการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรประชาชนของผู้จำนำไว้ให้ชัดเจนในต้นขั้วของตัวรับจำนำ

การที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนดให้โรงรับจำนำต้องจัดรายการตามบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำไว้ก็เพื่อประโยชน์ในหลายด้าน เช่น โรงรับจำนำก็จะได้ตรวจสอบได้ง่ายว่าบุคคลที่มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนั้นเป็นบุคคลคนเดียวกับที่นำมาทรัพย์สินมาจำนำหรือไม่ เพราะหากโรงรับจำนำยอมให้บุคคลอื่นที่มีชื่อผู้จำนำไถ่ทรัพย์สินที่จำนำอาจมีความผิดตามสัญญาจำนำ หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนความผิดอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน กล่าวคือ หากทรัพย์สินที่จำนำเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดและถูกนำมาจำนำไว้กับโรงรับจำนำ หากโรงรับจำนำได้จัดรายการตรมบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำไว้ก็ย่อมจะทำให้การสอบสวนการกระทำความผิดอาญาเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

ดังนั้นหากโรงรับจำนำกระทำการรับจำนำอันเป็นการฝ่าฝืนโดยไม่จัดรายการตามบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จำนำ โรงรับจำนำก็ย่อมไม่ควรที่จะได้รับความคุ้มครองหากเจ้าของที่แท้จริงมาติดตามเอาคืน

บทบัญญัติมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนี้เป็นบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่เป็นการจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนจากผู้ที่ไม่ใช่สิทธิจะยึดถือไว้ กล่าวคือ หากโรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต โดยมิได้เป็นการรับจำนำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 หากภายหลังทรัพย์สินจำนำนั้นมีเจ้าของที่แท้จริงมาขอติดตามเรียกทรัพย์สินคืนจากโรงรับจำนำ โดยหลักแล้วโรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของ หากเจ้าของที่แท้จริงต้องการทรัพย์สินคืนต้องใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินเพราะโรงรับจำนำได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 เว้นแต่กรณีจะเข้าลักษณะประการใดประการหนึ่ง อันเป็นการจำนำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 24 (1)-(4) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรับจำนำโดยมีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางทุจริต

การให้ความคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำเป็นพิเศษโดยมีบทบัญญัติที่จำกัดอำนาจกรรมสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินไว้ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น หากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำไม่มีข้อจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ดังกล่าว โดยให้เจ้าของที่แท้จริงใช้อำนาจติดตามทรัพย์สินได้ในทุกกรณี อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในระบบของการรับจำนำของโรงรับจำนำ กล่าวคือหากโรงรับจำนำจะรับจำนำสิ่งของจากบุคคลใดก็ต้องคอยตรวจสอบให้แน่ชัดเพราะต้องกังวลว่าเจ้าของที่แท้จริงจะเรียกเอาทรัพย์สินนั้นคืนเมื่อใด ก่อนที่จะรับจำนำอาจต้องเสียเวลาสืบให้แน่ใจว่าบุคคลที่นำสิ่งของมาจำนำเป็นผู้มีกรรมสิทธิในสิ่งของนั้นหรือไม่ เหตุขัดข้องนี้อาจทำให้กิจการโรงรับจำนำต้องล้มเลิกกิจการไป จึงมีข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำว่า หากโรงรับจำนำกระทำการรับจำนำโดยมีพฤติการณ์ที่สุจริตแล้ว เจ้าของที่แท้จริงจะเรียกเอาทรัพย์สินจำนำคืนไม่ได้ เว้นแต่จะชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำ

2.4 ความสำคัญของตัวรับจำนำ

2.4.1 ความสำคัญของตัวรับจำนำกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำบัญญัติไว้ว่า “เมื่อมีการรับจำนำ ให้ผู้รับจำนำออกตัวรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ และติดเลขหมายที่ทรัพย์สินจำนำให้ตรงกับเลขหมายตัวรับจำนำ ตัวรับจำนำให้ทำตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง การออกตัวรับจำนำให้ทำตามวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 จำนำนั้นได้มีการบัญญัติไว้ว่าเป็นเพียงสัญญาประเภทหนึ่งที่มีการส่งมอบทรัพย์สินเพื่อประกันการชำระหนี้ โดยที่มีได้บัญญัติว่าจำนำต้องมีการทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องแต่อย่างใด หากพิจารณาหาเหตุแห่งการนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยหลักของการจำนำแล้วการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้อยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ก็นับถือเป็นหลักฐาน

แห่งการทำสัญญาอยู่แล้ว นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมถึงวิธีการบังคับจำหน่าย ผู้รับจำหน่ายสามารถบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินจำหน่ายได้ โดยการนำทรัพย์สินจำหน่ายออกขายทอดตลาดเองโดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งขายทอดตลาด เหล่านี้เป็นข้อสนับสนุนว่าการทำสัญญาจำหน่ายเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือหาที่มีความสำคัญไม่

ถึงแม้ว่าสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายจะมีบทบัญญัติในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่ายที่กำหนดว่าเมื่อมีการรับจำหน่ายโดยโรงรับจำหน่าย จะต้องมีการออกตัวรับจำหน่ายให้แก่ผู้จำหน่ายเพื่อยึดถือไว้ก็ตาม ย่อมไม่อาจถือได้ว่าบทบัญญัติมาตรา 20 นี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังนั้นสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายก็ย่อมเหมือนกับสัญญาจำหน่ายโดยทั่วไปที่ถือว่าการส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่ายเป็นแบบของความสมบูรณ์ของสัญญาจำหน่าย

ตัวรับจำหน่ายเป็นเพียงเอกสารที่โรงรับจำหน่ายออกให้แก่ผู้จำหน่าย ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงถึงการจำหน่ายโดยมีรายละเอียดที่ปรากฏเป็นข้อความอยู่ในตัวที่เกี่ยวกับโรงรับจำหน่าย วันและเวลาที่รับจำหน่าย ชื่อและที่อยู่ของผู้จำหน่าย รายละเอียดของทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย อัตราดอกเบี้ย และลายมือชื่อของผู้รับจำหน่าย และผู้จำหน่าย ตัวรับจำหน่ายจึงสามารถไต่ถามแก่ผู้รับจำหน่ายถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในตัวรับจำหน่ายว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงและแสดงว่าผู้รับจำหน่ายเป็นผู้ออกตัวรับจำหน่ายนี้

ตัวรับจำหน่ายเล่มหนึ่งจะมี 100 ชุด ตัวรับจำหน่ายแต่ละเล่มจะต้องมีลายมือชื่อ และตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานผู้ออกไปอนุญาตจึงจะนำมาใช้ได้ ตัวรับจำหน่ายชุดหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็นสองส่วนเรียงซ้อนกันอยู่ ส่วนแรกเรียกว่าต้นขั้วตัวรับจำหน่ายซึ่งเป็นหลักฐานติดอยู่กับเล่มอยู่ที่โรงรับจำหน่าย ส่วนที่สองคือปลายขั้วตัวรับจำหน่ายซึ่งเป็นส่วนที่จะมอบให้ผู้จำหน่ายเก็บไว้ ตัวรับจำหน่ายทั้งสองส่วนนี้มีรายละเอียดในด้านหน้า เหมือนกันทุกอย่างแตกต่างกันที่ด้านหลังของตัว คือ ด้านหลังของต้นขั้วตัวรับจำหน่ายเป็นส่วนบันทึกรายการ เมื่อมีการไถ่ทรัพย์สินจำหน่ายคืน แต่ด้านหลังของปลายขั้วตัวรับจำหน่าย

ส่วนบนจะเป็นคำเตือนในการจำหน่ายทรัพย์สิน ส่วนล่างเป็นหนังสือมอบฉันทะในกรณีที่ผู้จำหน่ายไม่สามารถมาไถ่คืนทรัพย์สินจำหน่ายด้วยตนเอง¹²

เมื่อผู้จำหน่ายต้องการไถ่ถอนทรัพย์สินจำหน่ายคืน ผู้จำหน่ายต้องนำตัวรับจำหน่ายนี้มาแสดงต่อโรงรับจำหน่ายโดยผู้จำหน่ายต้องเวนคืนตัวรับจำหน่ายให้กับโรงรับจำหน่าย หากผู้จำหน่ายไม่มีตัวรับจำหน่ายมาแสดงเพื่อเวนคืนโรงรับจำหน่ายก็จะปฏิเสธไม่ให้ผู้จำหน่ายใช้สิทธิไถ่ ตัวรับจำหน่ายจึงถือได้ว่าเป็นเอกสารที่แสดงถึงสิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินจำหน่ายของผู้จำหน่ายด้วย

2.4.2 ความสำคัญของตัวรับจำหน่ายกับสัญญากู้ยืมเงิน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายย่อมเป็นการประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประจําาน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคแรก บัญญัติว่า “การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่” ตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ได้วางหลักเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงิน กล่าวคือหากเป็นสัญญากู้ยืมเงินตั้งแต่สองพันบาทขึ้นไปแล้ว จะต้องมิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม มิฉะนั้นจะไม่สามารถฟ้องบังคับตามสัญญากู้ยืมเงินได้ และหมายความรวมถึงการห้ามมิให้ยกเป็นข้อต่อสู้คดีด้วย จะยกเป็นข้อต่อสู้ในคดีก็ทำไม่ได้เช่นกัน กรณีนี้ย่อมพิจารณาต่อไปได้ว่า หากเป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่เกิน 2,000 บาทแล้ว ก็สามารถที่จะฟ้องบังคับคดีได้ โดยไม่ต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือแต่อย่างใด

หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือเป็นเครื่องบ่งชี้ยืนยันข้อเท็จจริงว่าได้มีการทำสัญญากู้ยืมเงินกัน ซึ่งได้มีการจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการลงลายมือชื่อของผู้กู้ไว้ด้วย ถือได้ว่าเป็นพยานเอกสารอย่างหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาในศาล ประการที่สำคัญก็คือว่า การที่กฎหมายกำหนดหลักการเช่นนี้ ย่อมหมายความว่า การพิสูจน์ว่ามีการกู้ยืมกันหรือไม่ จะอาศัยจากหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือเท่านั้น โดยศาลจะไม่รับฟังจากพยานหลักฐานอื่นเช่นจากพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง

¹² กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2506) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 ข้อ 1 และข้อ 2.

รู้เห็นการกู้ยืมแต่อย่างใด ดังนั้นการขาดซึ่งหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือจะทำให้ผู้ให้กู้ขาดประโยชน์ในการฟ้องบังคับคดีทางศาลเพื่อการบังคับชำระหนี้

ลักษณะของหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินตามถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา 653 วรรคแรกที่ว่า “หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ” สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประการคือ ต้องเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง และต้องมีการลงลายมือชื่อของผู้ยืม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ต้องเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด ความหมายของการเป็นหนังสือ คือ การได้จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารอันใดอันหนึ่งโดยมีข้อความในเอกสารนั้นแสดงได้ว่าเป็นการกู้ยืมกัน ส่วนคำที่ว่าหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นจะปรากฏในเอกสารใด ๆ ก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะว่าจะใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม โดยเหตุนี้ถ้าปรากฏว่ามีข้อความที่แสดงได้ว่าเป็นการกู้ยืมเงินและมีการลงลายมือชื่อรับรองข้อความนั้นในเอกสารใด ๆ ก็ย่อมสามารถที่จะอ้างเอาเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้ทั้งสิ้น

เอกสารใดที่จะถือว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้นั้น ความสำคัญอยู่ที่ข้อความที่ปรากฏในเอกสารนั้น กล่าวคือต้องเป็นข้อความที่ได้แสดงได้ว่าเป็นการกู้ยืมในตัวของมันเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อความในเอกสาร อันถือได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน มีข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

1.1 ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืมเงินนั้น จะทำขึ้นโดยวิธีพิมพ์หรือเขียนก็ได้ จะใช้ภาษาอะไรก็ได้ไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาไทยเท่านั้น

1.2 ข้อความที่แสดงถึงการกู้ยืม ต้องแสดงได้ในตัวของมันเองว่า เป็นการกู้ยืม ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “กู้ยืม” ปรากฏในข้อความนั้น กล่าวคือต้องมีใจความที่สื่อแสดงได้ว่าเป็นการกู้ยืมเงิน

คำพิพากษาฎีกาที่ 8752/2538 หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่งมิได้เคร่งครัดถึงกับว่าจะต้องมีถ้อยคำว่ากู้ยืมอยู่ในหนังสือนั้น เมื่อหนังสือมีข้อความระบุว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ จำนวน 188,259 บาท และยังไม่ได้ชำระหนี้ให้โจทก์กับมีลายมือชื่อจำเลยลงไว้และมีตัวโจทก์มาสืบ ประกอบอธิบายว่าหนี้เงินจำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ที่จำเลยได้กู้ยืมเงินโจทก์ไป ซึ่งกระดาดษาทำกลองใส่เค้กมาขายให้ โจทก์เพื่อหักหนี้กันจึงเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมฟ้องร้องได้

1.3 ข้อความอันแสดงถึงการกู้ยืมเงินนั้น จะต้องเป็นข้อความที่ยืนยันได้ว่าการกู้ยืมเงินกันจริง มิใช่เป็นเพียงข้อความที่แสดงถึงเจตนาเพื่อขอยืมเงินเท่านั้น

1.4 ข้อความอันแสดงถึงการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นว่าจะต้องปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับเดียวกัน อาจจะมีปรากฏอยู่ในเอกสารหลาย ๆ ฉบับก็ได้ เมื่อได้นำเอาเอกสารเหล่านั้นมาอ่านประกอบเข้าด้วยกัน หากได้ความว่าเป็นการกู้ยืมแล้ว ถือได้ว่าเอกสารเหล่านั้นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

1.5 ต้องมีข้อความที่กล่าวโดยชัดแจ้ง ระบุถึงจำนวนเงินที่กู้ยืม หากปราศจากการระบุจำนวนเงินในเอกสาร ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1504/2531 เอกสารที่จำเลยทำให้โจทก์มีข้อความว่าจำเลยจะนำเงินจำนวน 50,000 บาทมาใช้ให้แก่โจทก์ภายในเดือนพฤษภาคม 2526 แสดงว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้

2. ต้องได้มีการลงลายมือชื่อผู้ยืมในหนังสือนั้น การลงลายมือชื่อของผู้ยืมเป็นส่วนสำคัญอันจะขาดมิได้ในหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน นอกเหนือจากการที่ข้อความในหนังสือหรือเอกสารอันแสดงถึงการกู้ยืมเงินดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การลงลายมือชื่อของผู้ยืมนี้เป็นการแสดงว่าผู้ยืมได้เป็นผู้ทำข้อความขึ้นเองและเท่ากับเป็นการยืนยันหรือรับรองว่าข้อความที่ปรากฏในเอกสารเป็นความจริงและถูกต้องด้วย การลงลายมือชื่อในหนังสืออันจะถือว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนี้ กฎหมายต้องการแต่เฉพาะลายมือชื่อของผู้ยืมฝ่ายเดียวเท่านั้น โดยเหตุนี้จึงไม่จำเป็นต้องปรากฏว่ามีลายมือชื่อของผู้ให้ยืมด้วยก็ได้ ก็หาทำให้หนังสือนั้นจะไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน และการลงลายมือชื่อของผู้ยืมนี้จะลงลายมือชื่อเป็นภาษาใด ๆ ก็ได้ไม่ว่าจะเป็นภาษาจีน ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นใดก็ได้ทั้งสิ้น¹³

โดยทางปฏิบัติในการกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำนั้นไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินที่ไม่เกินสองพันบาทหรือเกินกว่าสองพันบาท มิได้มีการทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้จำนำซึ่งเป็นผู้ยืม ดังนั้นสัญญากู้ยืมเงินระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำที่ได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมย่อมไม่

¹³ สุธีร์ ศุภนิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืมและฝากทรัพย์, หน้า 102-115.

สามารถฟ้องบังคับตามสัญญาได้ และหมายความรวมถึงการห้ามมิให้ยกเป็นข้อต่อสู้คดีด้วย จะยกเป็นข้อต่อสู้ในคดีก็ทำไม่ได้เช่นกัน

เพื่อแก้ปัญหาของการกู้ยืมเงินระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำที่ได้มีการทำหลักฐานเป็นหนังสือ จึงควรพิจารณาว่าตัวรับจำนำที่เป็นเอกสารที่โรงรับจำนำออกให้ผู้จำนำนั้นสามารถที่จะถือได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้หรือไม่

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ตัวรับจำนำที่โรงรับจำนำได้ออกให้แก่ผู้จำนำถือได้ว่ามีสถานะทางกฎหมายเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ในตัวเอง แม้ตามแบบของตัวรับจำนำทำยกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2520) จะไม่ได้มีคำว่า “กู้ยืม” ปรากฏในตัวรับจำนำ แต่ข้อความในตัวรับจำนำมีข้อความในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่ามีการได้รับเงินไปตั้งจำนวนที่ได้ระบุไว้ อย่างชัดเจนและมีข้อความกำหนดดอกเบี้ยไว้ด้วย ดังนั้นแม้ไม่มีข้อความว่ากู้ยืมเงินกัน ตัวรับจำนำก็ถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

ตัวรับจำนำจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำ เนื่องจากตัวรับจำนำไม่เพียงแต่เป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานแสดงถึงการจำนำ และเป็นเอกสารที่แสดงถึงสิทธิไถ่คืนทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำเท่านั้น แต่ตัวรับจำนำยังถือได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินที่มีการจำนำเป็นประกันด้วย

2.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำก็เพื่อประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธาน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าหนี้กู้ยืมเงินนั้นโดยทั่วไปย่อมเป็นหนี้ที่มีค่าตอบแทน กล่าวคืออาจมีการตกลงให้ค่าตอบแทนในการที่กู้ยืมเงินกันได้ ในการกู้ยืมเงินนั้นถ้าได้มีการตกลงให้ค่าตอบแทนในการได้ใช้เงินตราที่ยืม ค่าตอบแทนที่ผู้ยืมจะต้องเสียนี้มีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะว่า “ดอกเบี้ย”

ดังนั้นคำว่า “ดอกเบ็ญ” จึงมีความหมายว่าเป็นการให้ค่าตอบแทนในการใช้เงินตรา ตามหนี้กู้ยืมเงินเป็นการเฉพาะ ดอกเบ็ญจัดว่าเป็นดอกผลโดยนิตินัยชนิดหนึ่งดังที่ได้ปรากฏใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 148 ซึ่งได้บัญญัติว่า “... (2) ดอกผลนิตินัย กล่าวคือ ดอกเบ็ญ กำไร ค่าเช่า ค่าปันผล หรือลาภอื่น ๆ ที่ได้มาเป็นครั้งคราวแก่เจ้าของทรัพย์สินจากผู้อื่น เพื่อที่ได้ ใช้ทรัพย์สินนั้น ดอกผลเหล่านี้ย่อมคำนวณและถือเอาได้ตามรายวัน” เป็นที่เห็นได้ชัดว่าการจะได้มา ซึ่งดอกผลโดยนิตินัยคือ ดอกเบ็ญนั้นไม่ได้เป็นผลจากการใช้แม่ทรัพย์ตามธรรมชาติแห่งทรัพย์เหมือน อย่างกรณีดอกผลธรรมดา หากแต่เกิดจากการที่คู่กรณีได้ตกลงที่จะให้เป็นค่าตอบแทนในการใช้ทรัพย์สิน นั้น ในทางเศรษฐศาสตร์ “ดอกเบ็ญ” ถือว่าเป็นรายได้ซึ่งผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภทเงินทุน ได้รับจากการที่บุคคลอื่นได้ใช้เงินทุนนั้น

ส่วนการคิดดอกเบ็ญเป็นเงินตรานั้น ผู้ยืมจะต้องเสียมากน้อยเป็นประการใด โดยปกติ จะคิดคำนวณมาจากความมากหรือน้อยของจำนวนเงินที่กู้ยืมและระยะเวลาแห่งการกู้ยืมประกอบกัน โดยการกำหนดขึ้นเป็นอัตราที่เรียกกันว่าอัตราดอกเบ็ญ เช่นร้อยละ 7.5 ต่อปี หรือร้อยละ 12 ต่อปี เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจจะคิดดอกเบ็ญโดยกำหนดเป็นจำนวนเงินที่ตายตัวก็ได้ เช่น ตกลงให้กู้จำนวน 2,000 บาท กำหนดชำระคืนภายใน 6 เดือน คิดดอกเบ็ญ 150 บาท เป็นต้น การให้ดอกเบ็ญแก่กันนี้ สัญญากู้ยืมเงินนั้นเป็นเรื่องที่ต้องได้มีการตกลงกันโดยชัดแจ้งในระหว่างคู่กรณี ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้ทำเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดว่าการตกลงเรียกดอกเบ็ญ ต้องได้กระทำโดยชัดแจ้งและต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด

ในการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบ็ญแยกออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. การไม่ได้ตกลงกำหนดอัตราดอกเบ็ญโดยชัดแจ้ง กรณีนี้เป็นกรณีที่คู่สัญญา ได้มีการตกลงให้ดอกเบ็ญแก่กันแล้วแต่ไม่ได้กำหนดอัตราไว้ ในการนี้จำเป็นจะต้องนำเอาหลัก กฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 มาบังคับใช้ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ถ้าจะต้อง เสียดอกเบ็ญแก่กัน และดอกเบ็ญนั้นไม่ได้กำหนดอัตราไว้โดยนิตินัย ถ้าโดยบทกฎหมายอันใดอันหนึ่ง ชัดแจ้งไซ้ ท่านให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี” หมายความว่า ให้คิดดอกเบ็ญร้อยละ 7.5 ต่อปี¹⁴

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 123.

คำพิพากษาฎีกาที่ 235/2507 สัญญากู้ยืมเงินที่ระบุมาให้คิดดอกเบี้ยกันตามกฎหมาย แต่ไม่ได้กำหนดอัตราว่าเท่าใดนั้น ต้องคิดดอกเบี้ยกันร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีและถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา กู้ ซึ่งผู้ให้กู้จะนำสืบเป็นว่าได้ตกลงดอกเบี้ยกันในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 105/2518 สัญญากู้ระบุ ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยทุกเดือน แม้ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ ผู้ให้กู้เรียกค่าดอกเบี้ยได้ร้อยละ 7.5 ต่อปี ตั้งแต่วันกู้

2. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยจะต้องไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด กฎหมายไม่ยอมให้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ตามอำเภอใจ อันจะเป็นช่องทางให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ชอบได้ อันเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้กู้

2.1 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามประมวลแพ่งและพาณิชย์

ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ได้วางหลักในเรื่องการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ต่อปี” ซึ่งหมายความว่ากฎหมายได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่จะพึงเรียกต่อกันได้ จะต้องไม่เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ในกรณีที่ได้มีการตกลงเกินกว่านั้น เช่นร้อยละ 18 หรือร้อยละ 20 ต่อปี ข้อตกลงดังกล่าวจะไม่มีผลบังคับตามนั้นแต่จะสามารถบังคับกันได้เพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เท่ากับผู้ให้กู้ยังคงมีสิทธิเรียกต้นเงินและดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราในปี พ.ศ. 2475 ทำให้มีผลเปลี่ยนแปลงสภาพบังคับแห่งประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในเบื้องหน้า¹⁵

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ไม่มีผลมากนักในทางปฏิบัติ มีการหลีกเลี่ยงกันอยู่เสมอโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ เช่น อาจมีการกำหนดเรียกดอกเบี้ยไว้เพียงเล็กน้อยในสัญญา แต่ปรากฏว่าใส่จำนวนต้นเงินกู้ไว้สูง ซึ่งในความเป็นจริงได้มอบเงินให้ผู้กู้น้อยกว่าจำนวนที่ปรากฏในสัญญา เป็นต้น กรณีดังกล่าวนี้จัดได้ว่าเป็นเรื่องของการสมยอมกันในระหว่างคู่สัญญา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจผู้กู้เป็นอย่างยิ่ง แต่ผู้กู้ก็ต้องยอมตามนั้นเพราะต้องการเงิน

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

2.2 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมีบัญญัติอยู่ในมาตรา 17 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้รับจำนำเรียกหรือรับดอกเบี้ยเกินอัตรา ดังต่อไปนี้

1. เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 2 ต่อเดือน
2. เงินต้นส่วนที่เกิน 2,000 บาท ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน

การคิดดอกเบี้ยสำหรับกรณีที่ไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน ถ้าเกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน เศษของหนึ่งสัปดาห์ให้ปัดทิ้ง

ในกรณีผู้รับจำนำได้รับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเนื่องจากการรับจำนำนอกจากดอกเบี้ยให้ถือว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นดอกเบี้ยด้วย”

พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจแก่ผู้ประกอบการโรงรับจำนำที่จะเรียกดอกเบี้ยในเงินที่ให้ผู้ยืมจากการประกอบกิจการค้าของตน พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับระหว่างโรงรับจำนำกับบุคคลที่ขอกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าในการกู้ยืมเงินระหว่างผู้จำนำกับโรงรับจำนำนั้น การที่จะพึงเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้นั้นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยไม่อยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำมีข้อกำหนดเป็นการเฉพาะในเรื่องอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ทำให้เกิดการแบ่งแยกการกู้ยืมเงินเป็นสองลักษณะ คือการกู้ยืมเงินระหว่างเอกชนกับเอกชนลักษณะหนึ่ง กับการกู้ยืมเงินระหว่างผู้จำนำกับโรงรับจำนำซึ่งเป็นสถาบันการเงินอีกลักษณะหนึ่ง ในการกู้ยืมเงินระหว่างเอกชนกับเอกชนนั้น กฎหมายที่บังคับเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยอัตราสูงสุด คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ในการที่เอกชนได้กู้เงินจากโรงรับจำนำนั้น กฎหมายที่บังคับเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยอัตราสูงสุดนั้น คือ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 อันเป็นกฎหมายที่สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดให้แก่บรรดาผู้ประกอบการโรงรับจำนำที่จะพึงเรียกจากผู้จำนำซึ่งเป็นผู้กู้กฎหมายฉบับนี้นับว่าเป็นข้อยกเว้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี

อัตราดอกเบี้ยสูงสุดของการกู้ยืมเงินระหว่างเอกชนกับโรงรับจำนำคือ ในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่ไม่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 2 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 24 ต่อปี และในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตรา

ดอกเบี๋ยสูงสุดเป็นร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งแตกต่างจากกำหนดอัตรา ดอกเบี๋ยสูงสุดตามประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ที่กำหนดไว้

2.6 หน้าที่ของโรงรับจำนำ

เนื่องจากการประกอบธุรกิจของโรงรับจำนำนั้น โรงรับจำนำอาจกระทำกาารไปในทาง ที่ทุจริตเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งอาจทำให้บุคคลที่มาใช้บริการของโรงรับจำนำซึ่งเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางสภาวะทางการเงินอยู่แล้วต้องยอมรับสภาพการเอาัดเอาเปรียบ ดังนั้น พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ จึงกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของโรงรับจำนำขึ้น เพื่อควบคุมการประกอบธุรกิจ โรงรับจำนำ ซึ่งข้อกำหนดในเรื่องหน้าที่ของโรงรับจำนำสามารถแยกได้ดังนี้

1. ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีป้ายคำว่า “โรงรับจำนำ” ตามลักษณะที่เจ้าพนักงานผู้ ออกใบอนุญาตกำหนดแสดงไว้ในที่เปิดเผยหน้าโรงรับจำนำ¹⁶
2. ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินจำนำอันมีค่าไว้โดยปลอดภัยในโรงรับ จำนำตามที่คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำกำหนด ซึ่งได้แก่ห้องนิรภัย¹⁷
3. ผู้รับจำนำจะย้ายสถานที่ตั้งโรงรับจำนำไม่ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำก่อน โดยผู้รับจำนำจะต้องยื่นคำขออนุญาตย้ายสถานที่ตั้งโรงรับ จำนำตามแบบ จ. 5¹⁸
4. ในกรณีที่ผู้รับจำนำเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกรรมการหรือ ผู้จัดการ ผู้รับจำนำจะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มีการ เปลี่ยนแปลง¹⁹
5. ผู้รับจำนำต้องจัดให้มีป้ายอัตราดอกเบี้ยเป็นภาษาไทย ตามลักษณะที่เจ้า พนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนดแสดงไว้ในที่เปิดเผยในโรงรับจำนำ²⁰

¹⁶ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 12.

¹⁷ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 13.

¹⁸ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 14.

¹⁹ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 15.

²⁰ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 16.

6. ผู้รับจํานำจะเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังต่อไปนี้ไม่ได้²¹
- 6.1 เงินต้นไม่เกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.00 บาทต่อเดือน
- 6.2 เงินต้นเกิน 2,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือน
- ระยะเวลาในการคิดดอกเบี้ยให้ถือหลักดังนี้
- ก. กรณีระยะเวลารับจํานำไม่ครบเดือน ถ้าไม่เกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นครึ่งเดือน
- ข. กรณีระยะเวลารับจํานำไม่ครบเดือน แต่เกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน
- ทั้งนี้ ให้ปิดเศษของหนึ่งสตางค์ทิ้ง
- ในกรณีผู้รับจํานำได้รับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดเนื่องจากการรับจํานำนอกจากดอกเบี้ย ให้ถือว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นดอกเบี้ยด้วย
7. ห้ามผู้รับจํานำกระทำการดังต่อไปนี้²²
- 7.1 รับจํานำหรือให้ใ้ทรัพย์สินจํานำในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18 นาฬิกา ถึง 8 นาฬิกา
- 7.2 รับจํานำสิ่งของจากภิกษุสามเณร หรือเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี
- 7.3 รับจํานำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการหรือสิ่งของที่มีตำหนิรูปพรรณตรงกับประกาศตำหนิรูปพรรณของหาย
- 7.4 นำทรัพย์สินออกนอกโรงรับจํานำ เว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกไปอนุญาต หรือเพื่อให้พ้นภัยอันตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจํานำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้
- 7.5 ประกอบธุรกิจซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับจํานำ หรือการขายทรัพย์สินจํานำที่หลุดเป็นสิทธิแล้วในบริเวณโรงรับจํานำ
8. ผู้รับจํานำจะต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันทีเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสิ่งของที่มีผู้นำมาจํานำเป็นสิ่งของที่มีผู้ได้มาโดยการกระทำความผิด²³

²¹ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 17.

²² พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 18.

²³ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 19.

9. ผู้รับจํานำจะต้องออกตัวรับจํานำให้แก่ผู้จํานำและติดหมายเลขที่ทรัพย์สินจํานำให้ตรงกับเลขหมายตัวรับจํานำ เมื่อมีการรับจํานำ²⁴

ตัวรับจํานำนั้นให้มีต้นขั้วและปลายขั้ว มีรายการตรงกันโดยให้ต้นขั้วและปลายขั้วซ้อนกัน ฉบับแรกใช้เป็นต้นขั้ว ส่วนฉบับหลังใช้เป็นปลายขั้ว (ตามแบบ จ. 4) ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เย็บเป็นเล่ม ๆ หนึ่งมีร้อยชุด มีหมายเลขลำดับเล่มและฉบับ ก่อนนำออกใช้ทุกเล่มจะต้องมีลายมือชื่อและตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตบนปกในของทุกเล่ม

10. เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกประกาศตําหนิรูปพรรณของหาย ได้แจ้งเรื่องของหายต่อผู้รับจํานำ ผู้รับจํานำมีหน้าที่ตรวจทรัพย์สินหรือของที่รับจํานำว่ามีตําหนิรูปพรรณ ตรงหรือคล้ายกับตําหนิรูปพรรณของหายหรือไม่ ถ้าปรากฏว่าตรงหรือคล้ายกับตําหนิรูปพรรณของหายดังกล่าว ผู้รับจํานำจะต้องส่งมอบทรัพย์สินจํานำนั้นต่อเจ้าพนักงานผู้ซึ่งแจ้งเรื่องของหายนั้นโดยไม่ชักช้า และในกรณีที่มีการรับจํานำไว้แล้ว ก็ให้ส่งสำเนาตัวรับจํานำไปด้วย²⁵

11. ผู้รับจํานำต้องไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินจํานำ เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้²⁶

11.1 ผู้รับจํานำได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่าทรัพย์สินจํานำหรือตัวรับจํานำเป็นของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด

11.2 ผู้รับจํานำมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินจํานำหรือตัวรับจํานำเป็นของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด

ในกรณีทั้งสอง เมื่อผู้รับจํานำไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินจํานำ ผู้รับจํานำต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ทันที และต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตโดยไม่ชักช้า

ในกรณีอื่นนอกเหนือไปจากที่กล่าวในข้อ 11.1 และ 11.2 แล้ว ผู้รับจํานำจะต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจํานำเมื่อมีผู้นำตัวรับจํานำมาขอไถ่ ผู้รับจํานำจะต้องจดแจ้งรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จํานำไว้ให้ชัดแจ้ง และเมื่อให้ไถ่แล้ว ให้นำตัวรับจํานำติดไว้ที่ต้นขั้วตัวรับจํานำและบันทึกวัน เดือน ปี ที่ไถ่ไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำนั้น และจัดให้ผู้ไถ่ทรัพย์สินคืนลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจํานำด้วย

²⁴ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 20.

²⁵ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 21.

²⁶ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 23.

12. ผู้รับจํานำจะต้องคืนทรัพย์สินจํานำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจํานำทรัพย์สินนั้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้²⁷

- 12.1 ได้รับจํานำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ
- 12.2 ได้รับจํานำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ตรงกับรูปพรรณของหาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ทราบก่อนแล้ว
- 12.3 ได้รับจํานำทรัพย์สินไว้โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินจํานำนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด
- 12.4 ได้รับจํานำทรัพย์สินไว้โดยมิได้จดแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัตรประจำตัวของผู้อยู่จํานำ

13. ผู้รับจํานำจะต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินจํานำที่ผู้จํานำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลา 4 เดือน ยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามแบบ จ. 6 และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผยที่โรงรับจํานำนั้นเป็นเวลา 15 วัน เมื่อครบกำหนดแล้วบรรดาทรัพย์สินจํานำตามบัญชีประกาศของผู้รับจํานำซึ่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมิได้ส่งอายัดไว้หรือผู้จํานำมิได้ขอไถ่จะหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจํานำ²⁸

เมื่อทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นสิทธิดังกล่าวแล้ว ผู้รับจํานำจะต้องบันทึก วัน เดือน ปี ที่ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำ และถ้าผู้รับจํานำได้จําหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจํานำที่หลุดเป็นสิทธิแล้ว ก็จะต้องวัน เดือน ปี ที่ได้จําหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจํานำนั้นไว้ในต้นขั้วตัวรับจํานำ

14. ผู้รับจํานำจะต้องจัดทำบัญชีงบเดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตภายในเวลาไม่เกินสิบห้าวัน นับแต่วันสิ้นเดือนปฏิทิน²⁹

15. ผู้รับจํานำจะทำการรับจํานำไม่ได้ในเมื่อถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตั้งโรงรับจํานำ แต่ผู้รับจํานำนั้นยังคงมีหน้าที่ต่อผู้จํานำและถือว่ายังคงเป็นผู้รับจํานำตามกฎหมาย เพียงเท่าที่เกี่ยวกับการรับจํานำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้ว³⁰

²⁷ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 24.

²⁸ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 25.

²⁹ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 27.

³⁰ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 31.

ผู้รับจำนำซึ่งเลิกกิจการแล้วก็ดี หรือผู้รับจำนำที่ต้องเลิกกิจการเพราะใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำสิ้นอายุ และไม่ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งโรงรับจำนำใหม่ยังคงมีหน้าที่ต่อผู้จำนำตามกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการรับจำนำที่ได้กระทำไว้ก่อนแล้ว³¹

หน้าที่ต่าง ๆ ของโรงรับจำนำข้างต้น หากผู้ประกอบการโรงรับจำนำรายใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติก็จะถือว่าเป็นความผิดและมีโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ โดยโทษที่กำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติเป็นโทษปรับหรือจำคุก หรือทั้งปรับและจำ ซึ่งเป็นโทษในทางอาญา พระราชบัญญัติโรงรับจำนำจึงเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับในทางอาญา พระราชบัญญัตินี้จึงถือเป็นกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อย ดังนั้นการตกลงระหว่างโรงรับจำนำกับผู้รับจำนำในเรื่องของหน้าที่ของผู้รับจำนำให้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ถือได้ว่าเป็นข้อตกลงที่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อย ย่อมมีผลให้ข้อตกลงนั้น ๆ เป็นโมฆะไม่มีผลใช้บังคับได้ และในกรณีที่ผู้รับจำนำกระทำผิดหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติซึ่งถือเป็นความผิด ถ้ากรรมการผู้จัดการ หรือพนักงานของผู้รับจำนำเป็นผู้กระทำหรือร่วมกระทำด้วย ผู้นั้นต้องรับโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้สำหรับผู้รับจำนำ³²

2.7 การไถ่คืนทรัพย์สินจำนำจากโรงรับจำนำ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นต้องมีข้อตกลงหรือเข้าใจกันโดยตรงหรือโดยปริยายว่าผู้จำนำจะใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนได้ในภายหลังการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินของผู้จำนำนั้นพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงหน้าที่ของผู้จำนำที่จะต้องปฏิบัติชำระหนี้บางอย่างใดบ้างในการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ

คำว่า “ไถ่” หมายถึง การนำเอาเงินตราหรือสิ่งอื่นไปให้ผู้อื่นเพื่อถอนคืนสิ่งของซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของตนให้พ้นจากการจำนำหรือจำนอง เมื่อการจำนำกับโรงรับจำนำมีขึ้นเพื่อประหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน การไถ่ทรัพย์สินจำนำก็ต้องทำโดยการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน โดยต้องชำระเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ซึ่งคำนวณถึงวันที่มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สิน

³¹ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 32.

³² พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505 มาตรา 42.

ดังนั้นการไถ่ทรัพย์สินจำนำคือนอกจากโรงรับจำนำก็คือการที่ผู้จำนำกระทำการชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่ผู้รับจำนำ ซึ่งกำหนดระยะเวลาของการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 25 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลากว่าสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจำนำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับจำนำได้ปฏิบัติกรณดังกล่าวครบถ้วนตามความในวรรคก่อนแล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินจำนำที่ปรากฏตามบัญชีที่ผู้รับจำนำทำขึ้นและประกาศไว้ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมิได้สั่งอายัดไว้ หรือผู้รับจำนำมิได้ขอไถ่ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันประกาศ หลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำ”

กำหนดระยะเวลาสำหรับการใช้สิทธิไถ่คือนทรัพย์สินจำนำ คือ ภายในกำหนด 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ ดังนั้น ทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำนำมาจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำตราบที่ผู้จำนำยังคงส่งดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 4 เดือน แต่ถ้าผู้จำนำมีเงินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้กู้ยืมพร้อมด้วยดอกเบี้ยเพื่อไถ่ทรัพย์สินจำนำนั้นคืนไปก่อนครบกำหนด 4 เดือน ก็สามารถทำได้ แต่ถ้าพ้นกำหนด 4 เดือนไปแล้วยังไม่มีการส่งดอกเบี้ยหรือขอไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยชำระหนี้กู้ยืม ทรัพย์สินจำนำนั้นจะถูกประกาศเป็นทรัพย์สินขาดส่งดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากการประกาศว่าทรัพย์สินจำนำนั้นเป็นทรัพย์สินที่ขาดส่งดอกเบี้ย ทรัพย์สินจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ ผู้จำนำยังคงมีสิทธิที่จะขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ถอนทรัพย์สินคืนได้ แต่ถ้าพ้นกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันประกาศไปแล้วผู้จำนำไม่สามารถขอส่งดอกเบี้ยใหม่หรือขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำแล้ว

โดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องยอมให้ผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินได้ ตามมาตรา 22 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 23 ผู้รับจำนำต้องให้ไถ่ทรัพย์สินจำนำเมื่อมีผู้จำนำนำตัวรับจำนำมาขอไถ่ ให้ผู้รับจำนำจัดแจ้งรายการตามมาตรา 18 ทวิ และเมื่อให้ไถ่แล้ว ให้นำตัวรับจำนำติดไว้ที่ต้นขั้วรับจำนำและบันทึกวันเดือนปีที่ไถ่ไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำนั้น และจัดให้ผู้ไถ่ทรัพย์สินคืนลงลายมือชื่อในต้นขั้วตัวรับจำนำด้วย”

บทบัญญัติมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำอันเกี่ยวกับการไถ่คืนทรัพย์สินจำนำ กล่าวคือ หากผู้จำนำต้องการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ โดยนำตัวรับจำนำมายื่นต่อโรงรับจำนำเพื่อขอไถ่ทรัพย์สินภายในกำหนดระยะเวลาสำหรับการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินตามมาตรา 25 โรงรับจำนำต้องยินยอมให้ผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนั้นคืน โรงรับจำนำจะปฏิเสธมิให้ผู้จำนำไถ่ทรัพย์สินได้ในกรณีอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ซึ่งผู้รับจำนำจะปฏิเสธมิให้ผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินได้ในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับแจ้งจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่า ทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ โรงรับจำนำมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินจำนำหรือตัวรับจำนำเป็นของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด

การใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำนั้นผู้จำนำต้องนำตัวรับจำนำมาแสดงเพื่อเวนคืนพร้อมขอชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ทรัพย์สินจำนำตามตัวรับจำนำเป็นประกัน เมื่อโรงรับจำนำตรวจดูแล้วยังอยู่ในระยะเวลาที่ไถ่คืนได้คือ ภายในกำหนด 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ การคำนวณดอกเบี้ยจะคิดตามระยะเวลาจำนำ ในอัตราที่โรงรับจำนำกำหนด โรงรับจำนำจะบันทึกรายการในบัตรประจำตัวประชาชนผู้มาขอไถ่ลงในด้านหลังของต้นขั้วตัวรับจำนำพร้อมกับ เดือน ปี ที่มาไถ่ด้วย และผู้จำนำจะต้องพิมพ์ลายนิ้วมือในต้นขั้วตัวรับจำนำให้ชัดเจนเพื่อตรวจสอบได้ว่าเป็นบุคคลเดียวกันกับลายพิมพ์นิ้วมือในปลายขั้วตัวรับจำนำที่พิมพ์ไว้เมื่อวันที่มาจำนำ แล้วจึงนำทรัพย์สินออกจากห้องนิรภัย ซึ่งจะต้องบันทึกการไถ่ทรัพย์สินลงในทะเบียนรับจำนำ พร้อม วัน เดือน ปีที่ไถ่ทรัพย์สินนั้น แล้วจึงนำทรัพย์สินส่งมอบคืนให้แก่ผู้จำนำโดยผู้จำนำจะชำระค่าไถ่ ซึ่งประกอบด้วยเงินต้นและดอกเบี้ย เมื่อได้รับชำระหนี้กู้ยืมแล้วโรงรับจำนำต้องออกใบเสร็จรับเงิน และคืนบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้จำนำ

2.8 การเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ

การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นการส่งมอบสิ่งของให้แก่โรงรับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้น เมื่อหนี้ประณานซึ่งจำนำเป็นประกันถึงกำหนดชำระ และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ผู้รับจำนำอาจใช้สิทธิฟ้องบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ประณานอย่างเจ้าหนี้สามัญ โดยสิทธิจำนำที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินจำนำหรือใช้สิทธิในฐานะผู้รับจำนำบังคับจำนำแก่สิ่งของที่จำนำก็ได้ แต่ในการใช้สิทธิบังคับจำนำก็จะต้องปฏิบัติตามวิธีที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 25 บัญญัติว่า “ให้ผู้รับจํานำทำบัญชีทรัพย์สินจํานำที่ผู้จํานำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลาสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจํานำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับจํานำได้ปฏิบัติการถูกต้องครบถ้วนตามความในวรรคก่อนแล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินจํานำที่ปรากฏตามบัญชีที่ผู้รับจํานำทำขึ้นและประกาศไว้ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมิได้สั่งอายัดไว้ หรือผู้รับจํานำมิได้ขอไถ่ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันประกาศ หลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจํานำ”

ในกรณีที่ผู้จํานำไม่ส่งดอกเบี้ยหรือขอชำระหนี้กู้ยืมภายในกำหนดเวลา 4 เดือน และทรัพย์สินจํานำนั้นได้ถูกประกาศเป็นทรัพย์สินขาดส่งดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 30 วันหลังการประกาศ ทรัพย์สินจํานำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จํานำ ผู้จํานำยังคงมีสิทธิที่จะขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ แต่ถ้าพ้นกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันประกาศไปแล้วผู้จํานำไม่สามารถขอส่งดอกเบี้ยใหม่หรือขอชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนได้ โดยพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 กำหนดให้ทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจํานำ

การเอาทรัพย์สินจํานำหลุดตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจํานำก็ถือได้ว่าเป็นวิธีการบังคับจํานำอย่างหนึ่ง ซึ่งโรงรับจํานำจะเอาทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นสิทธิของตนได้จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ผู้จํานำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลาสี่เดือน
2. โรงรับจํานำต้องจัดทำบัญชีรายการทรัพย์สินจํานำที่ผู้จํานำมิได้ส่งดอกเบี้ยเป็นเวลาสี่เดือน ซึ่งบัญชีดังกล่าวต้องจัดทำตามแบบ จ.6 และยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยในโรงรับจํานำนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน³³
3. ทรัพย์สินจํานำที่ได้ระบุไว้ในบัญชีที่โรงรับจํานำได้ทำขึ้นนั้นต้องมิได้ถูกสั่งอายัด หรือผู้รับจํานำมิได้ขอไถ่ทรัพย์สินภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศบัญชี

³³ กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505, ข้อ 3.

เมื่อมีข้อเท็จจริงครบตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามมาตรา 25 โรงรับจำนำก็มีสิทธิ บังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำได้ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำมิได้มี บทบัญญัติที่กำหนดอย่างชัดเจนถึงผลภายหลังของการเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิว่าโรงรับจำนำมี สิทธิอย่างไรกับทรัพย์สินที่หลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ แต่มีบทบัญญัติมาตรา 26 ที่กำหนดให้โรงรับ จำนำต้องบันทึกวันเดือนปีที่ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิไว้ในต้นขั้วของตัวรับจำนำ และถ้าผู้รับจำนำได้ จำหน่าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิแล้ว ก็ให้บันทึกวันเดือนปีที่จำหน่ายหรือ เปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำไว้ในต้นขั้วตัวรับจำนำ

หากพิจารณาถึงข้อความที่ปรากฏในมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติแล้วจะเห็นได้ว่า ภายหลังที่โรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ ซึ่งสิทธิในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลง สภาพทรัพย์สินขึ้นหนึ่งขึ้นใดนั้นย่อมต้องเป็นของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจึงเท่ากับว่าการที่มีโรง รับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ย่อมเท่ากับ ว่าโรงรับจำนำเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสิ่งของที่จำนำนั้นเมื่อทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิ

อนึ่งมีปัญหาว่าการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำของโรงรับจำนำเมื่อทรัพย์สิน จำนำหลุดเป็นสิทธินี้ เป็นการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยผลของนิติกรรมหรือได้มาโดยผลของกฎหมาย ซึ่ง หลักการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยนิติกรรมนั้นผู้โอนมีเจตนาที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้รับโอนด้วย ความสมัครใจ แต่ผู้โอนจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือตัวแทน หรือเป็นผู้มีอำนาจจำหน่ายจ่ายโอน ทรัพย์สินนั้นได้ ผู้รับโอนจึงได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่โอนนั้นโดยสมบูรณ์ แต่การได้มาโดยผลของ กฎหมายเป็นผลที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยบัญญัติถึงวิธีการได้มาซึ่งสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินไว้โดยตรง เมื่อบุคคลใดได้ปฏิบัติหรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว สิทธิหรือกรรม สิทธิ์ในทรัพย์สินก็จะตกแก่บุคคลนั้นเอง สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ที่ได้รับเป็นผลจากกฎหมายบัญญัติไว้ เช่นนั้นไม่เกี่ยวกับนิติกรรมแก่ประการใด แม้ว่าบางกรณีจะกระทำนิติกรรมต่อกัน แต่ก็อาศัยสิ่งใดจาก นิติกรรมไม่ได้เลย

ผู้เขียนเห็นว่า การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำของโรงรับจำนำเมื่อทรัพย์สินจำนำ หลุดเป็นสิทธินี้ เป็นการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยผลของกฎหมาย มิใช่ผลของนิติกรรมเนื่องจากนิติ สัมพันธะระหว่างโรงรับจำนำกับผู้รับจำนำนั้นอยู่ภายใต้สัญญากู้ยืมเงินและสัญญาจำนำซึ่งคู่สัญญาใน

นิติกรรมทั้ง 2 ประเภทนั้นมิได้มีเจตนาที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำหน่ายให้แก่กันแต่อย่างใด หากแต่เมื่อผู้จำหน่ายไม่ชำระหนี้กู้ยืมเงินที่มีจำหน่ายเป็นประกันโรงรับจำนำก็มีสิทธิที่จะบังคับจำหน่ายเอาทรัพย์สินที่จำหน่ายได้ โดยกฎหมายให้สิทธิในการบังคับจำหน่ายโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำหน่ายก็จะตกเป็นของโรงรับจำนำซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ได้รับเป็นผลจากกฎหมายบัญญัติให้สิทธิโรงรับจำนำในการที่จะบังคับจำหน่ายไว้เช่นนั้นไม่เกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงินหรือสัญญาจำนำแต่อย่างใด

สำหรับโรงรับจำนำนั้น เมื่อมีทรัพย์สินหลุดจำหน่ายเป็นสิทธิแล้ว ก็จะทำกรจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวเช่นเดียวกับการขายสินค้าทั่วไป โดยไม่มีข้อกำหนดว่าต้องประมูลจำหน่ายด้วยวิธีการขายทอดตลาด ซึ่งการขายทรัพย์สินหลุดจำหน่ายโดยทั่วไปแล้วจะทำให้โรงรับจำนำได้กำไร เนื่องจากราคาทรัพย์สินที่จำหน่ายย่อมจะท่วมจำนวนหนี้กู้ยืมที่เป็นหนี้ประธานอยู่แล้ว

บทที่ 3

หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการจำหน่ายตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เปรียบเทียบกับ การจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.1 การใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจำนำกับสัญญาจำนำที่ทำกับ โรงรับจำนำ

มาตรา 757 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า “บทบัญญัติทั้งหลาย
ในลักษณะ 13 นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาลแต่เพียง
ที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำ”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 757 กำหนดให้นำบทบัญญัติในลักษณะ
13 จำนำไปใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือข้อบังคับว่า
ด้วยโรงรับจำนำ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ คือพระราชบัญญัติโรงรับ
จำนำ พ.ศ. 2505 จากบทบัญญัตินี้จึงหมายความว่า ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
การจำหน่ายแล้วไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ก็ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ 13 เรื่อง
จำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีบทบัญญัติกล่าวไว้
โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำแล้ว จะนำบทบัญญัติลักษณะ 13 เรื่องจำนำ ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ข้อความขัดกันนั้นมาใช้ไม่ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 เรื่องจำนำ มีบัญญัติไว้โดยแยกเป็น
หมวดซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวด ตั้งแต่มาตรา 747 ถึงมาตรา 769 หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด 2 ว่า
ด้วยสิทธิหน้าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ หมวดที่ 3 ว่าด้วยการบังคับจำนำ และหมวด 4 ว่าด้วยความ
ระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ จากการที่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติโรงรับจำนำจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติ
ฉบับดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติในส่วนที่กำหนดเรื่องหน้าที่ของโรงรับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแล
รักษาทรัพย์สินที่จำนำ และความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าบทบัญญัติใน
เรื่องการกำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำและความระงับสิ้นไปแห่งการ
จำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 เรื่องจำนำนั้นต้องนำมาบังคับใช้กับสัญญา
จำนำที่ทำกับโรงรับจำนำด้วย

3.1.1 หน้าที่ของผู้รับจํานำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จํานำตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีดังต่อไปนี้

ก. หน้าที่รักษาและสงวนทรัพย์สินที่จํานำ

มาตรา 759 บัญญัติว่า “ผู้รับจํานำจําต้องรักษาทรัพย์สินจํานำไว้ให้ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจํานำนั้นเช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง”

ด้วยเหตุที่การจํานำเพื่อประกันการชำระหนี้โดยจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินหนึ่งอันเป็นทรัพย์สินจํานำให้แก่ผู้รับจํานำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ฉะนั้น ผู้ที่จะต้องมีหน้าที่ในการเก็บรักษาทรัพย์สินจํานำนั้น ๆ ให้ปลอดภัยจึงได้แก่ผู้รับจํานำ ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาทรัพย์สินจํานำนั้นให้ปลอดภัยจากการลักทรัพย์หรือการสูญหายเสียหายของทรัพย์สินจํานำ โดยพิจารณาจากประเภทของทรัพย์สินจํานำว่าจะต้องเก็บรักษาอย่างไรจึงจะปลอดภัย เช่น หากทรัพย์สินจํานำเป็นเครื่องประดับมีราคาแพง การเก็บรักษาให้ปลอดภัยก็ควรเก็บในตู้ให้มิดชิด หากทรัพย์สินจํานำเป็นรถยนต์ก็ควรเก็บรักษาไว้ในโรงรถเพื่อให้ปลอดภัยจากการลักทรัพย์

นอกจากนี้ ผู้รับจํานำยังมีหน้าที่ที่จะต้องสงวนรักษาทรัพย์สินที่จํานำนั้นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนรักษาทรัพย์สินของตนเอง กรณีนี้กฎหมายกำหนดระดับความระมัดระวังในการสงวนทรัพย์สินที่จํานำว่าผู้รับจํานำต้องสงวนทรัพย์สินจํานำอย่างเช่นวิญญูชน ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลทั่วไปดูแลทรัพย์สินของตนเองกันอย่างไร ผู้รับจํานำก็ต้องสงวนรักษาทรัพย์สินนั้นให้ได้ระดับเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ไม่ได้ใช้ระดับการดูแลรักษาของใครคนใดคนหนึ่งเป็นมาตรฐาน ดังนั้น ถ้าแม้ผู้รับจํานำจะใช้ระดับการดูแลรักษาทรัพย์สินตามมาตรฐานที่ตนดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง แต่ระดับการดูแลรักษาทรัพย์สินของผู้รับจํานำคนนั้นต่ำกว่ามาตรฐานของวิญญูชนที่ดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง ก็เท่ากับว่าผู้รับจํานำไม่ได้ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพย์สินจํานำตามที่กฎหมายกำหนด ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้รับจํานำคนนั้นเป็นคนละเอียดรอบคอบและมีมาตรฐานในการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเองสูงกว่าระดับวิญญูชนโดยทั่วไป แม้ผู้รับจํานำคนนั้นจะไม่ได้ดูแลรักษาทรัพย์สินจํานำเหมือนอย่างการดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง เพียงแต่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินจํานำนั้นในระดับเดียวกับ

วิญญูชนที่ดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเอง ผู้รับจำนำคนนั้นก็ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพย์สินจำนำ ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว¹

ข. หน้าที่ที่ต้องไม่เอาทรัพย์สินจำนำออกใช้หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเก็บรักษา

มาตรา 760 บัญญัติว่า “ถ้าผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกใช้เอง หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย หรือเก็บรักษาโดยผู้จำนำมิได้ยินยอมด้วยไซ้ร้ ท่านว่าผู้รับจำนำจะต้องรับผิดชอบเพื่อทรัพย์สินจำนำนั้นสูญหาย หรือบุบสลายไปอย่างไร้ ทั่ว แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ทั่ว ก็คงจะต้องสูญหาย หรือบุบสลายอยู่นั่นเอง”

การส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้แก่ผู้รับจำนำนั้นเป็นไปเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการประกันการชำระหนี้ประธานเท่านั้น ผู้รับจำนำมีสิทธิเพียงยึดถือไว้เป็นประกันการชำระหนี้และผู้รับจำนำยังคงมีหน้าที่เพิ่มเติมในการรักษาทรัพย์สินจำนำให้ปลอดภัยและสงวนทรัพย์สินอย่างเช่นวิญญูชนพึงสงวน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้แล้ว ฉะนั้น กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำจึงยังคงเป็นของผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่ในอันที่ผู้จำนำจะเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้สอยทรัพย์สินจำนำนั้น ๆ หากผู้รับจำนำจะมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินจำนำ ก็จะต้องเป็นกรณีที่ผู้จำนำยินยอมด้วยเท่านั้น หากผู้รับจำนำฝ่าฝืนและนำทรัพย์สินจำนำออกใช้เองจนเกิดการสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างไร้ ทั่ว แก่ทรัพย์สินจำนำนั้น เช่นนี้ผู้รับจำนำต้องรับผิดชอบต่อผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้การสูญหายหรือบุบสลายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยก็ตาม

ตัวอย่างเช่น ก. รับจำนำรถยนต์ของ ข. ไว้เพื่อประกันการชำระหนี้ ต่อมา ก. นำรถยนต์ออกใช้สอยเองโดย ข. มิได้ยินยอม จากนั้นขณะที่ ก. ขับรถยนต์อยู่บนท้องถนนได้เกิดฟ้าผ่ารถยนต์คันดังกล่าวเป็นเหตุให้รถยนต์ได้รับความเสียหายบางส่วน ดังนี้ แม้เหตุฟ้าผ่าเป็นเหตุสุดวิสัย ก. ผู้รับจำนำยังคงต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น เว้นแต่ ก. จะพิสูจน์ได้ว่าแม้ตนไม่นำรถยนต์ออกใช้

¹ ธารทิพย์ เทียมทอง, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย
ค้ำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549), หน้า 344-345.

สอยรถยนต์ก็ต้องได้รับความเสียหายอยู่ดี ซึ่งภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับผู้รับจำนำ หากผู้รับจำนำพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิดชอบ

นอกจากนี้ ผู้รับจำนำยังไม่มีสิทธินำทรัพย์สินจำนำออกให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา โดยผู้จำนำมิได้ยินยอมอีกด้วย เว้นแต่คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาตามมาตรา 749 ดังนี้หากผู้รับจำนำฝ่าฝืนนำทรัพย์สินจำนำออกให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา และเกิดความสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แก่ทรัพย์สินจำนำ ผู้รับจำนำต้องรับผิดชอบต่อผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้การสูญหายหรือบุบสลายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยและบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้รับจำนำเป็นผู้ทำให้ทรัพย์สินจำนำสูญหายหรือบุบสลาย²

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 จำนำที่กำหนดเรื่องหน้าที่ของผู้รับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำนั้นเป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำจึงยังคงเป็นของผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่และเมื่อผู้จำนำได้ชำระหนี้ประธานที่มีจำนำเป็นประกันแล้ว ผู้รับจำนำต้องส่งทรัพย์สินคืนให้แก่ผู้จำนำ ดังนั้นทรัพย์สินจำนำจึงควรที่จะต้องได้รับการดูแลรักษาจากผู้รับจำนำเป็นอย่างดี และเมื่อส่งทรัพย์สินคืนให้แก่ผู้จำนำทรัพย์สินนั้นควรที่จะต้องอยู่ในสภาพเดียวกันกับในขณะที่ยังได้รับจำนำทรัพย์สินไว้

ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมิได้มีบทบัญญัติที่เป็นการกำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำเอาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดหน้าที่ของผู้รับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำมาบังคับใช้โดยเป็นการบังคับใช้ผ่านมาตรา 757 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้สามารถนำเอาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้เพื่อเป็นการกำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องรับผิดชอบต่อผู้จำนำในการรักษาทรัพย์สินที่จำนำ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 347.

ดังนั้นเมื่อมีการทำสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำนำ คู่สัญญาฝ่ายโรงรับจำนำจึงต้องมีหน้าที่ คือ หน้าที่รักษาและสงวนทรัพย์สินที่จำนำ รวมไปถึงหน้าที่ที่ต้องไม่เอาทรัพย์สินจำนำออกใช้หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา

3.1.2 ความระงับสิ้นไปแห่งการจำหน่ายตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 769 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า “อันจำหน่ายอรรถระงับสิ้นไป

- (1) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่น มิใช่เพราะอายุความ
- (2) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ”

การจำหน่ายอรรถระงับสิ้นไปได้ 2 กรณี ตามที่บัญญัติในมาตรา 769 คือ

ก. เมื่อหนี้ประธานซึ่งจำนำเป็นประกันระงับสิ้นไป

ตามมาตรา 769(1) การจำหน่ายเป็นเรื่องเอาทรัพย์สินไปให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้น เมื่อหนี้ประธานระงับ จำนำซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์ก็ต้องระงับไปด้วย การระงับหนี้เป็นไปตามมาตรา 314 ถึง 353 เช่น มีการชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ การปลดหนี้ในกรณีนี้หมายถึงเฉพาะปลดหนี้แก่ลูกหนี้มิใช่ปลดหนี้แก่ผู้จำนำ ถ้าปลดหนี้ให้แก่ผู้จำนำคือการคืนทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้จำนำไปแต่หนี้ประธานยังคงมีอยู่ หนี้อรรถระงับไปด้วยเหตุประการอื่นคือ มีการหักกลบลบหนี้ หรือมีการแปลงหนี้ใหม่หรือหนี้เคลื่อนกลืน

ในกรณีที่มีการแปลงหนี้ใหม่ถ้าไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น จำนำซึ่งเป็นประกันหนี้เดิมย่อมระงับไป แต่ถ้าตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นก็ต้องเป็นไปตามข้อตกลงนั้น ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา 352

มาตรา 769(1) บัญญัติว่าจำหน่ายอรรถระงับสิ้นไปเมื่อหนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไป เพราะเหตุอื่นที่มีอายุความ ในกรณีหนี้ประธานขาดอายุความ หนี้ยังไม่ระงับกฎหมายจึงบัญญัติว่า จำนำไม่ระงับ ที่ว่าหนี้ขาดอายุความหนี้ไม่ระงับนี้เป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา 193/9 ซึ่งบัญญัติ

ว่าสิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้าไม่ใช่บังคับในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นอันขาดอายุความ ถ้ามีการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องซึ่งขาดอายุความไปแล้ว แม้จะเป็นการชำระไปโดยไม่รู้ว่านั้นนั้นขาดอายุความ ผู้ชำระหนี้จะเรียกคืนไม่ได้ตามมาตรา 193/28 ในเรื่องลาภมิควรได้ก็มีมาตรา 408(2) บัญญัติว่าบุคคลผู้ชำระหนี้ซึ่งขาดอายุความแล้วไม่มีสิทธิได้รับคืน หนี้ที่ขาดอายุความนั้นมาตรา 193/10 ให้สิทธิแก่ลูกหนี้ที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ ดังนั้นเมื่อเจ้าหนี้ฟ้องเรียกหนี้ที่ขาดอายุความแล้ว ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ชำระหนี้โดยยกอายุความขึ้นต่อสู้ ถ้าลูกหนี้ไม่ได้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลจะไม่ยกเรื่องอายุความขึ้นวินิจฉัย เพราะปัญหาว่าหนี้ขาดอายุความหรือไม่ ไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระหนี้

ในกรณีที่หนี้ประธานขาดอายุความแล้วแม้ว่าลูกหนี้ชั้นต้นจะมีสิทธิปฏิเสธไม่ชำระหนี้ แต่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนำก็มีสิทธิตามมาตรา 193/27 ที่จะบังคับจำนำเอาแก่ทรัพย์สินจำนำได้ คือมีสิทธิเรียกต้นเงินและดอกเบี้ยจากทรัพย์สินที่จำนำได้ โดยมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยค้างชำระได้ไม่เกิน 5 ปี ถ้าขายทอดตลาดแล้วได้เงินไม่พอชำระหนี้ เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนำจะฟ้องเรียกร้องอย่างเจ้าหนี้สามัญในหนี้ส่วนที่ขาดนั้น ลูกหนี้มีสิทธิบอกปิดไม่ชำระหนี้ได้เพราะหนี้ขาดอายุความแล้ว³

ข. เมื่อทรัพย์สินที่จำนำกลับไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ

ตามมาตรา 769(2) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับไปสู่การครอบครองของผู้จำนำ การจำนำยอมเป็นอันระงับสิ้นไป หลักสำคัญของความสมบูรณ์ของการจำนำคือ จะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินจำนำให้ผู้รับจำนำ トラบใดที่หนี้ประธานยังไม่ระงับผู้รับจำนำมีสิทธิยึดถือทรัพย์สินจำนำไว้เป็นหลักประกันตามมาตรา 758 ถ้าผู้รับจำนำยินยอมให้ทรัพย์สินจำนำหลุดมือไปอยู่ในความครอบครองของผู้จำนำ สัญญาจำนำยอมระงับสิ้นไปตามมาตรา 769(2) แต่หนี้ประธานที่จำนำเป็นประกันอยู่นั้นยังไม่ระงับ

³ บัญญา ถนอมรอด, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม คำประกัน จำนอง จำนำ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550), หน้า 323.

คำพิพากษาฎีกาที่ 490/2502 โจทก์ฟ้องคดีขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 349 ฐานโกงเจ้าหนี้ ข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยกู้เงินโจทก์โดยตกลงจะเอาโคมาจำนำ 2 ตัว แต่หลังจากกู้เงินแล้วโจทก์ก็ยินยอมมอบโคกลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลยแม้จำเลยจะเคยนำกลับไป ให้โจทก์บ้างเป็นครั้งคราว แต่ผลที่สุดโจทก์ก็ยินยอมมอบคืนแก่จำเลย หวังจะให้จำเลยมีเครื่องมือทำมาหากินนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ ดังนั้นถือว่าการกู้รายนี้ไม่มีการจำนำโคไว้เป็นประกัน เมื่อจำเลยเอาโคไปขายให้คนอื่น จึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

การที่ผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินที่จำนำกลับคืนสู่การครอบครองของผู้จำนำตาม มาตรา 769(2) นี้หมายความว่ารวมถึงการกลับคืนโดยมีสัญญาระหว่างผู้จำนำและผู้รับจำนำด้วย เช่น ผู้รับจำนำนำทรัพย์สินจำนำไปฝากไว้กับผู้จำนำหรือให้ผู้จำนำเช่าทรัพย์สินจำนำ การกระทำดังกล่าวมี ผลให้สัญญาจำนำระงับ

คำพิพากษาฎีกาที่ 2517/2534 การที่ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจำนำให้จำเลยผู้จำนำเช่า เครื่องจักรอันเป็นทรัพย์สินจำนำ ย่อมเป็นการยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้ จำนำตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา 769(2) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สิทธิ จำนำของผู้ร้องจึงระงับสิ้นไปตามมาตราดังกล่าว ผู้ร้องจึงมิใช่เจ้าหนี้ผู้รับจำนำที่จะร้องขอขึ้นส่วนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 287 ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 5603/2544 การจำนำเครื่องจักรโดยคู่สัญญาจำนำตกลงให้ ช. กรรมการของลูกหนี้เป็นผู้รักษาทรัพย์สินจำนำและลูกหนี้เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินจำนำในการ ประกอบธุรกิจของตนมาโดยตลอด ซึ่งเครื่องจักรนั้นผู้จำนำสั่งซื้อเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อผลิต สินค้าออก จำหน่ายสร้างรายได้และนำเงินชำระคืนแก่ผู้รับจำนำการจำนำเครื่องจักรจึงเป็นหนทางที่ สะดวกและรวดเร็วกว่าการทำจำนองแสดงให้เห็นถึงเจตนาของลูกหนี้ที่ต้องการใช้เครื่องจักรนำมา ผลิตสินค้าเพื่อประโยชน์ของตนแต่เพียงฝ่ายเดียว แม้ว่าสัญญาจำนำจะมีข้อตกลงว่าแม้ผู้จำนำจะ ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในเครื่องจักรที่จำนำก็ไม่ถือว่าเครื่องจักรกลับคืนไปสู่การครอบครองของผู้ จำนำก็ตามก็เป็น การเขียนสัญญาไว้เพื่อเลี่ยงกฎหมาย ซึ่งในการตีความการแสดงเจตนาอันนี้ให้ฟังถึง ถึงเจตนาที่แท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 171 เมื่อเจตนาที่แท้จริงของลูกหนี้ต้องการใช้ประโยชน์จากเครื่องจักรอันเป็นทรัพย์สินที่จำนำ การที่ผู้

คัดค้านที่ 1 ซึ่งเป็นผู้รับจำนำเครื่องจักรยอมให้ลูกหนี้เข้าใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินจำนำยอมเป็นการยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 769(2) แล้ว สิทธิจำนำของผู้คัดค้านที่ 1 จึงระงับสิ้นไปผู้คัดค้านที่ 1 ไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้ อย่างเจ้าหนี้มีประกันตามสัญญาจำนำเครื่องจักรตามกฎหมายล้มละลาย

มาตรา 769(2) ใช้คำว่า “ยอม” ดังนั้นในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำกลับคืนสู่ครอบครองของผู้จำนำโดยผู้รับจำนำมิได้สมัครใจ เช่น ทรัพย์สินจำนำถูกคนร้ายลักไปจากผู้รับจำนำ ภายหลังตำรวจจับคนร้ายได้ และคืนทรัพย์สินแก่ผู้จำนำ โดยผู้รับจำนำไม่ยินยอม จำนำยอมไม่ระงับ⁴

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 จำนำที่กำหนดเรื่องความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำเป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อมีเหตุที่ทำให้สัญญาจำนำระงับสิ้นไปแล้วนั้นย่อมส่งผลให้นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้รับจำนำกับผู้จำนำสิ้นสุดลงไปด้วย

ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมิได้มีบทบัญญัติที่เป็นการกำหนดเรื่องความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำเอาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้โดยเป็นการบังคับใช้ผ่านมาตรา 757 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้สามารถนำเอาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้เพื่อเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

เมื่อบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 จำนำที่กำหนดเรื่องความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำเป็นบทบัญญัติที่ต้องนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำยอมเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าสัญญาจำนำจะระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อมีเหตุดังต่อไปนี้

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 323-325.

1. เมื่อหนี้ประธานซึ่งจำเป็นประกันจะระงับสิ้นไป

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าในกรณีของการจำเป็นกับโรงรับจำนำนั้นหนี้ประธานจะมีมูลหนี้มาจากสัญญากู้ยืมเงินเพียงมูลหนี้เดียวเท่านั้น สัญญาจำเป็นกับโรงรับจำนำจะระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อหนี้ประธานซึ่งก็คือหนี้กู้ยืมเงินระงับสิ้นไป ซึ่งหนี้กู้ยืมเงินจะระงับสิ้นไปก็แต่โดยผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำโดยผู้จำนำจะต้องชำระหนี้กู้ยืมเงิน โดยจะต้องชำระเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ซึ่งคำนวณถึงวันที่มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สิน ดังนั้นหนี้กู้ยืมเงินที่มีสัญญาจำเป็นที่ทำกับโรงรับจำนำเป็นประกันนั้น จะระงับสิ้นไปได้ก็แต่โดยมีการชำระหนี้กู้ยืมเงินดังกล่าวให้แก่โรงรับจำนำ และเมื่อหนี้ประธานตามสัญญากู้ยืมเงินได้ระงับสิ้นไปแล้ว สัญญาจำเป็นที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งเป็นสัญญาอุปกรรมก็ย่อมระงับสิ้นไปด้วย

2. เมื่อโรงรับจำนำยอมให้ทรัพย์สินที่จำนำกลับไปสู่ครอบครองของผู้จำนำ

ด้วยเหตุที่การจำเป็นขึ้นเพื่อประกันการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน โดยจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินหนึ่งให้แก่โรงรับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าว ดังนั้นเมื่อโรงรับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนสู่การครอบครองของผู้จำนำ การจำเป็นอันระงับสิ้นไป

3.2 สิทธิของโรงรับจำนำในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน

สัญญาจำเป็นที่ทำกับโรงรับจำนำนั้นคู่สัญญาฝ่ายโรงรับจำนำถือว่ามีสถานะเป็นผู้รับจำนำ และผลของการจำเป็นย่อมก่อสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำที่จะมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่จำนำ ดังนั้นในการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำเป็นที่ทำกับโรงรับจำนำจึงต้องศึกษาถึงบทบัญญัติทั้งหลายที่มีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้รับจำนำไว้ด้วย

3.2.1 สิทธิของโรงรับจำนำกับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

โรงรับจำนำไม่สามารถที่จะอ้างสิทธิเพื่อยึดสิ่งของที่รับจำนำไว้ต่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ กล่าวคือในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของไว้ ต่อมาปรากฏว่าผู้จำนำซึ่งเป็นลูกหนี้ในอีกมูลหนี้หนึ่งถูกเจ้าหนี้ตามมูลหนี้นั้นฟ้องเป็นคดีต่อศาลและศาลพิพากษาให้ผู้จำนำต้องชำระหนี้ตามมูลหนี้นั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธินำยึดสิ่งของที่จำนำของลูกหนี้ที่อยู่ในความครอบครองของโรงรับจำนำ เพื่อนำสิ่งของนั้นออกขายทอดตลาดเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ เนื่องจากสิ่งของที่จำนำ

ที่โรงรับจำนำได้ยึดถือไว้ นั้นยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงมีสิทธิบังคับคดี นำยึดสิ่งของที่จำนำไปขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ได้ แต่โรงรับจำนำมีสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ก่อน ถ้าโรงรับจำนำขอรับชำระหนี้ก่อน ผลก็คือเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเอาสิ่งของที่จำนำออกขายทอดตลาดแล้ว โรงรับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดก่อนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้นำยึดทรัพย์ ถ้ามีเงินเหลือจากการชำระหนี้จำนำ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาคคนนั้นจึงจะได้รับชำระหนี้⁵

คำพิพากษาฎีกาที่ 778/2503 โจทก์ฟ้องเรียกจักรคืนจากจำเลยเพราะจำเลยผิดสัญญาซื้อขาย โจทก์ขอให้ยึดจักรไว้ก่อนมีคำพิพากษา ศาลอนุญาตเจ้าพนักงานจึงไปยึดจักรรายนี้จากผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจำนำจักรไว้จากจำเลย เช่นนี้การที่ผู้ร้องร้องขอให้ปล่อยจักรที่ยึด กรณีจึงเป็นเรื่องผู้ร้องร้องขอตทรัพย์ หาใช่เป็นการร้องสอดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) ไม่ เมื่อโจทก์ถือว่าทรัพย์ของจำเลยไปตกอยู่ที่ผู้ร้อง โจทก์ก็ย่อมดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์ (จักร) นั้นได้ หากจำต้องฟ้องร้องเรียกทรัพย์นั้นจากผู้ร้อง แต่ประการใดไม่ แม้ผู้ร้องจะเถียงว่าเป็นของผู้ร้อง กฎหมายก็เปิดให้มีการร้องขอตทรัพย์ได้ อยู่แล้ว แม้ผู้ร้องจะมีสิทธิครอบครองและมีเจตนาเป็นเจ้าของโดยรับจักรไว้โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน แต่เมื่อกรรมสิทธิ์ยังอยู่กับจำเลย ส่วนผู้ร้องไม่มีกรรมสิทธิ์เช่นนี้ โจทก์ก็ยังสามารถยึดจักรนั้นได้

คดีนี้ผู้รับจำนำยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่จำนำ มิได้ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ก่อน ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยเพียงว่า เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิยึดทรัพย์จำนำของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ หากผู้รับจำนำยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ก่อน ศาลก็จะสั่งให้ผู้รับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

3.2.2 สิทธิของโรงรับจำนำที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ

เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินทั้งหลายของลูกหนี้ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงพอแก่การชำระหนี้ หรือลูกหนี้มีเจ้าหนี้เพียงคนเดียว การจัดสรรทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้อย่อมไม่มีปัญหาอะไรมากนัก ถ้าลูกหนี้มีทรัพย์สินพอเจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้จน

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 307.

ครบถ้วน แม้ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ แต่มีเจ้าหนี้คนเดียว เจ้าหนี้ก็คงได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ไปทั้งหมดแต่ผู้เดียว ในกรณีที่ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายรายและทรัพย์สินของลูกหนี้มีไม่พอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ครบทุกราย จะมีปัญหาเกิดขึ้นว่าเจ้าหนี้คนไหนจะได้รับชำระหนี้ก่อนหลังอย่างไร ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้คนไหนก่อน เพราะเจ้าหนี้อาจมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนหลังไม่เหมือนกัน เจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิย่อมได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ ถ้าเจ้าหนี้ทุกคนเป็นเจ้าหนี้สามัญ ลูกหนี้จะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้คนไหนก่อนอย่างไรก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้ล้มละลาย จึงต้องเอาทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งให้เจ้าหนี้โดยเสมอภาคกัน⁶

ปัญหาว่าโรงรับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องบุริมสิทธิตามมาตรา 282 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิจำนำสังหาริมทรัพย์ ท่านว่าผู้รับจำนำยอมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่งดังที่เรียงไว้ในมาตรา 278 นั้น” มาตรานี้เป็นกรวางหลักกฎหมายว่าเมื่อมีความเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่จำนำ ผู้รับจำนำยอมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์ทั้งหลาย มาตรา 251 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ทรงบุริมสิทธิยอมทรงไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในกรณีที่จะได้รับชำระหนี้อันค้างชำระแก่ตนจากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ โดยนัยดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือบทกฎหมายอื่น” บุริมสิทธิตามมาตรา 251 นี้คือสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้คนอื่น ๆ ซึ่งเจ้าหนี้อื่นนั้นอาจเป็นเจ้าหนี้สามัญผู้ไม่มีบุริมสิทธิ หรือเจ้าหนี้บุริมสิทธิผู้อยู่ในอันดับหลังก็ได้⁷

ดังนั้นการที่โรงรับจำนำซึ่งมีสถานะเป็นผู้รับจำนำ แม้จะมีใช้ผู้ทรงบุริมสิทธิ แต่ยอมที่จะมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิ โรงรับจำนำยอมมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนำก่อนเจ้าหนี้สามัญ

⁶ โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ, 2548), หน้า 334.

⁷ ปัญญา ถนอมรอด, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม ค้ำประกัน จำนอง จำนำ, หน้า 309.

คำพิพากษาฎีกาที่ 1914/2526 จำเลยมอบรถยนต์ให้แก่ผู้ร้องไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพหนี้ ถือได้ว่าเป็นการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 747 ผู้ร้องจึงมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดรถยนต์คันนั้นก่อนโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้นำยึดรถยนต์คันนั้นมาขายทอดตลาด

3.2.3 สิทธิของโรงรับจำนำกับสิทธิของเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น

ในบางกรณีทรัพย์สินที่จำนำนั้นมีเจ้าหนี้อื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นด้วย ปัญหาว่าในระหว่างเจ้าหนี้จำนำกับเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น ใครมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินนั้นก่อน ต้องพิจารณาตามมาตรา 282 และ มาตรา 278 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 282 บัญญัติว่า “เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิจำนำสังหาริมทรัพย์ ท่านว่าผู้รับจำนำย่อมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่งดังที่เรียงไว้ในมาตรา 278 นั้น”

มาตรา 278 บัญญัติว่า “เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกันหลายรายเหนือสังหาริมทรัพย์อันหนึ่งอันเดียวกัน ท่านให้ถือลำดับก่อนหลังดังที่เรียงไว้ต่อไปนี้ คือ

1. บุริมสิทธิในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์ พักอาศัยในโรงแรมและรับขน
2. บุริมสิทธิในมูลรักษาสังหาริมทรัพย์ แต่ถ้ามีบุคคลหลายคนเป็นผู้รักษา ท่านว่าผู้ที่รักษาภายหลังอยู่ในลำดับก่อนผู้ที่ได้รักษามาก่อน
3. บุริมสิทธิในมูลซื้อขายสังหาริมทรัพย์ ค่าเมล็ดพันธุ์ ไม้พันธุ์ หรือปุ๋ย และค่าแรงงานกสิกรรมและอุตสาหกรรม

ถ้าบุคคลผู้ใดมีบุริมสิทธิอยู่ในลำดับที่หนึ่ง และรู้อยู่ในขณะที่ตนได้ประโยชน์แห่งนั้นมานั้น ว่ายังมีบุคคลอื่นซึ่งมีบุริมสิทธิอยู่ในลำดับที่สองหรือที่สามไซ้ ท่านห้ามมิให้บุคคลผู้นั้นใช้สิทธิในการที่ตนอยู่ในลำดับก่อนนั้นต่อบุคคลอื่นเช่นว่ามา และท่านห้ามมิให้ใช้สิทธินี้ต่อผู้ที่ได้รับชำระหนี้ไว้เพื่อประโยชน์แก่บุคคลผู้มีบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่งนั่นเองด้วย ฯลฯ”

มาตรา 282 นี้มิได้กล่าวเจาะจงว่า บุริมสิทธิประเภทใดที่แย้งกับสิทธิจำนำ จึงต้องถือว่าเป็นบุริมสิทธิสามัญก็ได้ หรือบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ก็ได้ แต่โดยสภาพไม่อาจเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ เพราะการจำหน่ายย่อมมีได้แต่สังหาริมทรัพย์เท่านั้น

กรณีที่บุริมสิทธิสามัญแย้งกับจำนำ ไม่ว่าจะเป็นบุริมสิทธิลำดับใดย่อมไม่อาจได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับจำนำ แต่ถ้าเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ มาตรา 282 ก็จัดสิทธิจำนำไว้เท่ากับบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ลำดับที่หนึ่ง คือเท่ากับบุริมสิทธิในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์พักอาศัยในโรงแรม และรับขน ทำให้ผู้รับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ค้ำรักษาสังหาริมทรัพย์และค่าซื้อขายสังหาริมทรัพย์⁸

คำพิพากษาฎีกาที่ 1451/2503 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยซื้อผ้าไปแล้วไม่ชำระราคา ศาลตัดสินให้โจทก์ชนะคดี โจทก์นำยึดผ้าที่จำเลยซื้อ แต่ขณะที่ไปยึดนี้ปรากฏว่าจำเลยเอาผ้าไปจำนำไว้กับผู้ร้อง ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินหรือถ้าไม่ปล่อยก็ให้เอาเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจำนำก่อนโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์คัดค้านว่าโจทก์เป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษในมูลหนี้ซื้อขายสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 259 และมาตรา 270 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจำนำมีสิทธิรับชำระหนี้ได้ก่อนโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษ เพราะตามมาตรา 282 บัญญัติว่า เมื่อบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิจำนำ ผู้รับจำนำย่อมมีสิทธิอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิในลำดับ 1 ดังที่เรียงไว้ในมาตรา 278 และมาตรา 278 บุริมสิทธิในมูลซื้อขายสังหาริมทรัพย์อยู่ในลำดับที่ 3 ดังนั้นสิทธิของผู้รับจำนำจึงอยู่ในลำดับที่เหนือกว่าผู้ขายทรัพย์สิน ผู้รับจำนำจึงมีสิทธิขอรับชำระหนี้ได้ก่อน

คำพิพากษาฎีกาที่ 1589/2537 ผู้คัดค้านเป็นผู้รับจำนำสินค้าจากจำเลยที่ 1 มีบุริมสิทธิในฐานะเป็นผู้รับจำนำ ส่วนผู้ร้องเป็นผู้รับฝากสินค้าจากจำเลยที่ 1 มีบุริมสิทธิในฐานะผู้รับฝากทรัพย์สินเช่นกัน จึงเป็นกรณีที่บุริมสิทธิของผู้รับฝากสินค้าแย้งกับสิทธิจำนำ ซึ่งกรณีเช่นนี้ผู้คัดค้านในฐานะผู้รับจำนำย่อมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกันกับผู้ทรงบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 282 แต่ขณะที่รับจำนำสินค้าผู้คัดค้านได้ทราบแล้วว่าผู้ร้องเป็นผู้รับฝากสินค้าของจำเลยที่ 1 ไว้ก่อนแล้ว กรณีจึงต้องห้ามมิให้ผู้คัดค้านใช้สิทธิในฐานะผู้รับจำนำในลำดับที่หนึ่งต่อผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับฝากสินค้าหรือผู้รักษาทรัพย์สินซึ่งมีบุริมสิทธิอยู่ในลำดับที่สองตามมาตรา 278 วรรคสอง และแม้กฎหมายมิได้บัญญัติไว้แจ้งชัดว่า กรณีเช่นนี้ผู้ร้องในฐานะผู้รับฝากสินค้าหรือผู้รักษาทรัพย์สินมีสิทธิรับชำระหนี้ก่อนหรือหลังผู้คัดค้านผู้รับจำนำเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อผู้คัดค้านซึ่งเป็น

⁸ ไสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้, หน้า 363.

ผู้รับจำนำไม่อาจใช้สิทธิในฐานะผู้มีบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่งต่อผู้ร้องได้เช่นนี้แล้ว จึงถือได้ว่าผู้ร้องย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้คัดค้านและมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้คัดค้าน

3.2.4 สิทธิของโรงรับจำนำต่อผู้รับประกันภัย

กรณีที่ทรัพย์ซึ่งเอาประกันภัยไว้ถูกทำลายหรือเสียหาย อันมีผลให้ผู้เอาประกันภัยได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยนั้น โดยปกติผู้รับประกันภัยก็ย่อมจ่ายเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์เพื่อผู้รับประกันภัยจะได้เข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยต่อไป แต่กรณีที่ทรัพย์ที่เอาประกันภัยไว้ตกอยู่ภายใต้การจำนำ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์ดังกล่าวก่อนเจ้าหนี้อื่นนั้น ผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือเงินตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันหรือผู้รับประโยชน์ไปเลยหาได้ไม่ เพราะกฎหมายได้กำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนหรือเงินตามสัญญาประกันภัยนั้นไปแทนที่ทรัพย์เดิมในฐานะเดียวกัน คือตกเป็นประกันหนี้อยู่ภายใต้การจำนำเหมือนกับตัวทรัพย์เดิม มีผลให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ของตนได้ ดังที่มาตรา 231 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้าทรัพย์ที่จำนอง จำนำ หรืออยู่ในบังคับบุริมสิทธิประการอื่นนั้น เป็นทรัพย์อันได้เอาประกันภัยไว้ใช้ว่าท่านว่าสิทธิจำนอง จำนำ หรือบุริมสิทธิอย่างอื่นนั้น ย่อมครอบไปถึงสิทธิที่จะเรียกร้องเอาแก่ผู้รับประกันภัยด้วย”

สิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรานี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อที่เกิดภัยแก่ทรัพย์ที่เอาประกันไว้ทรัพย์นั้นอยู่ภายใต้ จำนำ จำนอง หรือบุริมสิทธิเท่านั้น

เมื่อเจ้าหนี้ผู้รับจำนำมีสิทธิเรียกให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนได้ กฎหมายจึงต้องกำหนดหน้าที่ในการที่จะจ่ายเงินของผู้รับประกันภัยไว้ โดยกำหนดให้ผู้รับประกันภัยต้องให้ความระมัดระวัง ถ้ารู้หรือควรรู้ว่ามีเจ้าหนี้ผู้รับจำนำอยู่ก็ห้ามมิให้จ่ายเงินแก่ผู้เอาประกัน ดังที่มาตรา 231 วรรคสามบัญญัติว่า “ในกรณีที่เป็นการสิ่งหาทรัพย์ ผู้รับประกันภัยจะจ่ายเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยตรงก็ได้ เว้นแต่ตนจะรู้หรือควรจะได้รู้ว่าทรัพย์นั้นตกอยู่ในบังคับจำนำ หรือบุริมสิทธิอย่างอื่น”

เงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับจำนำนั้น ถ้าหนี้ของเจ้าหนี้ยังไม่ถึงกำหนด เจ้าหนี้ก็ยังไม่อาจเรียกมาชำระหนี้ได้ ถ้าจะมอบให้แก่ลูกหนี้ไปก่อนเจ้าหนี้ผู้รับจำนำอาจเสียเปรียบ กรณีเช่นนี้มาตรา 232 จึงให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนำและผู้รับประกันตกลงกับลูกหนี้ ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ให้เอาเงินไปฝากไว้กับสำนักงานวางทรัพย์ก่อน เว้นแต่ลูกหนี้จะหาหลักประกันให้ตามสมควร⁹

3.3 ความแตกต่างระหว่างการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกับการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในการศึกษาลักษณะของสัญญาจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นสมควรที่จะได้วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของสัญญาจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกับสัญญาจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้เห็นลักษณะของสัญญาจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้เด่นชัดขึ้น

ลักษณะที่แตกต่างกันของสัญญาจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกับสัญญาจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาจพิจารณาได้ดังนี้

1. การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น คู่สัญญาฝ่ายผู้รับจำนำจะต้องมีสถานะเป็นโรงรับจำนำ ผู้รับจำนำที่จะถือว่ามีสถานะเป็นโรงรับจำนำนั้นจะต้องเป็นผู้รับจำนำที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำ

ส่วนการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น คู่สัญญาฝ่ายผู้รับจำนำจะอยู่ในสถานะใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัดแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ

2. การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นทรัพย์สินที่นำมาจำนำได้ในกรณีนี้คือ ทรัพย์สินที่มีลักษณะเป็นสิ่งของเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าคำว่า “สิ่งของ” น่าที่จะหมายความถึงวัตถุที่มีรูปร่าง ซึ่งต้องมีราคาและถือเอาได้เท่านั้น ดังนั้นทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสิทธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่มีตราสาร เช่น ใบตราส่ง ตั๋วเงิน หรือสิทธิเรียกร้อง เช่น สิทธิการเช่า จึงไม่สามารถนำมาจำนำกับโรงรับจำนำได้ ซึ่งประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจำนำสิทธิที่มีตราสารของโรงรับจำนำจะได้วิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 273-275.

ส่วนการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าทรัพย์สินที่จำหน่ายได้ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์เท่านั้น นอกจากนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติเรื่องการจำหน่ายสิทธิที่มีตราสารไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรวมไปถึงสังหาริมทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสิทธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่มีตราสาร เช่น ใบตราส่ง ตั๋วเงิน หรือสิทธิเรียกร้อง เช่น สิทธิการเช่า จึงสามารถนำมาจำหน่ายได้

3. การจำหน่ายตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น สัญญาจำหน่ายได้ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ในกรณีของการจำหน่ายกับโรงรับจำนำนั้นหนี้ประณานจะมีมูลหนี้มาจากสัญญากู้ยืมเงินเพียงมูลหนี้เดียวเท่านั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงลักษณะการประกอบธุรกิจของโรงรับจำนำ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กู้ยืมเงินโดยมีการนำสิ่งของมาจำหน่ายเป็นประกันหนี้เงินกู้เท่านั้น

ส่วนการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น สัญญาจำหน่ายได้ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ประณาน ดังนั้นจะต้องมีหนี้ประณานระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้หนี้ประณานนี้จะมีมูลหนี้มาจากสัญญาหรือละเมิดก็ได้

4. การจำหน่ายตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น ผู้จำหน่ายกับโรงรับจำนำมีการแสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งในขณะที่ทำสัญญาจำหน่ายว่าสิ่งของที่นำมาจำหน่ายก็เพียงเพื่อประกันหนี้กู้ยืมเงิน รวมถึงดอกเบี้ยของต้นเงินกู้ยืมดังกล่าวเท่านั้น ดังนั้นสิทธิจำหน่ายจึงครอบคลุมไปถึงสิ่งของที่จำหน่ายทั้งหมด จนกว่าจะได้รับชำระหนี้กู้ยืมและดอกเบี้ยซึ่งคำนวณจากต้นเงินกู้ยืมครบถ้วน และเมื่อผู้จำหน่ายชำระหนี้ดังกล่าวให้แก่โรงรับจำนำแล้ว โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องคืนทรัพย์สินจำหน่ายให้แก่ผู้จำหน่าย

ส่วนการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น มาตรา 748 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจำหน่ายนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณต่อไปด้วย คือ

- (1) ดอกเบี้ย
- (2) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้
- (3) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำหน่าย
- (4) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำหน่าย
- (5) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่อง

แห่งทรัพย์สินจำหน่ายซึ่งไม่เห็นประจักษ์”

ดังนั้นเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 748 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำแล้วจะเห็นว่าสิทธิจำนำย่อมครอบคลุมไปถึงหนี้ประธานรวมทั้งหนี้อุปกรณในข้อ (1)-(4) ด้วย

5. การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นได้มีการกำหนดถึงวิธีการบังคับจำนำและผลของการบังคับจำนำไว้เป็นพิเศษ ซึ่งเมื่อหนี้กู้ยืมเงินที่เป็นหนี้ประธานและมีจำนำเป็นประกันถึงกำหนดชำระ และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ โรงรับจำนำจะใช้สิทธิในฐานะผู้รับจำนำบังคับจำนำแก่สิ่งของที่จำนำก็ได้ โดยการเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ ภายหลังที่โรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ ซึ่งสิทธิในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินขึ้นหนึ่งขึ้นใดนั้นย่อมต้องเป็นของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจึงเท่ากับว่าการที่มีโรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ย่อมเท่ากับว่าโรงรับจำนำเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสิ่งของที่จำนำนั้นเมื่อทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิ

ส่วนการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นได้มีการกำหนดถึงวิธีการบังคับจำนำและผลของการบังคับจำนำไว้ โดยผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ภายในเวลาอันควรตามที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายด้วยวิธีขายทอดตลาดเท่านั้น เหตุผลก็เพื่อให้มีการขายทรัพย์สินจำนำโดยเปิดเผย ป้องกันมิให้มีการกดราคา โดยกฎหมายมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองผู้จำนำนั่นเอง แต่การขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำนี้ ผู้รับจำนำไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล เพราะเหตุว่าทรัพย์สินจำนำอยู่ในความครอบครองของผู้รับจำนำอยู่แล้ว

ทั้งนี้ผู้รับจำนำต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จำนำอีกครั้งเพื่อบอกเวลาและสถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้จำนำเข้าสู้ราคาในการขายทอดตลาด

เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำได้จำนวนเงินเท่าไรก็ต้องหักเป็นค่าใช้จ่ายบางอย่างในการขายทอดตลาดก่อนจึงเป็น “จำนวนเงินสุทธิ” ซึ่งผู้รับจำนำสามารถนำมาชำระหนี้ต้นเงินและอุปกรณ์แห่งหนี้ ถ้ายังมีเงินเหลือจากการชำระหนี้ก็ต้องคืนให้แก่ผู้จำนำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกขายทอดตลาด หรือถ้าผู้จำนำตายก็ต้องคืนเงินนั้นให้แก่ทายาทของผู้จำนำนั้น

แต่ถ้าขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำได้เงินน้อยกว่าจำนวนเงินค้างชำระ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบในเงินส่วนที่ขาด ซึ่งการที่จะฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระเงินส่วนที่ขาดนั้น เป็นการฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ประธาน จึงต้องพิจารณาด้วยว่าหนี้ประธานนั้นสามารถฟ้องร้องบังคับกันได้ตามกฎหมายหรือไม่¹⁰

จะเห็นได้ว่าการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ผู้รับจำนำมีสิทธิเพียงที่จะนำทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเท่านั้นโดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำยังคงเป็นของผู้จำนำ อยู่จนกว่าทรัพย์สินนั้นจะได้ขายทอดตลาดไปให้บุคคลภายนอก

---

¹⁰ จิตรา เพียรล้ำเลิศ, คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ (กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2543), หน้า 128-132.

บทที่ 4

หลักกฎหมายต่างประเทศอันเกี่ยวกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

4.1 บทบัญญัติกฎหมายประเทศอังกฤษ¹

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974 ที่เกี่ยวกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ

4.1.1 บทนำ

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้ซึ่งพระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974 การประกอบธุรกิจรับจำนำสิ่งของเพื่อเป็นหลักประกันหนี้กู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินไม่เกิน 50 ปอนด์ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1872 และ 1960

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1872 และ 1960 ได้มีการบัญญัติข้อกำหนดในเรื่องของการขออนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำนำ ลักษณะของการประกอบธุรกิจ การรับจำนำและการไถ่สิ่งของที่จำนำ และการจำหน่ายสิ่งของที่จำนำ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังประกอบไปด้วยบทกำหนดโทษทางอาญาของผู้ประกอบกิจการโรงรับจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1872 และ 1960 ได้ถูกยกเลิกไปโดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจโรงรับจำนำในปัจจุบัน

การบังคับใช้พระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974

พระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974 ใช้บังคับกับการกู้ยืมเงินที่เจ้าหน้าที่ให้ลูกหนี้กู้ยืมเงินเป็นจำนวนไม่เกินกว่า 5,000 ปอนด์ การกู้ยืมเงินดังกล่าวถือว่าเป็นสัญญาที่ถูกควบคุมหรือที่เรียกว่า “regulated agreement”

พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้มีการบัญญัติข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจรูปแบบของการทำสัญญากู้ยืม ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างเวลาที่สัญญากู้ยืมยังคงมีผลใช้

---

¹ Lord Hailsham, Halsbury's Laws of England, 4th ed (London :Butterworths, 1973-1984), pp. 65-84.

บังคับ การยกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญา และพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับเรื่องของการให้หลักประกันโดยทั่วไป และมีบทบัญญัติเป็นพิเศษในส่วนที่เกี่ยวกับการจำนำ บทบัญญัติในเรื่องของการจำนำจะไม่นำมาบังคับใช้กับกรณีของการจำนำเอกสารที่ก่อตั้งสิทธิ (Documents of title) หรือ หุ่นกู้หรือพันธบัตรชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ

การที่จะประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินที่ซึ่งหมายถึงการประกอบธุรกิจที่ประกอบไปด้วยหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัญญาที่ถูกควบคุม การที่จะเริ่มประกอบกิจการดังกล่าวจะต้องได้รับใบอนุญาตจาก Director General of Fair Trading หากมีการฝ่าฝืนโดยเริ่มประกอบธุรกิจโดยมิได้รับอนุญาตจะต้องได้รับโทษทางอาญา ดังนั้นการประกอบกิจการโรงรับจำนำที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจให้กู้ยืมเงินจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับใบอนุญาตจาก Director General of Fair Trading

4.1.2 การจำนำ การไถ่ทรัพย์สินจำนำและการบังคับจำนำ

การแบ่งประเภทของสัญญาจำนำ

เมื่อพระราชบัญญัติ Consumer Credit ค.ศ. 1974 มีผลใช้บังคับ สัญญาจำนำแบ่งได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ สัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ Consumer Credit ซึ่งสัญญาจำนำดังกล่าวจะต้องเป็นสัญญาที่เป็นประกันหนี้ตามสัญญาที่ถูกควบคุม และสัญญาจำนำโดยทั่วไป ซึ่งสัญญาจำนำโดยทั่วไปจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ที่เกี่ยวกับการจำนำ และหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ที่เกี่ยวกับการจำนำจะนำไปใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ Consumer Credit ด้วย แต่การนำหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ไปใช้บังคับจะใช้บังคับเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

สัญญาจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ Consumer Credit นั้นมิได้จำกัดอยู่แต่ในกรณีที่ผู้รับจำนำมีสถานะเป็นโรงรับจำนำเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงกรณีที่ผู้รับจำนำเป็นเจ้าของหนี้ที่ได้รับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้ตามสัญญาที่ถูกควบคุม แต่อย่างไรก็ตามสัญญาจำนำที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ได้มีลักษณะเป็นทางการค้าหากำไรย่อมไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ ดังนั้นหากเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบการแต่มิได้อยู่ในสถานะของโรงรับจำนำได้รับจำนำสิ่งของเพื่อประกันหนี้ตามสัญญาที่ถูกควบคุมและการรับจำนำดังกล่าวได้กระทำเป็นปกติในทางธุรกิจ สัญญาจำนำดังกล่าวแม้ผู้รับจำนำมิได้เป็นโรงรับจำนำก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ Consumer Credit

คำนิยาม พระราชบัญญัติ Consumer Credit ได้ให้คำนิยามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำนำไว้ดังนี้

Pawn หมายถึง สิ่งของที่จำนำ

Pledge หมายถึง สิทธิของผู้รับจำนำเหนือสิ่งของที่จำนำ

Pawnee หมายถึง บุคคลที่ได้รับสิ่งของที่จำนำ

Pawnor หมายถึง บุคคลที่ได้ส่งมอบสิ่งของที่จำนำ

†ตัวรับจำนำ

บุคคลใดก็ตามที่ได้รับจำนำสิ่งของเพื่อเป็นหลักประกันของสัญญาที่ถูกควบคุม บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ที่จะต้องออกตัวรับจำนำในทันทีที่ได้รับมอบสิ่งของจำนำ และต้องส่งมอบตัวรับจำนำดังกล่าวให้แก่บุคคลที่ส่งมอบสิ่งของที่จำนำ

†ตัวรับจำนำสามารถออกได้ 2 วิธี

1. ตัวรับจำนำที่ออกโดยรวมอยู่กับเอกสารสัญญาที่ถูกควบคุม ตัวรับจำนำที่ออกตามวิธีดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้โดย Secretary of State

2. ตัวรับจำนำที่ออกโดยแยกจากเอกสารสัญญาที่ถูกควบคุม ซึ่งตัวรับจำนำที่ออกตามวิธีดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน Consumer Credit Regulation 1983 กล่าวคือ

2.1 จะต้องมียกยัดคำดังต่อไปนี้ปรากฏอยู่ที่หัวกระดาษเป็นที่เห็นเด่นชัด
“Consumer Credit Act 1974 – Pawn-Receipt”

2.2 ชื่อและที่อยู่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้

2.3 รายละเอียดที่อ้างอิงถึงสัญญาที่มีการจำนำเป็นประกันซึ่งต้องมีรายละเอียดที่เพียงพอที่จะพิสูจน์ได้

2.4 รายละเอียดที่เกี่ยวกับสิ่งของที่จำนำซึ่งต้องมีรายละเอียดที่เพียงพอที่จะพิสูจน์ได้

2.5 ลายมือชื่อของผู้รับจำนำหรือผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทน

†ตัวรับจำนำจะต้องใช้ตัวอักษรที่อ่านออกได้ง่ายและเป็นสีของตัวอักษรต้องเป็นสีที่แตกต่างจากสีของพื้นกระดาษ

การรับจํานำจากผู้เยาว์

บุคคลใดก็ตามรับจํานำซึ่งสิ่งของจากบุคคลอื่นที่ตนรู้หรือปรากฏว่าเป็นผู้เยาว์ มีความผิดในทางอาญา ตามหลักกฎหมายครอบครัว (Family Law Reform Act 1969) ผู้เยาว์หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ระยะเวลาในการไถ่ทรัพย์สินจํานำ

ผู้จํานำสามารถใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจํานำได้ในเวลาใดก็ได้ตามที่ต้องการแต่ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ระยะเวลาดังกล่าวเรียกว่า “ระยะเวลาในการไถ่ทรัพย์สินจํานำ” เมื่อพ้นกำหนดเวลาในการไถ่คืนทรัพย์สินแล้ว ผู้รับจํานำจะมีสิทธิบังคับจํานำซึ่งสิ่งของที่จํานำ ผู้จํานำมีสิทธิที่จะไถ่คืนสิ่งของที่จํานำได้จนกว่าที่จะพ้นกำหนดเวลาต่อไปนี้

1. พ้นกำหนดระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่จํานำ
2. พ้นกำหนดระยะเวลาชำระหนี้กู้ยืมเงินที่คู่สัญญาได้ตกลงกันแต่ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
3. พ้นกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินจํานำตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันแต่ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
4. ในกรณีที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามที่ข้อ 1, 2, 3 ผู้รับจํานำยังใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จํานำก็ยังได้จนกว่าที่ผู้รับจํานำจะใช้สิทธิบังคับจํานำโดยขายทรัพย์สินที่จํานำไปแล้ว เว้นแต่การใช้สิทธิบังคับจํานำของผู้รับจํานำจะเป็นการบังคับจํานำโดยเอาสิ่งของจํานำหลุดเป็นสิทธิ

วิธีการในการไถ่ทรัพย์สินจํานำ

ผู้รับจํานำจะต้องส่งมอบสิ่งของจํานำคืนให้แก่ผู้ถือตัวรับจํานำโดยผู้ถือตัวจะต้องเวนคืนตัวให้แก่ผู้รับจํานำ และชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมที่มีจํานำเป็นประกัน ซึ่งการเวนคืนตัวและการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมนี้จะต้องกระทำภายในกำหนดระยะเวลาในการไถ่ทรัพย์สินจํานำ หากผู้รับจํานำปฏิเสธไม่ยินยอมให้ผู้ถือตัวไถ่ทรัพย์สินจํานำย่อมมีความผิด ผู้รับจํานำจะถือว่ากระทำการฝ่าฝืนหน้าที่ในการส่งมอบคืนซึ่งสิ่งของจํานำก็ต่อเมื่อผู้รับจํานำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าผู้ถือตัวรับจํานำมิได้เป็นเจ้าของตัวหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจมาจากเจ้าของตัวให้มาไถ่ทรัพย์สินจํานำ การที่ผู้รับจํานำได้มีการยินยอมให้ผู้ถือตัวไถ่ทรัพย์สินที่จํานำโดยสุจริตปราศจากซึ่งความรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าผู้ถือตัวรับจํานำมิได้เป็นเจ้าของตัวหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจมาจากเจ้าของตัวย่อมไม่มีความรับผิดทางละเมิดแก่บุคคลใดก็ตามที่มีสิทธิใน

ทรัพย์ที่จำนำ และผู้รับจำนำย่อมไม่มีความรับผิดชอบทางละเมิด หากการปฏิเสธไม่ยินยอมให้ไถ่ทรัพย์จำนำเกิดจากกรณีที่ผู้ถือตัวรับจำนำไม่ยอมเวนคืนซึ่งตัวรับจำนำหรือไม่ยอมชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืม หรือผู้รับจำนำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าผู้ถือตัวรับจำนำมิได้เป็นเจ้าของตัวหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจมาจากเจ้าของตัวให้มาไถ่ทรัพย์ที่จำนำ

ตัวรับจำนำสูญหาย

ในกรณีที่มิบุคคลใดก็ตามที่ได้ครอบครองตัวรับจำนำ และกล่าวอ้างว่าตนเป็นเจ้าของสิ่งของที่จำนำ หรือมีสิทธิหรือได้รับมอบอำนาจให้มีสิทธิไถ่ทรัพย์จำนำ บุคคลดังกล่าวสามารถใช้สิทธิไถ่ทรัพย์ที่จำนำได้หากยังอยู่ภายในระยะเวลาของการไถ่ทรัพย์จำนำโดยต้องยื่น “Statutory declaration” ให้แก่ผู้รับจำนำที่เป็นผู้ออกตัวรับจำนำที่สูญหาย ซึ่งแบบฟอร์มของ declaration ดังกล่าวจะมีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ Consumer Credit สถานะทางกฎหมายของ declaration ดังกล่าวจะมีสถานะที่เปรียบได้กับเป็นตัวรับจำนำ และตัวรับจำนำฉบับที่สูญหายไปจะไม่มีสถานะทางกฎหมายที่จะใช้ไถ่ทรัพย์ที่จำนำได้ หรือในกรณีที่การรับจำนำเป็นประกันหนี้กู้ยืมเงินที่ไม่เกิน 25 ปอนด์ให้ยื่น “Written statement” ให้แก่ผู้รับจำนำแทนโดยไม่ต้องยื่น “Statutory declaration”

ความแตกต่างระหว่าง Statutory declaration กับ Written statement คือ Statutory declaration จะต้องได้รับการรับรองจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Commissioners for Oaths) ส่วน Written statement นั้นหากมีการลงลายมือชื่อโดยบุคคลที่กล่าวอ้างก็เป็นการเพียงพอ

ผู้จำนำไม่ไถ่ทรัพย์ที่จำนำ

หากระยะเวลาในการไถ่ทรัพย์ที่จำนำได้สิ้นสุดลง ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะบังคับจำนำทรัพย์ที่นำมาจำนำได้ และในกรณีที่ทรัพย์ที่จำนำเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนไม่เกิน 15 ปอนด์ และพินกำหนดเวลาไถ่ทรัพย์ภายในระยะเวลา 6 เดือน ทรัพย์ที่จำนำจะตกเป็นของผู้รับจำนำเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาในการไถ่ทรัพย์

การบังคับจำนำ

การบังคับจำนำทรัพย์ที่จำนำเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 15 ปอนด์ ผู้รับจำนำจะขายทรัพย์ที่จำนำได้ก็ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวถึงผู้จำนำว่าผู้รับจำนำจะขายทรัพย์ที่จำนำในวันใด ซึ่งรายละเอียดของหนังสือบอกกล่าวจะต้องระบุถึงจำนวนหนี้ที่จำนำเป็น

ประกันและรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่กำหนด ภายหลังจากการขายทรัพย์สินที่จำหน่ายตามวันที่ที่กำหนดไว้ในหนังสือบอกกล่าวผู้รับจำหน่ายจะต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จำหน่ายอีกหนึ่งฉบับเพื่อแจ้งถึงรายละเอียดของการขายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขาย

ผลภายหลังการบังคับจำหน่ายโดยการขาย

ภายหลังจากการที่ผู้รับจำหน่ายได้ขายทรัพย์สินที่จำหน่ายโดยได้เงินจำนวนสุทธิซึ่งหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขายแล้ว หากจำนวนเงินสุทธินั้นมากกว่าจำนวนหนี้ตามสัญญากู้ยืมที่มีจำหน่ายเป็นประกัน เมื่อนำเงินจากการขายสิ่งของที่จำหน่ายมาชำระหนี้แล้ว หนี้กู้ยืมเงินดังกล่าวย่อมระงับไป และหากยังมีเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินที่จำหน่ายเหลืออยู่ภายหลังจากการชำระหนี้ ผู้รับจำหน่ายมีหน้าที่จะต้องนำเงินที่เหลือทั้งหมดคืนให้แก่ผู้จำหน่าย ในกรณีที่จำนวนเงินสุทธินั้นน้อยกว่าจำนวนหนี้กู้ยืมที่มีจำหน่ายเป็นประกันให้ถือว่าหนี้กู้ยืมที่มีจำหน่ายเป็นประกันยังไม่ระงับสิ้นไปแต่หนี้กู้ยืมดังกล่าวให้เหลือเพียงจำนวนเท่าที่ขาดเมื่อหักจากจำนวนเงินสุทธิ

หากผู้จำหน่ายกล่าวหาว่าผู้รับจำหน่ายได้ขายทรัพย์สินที่จำหน่ายไปเป็นราคาต่ำกว่าราคาตลาดของทรัพย์สินดังกล่าว ผู้รับจำหน่ายมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าตนเองหรือพนักงานของตนได้ใช้ความระมัดระวังอย่างสมควรในการที่จะขายทรัพย์สินที่จำหน่ายให้ได้มูลค่าตามราคาตลาด หากผู้รับจำหน่ายไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่จำหน่ายได้ขายไปโดยได้มูลค่าตามราคาตลาด การคำนวณจำนวนเงินสุทธิให้คำนวณจากราคาส่งของที่จำหน่ายตามราคาตลาดโดยไม่ต้องหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขาย และในกรณีที่ผู้จำหน่ายกล่าวหาว่าผู้รับจำหน่ายได้คำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขายสูงเกินสมควร ผู้รับจำหน่ายมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขายมีความเหมาะสมแล้ว หากผู้รับจำหน่ายไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นดังกล่าวได้ การคำนวณจำนวนเงินสุทธิให้หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขายตามที่เหมาะสมเท่านั้น

4.1.3 สิทธิของบุคคลที่สามที่มีต่อสิ่งของจำหน่าย

สิทธิของเจ้าของที่แท้จริง

หลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องของการจำหน่าย ความสมบูรณ์ของการจำหน่ายที่จะสามารถไต่ย้อนแก่เจ้าของที่แท้จริงของสิ่งสิ่งของที่จำหน่ายได้นั้น จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ว่าผู้จำหน่ายมีสิทธิที่จะจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าของที่แท้จริงถูกปิดปากอันสืบเนื่องมาจากการกระทำของตนเองที่เป็นการแสดงให้เห็นบุคคลภายนอกเห็นว่าผู้จำหน่ายมีอำนาจที่จะจำหน่ายสิ่งของดังกล่าวได้ หรือเป็นกรณีที่

การจำนำดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเรื่องตัวแทนในทางการค้า (Mercantile agents) หรือเป็นกรณีของการซื้อขายที่ผู้ขายหรือผู้ซื้อเป็นผู้ครอบครองสิ่งของที่ซื้อขาย หรือครอบครองเอกสารที่แสดงสิทธิในทรัพย์สิน

สิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน

ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือฉ้อโกง และถูกนำไปจำนำ กรรมสิทธิ์ในสิ่งของดังกล่าวยังคงเป็นของเจ้าของที่แท้จริง ดังนั้นเจ้าของจึงมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนที่ถูกนำไปจำนำได้

การใช้สิทธิเจ้าของที่แท้จริง

ในกรณีที่สิ่งของถูกนำไปจำนำโดยบุคคลที่มีใช้เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว เจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิที่จะฟ้องเป็นคดีละเมิดเพื่อเรียกค่าเสียหายโดยสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีกับผู้จำนำเป็นจำเลย โดยทั่วไปเจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิที่เรียกค่าเสียหายเพื่อทดแทนสิ่งของที่ถูกเอาไปได้ อย่างไรก็ตาม เจ้าของที่แท้จริงก็มีสิทธิที่จะฟ้องเป็นคดีละเมิดเพื่อเรียกค่าเสียหายโดยสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีกับผู้รับจำนำเป็นจำเลยได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในกรณีที่เจ้าของที่แท้จริงฟ้องผู้รับจำนำนั้น เจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิที่เรียกค่าเสียหายเพื่อทดแทนสิ่งของที่ถูกเอาไปได้ แต่อย่างไรก็ตามศาลอาจพิจารณาให้ผู้รับจำนำส่งมอบคืนสิ่งของที่จำนำแทนที่จะให้ชดเชยค่าเสียหายก็ได้

4.2 บทบัญญัติกฎหมายประเทศสิงคโปร์

4.2.1 บทนำ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำนำกับโรงรับจำนำของประเทศสิงคโปร์ คือ พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977² ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะมีบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องของการขออนุญาตประกอบกิจการโรงรับจำนำ หน้าที่ของโรงรับจำนำ การจำนำ การไถ่ทรัพย์สิน

² http://statutes.agc.gov.sg/non_version/cgibin/cgi_retrieve.pl?actno=REVED222&doctitle=PAWNBROKERS%20ACT%0A&date=latest&method=part&sl=1.

จำนำ และการบังคับจำนำ รวมไปถึงบทกำหนดโทษทางแพ่งและอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ

4.2.2 บทบัญญัติที่เป็นข้อกำหนดของการประกอบธุรกิจโรงรับจำนำ

การจำนำที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ Pawnbroker

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 3(1) วางหลักไว้ว่า พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจะบังคับใช้กับการจำนำกับโรงรับจำนำที่เป็นประกันนี้กู้ยืมเงินที่มีจำนวนไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ให้ความหมายของโรงรับจำนำว่าหมายความว่าหมายความว่าบุคคลใดก็ตามที่ได้รับครอบครองสิ่งของมาจากบุคคลอื่นเพื่อนำมาเป็นหลักประกันนี้สำหรับการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับนี้จะไม่นำไปใช้บังคับกับการจำนำที่ถึงแม้ว่าผู้รับจำนำจะมีสถานะเป็นโรงรับจำนำ หากการจำนำนั้นได้ทำขึ้นเพื่อเป็นประกันนี้กู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์³

การกระทำโดยตัวแทนหรือลูกจ้าง

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 5(1) วางหลักไว้ว่า เพื่อให้บรรลुวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่ต้องการควบคุมการประกอบกิจการรับจำนำจึงต้องมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการกระทำที่ผิดตามพระราชบัญญัติว่า การกระทำใดหรือการงดเว้นซึ่งการกระทำของตัวแทนหรือลูกจ้างของโรงรับจำนำที่ถือว่าเป็นความผิด ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเปรียบเสมือนโรงรับจำนำได้กระทำการดังกล่าวด้วยตนเอง

---

³ Lee Chin Yen, The law of consumer credit : consumer credit and security over personality in Singapore (Singapore : Singapore University Press, 1980), pp. 334-345.

4.2.3 การจำนำ และการไถ่ทรัพย์สินจำนำ

ตัวรับจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 15 วางหลักไว้ว่า ผู้รับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องออกตัวรับจำนำให้แก่ผู้รับจำนำเมื่อมีการจำนำ และต้องไม่รับจำนำสิ่งของจนกว่าที่ผู้จำนำจะยอมรับตัวรับจำนำ

การเรียกดอกเบี้ยสำหรับหนี้อุ้มเงิน

โรงรับจำนำมีสิทธิที่จะเรียกผลตอบแทนสำหรับการให้กู้ยืมเงินได้โดยมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ 1.50 ต่อเดือน และโรงรับจำนำไม่สามารถเรียกผลประโยชน์อื่นเพื่อเป็นการตอบแทนสำหรับการให้กู้ยืมเงินได้ และเมื่อผู้จำนำมีการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องออกเอกสารแสดงการรับเงินและดอกเบี้ยหากผู้จำนำต้องการ

ระยะเวลาในการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 17 วางหลักไว้ว่า การจำนำกับโรงรับจำนำมีกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่จำนำไว้โดยผู้จำนำต้องใช้สิทธิไถ่ภายในกำหนดระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่จำนำ และในกรณีที่การจำนำเป็นประกันหนี้อุ้มเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ คู่สัญญาจำนำมีสิทธิที่จะตกลงกันกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินจำนำให้ขยายออกไปมากกว่า 6 เดือนตามที่คู่สัญญาต้องการได้

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 18 วางหลักไว้ว่า การจำนำที่เป็นประกันหนี้อุ้มเงินที่มีจำนวนไม่เกินกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ หากพ้นกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินจำนำซึ่งก็คือเกินกำหนดระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่จำนำ สิ่งของจำนำที่มีได้มีการไถ่คืนจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของโรงรับจำนำในทันทีที่ระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินจำนำได้สิ้นสุดลง แต่อย่างไรก็ตามการที่โรงรับจำนำได้กรรมสิทธิ์ในสิ่งของที่จำนำเมื่อผู้จำนำไม่มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สิน การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ของโรงรับจำนำไม่สามารถนำมาใช้ยันกับเจ้าของที่แท้จริงซึ่งสิ่งของที่จำนำได้ หากการจำนำนั้นเป็นการจำนำที่สร้างขึ้นโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของและผู้จำนำกระทำการจำนำไปโดยปราศจากอำนาจ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 19 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่การจำนำที่เป็นประกันหนี้อุ้มเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ หากพ้นกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินจำนำซึ่งก็คือเกินกำหนดระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่จำนำหรือระยะเวลาการไถ่ทรัพย์สินที่คู่สัญญาได้ตกลงขยายออกไป แม้สิ่งของจำนำที่มีจะได้มีการไถ่คืนเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินก็ตาม ผู้

จำนำยังคงสามารถใช้สิทธิไถ่คืนได้จนกว่าทรัพย์สินที่จำนำนั้นจะถูกบังคับจำนำไปโดยวิธีการขายทอดตลาด

ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 6 วางหลักไว้ว่า ผู้รับโอนสิทธิจากผู้จำนำหรือตัวแทนของผู้จำนำย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้จำนำที่มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ แต่โรงรับจำนำก็มีสิทธิที่เรียกให้ผู้รับโอนสิทธิหรือตัวแทนแสดงหลักฐานการโอนสิทธิเรียกกรองหรือหลักฐานที่แสดงถึงการได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทนจากผู้จำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 26 วางหลักไว้ว่า ผู้ที่มีตัวรับจำนำอยู่ในความครอบครองให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ และเมื่อโรงรับจำนำได้รับชำระหนี้ก็ย่อมเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยแล้วต้องส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้ที่เวนคืนตัวรับจำนำพร้อมด้วยการชำระหนี้ดังกล่าว

ถึงแม้ว่าโรงรับจำนำจะมีสิทธิที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำนำไว้จนกว่าผู้จำนำจะเวนคืนตัวรับจำนำพร้อมด้วยการชำระหนี้ก็ตาม แต่สิทธิของโรงรับจำนำดังกล่าวไม่สามารถใช้ยันกับสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ที่จะติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้ หากกาจำนำดังกล่าวได้กระทำขึ้นโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของ⁴

4.2.4 การขายทรัพย์สินที่จำนำ

การขายทรัพย์สินที่จำนำโดยการขายทอดตลาด

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 20 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่มีการจำนำทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ การบังคับจำนำโดยโรงรับจำนำนั้นโรงรับจำนำมีสิทธิเอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายได้ ข้อสำคัญคือต้องเป็นการขายด้วยวิธีการขายทอดตลาดเท่านั้น และโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะเข้าประมูลราคาทรัพย์สินที่จำนำได้โดยหากเป็นผู้เสนอราคาสูงสุดก็จะเป็นผู้ชนะการขายทอดตลาด และเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายแล้วก็จะถือเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนำนั้น แต่สิทธิในทรัพย์สินที่จำนำที่โรงรับจำนำได้จากการซื้อสิ่งของนั้นจากการขาย

⁴ Lord Hailsham, *Halsbury's Laws of England*, p. 81.

ทอดตลาดไม่สามารถใช้ยันได้กับเจ้าของที่แท้จริงหากทรัพย์สินนั้นถูกนำมาจำนำโดยกลฉ้อโกงและการจำนำดังกล่าวได้กระทำขึ้นโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของที่แท้จริง

ผลภายหลังการขายทรัพย์สินที่จำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 23 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่การจำนำที่เป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ ภายหลังจากการบังคับจำนำโดยขายทรัพย์สินที่จำนำและนำเงินที่ได้จากการขายดังกล่าวมาชำระหนี้กู้ยืมเงินพร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ซึ่งคำนวณถึงวันที่ทรัพย์สินจำนำได้ถูกขายออกไป หากมีเงินเหลือโรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งให้ผู้จำนำโดยไปรษณีย์ลงทะเบียนเพื่อบอกกล่าวให้ผู้จำนำทราบว่ามีเงินเหลือภายหลังจากการบังคับจำนำแล้ว การบอกกล่าวทางไปรษณีย์นั้นจะต้องกระทำภายใน 10 นับแต่วันที่ได้ขายสิ่งของที่จำนำ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขายสิ่งของที่จำนำผู้รับจำนำไม่สามารถนำมาหักเอาจากจำนวนเงินที่เหลือจากการบังคับจำนำได้เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเป็นลายลักษณ์อักษร

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 24 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายเงินส่วนที่เหลือภายหลังจากการบังคับจำนำ หากมีการเรียกร้องโดยผู้ถือตัวรับจำนำและการเรียกร้องดังกล่าวได้กระทำภายใน 4 เดือนนับแต่วันที่ขายสิ่งของที่จำนำ หากพ้นกำหนด 4 เดือนนับแต่วันที่ขายสิ่งของที่จำนำแล้วไม่มีผู้มีสิทธิมาขอรับเงินที่เหลือ โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องนำส่งเงินส่วนที่เหลือดังกล่าวให้แก่ Accountant General ภายในกำหนดเวลา 14 วันนับแต่วันที่พ้นกำหนด 4 เดือน และถึงแม้ว่าเงินส่วนที่เหลือจะอยู่ในความครอบครองของ Accountant General ผู้มีสิทธิที่จะรับเงินก็ยังสามารถมาขอรับเงินได้โดยจะต้องได้รับใบรับรองมาจากนายทะเบียนซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงิน

4.2.5 การส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำ

ก. การไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนโดยผู้ถือตัวรับจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 27 วางหลักไว้ว่า เมื่อโรงรับจำนำได้รับชำระหนี้กู้ยืมพร้อมดอกเบี้ยที่มีการจำนำเป็นประกันแล้วต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำคืนให้แก่ผู้ที่มีตัวในครอบครองและได้เวนคืนตัวให้แก่โรงรับจำนำ บทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขในการไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนั้นเป็นบทบัญญัติที่มีผลบังคับระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำในการไถ่ทรัพย์สินที่จำนำและยอมไม่

กระทบกับสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงที่จะติดตามเอาสิ่งของจำนำคืนหากการจำนำได้กระทำโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของ

การไถ่ทรัพย์สินที่จำนำในกรณีที่ตัวรับจำนำสูญหายหรือถูกขโมย

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 30 วางหลักไว้ว่า บุคคลใดก็ตามที่กล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนำแต่ไม่ได้ครอบครองตัวรับจำนำ หรือบุคคลใดก็ตามที่กล่าวอ้างว่าเป็นผู้มีสิทธิในตัวรับจำนำแต่ตัวนั้นได้สูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไป บุคคลดังกล่าวสามารถยื่นขอแบบฟอร์ม (Form of declaration) จากโรงรับจำนำ และบุคคลนั้นจะต้องนำแบบฟอร์กดังกล่าวไปกรอกต่อหน้าคณะกรรมการ Commissioners for Oaths หรือ โนตารี พับบลิค และเมื่อบุคคลดังกล่าวได้นำแบบฟอร์มนั้นมามอบให้แก่โรงรับจำนำ บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิระหว่างตนกับโรงรับจำนำเช่นเดียวกับในกรณีที่ตนได้นำตัวรับจำนำมาไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ

Form of declaration จะมีความสมบูรณ์ใช้แทนตัวรับจำนำได้ก็ต่อเมื่อได้ทำขึ้นตามเงื่อนไขข้างต้นและได้ส่งมอบคืนให้แก่โรงรับจำนำภายในกำหนดเวลา 3 วันนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวได้รับแบบฟอร์มมาจากโรงรับจำนำ

โรงรับจำนำจะมีความผิดหากได้ส่งมอบคืนทรัพย์สินที่จำนำให้แก่บุคคลที่ได้มอบ Form of declaration ให้แก่โรงรับจำนำ หากโรงรับจำนำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าแบบฟอร์กดังกล่าวได้กระทำขึ้นกลฉ้อฉลหรือกระทำขึ้นโดยผิดไปจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้

บุคคลใดก็ตามที่ได้ทำ Form of declaration ขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่ได้เป็นเจ้าของสิ่งของที่จำนำที่ไม่ได้ครอบครองตัวรับจำนำ หรือมิได้ผู้มีสิทธิในตัวรับจำนำแต่ตัวนั้นได้สูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไป การกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดในทางอาญาซึ่งมีโทษทั้งปรับและจำคุก

ข. ความเสียหายของสิ่งของที่จำนำ

ความรับผิดของโรงรับจำนำในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำได้รับความเสียหายจากไฟไหม้

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 28 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำได้ถูกทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยเป็นอันเนื่องมาจากไฟไหม้ โรงรับจำนำต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือถูกทำลายดังกล่าวหากเหตุการณ์ไฟไหม้ได้เกิดขึ้นก่อนที่จะสิ้นสุดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยโรงรับจำนำจะต้องชดเชยค่าเสียหายเพื่อทดแทนมูลค่าของทรัพย์สินที่จำนำซึ่งค่าเสียหายนั้นจะถูกหักด้วยจำนวนเงินตามสัญญากู้ยืมเงินและดอกเบี้ยที่ทรัพย์สินนั้นจำนำเป็นประกัน และในการ

สันนิษฐานถึงมูลค่าของทรัพย์สินที่จำนำนั้นจะต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของหนี้กู้ยืมที่มีจำนำเป็นประกัน

ความรับผิดชอบของโรงรับจำนำในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำได้รับความเสียหายจากความประมาทเลินเล่อ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 29 วางหลักไว้ว่า ภายหลังจากที่ผู้จำนำได้รับคืนทรัพย์สินที่จำนำเมื่อใช้สิทธิไถ่คืน หากพบว่าทรัพย์สินที่จำนำมีมูลค่าลดลงไปจากมูลค่าที่มีก่อนที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปจำนำอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อหรือความประพฤตินี้ที่ไม่เหมาะสมของโรงรับจำนำ ผู้จำนำมีสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายจากการที่ทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าลดลงโดยผู้จำนำมีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าความประมาทเลินเล่อหรือความประพฤตินี้ที่ไม่เหมาะสมของโรงรับจำนำซึ่งทำให้สิ่งของดังกล่าวมีมูลค่าลดลง โดยเหตุที่ทำให้มูลค่าของทรัพย์สินที่จำนำลดลงจะต้องมิใช่กรณีที่เกิดจากอุบัติเหตุ

ค. คำสั่งของศาลที่ให้ส่งคืนทรัพย์สินจำนำ

พระราชบัญญัติ Pawnbroker ค.ศ. 1977 มาตรา 31 วางหลักไว้ว่า คำสั่งของศาลที่ให้ส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำมีขึ้นเพื่อคุ้มครองเจ้าของที่แท้จริงซึ่งสิ่งของที่จำนำที่นำไปจำนำโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่แท้จริง คำสั่งของที่สั่งให้ส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำจะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นใน 3 กรณีดังนี้

1. ในกรณีที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติ Pawnbroker ฐานนำสิ่งของของบุคคลอื่นไปจำนำทั้งที่ตนไม่ได้เป็นตัวแทนหรือได้รับมอบอำนาจมาจากเจ้าของ

2. ในกรณีที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งถูกศาลตัดสินว่าได้กระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน และมีข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่าทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดนั้นได้ถูกนำไปจำนำไว้กับโรงรับจำนำ

3. ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปรากฏข้อเท็จจริงที่ว่าสิ่งของใดสิ่งของหนึ่งถูกนำไปจำนำไว้กับโรงรับจำนำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

การที่ศาลจะมีคำสั่งให้ส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำให้แก่เจ้าของที่แท้จริงนั้น ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าของสิ่งของที่จำนำต้องชดใช้หนี้กู้ยืมที่มีสิ่งของดังกล่าวจำนำเป็นประกันหรือไม่ก็ได้ โดยต้อง

พิจารณาจากพฤติการณ์ของเจ้าของสิ่งของนั้นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายที่เกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร ตามที่ศาลเห็นสมควร

4.3 บทบัญญัติกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากในหลายมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกามีการออกบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบกิจการโรงรับจำนำ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำนำ ผู้เขียนจึงมีความเห็นที่จะวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายกับโรงรับจำนำของประเทศสหรัฐอเมริกาในเชิงเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างมลรัฐ เพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดทางกฎหมายของสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำนำในประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยในการศึกษาเปรียบเทียบนี้ผู้เขียนจะเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงรับจำนำระหว่างมลรัฐโอเรกอน ซึ่งบัญญัติอยู่ใน Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers⁵ กับ มลรัฐเท็กซัส ซึ่งบัญญัติอยู่ใน Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops⁶

4.3.1 คำนิยาม

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.010 ให้คำนิยามไว้ว่า โรงรับจำนำ หมายความว่า สถานที่ที่ให้กู้ยืมเงิน โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปีและในการกู้ยืมเงินนั้นจะต้องมีการจำหน่ายสิ่งของโดยต้องมีการส่งมอบสิ่งของนั้นไว้เพื่อเป็นประกันหนี้กู้ยืมเงินดังกล่าว

ผู้จำหน่าย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่ายไว้โรงรับจำนำ เว้นแต่ในกรณี que บุคคลที่เป็นผู้ส่งมอบสิ่งของจำนำได้เปิดเผยว่าตนเป็นเพียงตัวแทนกระทำการแทนตัวการ ในกรณีดังกล่าวให้ถือว่าตัวการมีฐานะเป็นผู้จำหน่าย

⁵ <http://law.justia.com/oregon/codes/2007/vol16/726.html>.

⁶ <http://law.onecle.com/texas/finance/chapter371.html>.

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.003 ให้คำนิยามไว้ว่า โรงรับจำนำ หมายความว่าบุคคลใดก็ตามที่ประกอบธุรกิจให้กู้ยืมเงินโดยต้องมีการจำนำสิ่งของเพื่อเป็นหลักประกัน และในการให้กู้ยืมเงินดังกล่าวจะต้องเป็นจำนวนเงินที่ไม่เกิน 2,500 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ

ทรัพย์สินที่จำนำ หมายความว่า ทรัพย์สินที่ได้ส่งมอบให้แก่โรงรับจำนำเพื่อครอบครองซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาจำนำ

4.3.2 ตั๋วรับจำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.300 วางหลักไว้ว่า ให้เป็นหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องออกตั๋วรับจำนำให้แก่ผู้จำนำทันทีที่มีการจำนำสิ่งของไว้เพื่อประกันหนี้กู้ยืม ข้อความในตั๋วจะต้องประกอบไปด้วยวันที่ออกตั๋ว เลขที่ของสัญญากู้ยืม รายละเอียดของสิ่งของที่จำนำ จำนวนเงินกู้ยืมที่มีจำนำเป็นประกัน อัตราดอกเบี้ย ชื่อและที่อยู่ของโรงรับจำนำ รายละเอียดที่อธิบายถึงการไถ่ทรัพย์สินจำนำและการบังคับจำนำ ข้อตกลงระหว่างโรงรับจำนำกับผู้รับจำนำที่มีได้มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้

แต่ถึงแม้ว่าจะมีข้อความปรากฏในตั๋วรับจำนำเป็นอย่างไรก็ตาม โรงรับจำนำไม่สามารถที่จะปลดเปลี่ยนหน้าที่ในการรักษาสิ่งของที่จำนำด้วยความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำอย่างวิญญูชนทั่วไปพึงใช้ในภาวะเช่นนั้น

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.157 วางหลักไว้ว่า ในทันทีที่โรงรับจำนำได้ตกลงที่จะรับจำนำทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบตั๋วรับจำนำให้แก่ผู้จำนำ ข้อความในตั๋วต้องมีความชัดเจนในที่บ่งบอกถึง ชื่อและที่อยู่ของโรงรับจำนำ ชื่อ ที่อยู่รูปพรรณสัณฐานและเลขที่ตามบัตรต่าง ๆ ที่ออกโดยรัฐ เช่น เลขที่ใบขับขี่หรือเลขที่ตามบัตรประชาชน วันเดือนปีที่มีการจำนำ รายละเอียดที่เป็นการชี้เฉพาะถึงทรัพย์สินที่จำนำ จำนวนเงินที่กู้ยืม อัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระ จำนวนเงินทั้งหมดที่จะต้องชำระเมื่อใช้สิทธิไถ่ถอน วันครบกำหนดไถ่ทรัพย์สิน และข้อความที่ระบุว่าผู้จำนำไม่มีหน้าที่ที่จะต้องไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ รวมไปถึงการแจ้งให้ทราบถึงการรับสิ่งของที่จำนำเมื่อพ้นกำหนดเวลาไถ่ถอน

4.3.3 การไถ่ทรัพย์สินจำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.400 วางหลักไว้ว่า ในการกู้ยืมเงินกับโรงรับจำนำนั้นกฎหมายกำหนดให้ผู้จำนำต้องชำระหนี้กู้ยืมเงินภายในกำหนดเวลา 60 วัน หรือระยะเวลาที่มากกว่านั้นตามที่คู่สัญญาจะตกลงกัน ดังนั้นผู้จำนำย่อมมีสิทธิที่จะไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยชำระหนี้กู้ยืมภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วกฎหมายยังให้สิทธิผู้จำนำที่จะใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินได้โดยต้องใช้สิทธิภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาชำระหนี้

เว้นแต่ในกรณีที่การจำนำเป็นประกันหนี้ที่มีจำนวนเงินมากกว่า 500 ดอลลาร์สหรัฐ ผู้จำนำจะมีสิทธิไถ่ทรัพย์สินได้แม้พ้นกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ไปแล้วแต่ต้องใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่ที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนำ เนื่องจากหากเป็นการจำนำที่เป็นประกันหนี้กู้ยืมที่มีจำนวนเกินกว่า 500 ดอลลาร์สหรัฐ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องทำหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนำ

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.160 วางหลักไว้ว่า กำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้กู้ยืมเงินนั้น ผู้จำนำต้องชำระหนี้กู้ยืมเงินภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันทำสัญญากู้ยืม กล่าวคือ หากการกู้ยืมเงินได้ทำขึ้นในวันที่ 15 มกราคม 2552 ผู้จำนำจะต้องชำระหนี้กู้ยืมเงินภายในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2552 ดังนั้นผู้จำนำย่อมมีสิทธิที่จะไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยชำระหนี้กู้ยืมภายในกำหนดเวลา 1 เดือนนับแต่วันทำสัญญา

คู่สัญญาจำนำอาจกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้กู้ยืมเงินให้ขยายออกไปจากที่กฎหมายกำหนดได้ โดยในการตกลงขยายเวลานี้จะต้องมีข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ในการกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้กู้ยืมเงินนั้นจะกำหนดให้เป็นเวลาที่สั้นกว่ากำหนดระยะเวลา 1 เดือนไม่ได้

หากกำหนดเวลาในการชำระหนี้ยังมีได้ล่วงหน้าผู้จำนำย่อมมีสิทธิที่จะไถ่ทรัพย์สินที่จำนำได้ และเมื่อกำหนดเวลาในการชำระหนี้ได้ล่วงพ้นไปแล้วผู้จำนำก็ยังสามารถใช้สิทธิทรัพย์สินที่จำนำได้แต่ต้องขอไถ่ภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่กำหนดเวลาชำระหนี้ได้สิ้นสุดลง

4.3.4 ผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.310 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดข้อสันนิษฐานว่าผู้ที่มีตัวรับจำนำในครอบครองเป็นผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ โดยในการที่จะใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินนั้นผู้ครอบครองตัวรับจำนำจะต้องชำระหนี้กู้ยืมเงินและอัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในตัวรับจำนำ

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.162 วางหลักไว้ว่า บุคคลใดก็ตามที่มีหลักฐานแสดงตนประกอบกับการมีตัวรับจำนำในครอบครอง กฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำตามที่ปรากฏในตัวรับจำนำ

4.3.5 หน้าที่ในการส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.330 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำก็ต่อเมื่อผู้ครอบครองตัวรับจำนำชำระหนี้กู้ยืมเงินและอัตราดอกเบี้ย พร้อมทั้งเงินคืนตัวรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ หากผู้ครอบครองตัวรับจำนำไม่ยอมเงินคืนตัวรับจำนำโรงรับจำนำก็มีสิทธิที่ไม่คืนซึ่งทรัพย์สินที่จำนำ

มาตรา 726.340 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ตัวรับจำนำสูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไป ผู้จำนำมีหน้าที่ที่จะต้องทำหนังสือบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแจ้งให้โรงรับจำนำทราบว่าตัวรับจำนำสูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไป และเมื่อโรงรับจำนำได้รับหนังสือบอกกล่าวแล้วโรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องไม่ให้มีการไถ่ทรัพย์สินจำนำตามตัวรับจำนำที่สูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไป โรงรับจำนำมีอำนาจที่เรียกให้ผู้จำนำมาให้การเพื่อบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือถูกขโมยไปซึ่งตัวรับจำนำ และเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วโรงรับจำนำจะยินยอมให้มีการไถ่ทรัพย์สินจำนำหรือออกตัวรับจำนำฉบับใหม่ให้แก่ผู้จำนำก็ได้แล้วแต่ความประสงค์ของผู้จำนำ

มาตรา 726.350 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำไม่อาจยกข้ออ้างที่จะไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินที่จำนำได้แม้กรณีที่ถ้อยคำในตัวรับจำนำมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง โรงรับจำนำจะต้องยอมให้ไถ่ทรัพย์สินโดยมีเงื่อนไขเป็นไปตามข้อกำหนดในตัวรับจำนำก่อนที่จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

มาตรา 726.370 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่มิใช่ผู้อ้างสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำหลายราย โรงรับจำนำมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมให้ไถ่ทรัพย์สินนั้นได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลที่แสดงถึงสิทธิในสิ่งของที่จำนำ

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.165 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องส่งคืนทรัพย์สินที่จำนำเมื่อผู้จำนำได้แสดงตัวรับจำนำพร้อมเสนอกที่จะชำระหนี้เป็นจำนวนเงินทั้งหมดที่จะต้องชำระเมื่อใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในตัวรับจำนำ

มาตรา 371.163 วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ตัวรับจำนำสูญหาย ถูกทำลายกฎหมายได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ในกรณีที่ตัวรับจำนำหายดังนี้

(1) หากตัวรับจำนำสูญหาย ถูกทำลายหรือถูกขโมยไป เป็นหน้าที่ของผู้จำนำที่จะต้องทำหนังสือแจ้งให้โรงรับจำนำทราบ

(2) โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องเรียกผู้จำนำมาให้การถึงรายละเอียดของการสูญหาย ถูกทำลายหรือถูกขโมยไปซึ่งตัวรับจำนำ และบันทึกคำให้การการดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร บันทึกคำให้การจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดวันเดือนปีที่ได้ทำคำให้การ เลขที่ของตัวรับจำนำที่สูญหาย ถูกทำลายหรือถูกขโมยไป และลายมือชื่อของโรงรับจำนำ

(3) ภายหลังจากทำบันทึกคำให้การโรงรับจำนำจะต้องยินยอมให้ไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ หรือออกตัวฉบับใหม่ตามที่ผู้จำนำต้องการ

ผลในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับแจ้งเป็นหนังสือถึงการสูญหาย ถูกทำลายหรือถูกขโมยไปย่อมส่งผลให้ตัวเงินฉบับที่ถูกแจ้งว่าสูญหาย ถูกทำลายหรือถูกขโมยไปมีผลเป็นโมฆะ หากมีผู้แสดงตัวฉบับดังกล่าวแก่โรงรับจำนำ โรงรับจำนำจะต้องไม่ยินยอมให้มีการไถ่ทรัพย์สินจำนำ

4.3.6 การสูญหายหรือบุบสลายซึ่งสิ่งของที่จำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.380 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำมีความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำสูญหายหรือบุบสลายซึ่งเป็นผลมาจากการที่โรงรับจำนำไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาสิ่งของที่จำนำอย่างวิญญูชนทั่วไปพึงใช้ในภาวะเช่นนั้น หน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำของโรงรับจำนำรวมไปถึงการทำประกันซึ่งสิ่งของที่จำนำในกรณีของการเกิดอัคคีภัยหรือถูกขโมย หากมีการสูญหายหรือบุบสลายของสิ่งของที่จำนำยอมเป็นหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าโรงรับจำนำได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอในการดูแลรักษาสิ่งของที่จำนำอย่างวิญญูชนทั่วไปพึงใช้ในภาวะเช่นนั้น

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.167 วางหลักไว้ว่า โรงรับจำนำมีหน้าที่ที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำอย่างเช่นวิญญูชนทั่วไปพึงใช้ในภาวะเช่นนั้นเพื่อป้องกันมิให้สิ่งของที่จำนำสูญหายหรือถูกทำลาย

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนำสูญหายหรือบุบสลายในระหว่างที่สิ่งของที่จำนำอยู่ในความครอบครองของโรงรับจำนำ กฎหมายกำหนดโรงรับจำนำมีความรับผิดชอบโดยจะต้องชดใช้ให้แก่ผู้จำนำโดยหาทรัพย์สินที่เป็นประเภทเดียวกันมาคืนให้แก่ผู้จำนำ โดยก่อนที่จะคืนสิ่งของดังกล่าวให้แก่ผู้จำนำได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน (Commissioner) ในระหว่างที่คณะกรรมการกำลังพิจารณาให้ความเห็นชอบอยู่นั้น ผู้จำนำจะถูกจำกัดสิทธิมิให้นำเรื่องมาฟ้องต่อศาลเพื่อเรียกค่าเสียหายจากโรงรับจำนำ เว้นแต่ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถมีคำตัดสินได้ภายในกำหนดเวลา 91 วันนับแต่ที่ได้รับคำร้องจากผู้จำนำ หรือผู้จำนำไม่เห็นด้วยกับคำตัดสินของคณะกรรมการ

4.3.7 การบังคับจำนำ

กฎหมาย Oregon Code Chapter 726 Pawnbrokers

มาตรา 726.400 วางหลักไว้ว่า เมื่อโรงรับจำนำจะบังคับจำนำเฉพาะแต่ในกรณีที่การจำนำเป็นประกันหนี้ที่จำนวนเงินมากกว่า 500 ดอลลาร์สหรัฐ โรงรับจำนำจะต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปถึงผู้จำนำแจ้งให้ทราบถึงการบังคับจำนำ

การจำนำที่เป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนไม่เกิน 500 ดอลลาร์สหรัฐ หากพ้นกำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่จำนำซึ่งก็คือเกินกำหนดระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ หรือเกินกำหนดระยะเวลา 30 นับแต่ที่ได้รับหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนำในกรณีที่การจำนำเป็นประกันหนี้ที่จำนวนเงินมากกว่า 500 ดอลลาร์สหรัฐ สิทธิของผู้จำนำที่จะไถ่ทรัพย์สินที่จำนำจะถูกริบไปและโรงรับจำนำจะได้รับสิทธิที่จะครอบครองและมีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินที่จำนำเช่นเดียวกับเป็นทรัพย์สินของตน

กฎหมาย Texas Finance Code Chapter 371 Pawnshops

มาตรา 371.169 วางหลักไว้ว่า หากผู้จำนำไม่ชำระหนี้ที่มีจำนำเป็นประกันภายในกำหนดเวลา 1 เดือนนับแต่วันทำสัญญาหรือระยะเวลาที่ยาวกว่านั้นตามที่คู่สัญญาได้กำหนดไว้ โรง

รับจำนำจะต้องครอบครองทรัพย์สินที่จำนำไปอีกเป็นเวลา 30 วันนับแต่กำหนดเวลาชำระหนี้ได้สิ้นสุดลง
ดังนั้นผู้จำนำยังคงสามารถมาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำได้ในระยะเวลาดังกล่าว หากพ้นกำหนดเวลา 30
วันนับแต่กำหนดเวลาชำระหนี้ได้สิ้นสุดลงแล้ว ทรัพย์สินจำนำจะไม่สามารถถูกไถ่ถอนได้และถูกริบเป็น
ของโรงรับจำนำ

บทที่ 5

วิเคราะห์ปัญหาอันเกี่ยวกับการจำหน่ายตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงจากโรงรับจำนำ

บทบัญญัติมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนี้เป็นบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่เป็นการจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่ใช่สิทธิจะยึดถือไว้ กล่าวคือ หากโรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต โดยมีได้เป็นการรับจำนำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 หากภายหลังทรัพย์สินจำนำนั้นเจ้าของที่แท้จริงมาขอติดตามเรียกทรัพย์สินจากโรงรับจำนำ โดยหลักแล้วโรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของ หากเจ้าของที่แท้จริงต้องการทรัพย์สินต้องใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินเพราะโรงรับจำนำได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 เว้นแต่กรณีจะเข้าลักษณะประการใดประการหนึ่งอันเป็นการจำหน่ายโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 24 (1)-(4) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรับจำนำโดยมีพฤติการณ์ที่ส่งไปในทางทุจริต เจ้าของที่แท้จริงสามารถใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำแต่อย่างใด

ปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงมีดังต่อไปนี้

5.1.1 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำ

ในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำที่มีผู้ใช้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจำนำ หากโรงรับจำนำบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นหรือไม่

ในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต ซึ่งมีได้เป็นการรับจำนำที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ โดยรับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำซึ่งมิใช่ผู้ใช้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำ หากต่อมาผู้จำนำไม่ได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนและโรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ ปัญหาจึงมีว่าโรงรับจำนำจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นหรือไม่

ก. ความหมายของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน”

หลักเกณฑ์การได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีหลักใหญ่อยู่ 2 ทางคือ การได้มาโดยนิติกรรม และการได้มาโดยผลทางกฎหมาย การได้มาโดยนิติกรรมเป็นการได้มาจากคนที่บุคคลโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่กันโดยผู้โอนมีเจตนาที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้รับโอนด้วยความสมัครใจ แต่ผู้โอนจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้มีอำนาจจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นได้ ส่วนการได้มาโดยผลของกฎหมายเป็นผลที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยบัญญัติถึงวิธีการได้มาซึ่งสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไว้โดยตรงเมื่อบุคคลใดได้ปฏิบัติหรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก็จะตกได้แก่บุคคลนั้นเอง สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ที่ได้รับเป็นผลจากกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นไม่เกี่ยวกับนิติกรรมแต่ประการใด

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินว่าอาจได้มาโดยนิติกรรมหรือได้มาโดยผลของกฎหมาย ซึ่งการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นมีหลักกฎหมายอยู่ว่า “ผู้รับโอนย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้โอน” หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเท่านั้นที่มีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ ฉะนั้นในการทำสัญญาประเภทใดก็ตามที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาเป็นการโอนซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน คู่สัญญาจะต้องเป็นเจ้าของหรือตัวแทนหรือผู้มีอำนาจเท่านั้น หากการทำสัญญาดังกล่าวได้ทำกับผู้ที่มีไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้มีอำนาจย่อมไม่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” อันมีความหมายว่า ถ้าผู้โอนไม่มีสิทธิหรือไม่อยู่ในฐานะจะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดแล้ว ผู้ที่รับโอนทรัพย์สินในวันนั้นย่อมไม่มีทางได้กรรมสิทธิ์ เพราะเมื่อผู้โอนไม่มีสิทธิอะไรในทรัพย์สินแล้ว ดังนี้ผู้รับโอนจะมีสิทธิดียิ่งกว่าผู้โอนได้อย่างไร

จากหลักในเรื่องกรรมสิทธิ์ ถ้าไม่ใช่เป็นการก่อตั้งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยหามาได้เอง หรือได้มาโดยผลแห่งกฎหมายก็ต้องเป็นการได้มาโดยที่ผู้อื่นโอนให้โดยชอบ การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจากหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่า “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ฉะนั้นถ้าบุคคลที่โอนทรัพย์สินให้ไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงหรือตัวแทนหรือผู้มีอำนาจจำหน่ายได้โดยชอบ การโอนนั้นก็หาทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนไปยังผู้รับโอนไม่ เจ้าของกรรมสิทธิ์มีอำนาจติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้ หลักกฎหมายไทยก่อนที่จะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถือว่ากรรมสิทธิ์เป็นของขลังตกน้ำไม่ไหล

ตกไฟไม่ไหม้ เมื่อมีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้นก็ได้นำหลักเรื่องกรรมสิทธิ์มาบัญญัติไว้ในลักษณะทรัพย์ มาตรา 1336 ซึ่งได้บัญญัติอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์ไว้ว่า

“มาตรา 1336 ภายในบังคับแห่งกฎหมายเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

บทบัญญัติมาตรา 1336 นี้เป็นแม่บทสำคัญของอำนาจของเจ้าของกรรมสิทธิ์สำหรับใช้บังคับในทางปฏิบัติ ซึ่งวางหลักไว้ว่าผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมมีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของตนได้ คำว่า “จำหน่าย” ในที่นี้หมายความถึง การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ในกรณีที่ผู้จำหน่ายไม่มีกรรมสิทธิ์หรือไม่มีสิทธิโอนทรัพย์สินผู้รับโอนจะยกข้ออ้างใด ๆ มาใช้ยื่นต่อเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงไม่ได้ เพราะผู้รับโอนจะได้สิทธิอย่างดีก็เพียงเท่าที่ผู้โอนมีอยู่เท่านั้น แม้ผู้รับโอนจะสุจริตและไม่ทราบถึงความบกพร่องของผู้โอนก็ตามซึ่งก็ไม่ทำให้ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและจะหยิบยกเอาข้อสุจริตและค่าตอบแทนในการใช้ราคาของตนมาต่อสู้กับบุคคลผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงไม่ได้

ข. ข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้นำหลักเรื่องกรรมสิทธิ์มาบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะทรัพย์ มาตรา 1336 ซึ่งการที่บุคคลอื่นเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงไปจำหน่ายโดยไม่มีอำนาจ เพียงแต่ผู้รับโอนรับซื้อหรือรับโอนไว้โดยสุจริต เสียค่าตอบแทนเป็นเหตุลบล้างกรรมสิทธิ์และสิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินคืนของเจ้าของที่แท้จริงไม่ เจ้าของที่แท้จริงมีสิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินได้ตลอดเวลาในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่ในทางนโยบายทางเศรษฐกิจและธุรกิจการค้า ถ้าให้เจ้าของที่แท้จริงใช้อำนาจติดตามเรียกทรัพย์สินคืนได้ทุก ๆ กรณีแล้วอาจทำให้ขาดความเชื่อถือในทางการค้าอันอาจทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสียหาย ฉะนั้นแต่เดิมก่อนร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ได้มีคำพิพากษาของศาลฎีกาวางหลักผ่อนผันความเข้มงวดของอำนาจกรรมสิทธิ์ไว้โดยนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้บังคับแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ เช่นกรณีที่เจ้าของละเลยหรือประมาทเดินเล่อให้บุคคลอื่นครอบครองทรัพย์สินของตนจนบุคคลทั่วไปเข้าใจว่าผู้ครอบครองเป็นเจ้าของ ถ้าผู้

ครอบครองทรัพย์สินนั้นไปจำหน่าย ผู้ซื้อโดยสุจริตได้สิทธิในทรัพย์สินนั้นเจ้าของเดิมเรียกทรัพย์สินคืนไม่ได้ เนื่องจากถูกกฎหมายปิดปาก เมื่อมีความจำเป็นทำให้เคยตั้งข้อยกเว้นในอำนาจติดตามของเจ้าของในพฤติการณ์พิเศษอย่างหนึ่ง ดังกล่าวแล้วได้อย่างไร ก็อาจมีพฤติการณ์พิเศษอย่างอื่นที่จำต้องตั้งข้อยกเว้นขึ้นไว้ก็ว่าได้โดยด้วยเหตุผลในทางนโยบายเช่นเดียวกัน กรณีพฤติการณ์พิเศษซึ่งเป็นบทบัญญัติจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริง ก็ย่อมมีที่มาจากความจำเป็นในทางการค้าเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับโอนและให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโอนเปลี่ยนมือไปได้โดยง่าย แต่เดิมกฎหมายไทยก่อนร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยึดถือหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าผู้รับโอนมีสิทธิดีกว่าผู้โอน เมื่อมีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงได้นำหลักเกณฑ์พฤติการณ์พิเศษมาบัญญัติเป็นข้อกฎหมายเพื่อเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน¹

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เป็นข้อยกเว้นหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ซึ่งเป็นการบัญญัติขึ้นเพื่อรับรองสิทธิของผู้รับโอนในบางกรณีไม่ให้เสียไป ซึ่งผู้เขียนขอยกตัวอย่างไว้ดังต่อไปนี้

การรับโอนทรัพย์สินจากตัวแทนเขต

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 821 บัญญัติว่า “บุคคลใดเขตบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเขตตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน”

หลักเรื่องตัวแทนเช่นนี้ถ้าบุคคลใดรับโอนทรัพย์สินโดยสุจริตจากบุคคลซึ่งแสดงว่าเป็นตัวแทนของบุคคลอื่น และมีอำนาจโอนขายทรัพย์สินแทนเจ้าของได้ ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ และแม้เจ้าของจะทราบแล้วมิได้ขัดขวางหรือปฏิเสธความเป็นตัวแทนนั้น บุคคลผู้รับโอนทรัพย์สินย่อมได้กรรมสิทธิ์ดุจว่าได้รับโอนจากตัวแทนผู้มีอำนาจจริง

---

¹ อนันต์ วงษ์ประภารัตน์, “สิทธิของผู้ซื้อโดยสุจริตตามมาตรา 1332,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 78-79.

ผู้รับโอนตัวเงินโดยสุจริต

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 916 บัญญัติว่า “บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงินหาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ส่งจ่ายหรือผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันซ่อนล”

การที่ตัวเงินเป็นตราสารที่ใช้ในการชำระหนี้ซึ่งเปลี่ยนมือได้โดยง่ายนั้นทำให้อาจมีบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวเงินได้เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีหลักการที่คุ้มครองผู้รับโอนตัวเงินที่สุจริต บทบัญญัติมาตรา 916 ก็เป็นมาตราหนึ่งที่เป็นข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” หากมิได้มีบัญญัติในลักษณะดังกล่าวก็คงไม่มีบุคคลใดยินดีรับโอนตัวเงินหากต้องหาข้อเท็จจริงว่าตัวเงินนั้นมีความบกพร่องหรือไม่ และหลักการนี้ใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย

การรับโอนทรัพย์สินโดยได้จดทะเบียนสิทธิแล้ว

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1299 วรรค 2 บัญญัติว่า “ถ้ามีผู้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม สิทธิของผู้ได้มานั้นถ้ายังมีได้จดทะเบียนไว้ ท่านว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไม่ได้ และสิทธิอันยังมีได้จดทะเบียนนั้นมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเนี่ยค่าตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว”

มาตรา 1299 วรรค 2 เป็นการวางหลักไว้ว่า สิทธิของผู้ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ายังมีได้จดทะเบียนท่านมิให้ยกเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียนสิทธิของเขาโดยสุจริตแล้ว เพราะตราบิตที่ผู้ได้สิทธิเช่นนั้นยังมีได้จดทะเบียนการได้มาของตน บุคคลภายนอกอาจหลงเข้าใจผิดได้ว่าเจ้าของเดิมยังมีสิทธิอยู่ตามที่ปรากฏในทะเบียน ถ้าเขาได้รับซื้อโอนจากเจ้าของเดิมไปโดยสุจริตมีค่าตอบแทน และได้จดทะเบียนสิทธิของเขาแล้วก็ไม่ควรที่จะยอมให้ผู้ได้สิทธิโดยทางอื่นนอกจากนิติกรรมยกเอาการได้สิทธิของตนขึ้นยันต่อบุคคลภายนอกได้ ทั้งนี้เพราะตนมิได้ปฏิบัติตามวิธีการเปิดเผยให้เขารู้ถึงการได้สิทธินั้น แต่บุคคลภายนอกจะต้องทำการรับซื้อโอนจากผู้ที่เคยมีสิทธิหรือมีอำนาจที่จะโอนให้ได้

การรับโอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1330 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลหรือคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินในคดีล้มละลายนั้น ท่านว่ามิเสียไปถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไซ้ของจำเลย หรือลูกหนี้โดยคำพิพากษาหรือผู้ล้มละลาย”

บทบัญญัติมาตรา 1330 นี้ เป็นพฤติการณ์พิเศษอีกกรณีหนึ่งที่ทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลหนึ่งตกให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อให้การขายทอดตลาดในการบังคับคดีของศาลเป็นผลจริงจังและเป็นที่ยุติ เพราะก่อนมีการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินย่อมต้องมีการประกาศโฆษณาทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเพื่อให้เจ้าของที่แท้จริงมีโอกาสร้องคัดค้านได้ แต่ถ้าเจ้าของที่แท้จริงมีโอกาสร้องคัดค้านได้ แต่เพิกเฉยไม่คัดค้านเสียก่อนการขายทอดตลาด กฎหมายก็ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริต เพราะมิฉะนั้นอาจทำให้การดำเนินงานของศาลหรือของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินต้องเสียหาย โดยสิทธิของผู้ซื้อทอดตลาดไม่เสียไป ที่ว่าสิทธิของผู้ซื้อไม่เสียไป หมายถึงว่า ผู้ซื้อได้กรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินนั้นไป แม้ว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะมีไซ้เจ้าของทรัพย์สินก็ตามเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน แต่ผู้ซื้อต้องทำการซื้อขายโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

การรับโอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดจากท้องตลาดหรือจากพ่อค้า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินมาโดยสุจริตในการขายทอดตลาดหรือในท้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น ไม่จำเป็นต้องคืนให้แก่เจ้าของที่แท้จริง เว้นแต่เจ้าของจะชดใช้ราคาที่ซื้อมา”

บทบัญญัติมาตรานี้มีความสำคัญและถือได้ว่าเป็นแม่บทประการหนึ่งของข้อยกเว้นหลักกฎหมายเรื่อง “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ความมั่นใจในวงการค้าขายโดยตรง ว่าผู้ซื้อซึ่งทรัพย์สินโดยสุจริตจากการขายทอดตลาดจากท้องตลาดหรือจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้น ถึงแม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของที่ถูกลักมาหรือผู้ขายไม่มีสิทธิหรืออำนาจที่จะขาย ผู้ซื้อก็มีสิทธิยึดถือเอาทรัพย์สินนั้นไว้ได้ เว้นแต่เจ้าของที่แท้จริงจะชดใช้ราคาที่ซื้อมาให้จึงจำต้องคืนทรัพย์สินให้

ค. วิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นการส่งมอบสิ่งของให้แก่โรงรับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้น เมื่อหนี้อันนี้ซึ่งจำนำเป็นประกันถึงกำหนดชำระ และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ผู้รับจำนำอาจใช้สิทธิฟ้องบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ประธานอย่างเจ้าหนี้สามัญ โดยสิทธิจำนำที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินจำนำหรือใช้สิทธิในฐานะผู้รับจำนำบังคับจำนำแกสิ่งของที่จำนำก็ได้ แต่ในการใช้สิทธิบังคับจำนำก็ต้องปฏิบัติตามวิธีที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 25 บัญญัติว่า “ให้ผู้รับจำนำทำบัญชีทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำขาดส่งดอกเบี้ยเป็นเวลากว่าสี่เดือนยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และปิดประกาศบัญชีนั้นไว้ ณ ที่เปิดเผย ที่โรงรับจำนำนั้นตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับจำนำได้ปฏิบัติกรณดังกล่าวครบถ้วนตามความในวรรคก่อนแล้ว ให้บรรดาทรัพย์สินจำนำที่ปรากฏตามบัญชีที่ผู้รับจำนำทำขึ้นและประกาศไว้ ซึ่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมิได้ส่งอายัดไว้ หรือผู้รับจำนำมิได้ขอไถ่ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันประกาศ หลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำ”

ในกรณีที่ผู้จำนำไม่ส่งดอกเบี้ยหรือขอชำระหนี้กู้ยืมภายในกำหนดเวลา 4 เดือน และทรัพย์สินจำนำนั้นได้ถูกประกาศเป็นทรัพย์สินขาดส่งดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 30 วันหลังการประกาศทรัพย์สินจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ ผู้จำนำยังคงมีสิทธิที่จะขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ แต่ถ้าพ้นกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันประกาศไปแล้วผู้จำนำไม่สามารถขอส่งดอกเบี้ยใหม่หรือขอชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนได้ โดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดให้ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำ

หากพิจารณาถึงข้อความที่ปรากฏในมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติแล้วจะเห็นว่าภายหลังจากที่โรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ ซึ่งสิทธิในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินขึ้นหนึ่งขึ้นใดนั้นย่อมต้องเป็นของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจึงเท่ากับว่าการที่มีโรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ย่อมเท่ากับว่าโรงรับจำนำเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสิ่งของที่จำนำนั้นเมื่อทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิ

ปัญหาจึงมีว่าในกรณีที่ผู้จำหน่ายมิใช่ผู้มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำหน่าย หากต่อมาผู้จำหน่ายไม่ได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำหน่ายคืนและโรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ ปัญหาจึงมีว่าโรงรับจำนำจะได้กรรมสิทธิในทรัพย์สินนั้นหรือไม่

การที่มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดอำนาจกรรมสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนจากผู้ที่ไม่ใช่กรรมสิทธิจะยึดถือไว้ กล่าวคือในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำหน่ายที่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำหน่าย โดยการจำหน่ายดังกล่าวมิได้เป็นการจำหน่ายที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เจ้าของที่แท้จริงไม่สามารถที่จะใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินคืนโดยเรียกให้โรงรับจำนำคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ เว้นแต่เจ้าของที่แท้จริงจะชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำจึงเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองโรงรับจำนำที่กระทำการรับจำนำโดยสุจริตในการที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำหน่ายไว้ได้ แม้ผู้จำหน่ายจะมีได้เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำหน่าย

เมื่อโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำหน่ายเอาไว้ได้ โดยหากเจ้าของที่แท้จริงต้องการที่จะได้ทรัพย์สินคืนจะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำยอมเท่ากับว่าโรงรับจำนำมีสิทธิตามสัญญาจำหน่ายที่จะยึดทรัพย์สินจำหน่ายไว้ได้จนกว่าจะมีการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินโดยผู้จำหน่ายหรือเจ้าของที่แท้จริง ดังนั้นหากผู้จำหน่ายหรือเจ้าของที่แท้จริงมิได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนภายในกำหนดระยะเวลาของการไถ่คืนทรัพย์สินที่จำหน่าย ซึ่งก็คือภายในกำหนดเวลา 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ โรงรับจำนำย่อมมีสิทธิที่จะบังคับจำหน่ายเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิได้

เมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำย่อมได้กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำหน่ายแม้ว่าผู้จำหน่ายจะมีใช่ผู้ที่มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำหน่าย เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำที่กำหนดให้ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำโดยมิต้องคำนึงว่าผู้จำหน่ายจะเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ก็ตามนั้นถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” เมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำหน่ายหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำย่อมเป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต ซึ่งมีได้เป็นการรับจำนำที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ โดยรับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำซึ่งมิใช่ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำ หากต่อมาผู้จำนำไม่ได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนและโรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำแล้ว โรงรับจำนำย่อมจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นตามบทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมาย “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน”

5.1.2 สิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินคืน

เจ้าของที่แท้จริงจะใช้สิทธิติดตามได้โดยมีอายุความหรือมีกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิหรือไม่

บทบัญญัติมาตรา 24 เป็นบทบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำในเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่เป็นการจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่ใช่สิทธิจะยึดถือไว้ แต่บทบัญญัติมาตรา 24 นี้มิได้เป็นบทบัญญัติที่พรากหรือจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงไปเลยทั้งหมดเสียทีเดียว เจ้าของที่แท้จริงยังคงมีสิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินคืนได้โดยต้องเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่สิ่งของที่จำนำคืน สิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินนี้เป็นสิทธิที่มีอยู่ในตัวทรัพย์สิน สิทธิติดตามของเจ้าของที่แท้จริงจึงเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สิน ฉะนั้นบทบัญญัติมาตรา 24 นี้จึงหาได้ตัดทอนอำนาจเจ้าของกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงโดยเด็ดขาดไม่ เจ้าของที่แท้จริงยังอาจติดตามเรียกร้องเอาราคาทรัพย์สินคืนจากโรงรับจำนำได้

การใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินคืนของผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงนั้นถูกจำกัดอำนาจโดยบทบัญญัติมาตรา 24 ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่โรงรับจำนำว่าไม่จำต้องคืนเงินแต่เจ้าของที่แท้จริงจะได้เสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่สิ่งของที่จำนำคืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าของที่แท้จริงต้องเป็นฝ่ายเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่สิ่งของที่จำนำคืนให้แก่โรงรับจำนำ การชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเป็นเงื่อนไขในการใช้สิทธิติดตามของเจ้าของที่แท้จริง แม้บทบัญญัติมาตรา 24 ให้ความคุ้มครองสิทธิของโรงรับจำนำก็ตาม แต่อำนาจในการใช้สิทธิติดตามเรียกทรัพย์สินเป็นอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงโดยเฉพาะซึ่งเจ้าของที่แท้จริงอาจจะสละสิทธิของตนเสียก็ได้

กรณีจึงมีปัญหาว่า เจ้าของที่แท้จริงจะใช้สิทธิขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนโดยมีกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิหรือไม่

ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ในข้อ ก. แล้วว่า มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองโรงรับจำนำที่กระทำการรับจำนำโดยสุจริตในการที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำนำไว้ได้ แม้ผู้จำนำจะมีได้เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำ เมื่อโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำนำเอาไว้ได้ โดยหากเจ้าของที่แท้จริงต้องการที่จะไถ่ทรัพย์สินคืนจะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำยอมเท่ากับว่าโรงรับจำนำมีสิทธิตามสัญญาจำนำที่จะบังคับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิได้ หากผู้จำนำหรือเจ้าของที่แท้จริงมิได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนภายในกำหนดระยะเวลาของการไถ่คืนทรัพย์สินที่จำนำ ซึ่งก็คือภายในกำหนดเวลา 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงที่จะเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนเป็นสิทธิที่มีกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิ โดยกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิสำหรับการเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินจำนำ คือ ภายในกำหนด 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ ซึ่งเป็นกำหนดระยะเวลาเช่นเดียวกับกำหนดระยะเวลาของการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ดังนั้นถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าของที่แท้จริงย่อมไม่สามารถที่จะขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำแล้ว โดยเจ้าของอาจมีสิทธิแต่เพียงที่จะขอซื้อทรัพย์สินดังกล่าวคืนจากโรงรับจำนำ โดยต้องชำระราคาตามที่โรงรับจำนำกำหนดไว้ซึ่งเจ้าของไม่สามารถที่จะขอชำระราคาเพียงเท่าจำนวนหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำได้

5.1.3 สิทธิของโรงรับจำนำที่จะได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำ

ในกรณีที่เจ้าของที่แท้จริงต้องการทรัพย์สินที่จำนำคืน คำว่า “หนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สิน” นั้นหมายถึงหนี้ประเภทใด

ตามบทบัญญัติมาตรา 24 เมื่อโรงรับจำนำได้ทำการรับจำนำโดยสุจริต แม้ว่าผู้จำนำจะไม่มีกรรมสิทธิหรือไม่มีอำนาจจำนำก็ตามโรงรับจำนำก็ได้รับความคุ้มครองโดยไม่จำต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่เจ้าของที่แท้จริง เว้นแต่เจ้าของที่แท้จริงชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืน สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำนี้เป็นสิทธิของผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับ

จำหน่ายโดยเฉพาะ บทบัญญัติมาตรา 24 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของที่แท้จริงจะต้องเป็นฝ่ายเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำหน่ายคืน ฉะนั้นถ้าเจ้าของที่แท้จริงไม่ใช่สิทธิติดตามและขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่าย หรือใช้สิทธิติดตามแต่ไม่เสนอขอใช้ราคา โรงรับจำหน่ายก็ไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินที่รับจำหน่ายมาให้แก่เจ้าของที่แท้จริง สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายนี้เป็นสิทธิของโรงรับจำหน่ายที่ก่อให้เกิดหน้าที่เฉพาะต่อเจ้าของที่แท้จริงในอันที่จะใช้สิทธิติดตามทรัพย์สินมีวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ คือหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่าย สิทธิที่จะได้ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายจึงเป็นบุคคลสิทธิ ฉะนั้น ถ้าเจ้าของที่แท้จริงรับทรัพย์สินคืนไปโดยไม่ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่าย โรงรับจำหน่ายมีสิทธิเพียงฟ้องร้องขอให้เจ้าของที่แท้จริงชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายต่อเมื่อไม่ยอมชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายจึงจะเรียกทรัพย์สินคืนได้ เมื่อสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายเป็นบุคคลสิทธิจึงมีอายุความเรียกร้องเพียง 10 ปี เพราะเป็นอายุความเสียสิทธิดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ปัญหาจึงมีว่า คำว่า “หนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายทรัพย์สิน” นั้นหมายถึงหนี้ประเภทใด ปัญหานี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่ายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของที่แท้จริงจะต้องเป็นฝ่ายเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำหน่ายคืน

ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำว่า “หนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายทรัพย์สิน” ตามมาตรา 24 นั้นน่าจะหมายถึง หนี้ประเภทที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกัน ซึ่งในกรณีของการจำหน่ายกับโรงรับจำหน่ายหนี้ประเภทที่มีการจำหน่ายเป็นประกันก็คือ หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ดังนั้นหนี้ที่เกิดจากการรับจำหน่ายทรัพย์สินย่อมจะหมายถึงหนี้กู้ยืมเงินที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกัน

ปัญหาจึงมีต่อไปว่าหากเจ้าของที่แท้จริงยินยอมที่จะชำระหนี้กู้ยืมเงินที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกันนั้นเพื่อให้ได้ทรัพย์สินคืน การชำระหนี้กู้ยืมนั้นต้องรวมไปถึงดอกเบี้ยของหนี้กู้ยืมเงินดังกล่าวด้วยหรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำว่า ในกรณีที่เจ้าของที่แท้จริงยินยอมที่จะชำระหนี้กู้ยืมเงินที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกันนั้นเพื่อให้ได้ทรัพย์สินคืน การชำระหนี้กู้ยืมนั้นต้องรวมไปถึงดอกเบี้ยของหนี้กู้ยืมเงินดังกล่าวด้วย โดยผู้เขียนมีเหตุผลดังต่อไปนี้

1. โรงรับจำนำยอมที่จะต้องรับจำนำสิ่งของเพื่อประกันหนี้เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าหนี้เงินกู้ยืมเงินนั้นโดยทั่วไปยอมเป็นหนี้ที่มีค่าตอบแทนในการที่กู้ยืมเงินกันได้ ในการกู้ยืมเงินนั้น ถ้าได้มีการตกลงให้ค่าตอบแทนในการได้ใช้เงินตราที่ยืม ค่าตอบแทนที่ผู้ยืมจะต้องเสียนี้มีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะว่า “ดอกเบี้ย” และในการกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำนั้นยอมจะมีการเรียกดอกเบี้ยในทุกกรณีโดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำยังให้สิทธิโรงรับจำนำที่จะเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อการรับจำนำของโรงรับจำนำยอมมีขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ยืมเท่านั้น ดังนั้นหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำก็หน้าที่จะหมายความถึงหนี้เงินกู้ยืมเงินโดยรวมไปถึงค่าตอบแทนในการที่ให้ผู้ยืมเงินนั้นซึ่งก็คือดอกเบี้ยนั่นเอง

2. การที่เจ้าของที่แท้จริงต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำนั้นยอมเป็นความเสียหายที่เจ้าของทรัพย์ได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของผู้ที่นำทรัพย์ไปจำนำโดยไม่มีอำนาจ ดังนั้นเจ้าของที่แท้จริงยอมมีสิทธิฟ้องบุคคลผู้ที่นำทรัพย์ไปจำนำโดยไม่มีอำนาจในความผิดฐานละเมิดเพื่อเรียกค่าเสียหายซึ่งค่าเสียหายดังกล่าวยอมรวมไปถึงจำนวนเงินที่เจ้าของได้ชำระให้แก่โรงรับจำนำเพื่อให้ได้คืนซึ่งทรัพย์ของตน ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะถือว่าหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์นั้นหมายความถึงหนี้เงินกู้ยืมเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ เนื่องจากถึงอย่างไรก็ตามเจ้าของที่แท้จริงยอมมีสิทธิที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายจากบุคคลที่กระทำละเมิดต่อเจ้าของทรัพย์อยู่แล้ว

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 24 ที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของที่แท้จริงจะต้องเป็นฝ่ายเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อให้ได้คืนซึ่งทรัพย์ของตนนั้น การชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำยอมหมายถึง การชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ทรัพย์นั้นเป็นประกันพร้อมดอกเบี้ยซึ่งคำนวณจากต้นเงินกู้ยืมตามอัตราที่กำหนดไว้

5.1.4 กรณีที่โรงรับจำนำได้รับแจ้งดำเนินรูปพรรณของหาย

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 บัญญัติไว้ว่า “ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์ให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์นั้นมิได้ ในกรณีต่อไปนี้

- (1) ได้รับจำนำสิ่งของที่เห็นได้ว่าเป็นของที่ใช้ในราชการ
- (2) ได้รับจำนำทรัพย์หรือสิ่งของที่ได้รับแจ้งตามมาตรา 21”

มาตรา 21 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกประกาศตำหนิรูปพรรณของหาย ได้แจ้งเรื่องของหายต่อผู้รับจำนำ ผู้รับจำนำมีหน้าที่ตรวจทรัพย์สินจำนำหรือสิ่งของที่รับจำนำ ถ้าปรากฏว่ามีตำหนิรูปพรรณตรงหรือคล้ายกับตำหนิรูปพรรณของหาย ให้ผู้รับจำนำส่งมอบต่อเจ้าพนักงานผู้ซึ่งแจ้งเรื่องของหายนั้น โดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มีการรับจำนำไว้แล้วให้ส่งสำเนาตัวรับจำนำไปด้วย”

เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 24 (2) มีการใช้ถ้อยคำที่มีความคลุมเคลือไม่ชัดเจน ปัญหาจึงมีว่ากรณีที่โรงรับจำนำจะต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของที่แท้จริงโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำไม่ได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่การรับจำนำเกิดขึ้นภายหลังจากที่โรงรับจำนำได้รับแจ้งประกาศตำหนิรูปพรรณของหายแล้ว หรือโรงรับจำนำจะต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของที่แท้จริงโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำไม่ได้ในทุกกรณีไม่ว่าการรับจำนำนั้นเกิดขึ้นก่อนหรือหลังจากที่โรงรับจำนำได้รับแจ้งประกาศตำหนิรูปพรรณของหาย

เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งผู้เขียนพบว่าพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 มีบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องการให้ความคุ้มครองโรงรับจำนำไว้ในมาตรา 25 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินโดยไม่ได้ค่าไถ่และดอกเบี้ย ในกรณีต่อไปนี้

- (1) เมื่อผู้รับจำนำได้รับทรัพย์สินไว้โดยรู้ หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยการกระทำความผิด
- (2) ผู้รับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินอันตรงกับรูปพรรณของหายซึ่งเจ้าหน้าที่ตามทีระบุไว้ในมาตรา 23 ได้แจ้งให้ทราบอยู่ก่อนแล้ว”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่โรงรับจำนำมีบัญญัติไว้ทั้งในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 25 และพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 24 โดยการให้ความคุ้มครองแก่โรงรับจำนำนั้นได้กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน แต่มีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มาตรา 25 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงรับ

จำนำ พ.ศ. 2480 ได้มีการบัญญัติโดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนว่าหากโรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินอันตรงกับรูปพรรณของหายซึ่งเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ทราบอยู่ก่อนแล้วในเวลาที่ได้รับจำนำ โรงรับจำนำต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของทรัพย์สินโดยจะเรียกค่าไถ่ทรัพย์สินไม่ได้ แต่มาตรา 24 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้มีบทบัญญัติที่ใช้ถ้อยคำเพียงว่าหากโรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ได้รับความแจ้งว่าเป็นของหาย ผู้รับจำนำต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของโดยจะเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำทรัพย์สินนั้นไม่ได้โดยมิได้มีถ้อยคำอย่างเช่นที่ปรากฏในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 ว่าโรงรับจำนำจะต้องคืนทรัพย์สินโดยเรียกให้เจ้าของชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำไม่ได้ เฉพาะในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินดังกล่าวไว้ทั้ง ๆ ที่ได้รับแจ้งให้ทราบอยู่ก่อนแล้วว่าทรัพย์สินนั้นมีตำหนิรูปพรรณตรงกับของหาย

ดังนั้นหากพิจารณาตามบัญญัติมาตรา 25 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 จะเห็นได้ว่าในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำทรัพย์สินไว้ก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังโรงรับจำนำจึงได้รับแจ้งถึงประกาศตำหนิรูปพรรณของหาย และเมื่อโรงรับจำนำได้ทำการตรวจสอบปรากฏว่าทรัพย์สินที่โรงรับจำนำได้รับจำนำไว้ก่อนแล้วนั้นเป็นทรัพย์สินที่ตรงกับตำหนิรูปพรรณของหาย หากเจ้าของที่แท้จริงมาติดตามเอาคืนโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่คืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของได้เว้นแต่เจ้าของจะได้ไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืน

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าถ้อยคำที่มีความคลุมเคลือไม่ชัดเจนตามบทบัญญัติมาตรา 24 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ควรที่จะต้องมีการตีความในลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา 25 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2480 กล่าวคือ หากโรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินที่ตรงกับประกาศรูปพรรณของหายที่ได้รับแจ้งให้ทราบอยู่ก่อนแล้วก่อนที่จะมีการรับจำนำ เจ้าของที่แท้จริงย่อมมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้โดยไม่ต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำนั้น แต่ในทางกลับกันหากโรงรับจำนำรับจำนำทรัพย์สินไว้ก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังโรงรับจำนำจึงได้รับแจ้งถึงประกาศตำหนิรูปพรรณของหาย และเมื่อโรงรับจำนำได้ทำการตรวจสอบปรากฏว่าทรัพย์สินที่โรงรับจำนำได้รับจำนำไว้ก่อนแล้วนั้นเป็นทรัพย์สินที่ตรงกับตำหนิรูปพรรณของหาย หากเจ้าของที่แท้จริงมาติดตามเอาคืนโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่คืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของเว้นแต่จะได้ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ

การที่ผู้เขียนมีความเห็นในลักษณะนี้เนื่องจากผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายควรจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่กระทำการโดยสุจริต ดังนั้นหากโรงรับจำนำรับจำนำไว้โดยสุจริตแล้วต่อมาปรากฏว่าทรัพย์สินที่รับจำนำนั้นเป็นทรัพย์สินที่ตรงกับประกาศตำหนิรูปพรรณของหายก็ก็ตาม โรงรับจำนำก็ควรที่จะได้รับความคุ้มครองที่จะไม่ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของเงินแต่จะได้ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ

5.2 การทำความเข้าใจระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำโดยบุคคลภายนอก

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ว่าพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติในส่วนที่กำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำ ดังนั้นจึงต้องนำเอาบทบัญญัติในเรื่องการกำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 เรื่องจำนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำด้วยโดยเป็นการบังคับใช้ตามมาตรา 757 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หน้าที่ของผู้รับจำนำตามมาตรา 760 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือหน้าที่ที่ต้องไม่เอาทรัพย์สินจำนำออกใช้หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา เมื่อต้องนำเอาบทบัญญัติมาตรา 760 มาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำย่อมเท่ากับว่าโรงรับจำนำซึ่งเป็นผู้รับจำนำนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องไม่นำเอาทรัพย์สินจำนำออกใช้สอยหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นอันสอดคล้องกับหน้าที่ของโรงรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำที่กำหนดให้โรงรับจำนำต้องจัดให้มีที่เก็บทรัพย์สินที่จำนำไว้ในโรงรับจำนำและมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้นำทรัพย์สินจำนำออกนอกโรงรับจำนำเว้นแต่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ หรือโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือเพื่อให้พ้นภัยอันตรายอันร้ายแรงที่ผู้รับจำนำจะป้องกันด้วยวิธีอื่นไม่ได้ เนื่องจากเมื่อโรงรับจำนำไม่สามารถนำทรัพย์สินที่จำนำออกจากบริเวณของโรงรับจำนำได้ก็เท่ากับโรงรับจำนำก็ไม่สามารถนำทรัพย์สินจำนำออกใช้สอยหรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษาได้

ประเด็นปัญหาจึงมีว่าหากโรงรับจำนำไม่มีสถานที่เพียงพอต่อการเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำไว้ในโรงรับจำนำ โรงรับจำนำสามารถที่จะทำความตกลงระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำในการที่จะให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำได้หรือไม่ หรือจะต้องปฏิเสธการรับจำนำ

จากการศึกษาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการให้สิทธิคู่สัญญาจำนำที่จะทำความตกลงให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำได้ ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 จำนำซึ่งมีบทบัญญัติให้สิทธิคู่สัญญาจำนำที่จะทำความตกลงกันเพื่อยินยอมให้ผู้รับจำนำส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาได้ตามมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า “คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 757 กำหนดให้นำบทบัญญัติในลักษณะ 13 จำนำไปใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำ จึงมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ว่าบทบัญญัติมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถนำมาใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้หรือไม่ หากนำมาบังคับใช้ได้โรงรับจำนำก็ย่อมสามารถที่จะทำความตกลงกับผู้จำนำในการที่จะให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำ

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมิได้มีลักษณะที่เป็นการขัดกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 แต่อย่างใด กล่าวคือพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมิได้มีบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นข้อห้ามอย่างชัดแจ้งว่าโรงรับจำนำต้องเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำด้วยตนเองโดยไม่สามารถที่จะตกลงให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำได้ ซึ่งหากผู้ร่างพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มีความประสงค์ที่จะกำหนดห้ามมิให้บุคคลภายนอกเป็นผู้รักษาทรัพย์สินที่จำนำก็คงจะบัญญัติเป็นข้อห้ามเอาไว้ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวดังเช่นที่ปรากฏในมาตรา 760 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดแจ้งว่าผู้รับจำนำจะนำทรัพย์สินที่จำนำไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไม่ได้

นอกจากนั้นผู้เขียนเห็นว่าการนำเอาบทบัญญัติมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้นั้นย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่การประกอบธุรกิจโรงรับจำนำเป็นอย่างมาก ในกรณีที่โรงรับจำนำไม่มีสถานที่เพียงพอต่อการเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำ เพราะทรัพย์สินที่นำมาจำนำส่วนมากจะเป็นของใช้ในครัวเรือนอย่างเช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องเสียง ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีขนาดใหญ่ หากไม่สามารถนำเอาบทบัญญัติมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ได้ก็เท่ากับว่าหากโรงรับจำนำไม่มีสถานที่ที่จะเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำโรงรับจำนำก็ต้องปฏิเสธที่จะรับจำนำทรัพย์สินอื่น ๆ อีก ผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่โรงรับจำนำต้องปฏิเสธการรับจำนำด้วยเหตุที่ว่าไม่มีสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำ เนื่องจากบุคคลทั้งหลายที่จำเป็นต้องใช้บริการกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำส่วนมากย่อมมีปัญหาในทางการเงิน หากโรงรับจำนำจะปฏิเสธมิให้กู้ยืมเงินด้วยเหตุผลที่ว่าไม่มีที่เก็บทรัพย์สินที่จำนำก็คงจะไม่เป็นผลดีแก่ทั้งการประกอบธุรกิจของโรงรับจำนำและผู้จำนำที่ต้องการใช้เงินอย่างเร่งด่วน หรือแม้กระทั่งในกรณีที่ผู้ประกอบการโรงรับจำนำหรือผู้จำนำต้องการที่จะทำความตกลงให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำ เนื่องจากเห็นว่าสถานที่ตั้งโรงรับจำนำอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในการเก็บรักษาทรัพย์สินจำนำอันมีค่ามาก เพราะเห็นว่าเป็นการเสี่ยงต่อการถูกขโมยหรือการเกิดอัคคีภัยได้ง่ายกว่าการที่จะให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษา ดังนั้นจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำเอามาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้

ข้อสังเกต

1. บทบัญญัติมาตรา 749 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้กำหนดว่าข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาจำนำที่จะให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นข้อตกลงด้วยวาจาระหว่างคู่สัญญาก็มีผลบังคับทางกฎหมายได้ แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่าการจำนำทรัพย์สินไว้กับโรงรับจำนำนั้นพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนดให้เป็นหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องออกตัวรับจำนำให้กับผู้จำนำเมื่อมีการรับจำนำ หากสามารถนำเอาบทบัญญัติมาตรา 749 มาบังคับใช้ได้โดยอนุโลมและคู่สัญญาจำนำได้ตกลงให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำได้ก็ควรที่จะมีการระบุข้อตกลงดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรให้ปรากฏอยู่ในตัวรับจำนำเพื่อป้องกันการโต้แย้งในเรื่องหน้าที่ของโรงรับจำนำที่อาจมีขึ้นได้

2. โดยทางปฏิบัติของการประกอบธุรกิจโรงรับจำนำเมื่อผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำโดยชำระหนี้กู้ยืมที่มีสิ่งของจำนำเป็นประกันแล้ว โรงรับจำนำก็มีหน้าที่ต้องส่งคืนสิ่งของที่จำนำในทันที แต่หากคู่สัญญาจำนำได้ตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาสิ่งของที่จำนำ การที่โรงรับจำนำจะส่งคืนสิ่งของจำนำทันทีที่มีการชำระหนี้กู้ยืมก็คงจะเป็นไปได้ยาก คู่สัญญาจึงควรทำความเข้าใจถึงการไถ่ทรัพย์สินที่จำนำด้วยว่าต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่โรงรับจำนำเป็นเวลาตามสมควรเพื่อให้เวลาแก่โรงรับจำนำที่จะเตรียมสิ่งของที่จำนำไว้เพื่อส่งคืนแก่ผู้จำนำทันทีที่มีการชำระหนี้

5.3 สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำโดยผู้จำนำเป็นผู้เยาว์

บทบัญญัติมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดห้ามมิให้โรงรับจำนำกระทำการรับจำนำสิ่งของจากเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ประเด็นปัญหาจึงมีว่าบทบัญญัติมาตรา 18 พระราชบัญญัติโรงรับจำนำนี้ถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถในการใช้สิทธิของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ กล่าวคือ ผลทางกฎหมายของบทบัญญัติมาตรา 18 นี้ส่งผลให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกินกว่า 15 ปี บริบูรณ์สามารถทำสัญญาจำนำกับโรงรับจำนำได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือไม่

ในการพิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวต้องทำความเข้าใจถึงหลักกฎหมายในเรื่องความสมบูรณ์ของการทำนิติกรรมโดยจะศึกษาเฉพาะในเรื่องของความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม

ความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม

1. บุคคลซึ่งเป็นผู้เยาว์

ผู้เยาว์ คือ บุคคลไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายที่ยังมีอายุไม่ครบตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ กล่าวคือบุคคลที่ยังมีอายุไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์นั้นเป็นผู้เยาว์ ต่อเมื่อพ้นอายุยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วจึงพ้นจากภาวะเป็นผู้เยาว์กลายเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ (มาตรา 19) เมื่อเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว จึงพ้นจากการหย่อนความสามารถในการทำนิติกรรม และทำนิติกรรมได้ตามหลักทั่วไป

เหตุแห่งการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เยาว์เป็นบุคคลผู้หย่อนความสามารถในการทำนิติกรรมเพราะผู้เยาว์เป็นผู้มีอายุน้อย ความเป็นผู้ที่มีอายุน้อยย่อมเป็นเหตุให้ยังไม่มีความรู้และความชัดเจนในชีวิตเพียงพอที่จะจัดการระมัดระวังผลประโยชน์ส่วนได้เสียในทรัพย์สินของตน กฎหมายจึงมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองผู้เยาว์ไม่ให้อายุสูญเสียผลประโยชน์อันเนื่องมาจากสาเหตุของความอ่อนวัยโดยไม่คำนึงว่าตามความจริงผู้เยาว์คนใดอาจจะมีความรู้ชัดเจนกว่าวัยหรือยิ่งกว่าบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะบางคนก็ตาม เพราะกฎหมายคำนึงถึงลักษณะของผู้เยาว์ทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้เยาว์คนใดที่มีประสบการณ์หรือความรู้ ความคิดสูงกว่าปกติ อาจจะได้รับอนุญาตให้ทำกิจการบางประเภทได้ซึ่งจะได้กล่าวในเรื่องของการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ต่อไป

การบรรลุนิติภาวะของบุคคลตามกฎหมายอาจเกิดขึ้นได้ 2 ทางคือ

- ก) เมื่อบุคคลใดมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 19
- ข) โดยการสมรส ตามมาตรา 20 เมื่อการสมรสนั้นได้ทำตามมาตรา 1448 คือ ทั้งชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ หรือชายหญิงอายุน้อยกว่า 17 ปีบริบูรณ์ เมื่อการสมรสนั้นทำโดยได้รับอนุญาตจากศาล ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร²

2. หลักทั่วไปในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์

มาตรา 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอม เช่นว่านั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

จะเห็นได้ในเบื้องต้นว่า กิจการที่ผู้เยาว์ทำและกฎหมายบังคับว่าต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อนนั้นหมายถึงนิติกรรม หากเป็นกิจการอื่นอันอาจมีผลตามกฎหมายอันได้แก่นิติเหตุ เช่นผู้เยาว์ทำละเมิดตั้งนั้นหาเข้าข่ายแห่งมาตรา 21 นี้ไม่

² ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 49-50.

การทำนิติกรรมนั้นย่อมเป็นการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ ผู้เยาว์ยังหย่อนความสามารถ กฎหมายจึงบังคับให้ผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน แต่กฎหมายก็ได้บังคับว่าผู้เยาว์ต้องกระทำด้วยตนเองเสมอไป เพราะผู้เยาว์อยู่ภายใต้อำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และบุคคลเหล่านั้นกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจทำนิติกรรมแทนผู้เยาว์ได้ เว้นแต่ในบางกรณี ฉะนั้นผู้เยาว์จึงอาจทำนิติกรรมได้ 2 ทาง

- ก) ทำด้วยตนเองโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม
- ข) ทำโดยผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ทำแทน

ผลบังคับในเมื่อผู้เยาว์กระทำนิติกรรมด้วยตนเองโดยปราศจากความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม มาตรา 21 บัญญัติว่า “ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นว่านั้นเป็นโมฆียะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” ดังนั้นถ้าผู้เยาว์ทำนิติกรรมด้วยตนเองโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม นิติกรรมนั้นย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่ถ้าทำนิติกรรมใดด้วยตนเองโดยปราศจากความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ผลก็จะทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียกรรมซึ่งมาตรา 153 ก็บัญญัติไว้ว่า “การใดมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคลการนั้นเป็นโมฆียะ” โดยที่โมฆียกรรมนั้นอาจถูกบอกล้างทำให้เป็นโมฆะกรรมมาแต่เริ่มแรก (มาตรา 176) หรืออาจจะมีผลสมบูรณ์เมื่อผู้แทนโดยชอบธรรมให้สัตยาบัน (มาตรา 177)³

3. ข้อยกเว้นหลักทั่วไปในการได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

มาตรา 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้จำกัดความสามารถของผู้เยาว์ในการใช้สิทธิเมื่อแสดงเจตนาทำนิติกรรม โดยบัญญัติให้ผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน มิฉะนั้นนิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียะ แต่ในความตอนท้ายของมาตรา 21 ได้กล่าวถึงข้อยกเว้นซึ่งบัญญัติไว้โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นอย่างอื่นอันได้แก่กรณีตามมาตรา 22-25 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยถือว่านิติกรรมตามข้อยกเว้นเหล่านี้ ผู้เยาว์ทำนิติกรรมเหล่านั้นได้เองโดยลำพังมิต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม กล่าวคือ

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52-60.

(ก) มาตรา 22 เกี่ยวกับนิติกรรมที่ให้ผู้เยาว์ได้สิทธิหรือหลุดพ้นจากหน้าที่ กล่าวง่าย ๆ ก็คือ นิติกรรมที่ผู้เยาว์มีแต่ประโยชน์ ดังนั้นหากผู้เยาว์ทำนิติกรรมใดซึ่งมีแต่จะให้ผู้เยาว์แก่ผู้เยาว์แล้วก็ไม่ควรมีหลักเกณฑ์บังคับให้ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

(ข) มาตรา 23 เกี่ยวกับนิติกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้เยาว์ ซึ่งผู้เยาว์เท่านั้นที่จะกระทำได้โดยความคิดและการตัดสินใจของตนเอง

(ค) มาตรา 24 เกี่ยวกับนิติกรรมที่เป็นเรื่องสมแก่ฐานะและความจำเป็นในการดำรงชีวิตของผู้เยาว์

(ง) มาตรา 25 เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมของผู้เยาว์ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่า การทำพินัยกรรมนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้เยาว์โดยแท้ว่าจะยกทรัพย์สินของจนให้ใคร แต่แม้การทำพินัยกรรมนี้ผู้เยาว์จะกระทำได้เองโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก็ตาม แต่มาตรา 1703 ยังได้กำหนดข้อจำกัดอายุของผู้เยาว์ไว้อีกว่า จะต้องมิอายุ 15 ปีบริบูรณ์ด้วย มิฉะนั้นจะทำให้พินัยกรรมที่ผู้เยาว์กระทำตกเป็นโมฆะ⁴

สรุปได้ว่าหลักทั่วไปในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์นั้นโดยปกติผู้เยาว์จะทำนิติกรรมได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมที่จะให้ทำนิติกรรมใด ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามมาตรา 21 แต่ในบางกรณีกฎหมายได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นที่ให้ผู้เยาว์ที่จะทำนิติกรรมในบางกรณีได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมอันได้แก่กรณีตามมาตรา 22-25 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติโรรับจํา นำ พ.ศ. 2505 มาตรา 18 ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้รับจํา นำกระทำการรับจํา นำสิ่งของจากเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี” เป็นกฎหมายพิเศษที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีของการที่ผู้เยาว์สามารถทำพินัยกรรมตามมาตรา 25 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เองเมื่ออายุครบ 15 ปีบริบูรณ์โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม โดยตามพระราชบัญญัติโรรับจํา นำ มาตรา 18 ได้ห้ามมิให้ผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 15 ปี จํา นำสิ่งของ จึงเป็นการแสดงอยู่ในตัวว่าถ้าผู้เยาว์อายุครบ 15 ปีก็ไม่ต้องห้ามในการที่จะทำนิติกรรมจํา นำ

⁴ จํา ปี โสติพิพันธุ์, คำอธิบายนิติกรรม – สัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2548), หน้า 50-51.

สิ่งของไว้กับโรงรับจำนำ สิทธิในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ในกรณีตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จึงถือเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม⁵

แต่ก็มีนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้น เพียงแต่บัญญัติว่า ห้ามมิให้โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของจากเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปี ดังนั้น หากโรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของจากเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี แม้จะได้รับคามยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก็ย่อมไม่มีผลตามกฎหมาย สัญญาจำนำดังกล่าวจึงไม่ผูกพันผู้เยาว์ แต่มีได้หมายความว่า หากผู้เยาว์ที่มีอายุมากกว่าสิบห้าปีสามารถทำสัญญาจำนำได้ โดยไม่ถือว่าบทบัญญัติมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์อย่างเช่นกรณีของการที่ผู้เยาว์ทำพินัยกรรม ดังนั้น หากผู้เยาว์อายุมากกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่ครบ 20 ปี ต้องการทำสัญญาจำนำกับโรงรับจำนำก็ต้องอยู่ภายใต้หลักว่าด้วยความสามารถของบุคคลตามมาตรา 21 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้เขียนมีความเห็นว่าสิทธิในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ในกรณีตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จึงถือเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม คือ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกินกว่า 15 ปีแต่ยังไม่ครบ 20 ปี บริบูรณ์สามารถทำนิติกรรมจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำได้เองตามลำพังโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 21 และนิติกรรมการจำนำดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ผูกพันผู้เยาว์

แต่การจำนำทรัพย์สินอันที่ผู้เยาว์สามารถกระทำได้เองโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นต้องเป็นการจำนำโดยทำสัญญาจำนำกับผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำเท่านั้น จะกระทำการจำนำแก่บุคคลอื่นที่ไม่ได้มีสถานะเป็นโรงรับจำนำไม่ได้ หากทำการจำนำแก่บุคคลทั่วไปแล้วก็เป็นการฝ่าฝืนทำนิติกรรมโดยมิได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ซึ่งมีผลทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียะตามมาตรา 21

⁵ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม, หน้า 71.

ข้อสังเกต การที่บทบัญญัติมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดห้ามมิให้โรงรับจำนำกระทำการรับจำนำสิ่งของจากเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีย่อมเท่ากับเป็นการจำกัดอำนาจการให้ความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมแก่ผู้เยาว์ในการทำนิติกรรมด้วย กล่าวคือ เมื่อพระราชบัญญัติโรงรับจำนำห้ามมิให้โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของจากเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้แทนโดยชอบธรรมจึงไม่สามารถที่จะให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีในการทำสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้ เนื่องจากถึงแม้ว่าผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีจะได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก็ตาม โรงรับจำนำก็ไม่มีสิทธิที่จะรับจำนำได้เพราะพระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้กำหนดห้ามเอาไว้

5.4 ปัญหากรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

5.4.1 ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าหนี้กู้ยืมเงินนั้นโดยทั่วไปย่อมเป็นหนี้ที่มีค่าตอบแทน กล่าวคืออาจมีการตกลงให้ค่าตอบแทนในการที่กู้ยืมเงินกันได้ ในการกู้ยืมเงินนั้นถ้าได้มีการตกลงให้ค่าตอบแทนในการได้ใช้เงินตราที่ยืม ค่าตอบแทนที่ผู้ยืมจะต้องเสียนี้มีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะว่า “ดอกเบี้ย” และการจำนำกับโรงรับจำนำเป็นการจำนำสิ่งของเพื่อประกันหนี้เงินกู้ยืม โรงรับจำนำซึ่งมีฐานะเป็นผู้ให้กู้ตามสัญญากู้ยืมเงินจึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากผู้จำนำซึ่งมีฐานะเป็นผู้กู้ได้ ในการคิดอัตราดอกเบี้ยของโรงรับจำนำแม้จะไม่ได้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 แต่การคิดดอกเบี้ยของโรงรับจำนำก็ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 17 ซึ่งกำหนดให้โรงรับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของการกู้ยืมเงินได้โดยในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่ไม่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 2 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 24 ต่อปี และในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี

ปัญหาจึงมีว่าหากโรงรับจำนำคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราสูงสุดที่ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ได้กำหนดไว้จะมีผลในทางกฎหมายเป็นอย่างไร

เนื่องจากโรงรับจำนำเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่มีพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ให้สิทธิในการคิดอัตราดอกเบี้ยได้สูงกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 เช่นเดียวกับสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ ที่มีพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของ สถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 ที่ให้สิทธิแก่สถาบันการเงินตามประเภทที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมี สิทธิคิดอัตราดอกเบี้ยได้สูงกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ดังนั้นการวิเคราะห์ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำมีการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้กำหนดไว้ควรจะศึกษาเปรียบเทียบจากกรณีที่สถาบันการเงินตาม ประเภทที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 คิดดอกเบี้ย เกินกว่าอัตราที่พระราชบัญญัติกำหนดให้สิทธิไว้ เนื่องจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาวางหลักในกรณีที่ สถาบันการเงินประเภทอื่นคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบัน การเงิน พ.ศ. 2523 ให้สิทธิไว้ในหลาย ๆ คดี ซึ่งผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำคิดดอกเบี้ยเกิน อัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำก็ควรที่จะมีผลทางกฎหมายในลักษณะ เดียวกัน

พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้แก่บรรดาสถาบัน การเงินในการที่จะเรียกดอกเบี้ยในเงินที่ให้กู้ยืมจากลูกค้าของตน

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 นี้ อยู่ที่มาตรา 4 และมาตรา 6 ข้อความที่ปรากฏในมาตรา 4 มีว่า “เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะ เศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มี อำนาจกำหนดดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ให้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อ ปีก็ได้

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับสถาบันการเงิน บางประเภทหรือทุกประเภท โดยกำหนดเป็นอัตราสูงสุดหรืออัตราที่อ้างอิงได้ในลักษณะอื่นก็ได้ และ จะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

การกำหนดตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ส่วนในมาตรา 6 เป็นเรื่องของผลของการที่ได้ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยตาม มาตรา 4 ดังข้อความที่ปรากฏคือ “เมื่อรัฐมนตรีกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 4 แล้ว มิให้นำ มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับแก่การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 4”

สถาบันการเงินที่อยู่ในความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้มีอยู่ด้วยกัน 11 ประเภท คือ

1. ธนาคารแห่งประเทศไทย
2. ธนาคารพาณิชย์
3. บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
4. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
6. ธนาคารออมสิน
7. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
8. สหกรณ์ออมทรัพย์ ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์
9. บริษัทประกันภัย
10. สถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก
11. ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่จดทะเบียนและตั้งอยู่ในต่างประเทศ

ส่วนในเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินพึงเรียกได้นั้นได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลังหลายฉบับ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าในช่วงสิบปีแรกแห่งการบังคับใช้ ได้กำหนดเป็นอัตราเพดานขั้นสูงสุดไว้ในอัตราที่แน่นอน ดังเช่นให้ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ให้กู้ยืมได้ในอัตราไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปีและให้บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ให้กู้ยืมได้ในอัตราไม่เกินร้อยละ 21 ต่อปี เป็นต้น นับแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ได้มีประกาศกระทรวงการคลังให้สถาบันการเงิน กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกจากผู้ให้กู้ได้เอง ตามที่สถาบันการเงินนั้น ๆ แต่ละแห่งจะประกาศกำหนด⁶

⁶ สุธีร์ ศุภนิตย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืมและฝากทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, (หน้า

คำพิพากษาฎีกาที่ 5480/2550 แม้ว่าโจทก์เป็นธนาคารพาณิชย์ในการคิดอัตราดอกเบี้ยไม่ได้อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 654 แต่การคิดดอกเบี้ยของโจทก์ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ มาตรา 14 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด โจทก์จึงได้ออกประกาศอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดมาใช้บังคับ กรณีของจำเลยอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากโจทก์นั้นเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อชญาทอง เพื่อที่อยู่อาศัยซึ่งโจทก์เรียกเก็บได้เพียงร้อยละ 13.75 ต่อปี ตามประกาศของธนาคารโจทก์ข้อ 2.1.1 เท่านั้น ส่วนอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 19 ต่อปี ที่โจทก์ระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ข้อ 2 นั้น เป็นอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ระบุไว้ตอนท้ายของเอกสารต่างหาก และยิ่งไปกว่านั้นยังปรากฏว่าโจทก์ได้ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยหลายครั้งหลายอัตราตามตารางรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ซึ่งโจทก์คิดจากจำเลยมีบางรายการในอัตราร้อยละ 19 ต่อปีบ้าง ร้อยละ 19.50 ต่อปีบ้าง และร้อยละ 24 ต่อปีก็มี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตอีกต่างหาก จึงเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และประกาศของธนาคารโจทก์เอง อันเป็นการขัดต่อ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ ดังนั้นเงินส่วนดอกเบี้ยดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะทั้งหมด แต่เนื่องจากเป็นหนี้เงินซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันผิดนัดในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

จากคำพิพากษาฎีกาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหากสถาบันการเงินที่อยู่ในความหมายแห่งพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 อันจะมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมได้เป็นพิเศษตามประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน หากสถาบันการเงินมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่มีประกาศให้อำนาจไว้ ข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ดังนั้นข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะทั้งหมด

ผู้เขียนเห็นว่า คำพิพากษาฎีกาที่ 5480/2550 สามารถนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อวิเคราะห์ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมเกินกว่าที่กำหนดไว้มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้ ดังนั้นหากโรงรับจำนำคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

ผลทางกฎหมายย่อมจะเป็นว่าข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยวเกินอัตราดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะทั้งหมด เนื่องจากพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับทางอาญาจึงเป็นกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ดังนั้นข้อตกลงที่เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ถือได้ว่าเป็นการตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย มีผลให้ข้อตกลงนั้นตกเป็นโมฆะไม่มีผลบังคับได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 ความเป็นโมฆะนี้ไม่ใช่เฉพาะแต่ในส่วนที่ตกลงกันเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ความเป็นโมฆะจะมีผลทำให้ความตกลงเรื่องดอกเบี้ยเสียเปล่าไปทั้งหมดเท่ากับว่าไม่ได้มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยมาก่อนเลย อย่างไรก็ตาม สัญญาผู้ที่มีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานี้ การเป็นโมฆะก็แต่เฉพาะเรื่องดอกเบี้ยเท่านั้น ไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของข้อตกลงอันเกี่ยวกับเงินกู้แต่อย่างใด โรงรับจำนำ (ผู้ให้กู้) ยังคงสามารถบังคับให้มีการชำระหนี้ต้นเงินได้ แต่จะไม่สามารถเรียกร้องให้มีการชำระดอกเบี้ยได้เท่านั้น

ข้อสังเกต ผลทางกฎหมายกรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่ามันนอกเหนือจากผลที่ว่าข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราย่อมตกเป็นโมฆะทั้งหมดแล้ว สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งมีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น สัญญาจำนำดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษแก่ผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำ และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังถือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยด้วย ดังนั้นหากโรงรับจำนำกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติแล้ว โรงรับจำนำย่อมจะต้องไม่ได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติ สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งมีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราจึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่ก็มีนักวิชาการบางท่านเห็นว่าสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งมีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น ข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราย่อมตกเป็นโมฆะ และสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำยังคงต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเช่นเดิม เนื่องจากกรณีที่สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำจะตกอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่โรงรับจำนำกระทำการเกินขอบอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเท่านั้น กล่าวคือ เป็นกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ในจำนวนเงินเกินกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

ซึ่งมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนดให้โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้ เป็นจำนวนเงินไม่เกินกว่าหนึ่งแสนบาท

ผู้เขียนมีความเห็นเช่นเดียวกับนักวิชาการกลุ่มหลังที่เห็นว่า สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งมีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น ข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราย่อมตกเป็นโมฆะ และสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำยังคงต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เช่นเดิม

5.4.2 การไถ่ทรัพย์สินจำนำในกรณีที่ดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินเป็นโมฆะ

คำว่า “ไถ่” หมายถึง การนำเอาเงินตราหรือสิ่งอื่นไปให้ผู้อื่นเพื่อถอนคืนสิ่งของซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของตนให้พ้นจากการจำนำหรือจำนอง เมื่อการจำนำกับโรงรับจำนำมีขึ้นเพื่อประกันหนี้กู้ยืม การไถ่ทรัพย์สินจำนำก็ต้องทำโดยการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืม โดยต้องชำระเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ซึ่งคำนวณถึงวันที่มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สิน

หากดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีข้อตกลงกันไว้เป็นโมฆะเนื่องจากการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ในการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำผู้จำนำจึงมีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้เงินกู้ยืมเท่านั้น เมื่อผู้จำนำชำระหนี้เงินกู้ยืมแล้วโรงรับจำนำก็มีหน้าที่ที่จะต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่ผู้จำนำโดยโรงรับจำนำไม่มีสิทธิบ้ายเบี่ยงที่จะไม่ยอมให้ผู้จำนำไถ่ทรัพย์สิน โดยโรงรับจำนำไม่สามารถอ้างว่าผู้จำนำยังมิได้ชำระดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีข้อตกลงกัน เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวมีผลเป็นโมฆะ

ดังนั้นการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำในกรณีที่ข้อตกลงในเรื่องดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีทรัพย์สินจำนำเป็นประกันนั้นตกเป็นโมฆะ ผู้จำนำย่อมใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินได้โดยมีหน้าที่เพียงที่จะต้องชำระต้นเงินของหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเท่านั้น

5.4.3 การเรียกคืนซึ่งค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะของผู้จำนำ

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าในกรณีที่ข้อตกลงในเรื่องดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีทรัพย์จำนำเป็นประกันนั้นตกเป็นโมฆะ ผู้จำนำย่อมใช้สิทธิไถ่ทรัพย์ได้โดยมีหน้าที่เพียงที่จะต้องชำระต้นเงินของหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเท่านั้น

ปัญหาจึงมีว่าหากผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์จำนำโดยชำระทั้งต้นเงินกู้ยืมพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามข้อตกลงซึ่งเป็นโมฆะเนื่องจากเป็นข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต่อมาหากผู้จำนำทราบว่าข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะและต้องการเรียกเงินที่ชำระค่าดอกเบี้ยคืน ผู้จำนำจะใช้สิทธิทางกฎหมายได้อย่างไรในการเรียกเงินที่ชำระค่าดอกเบี้ยคืนจากโรงรับจำนำ

การที่ผู้จำนำจะเรียกเงินที่ชำระค่าดอกเบี้ยคืนจากโรงรับจำนำได้ก็โดยอาศัยเหตุจากมิดวรได้ แต่ยังมีข้อที่จะต้องพิจารณาตามมาตรา 407 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกว่าการที่ผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์ โดยชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามข้อตกลงที่เป็นโมฆะนั้นจะถือได้ว่าการชำระค่าดอกเบี้ยดังกล่าวเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจหรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 5480/2550 โจทก์เป็นผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ที่จะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ฯ ประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของธนาคารโจทก์ ทำให้โจทก์จำเป็นต้องทราบรายละเอียดหลักเกณฑ์การเรียกดอกเบี้ยเป็นอย่างดี ส่วนจำเลยซึ่งเป็นลูกค้าของโจทก์ โดยสภาพและตามสำนวนไม่ปรากฏเหตุผลที่แสดงว่าจำเลยจะทราบถึงหลักเกณฑ์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของธนาคารโจทก์แต่อย่างใด ดังนั้น จำพวแต่การที่จำเลยนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์เพราะตนเป็นหนี้แล้วโจทก์นำไปจัดการหักชำระหนี้ต่างๆ ตามจำนวนหนี้ที่โจทก์คิดคำนวณขึ้นมาเอง ประกอบกับโจทก์เป็นสถาบันการเงินที่ประกอบการธนาคารพาณิชย์อันเป็นกิจการซึ่งเป็นที่เชื่อถือของประชาชนย่อมมีเหตุทำให้จำเลยเข้าใจและเชื่อว่าโจทก์คิดดอกเบี้ยถูกต้องแล้ว กรณีจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยชำระหนี้ที่คิดคำนวณไม่ถูกต้องไปนั้นโดยจงใจฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นการกระทำอันใดตามอำเภอใจเสมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้โดยรู้อยู่ว่าตนไม่มีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องชำระอันจะเป็นเหตุให้จำเลยไม่มีสิทธิจะได้รับทรัพย์นั้นคืนตาม ป.พ.พ. มาตรา 407 ฉะนั้นเมื่อข้อสัญญาเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยของโจทก์ตกเป็นโมฆะแล้วก็เท่ากับสัญญากู้ยืมเงินมิได้มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยกันไว้

อันเป็นเหตุให้โจทก์ไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยก่อนผิदनัดและไม่อาจนำเงินที่จำเลยชำระแก่โจทก์มาแล้วไปหักออกจากดอกเบี้ยที่โจทก์ไม่มีสิทธิคิดได้ จึงต้องนำเงินที่จำเลยชำระหนี้ไปชำระต้นเงินทั้งหมด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2654/2546 โจทก์เป็นธนาคารพาณิชย์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าในอัตราสูงสุดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ขณะจำเลยทั้งสองทำสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติเกี่ยวกับดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อโจทก์จึงมีคำสั่งและประกาศอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำสำหรับลูกค้ารายใหญ่และรายย่อยชั้นดีโดยอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อสำหรับลูกค้ารายย่อยชั้นดีทั้งประเภทเบิกเงินเกินบัญชีและเงินกู้แบบมีระยะเวลาอัตราร้อยละ 14.75 ต่อปี การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นลูกค้ารายย่อยชั้นดีในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี จึงเกินกว่าอัตราตามคำสั่งและประกาศของโจทก์เป็นการปฏิบัติฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 อันเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ มาตรา 3(ก) การกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 19 ต่อปี จึงตกเป็นโมฆะ แม้ตามความจริงโจทก์จะคิดดอกเบี้ยไม่ถึงอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ก็ไม่อาจทำให้ข้อตกลงเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่ตกเป็นโมฆะกลายเป็นข้อตกลงที่ชอบด้วยกฎหมายไปได้ เมื่อข้อกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นโมฆะแล้วเท่ากับสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีมิได้มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยกันไว้โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมได้อีกแต่เนื่องจากเป็นหนี้เงินโจทก์ยังมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิदनัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง

การชำระดอกเบี้ยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยความสมัครใจของลูกหนี้เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ โดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีความผูกพันต้องชำระ จึงไม่อาจนำมาหักชำระดอกเบี้ยและต้นเงินตามลำดับได้อีก ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5) ประกอบด้วยมาตรา 246,247

คำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 2 ฉบับนี้มีได้เป็นการตัดสินที่ขัดแย้งกันแต่เนื่องจากข้อเท็จจริงในคดีแตกต่างกัน ผลของคำพิพากษาจึงแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5480/2550 นั้นได้ความว่าจำเลยไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของธนาคารโจทก์ที่กำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่โจทก์สามารถเรียกได้ในกรณีที่มีการให้

กู้ยืมเงิน จำเลยจึงสำคัญผิดว่าตนเองมีหนี้ที่จะต้องชำระจึงได้ชำระค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะแก่โจทก์ ศาลฎีกาจึงพิพากษาว่าการที่จำเลยชำระเงินค่าดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ไม่ถือเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ โจทก์จึงต้องนำเงินที่จำเลยชำระหนี้ไปชำระต้นเงินทั้งหมด การที่ศาลฎีกาพิพากษาให้นำเงินที่จำเลยชำระหนี้ค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะไปชำระต้นเงินของหนี้กู้ยืม โดยมีได้พิพากษาให้โจทก์คืนเงินให้แก่จำเลย เนื่องจากจำเลยมิได้มีคำขอให้ศาลพิพากษาให้คืนเงิน แต่มีคำขอให้ศาลพิพากษาให้นำเงินที่จำเลยชำระหนี้ไปชำระต้นเงินทั้งหมด แต่ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2654/2546 นั้นได้ ความว่าจำเลยทั้งสองชำระทราบว่าอัตราดอกเบี้ยตามที่โจทก์กำหนดเมื่อทำสัญญากู้ยืมนั้นเป็นอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดให้เรียกได้ แต่จำเลยทั้ง 2 ก็ยังคงชำระหนี้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาว่าเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจโดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีความผูกพันต้องชำระ และเมื่อเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจจึงไม่อาจนำมาหักชำระดอกเบี้ยและต้นเงินกู้ยืมได้ และจำเลยทั้งสองก็ย่อมไม่สามารถที่จะขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้คืนเงินที่จำเลยได้ชำระค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะได้เช่นเดียวกัน

เมื่อเทียบเคียงจากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้นซึ่งตัดสินเกี่ยวกับการชำระหนี้ค่าดอกเบี้ยที่เป็นโมฆะนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า หากผู้จำนำใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำโดยชำระทั้งต้นเงินกู้ยืมพร้อมด้วยดอกเบี้ยตามข้อตกลงซึ่งเป็นโมฆะเนื่องจากเป็นข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต่อมาหากผู้จำนำทราบว่าข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะและต้องการเรียกเงินที่ชำระค่าดอกเบี้ยคืน ผู้จำนำจะใช้สิทธิโดยอาศัยเหตุลามาภิควรได้เพื่อเรียกคืนเงินที่ชำระไปได้ก็ต่อเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้จำนำได้ชำระหนี้ค่าดอกเบี้ยตามข้อตกลงที่เป็นโมฆะไปเนื่องจากความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าตนเองมีหนี้ที่จะต้องชำระ ผู้จำนำจึงจะเรียกเงินคืนได้โดยอาศัยหลักกฎหมายในเรื่องลามาภิควรได้ โดยไม่ถือเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ แต่หากผู้จำนำชำระดอกเบี้ยไปทั้งที่รู้ว่าตนเองไม่มีหนี้ที่จะต้องชำระเนื่องจากทราบว่าข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นโมฆะ การชำระหนี้ค่าดอกเบี้ยดังกล่าวจึงถือเป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจ ผู้จำนำย่อมไม่สามารถเรียกคืนได้

5.5 การโอนซึ่งสิทธิไถ่ทรัพย์สินของผู้จำนำ

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ว่า “สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำ” มีลักษณะเป็นบุคคลสิทธิ และสิทธิดังกล่าวไม่มีแบบ แต่ต้องแสดงเจตนาในการใช้สิทธิพร้อมกับการชำระสินไถ่ด้วย โดยนัย

ดังกล่าวสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำจึงมิใช่สิทธิเฉพาะตัวของผู้จำนำและเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง คือเป็นการเรียกร้องให้โรงรับจำนำส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำคืนให้แก่ผู้จำนำ แต่การใช้สิทธิเรียกร้องเช่นนี้ย่อมแตกต่างกับการใช้สิทธิเรียกร้องอย่างอื่นโดยที่ต้องชำระหนี้ตอบแทนด้วย จึงจะเรียกร้องให้โรงรับจำนำส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนมาได้ เมื่อเป็นสิทธิเรียกร้องแล้วโดยปกติก็ย่อมโอนกันได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 303 นอกจากคู่กรณีจะได้แสดงเจตนาเป็นอย่างอื่น แต่การแสดงเจตนาอันนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตมิได้ (มาตรา 303 วรรค 2)

บุคคลซึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิไถ่

สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินที่จำนำย่อมเป็นของ “ผู้จำนำ” ว่าเป็นผู้ที่จะพึงใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำได้ ซึ่งก็เป็นไปตามหลักทั่วไปอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะผู้จำนำเป็นคู่สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ เมื่อมีข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาจำนำให้สิทธิแก่ผู้จำนำไว้อย่างไร ผู้จำนำก็ย่อมมีอำนาจใช้สิทธินั้นได้โดยตรงอยู่แล้ว

หนึ่ง สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนี้ เนื่องจากเป็นบุคคลสิทธิและเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงว่า ผู้จำนำจะไถ่ทรัพย์สินในภายหลังได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ดังนั้นตามปกติย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าเฉพาะแต่คู่สัญญาในสัญญาจำนำเท่านั้นที่มีสิทธิและหน้าที่ตามที่ตกลงกันไว้ บุคคลอื่นนอกจากผู้สืบสิทธิของคู่สัญญาย่อมไม่มีสิทธิและหน้าที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติ เว้นแต่จะมีการโอนหรือตกลงยินยอมกันไว้ให้บุคคลนอกสัญญาเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาจำนำ ก็ต้องเป็นไปตามนั้น

กรณีที่ผู้จำนำซึ่งเป็นผู้ที่จะพึงใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำได้ถึงแก่ความตาย

ในกรณีที่ผู้จำนำอันเป็นคู่สัญญาเดิมถึงแก่ความตาย ตามหลักกฎหมายในเรื่องมรดกสิทธิและหน้าที่รวมทั้งความรับผิดชอบแต่ข้อตกลงในสัญญาจำนำจึงย่อมตกทอดเป็นมรดกให้แก่ทายาทของผู้จำนำ (มาตรา 1599 และมาตรา 1600) ซึ่งย่อมหมายถึงทั้งทายาทโดยธรรมและผู้รับพินัยกรรมด้วย (มาตรา 1603)

กรณีที่มีผู้จำหน่ายโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำให้แก่บุคคลภายนอก

เนื่องจากสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง ดังนั้น โดยหลักทั่วไปในเรื่องหนี้สิทธิดังกล่าวจึงย่อมโอนกันได้ (มาตรา 303 – มาตรา 313) และเมื่อมีการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้รับโอนย่อมรับโอนไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่าย กล่าวคือผู้รับโอนย่อมมีสิทธิเรียกร้องขอไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนั้นได้ภายในกำหนดเวลาและมีหน้าที่ต้องชำระสินไถ่เป็นการตอบแทนให้ผู้รับจำหน่าย

อย่างไรก็ดีเกี่ยวกับการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องนี้ย่อมต้องตกอยู่ในบังคับแห่งข้อจำกัดสิทธิบางประการเช่นเดียวกับการโอนสิทธิเรียกร้องอย่างอื่น กล่าวคือ ถ้าสภาพแห่งสิทธินั้นเองไม่เปิดช่องให้โอนกันได้ก็จะมีกรณีโอนสิทธินั้นให้แก่กันไม่ได้ (มาตรา 303 วรรคแรก) หรือหากคู่กรณีได้แสดงเจตนาห้ามมิให้โอนสิทธิเรียกร้องไว้ก็จะโอนกันไม่ได้ (มาตรา 303 วรรคสอง) เพราะเป็นการขัดกับเจตนาของคู่กรณี แต่การแสดงเจตนาดังกล่าวกฎหมายห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตหรือถ้ามีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ศาลสั่งยึดสิทธิเรียกร้องใดไว้ สิทธิเรียกร้องเช่นว่านั้นก็โอนให้แก่กันหาได้ไม่ (มาตรา 304)

สำหรับการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันจะพึงต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น ตามมาตรา 306 บัญญัติว่าถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าไม่สมบูรณ์ ส่วนการโอนหนี้อันเกี่ยวกับลูกหนี้และบุคคลภายนอกนั้นจะไต่ถามหรือยกเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ก็ต่อเมื่อมีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้นเป็นหนังสือ (มาตรา 306 วรรคแรก) แต่ถ้าลูกหนี้ได้ทำให้พินผู้โอนด้วยการใช้เงินหรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับคำบอกกล่าวการโอนหรือก่อนตกลงให้โอน ลูกหนี้ก็เป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ (มาตรา 306 วรรคสอง)

สิทธิของลูกหนี้หลังจากได้รับคำบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือหรือลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมในการโอนนี้โดยทำเป็นหนังสือแล้วลูกหนี้ย่อมตกเป็นหนี้ผู้รับโอนสิทธินั้นโดยตรง และลูกหนี้เป็นอันสิ้นความผูกพันกับผู้โอนสิทธิอีกต่อไป ลูกหนี้มีสิทธิใด ๆ ต่อผู้โอนก็จะยกขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนไม่ได้ แต่ถ้าเพื่อจะระงับหนี้นั้นลูกหนี้ได้ใช้เงินให้แก่ผู้โอนสิทธิไปแล้ว ลูกหนี้จะเรียกคืนเงินนั้นก็ไม่ได้หรือถ้าเพื่อการเช่นกล่าวมานั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อผู้โอนสิทธิจะถือเสมือนหนึ่งว่า

ห็นั้นมิได้เกิดขึ้นเลยก็ได้ (มาตรา 308 วรรคแรก) ทั้งนี้เพราะเหตุว่าเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องไปโดยชอบแล้ว ผู้โอนย่อมสิ้นความผูกพันกับลูกหนี้โดยสิ้นเชิง จึงไม่ควรที่ผู้โอนจะได้รับชำระหนี้อีก

ถ้าลูกหนี้เป็นแต่ได้รับคำบอกกล่าวการโอน ลูกหนี้มีข้อต่อผู้โอนก่อนเวลาที่ได้รับคำบอกกล่าวนั้นอย่างไรก็ย่อมยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับผู้รับโอนได้ และถ้าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องจากผู้โอนแต่สิทธินั้นยังไม่ถึงกำหนดในเวลาบอกกล่าวแล้ว ลูกหนี้จะเอาสิทธิเรียกร้องนั้นมาหักกลบลบหนี้กันก็ได้ ถ้าหากว่าสิทธินั้นจะได้ถึงกำหนดไม่ช้ากว่าเวลาถึงกำหนดแห่งสิทธิเรียกร้องอันได้โอนไปนั้น (มาตรา 308 วรรคสอง)⁷

สิทธิไถ่ทรัพย์ที่จำเป็นเป็นข้อตกลงอันหนึ่งที่รวมอยู่ในสัญญาจำนำ เมื่อผู้จำนำได้แสดงเจตนาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์ที่จำเป็นย่อมเกิดหนี้ขึ้นทางฝ่ายผู้จำนำที่จะต้องชำระสินไถ่ให้แก่โรงรับจำนำเป็นการตอบแทนการที่โรงรับจำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำคืนให้แก่ผู้จำนำด้วย มิฉะนั้นผู้จำนำก็จะไม่สามารถเรียกร้องให้โรงรับจำนำส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำคืนให้แก่ตนได้ เหตุนี้ถ้าผู้จำนำประสงค์จะโอนสิทธิไถ่ต่อไปให้แก่บุคคลอื่นตามหลักในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว ผู้จำนำจะทำการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์ที่จำเป็นได้หรือไม่เพียงใดนั้น ผู้เขียนเห็นว่าคงโอนสิทธิไถ่ไปได้โดยปฏิบัติตามหลักที่บัญญัติไว้ในเรื่องของการโอนสิทธิเรียกร้อง

การโอนสิทธิไถ่ทรัพย์จำนำอันมีค่าตอบแทน

ในปัจจุบันมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงรับจำนำที่มีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็คือ การรับโอนสิทธิไถ่ทรัพย์จากผู้จำนำโดยมีค่าตอบแทน โดยจะมีบุคคลแสดงเจตนาที่ต้องการจะรับโอนสิทธิในการไถ่ทรัพย์จำนำที่ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาไถ่คืนทรัพย์สินจากผู้จำนำและมีการจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนการที่ได้รับโอนซึ่งสิทธิไถ่ทรัพย์นั้น ซึ่งในทางการค้าปกติมีการเรียกการโอนสิทธิเรียกร้องในการไถ่ทรัพย์ที่จำนำอันมีค่าตอบแทนว่าเป็นสัญญารับซื้อตัวรับจำนำ

⁷ไชยยศ เหมะรัชตะ, การแก้ไขความไม่เป็นธรรมในกฎหมายขายฝาก : รายงานการวิจัย (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2528), หน้า 371-372.

วิธีการโอนสิทธิในทรัพย์สินจำนำจะต้องปฏิบัติตามหลักในเรื่องของการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สัญญาโอนนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ (เป็นแบบของนิติกรรม) ถ้าไม่ทำเป็นโมฆะ ถือว่าผิดแบบของนิติกรรม แต่หนังสือนี้ลงชื่อผู้โอนคนเดียวก็พอ ผู้รับโอนไม่ต้องลงชื่อก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1893/2512 การโอนสิทธิเรียกร้องนั้น เพียงทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนฝ่ายเดียวก็สมบูรณ์ หากจำเป็นต้องลงลายมือชื่อผู้รับโอนด้วยไม่ แต่การโอนนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ยินยอมด้วยในการโอน โดยได้ทำคำบอกกล่าวหรือความยินยอมเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องซึ่งมีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขนั้นย่อมโอนกันได้ หากต้องห้ามตามกฎหมายไม่ เพราะสิทธิที่โอนมีอยู่อย่างไรเท่าใด ผู้รับโอนก็รับโอนไปเพียงนั้นเท่านั้น

จำเลยโอนสิทธิที่จะได้รับค่าระวางเรือส่วนลดจากบริษัทเรือให้แก่ธนาคารผู้ร้อง เพื่อที่จำเลยจะได้เบิกเงินเกินบัญชีจากผู้ร้องต่อไปอีกตามข้อตกลงระหว่าง ผู้ร้องกับจำเลยที่ได้กระทำขึ้น หลังจากที่ผู้ร้องได้แสดงเจตนาจะปิดบัญชีไม่ยอมให้จำเลยเบิก เพราะจำเลยยังเป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชีอยู่ถึงหนึ่งล้านบาทเศษและเกินยอดสูงสุดที่ได้ตกลงกันไว้ก่อน ดั่งนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นการโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

2. จะต้องส่งคำบอกกล่าวไปยังลูกหนี้โดยทำเป็นหนังสือหรือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทำคำยินยอมเป็นหนังสือ ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือผู้รับโอนจะบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 288/2494 ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่บุคคลหลายคนเป็นผู้รับเมื่อเจ้ามรดกตายสิทธิในทรัพย์ย่อมตกให้แก่ผู้รับพินัยกรรม บรรดาผู้รับพินัยกรรมจึงได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของร่วมในทรัพย์มรดกฉะนั้นการที่ผู้รับพินัยกรรมคนหนึ่งจัดการเรียกร้องทรัพย์มรดกได้มาจากบุคคลอื่นแล้วจะกีดกันเอาไว้แต่ผู้เดียวมิได้ จำต้องแบ่งกันระหว่างผู้รับพินัยกรรมตามส่วน

ผู้รับพินัยกรรมคนหนึ่งทำหนังสือยอมมอบสิทธิการรับทรัพย์มรดกตามพินัยกรรมของตนซึ่งตกอยู่กับผู้รับมรดกอีกคนหนึ่งให้แก่ผู้รับพินัยกรรมอีกคนหนึ่งนั้น มิใช่เป็นการสละมรดกและการโอนเช่นนี้ถือว่าใช้ได้ผู้รับโอนย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกมรดกส่วนที่โอนนั้นจากผู้ยึดถือทรัพย์มรดกนั้นอยู่ได้

3. ถ้าลูกหนี้แห่งสิทธินั้นมีหลายคน การให้ความยินยอมหรือบอกกล่าวต้องทำกับลูกหนี้ทุกคน ถ้าไม่บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้คนใด และลูกหนี้นั้นไม่ให้คำยินยอมการโอนก็มิได้เสียไป แต่มีผลว่าจะยกขึ้นต่อสู้ลูกหนี้คนนั้นไม่ได้

4. การบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้นั้น กฎหมายไม่บังคับว่าให้ใครเป็นผู้บอกกล่าว ผู้โอนหรือผู้รับโอนจะเป็นผู้บอกกล่าวก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 5/2479 สัญญาที่มีเงื่อนไขนั้นในขณะที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จก็โอนกันได้ เมื่อการโอนสิทธิเรียกร้องได้ทำเป็นหนังสือแล้ว และผู้รับโอนได้ทำหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทราบการโอนนั้นแล้วก็เป็นอันสมบูรณ์และใช้ยันลูกหนี้ได้

ดังนั้น การโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำโดยมีค่าตอบแทนนี้ เป็นการโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งเมื่อได้ทำเป็นหนังสือแล้วผู้รับโอนย่อมรับโอนไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำ กล่าวคือผู้รับโอนย่อมรับโอนไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้จำนำ โดยผู้รับโอนย่อมมีสิทธิเรียกร้องขอไถ่ทรัพย์สินที่จำนำนั้นได้ภายในกำหนดระยะเวลาของการไถ่คืนทรัพย์สินจำนำและมีหน้าที่ต้องชำระสินไถ่เป็นการตอบแทนให้ผู้รับจำนำ แต่มีข้อแม้ว่าการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำจะใช้ยันต่อผู้รับจำนำหรือบุคคลภายนอกได้ก็ต่อเมื่อได้บอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังผู้รับจำนำ หรือผู้รับจำนำได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือแล้ว ซึ่งการแจ้งให้ผู้รับจำนำทราบนี้อาจกระทำภายหลังการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำก็ได้ หรืออาจจะให้ผู้รับจำนำทราบตั้งแต่ครั้งแรกที่มีการโอนก็ได้

ข้อสังเกต การจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นการส่งมอบสิ่งของให้แก่โรงรับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ มิใช่เป็นการโอนกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำให้แก่โรงรับจำนำ กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำจึงยังคงเป็นของผู้จำนำจนกว่าที่ผู้รับจำนำจะใช้สิทธิบังคับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ ดังนั้นผู้จำนำในฐานะที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ย่อมมีสิทธิที่จะโอนกรรมสิทธิในทรัพย์สินจำนำให้แก่บุคคลภายนอกได้ในเมื่อทรัพย์สินดังกล่าวยังมีได้หลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ

เมื่อมีการแสดงเจตนาทำนิติกรรมการโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินที่จำนำระหว่างผู้จำนำ (ผู้โอน) และผู้รับโอน ผู้เขียนเห็นว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้มีข้อตกลงโอนกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำจากผู้จำนำให้แก่ผู้รับโอนสิทธิไถ่โดยปริยาย เนื่องจากคู่สัญญาในการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นมีความเข้าใจตรงกันว่า

เมื่อผู้รับโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินได้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนจากโรงรับจำนำแล้ว ผู้รับโอนสิทธิย่อมถือเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ผู้จำนำไม่สามารถที่จะเรียกทรัพย์สินคืนได้

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำยอมโอนไปยังผู้รับโอนสิทธิทันทีที่มีการทำสัญญาโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สิน ผู้รับโอนสิทธิจึงมีหน้าที่ที่จะต้องไปไถ่ทรัพย์สินที่จำนำตามที่ระบุไว้ในตัวรับจำนำคืนจากโรงรับจำนำด้วยตนเองเพื่อให้ได้การครอบครองในทรัพย์สินที่ตนมีกรรมสิทธิ์

5.6 กรณีที่สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อจำกัดสิทธิที่สำคัญในการทำสัญญาจำนำของผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำคือ สัญญาจำนำต้องทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท ซึ่งในบางครั้งโรงรับจำนำก็รับจำนำทรัพย์สินเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่าหนึ่งแสนบาท

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่าหนึ่งแสนบาท แต่เคยมีคดีที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยถึงผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเพื่อเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินเกินกว่าที่พระราชบัญญัติโรงรับจำนำได้กำหนดไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3053/2523 จำเลยได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงรับ จำนำและได้รับจำนำหิวเข้มขัดทองคำของโจทก์ซึ่งถูกคนร้ายลักไป จำเลยจะถือเอาประโยชน์ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 ได้ ก็ต้องเป็นการรับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้เป็นปกติธุระแต่ละรายมี จำนวนเงินไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 แก้ไขเป็นไม่เกิน 100,000 บาท) แต่ปรากฏว่าจำเลยรับจำนำทรัพย์สินรายนี้ไว้เป็นเงินถึงสี่หมื่นบาท จำเลยจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เป็นเรื่องต้องบังคับตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของหัวเข็มขัดดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะติดตามเอาคืนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336

เมื่อจำเลยรับจำนำทรัพย์สินไว้มีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งหมื่นบาท การรับจำนำนั้นก็มิได้อยู่ในความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ในจำนวนเงินที่รับจำนำไว้ทั้งสิ้นหมื่นบาทจะแยกเอาแต่จำนวนเงินหนึ่งหมื่นบาท อันเป็นส่วนหนึ่งของการรับจำนำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองแล้วว่าได้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ย่อมไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาข้างต้นเป็นการตัดสินตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่ยังมีได้ถูกแก้ไขนิยามของคำว่าโรงรับจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534 ซึ่งกำหนดให้เพิ่มจำนวนเงินกู้ที่มีจำนำเป็นประกันโดยกำหนดให้การกู้ยืมเงินที่มีการจำนำเป็นประกันหนี้เงินกู้แต่ละรายมีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท แม้คำพิพากษาฎีกาข้างต้นเป็นการตัดสินตามกฎหมายเก่า แต่ก็ยังสามารถใช้อ้างอิงเป็นบรรทัดฐานได้

เมื่อได้ศึกษาถึงคำพิพากษาของศาลฎีกาจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้วางหลักกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำทรัพย์สินเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ว่า สัญญาจำนำดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ แต่โรงรับจำนำย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ และสัญญาจำนำดังกล่าวต้องเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำ

ผลทางกฎหมายที่สำคัญในกรณีที่สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำ

1. ดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นสัญญาประจาน

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ให้อำนาจแก่ผู้ประกอบการโรงรับจำนำที่จะเรียกดอกเบี้ยในเงินที่ให้กู้ยืมจากการประกอบกิจการค้าของตน โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับระหว่างโรงรับจำนำกับบุคคลใดที่ขอกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการกู้ยืมเงินระหว่างบุคคลกับโรงรับจำนำนั้น การที่จะพึงเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้นั้นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยไม่อยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 แต่อย่างใด แต่เมื่อสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำแล้วสิทธิของโรงรับจำนำที่มีอยู่ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำย่อมสิ้นไป ดังนั้นการกู้ยืมเงินระหว่างโรงรับจำนำกับผู้จำนำในกรณีที่มีจำนวนเงินกู้เกินกว่าหนึ่งแสนบาท การกำหนดอัตราดอกเบี้ยย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ซึ่งได้วางหลักในเรื่องการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี” ดังนั้นโรงรับจำนำจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีของการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนเกินกว่าหนึ่งแสนบาทได้ไม่เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

หากโรงรับจำนำที่ให้กู้ยืมเงินเกินกว่าหนึ่งแสนบาทโดยมีการจำนำสิ่งของเป็นประกัน หนึ่งดังกล่าวมิได้มีการตกลงเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้อยู่ในอัตราที่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยคิดอัตราดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของการกู้ยืมเงินระหว่างเอกชนกับโรงรับจำนำตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมาตรา 17 ที่บัญญัติว่า ในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่ไม่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 2 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 24 ต่อปี และในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เกินกว่าที่ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ที่กำหนดไว้ อันเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ดังนั้นข้อตกลงในการเรียกดอกเบี้ยดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะทั้งหมด

ดังนั้นหากโรงรับจำนำประสงค์ที่จะให้มีการกู้ยืมเงินในจำนวนเงินที่เกินกว่าหนึ่งแสนบาท โรงรับจำนำจะต้องมีการตกลงเพื่อกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปีเท่านั้น เนื่องจากสัญญาจำนำมิได้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ย่อมเท่ากับว่าโรงรับจำนำ ย่อมไม่ได้รับสิทธิพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

2. การติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริง

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองโรงรับจำนำเป็นพิเศษในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต หากภายหลังทรัพย์สินจำนำนั้นมีเจ้าของที่แท้จริงมาขอติดตามเรียกทรัพย์สินจากโรงรับจำนำ โดยหลักแล้วโรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของ หากเจ้าของที่แท้จริงต้องการได้ทรัพย์สินต้องใช้สิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินจากโรงรับจำนำ แต่เมื่อสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจำนำแล้ว โรงรับจำนำยอมไม่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษของ ตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ดังนั้นหากโรงรับจำนำรับจำนำเพื่อประกันหนี้ เงินกู้ที่มีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งแสนบาท แม้การจำนำดังกล่าวโรงรับจำนำจะรับจำนำโดยพฤติการณ์ ที่สุจริต แต่หากภายหลังทรัพย์จำนำนั้นมีเจ้าของที่แท้จริงมาขอติดตามเรียกทรัพย์คืน โรงรับจำนำ จะต้องคืนทรัพย์ที่จำนำให้แก่เจ้าของที่แท้จริงโดยไม่มีสิทธิที่จะเรียกให้เจ้าของที่แท้จริงชำระหนี้ที่เกิด จากการรับจำนำนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3611/2532 คนร้ายชิงทรัพย์ของโจทก์แล้วเอาไปจำนำที่โรง รับจำนำจำเลย เป็นเงินขึ้นละเกินกว่า 10,000 บาท จำเลยยอมไม่ได้รับความคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 (ปัจจุบันพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534 แก้ไขเป็นให้กู้ยืมเงินได้ไม่เกิน 100,000 บาท) โจทก์เจ้าของทรัพย์จึงมีสิทธิเรียกทรัพย์ดังกล่าวคืนจาก จำเลยได้โดยไม่ต้อง เสียค่าไถ่และแม้โจทก์เสียค่าไถ่ไปแล้วโดยสำคัญผิด โจทก์ก็มีสิทธิเรียกร้องเอา เงินคืนจากจำเลยได้ เพราะการที่จำเลยรับเงินจากโจทก์เป็นการได้ทรัพย์มาโดยปราศจากมูลอันจะ อ้างกฎหมายได้และทำให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยจึงต้องคืนเงินให้โจทก์ฐานลามิควรได้

จากการศึกษาถึงคำพิพากษาของศาลฎีกาข้างต้นจะเห็นได้ว่าศาลฎีกาได้วางหลัก กฎหมายไว้ว่า หากสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ลักษณะ 13 โรงรับจำนำยอมไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ โจทก์ซึ่ง เป็นเจ้าของที่แท้จริงยอมมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์ของตนคืนได้โดยอาศัยสิทธิตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ที่เป็นบทบัญญัติในเรื่องกรรมสิทธิ์ และแม้โจทก์จะได้เสียค่าไถ่ไปให้แก่ จำเลยซึ่งเป็นโรงรับจำนำโดยสำคัญผิด โจทก์ก็มีสิทธิเรียกร้องเอาเงินคืนจากจำเลยได้ เพราะการที่ จำเลยรับเงินจากโจทก์เป็นการได้ทรัพย์มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ และทำให้โจทก์ เสียเปรียบ จำเลยจึงต้องคืนทรัพย์ให้โจทก์ฐานลามิควรได้

3. การบังคับจำนำของโรงรับจำนำ

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำนั้นได้มีการกำหนดถึงวิธีการบังคับจำนำและผลของการ บังคับจำนำไว้เป็นพิเศษเพื่อใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำซึ่งอยู่ภายใต้บังคับ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งเมื่อหนี้กู้ยืมเงินที่เป็นหนี้ประจักษ์และมีจำนำเป็นประกันถึงกำหนดชำระ

และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ โรงรับจํานำจะใช้สิทธิในฐานะผู้รับจํานำบังคับจํานำแกสิ่งของที่จํานำก็ได้โดยการเอาทรัพย์สินจํานำหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ของโรงรับจํานำ แต่เมื่อสัญญาจํานำที่ทำกับโรงรับจํานำต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจํานำแล้ว โรงรับจํานำย่อมต้องบังคับจํานำตามวิธีการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยโรงรับจํานำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้จํานำให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าผู้จํานำจะเลยไม่ชำระหนี้ภายในเวลาอันควรตามที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าว โรงรับจํานำมีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินจํานำออกขายได้ แต่ต้องขายด้วยวิธีขายทอดตลาดเท่านั้น เหตุผลก็เพื่อให้มีการขายทรัพย์สินจํานำโดยเปิดเผย ป้องกันมิให้มีการกดราคา โดยกฎหมายมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองผู้จํานำนั่นเอง แต่การขายทอดตลาดทรัพย์สินจํานำนี้ โรงรับจํานำไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล เพราะเหตุว่าทรัพย์สินจํานำอยู่ในความครอบครองของผู้รับจํานำอยู่แล้ว ทั้งนี้โรงรับจํานำต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จํานำอีกครั้งเพื่อบอกเวลาและสถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินจํานำด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้จํานำเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาด

เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินจํานำได้จำนวนเงินเท่าไรก็ต้องหักเป็นค่าใช้จ่ายบางอย่างในการขายทอดตลาดก่อนจึงเป็น “จำนวนเงินสุทธิ” ซึ่งโรงรับจํานำสามารถนำมาชำระหนี้ต้นเงินและอุปกรณ์แห่งหนี้ ถ้ายังมีเงินเหลือจากการชำระหนี้ก็ต้องคืนให้แก่ผู้จํานำซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกขายทอดตลาด หรือถ้าผู้จํานำตายก็ต้องคืนเงินนั้นให้แก่ทายาทของผู้จํานำนั้น แต่ถ้าขายทอดตลาดทรัพย์สินจํานำได้เงินน้อยกว่าจำนวนเงินค่างชำระ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบในเงินส่วนที่ขาด ซึ่งการที่จะฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระเงินส่วนที่ขาดนั้น เป็นการฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ประธาน จึงต้องพิจารณาด้วยว่าหนี้ประธานนั้นสามารถฟ้องร้องบังคับกันได้ตามกฎหมายหรือไม่

5.7 โรงรับจํานำกับการรับจํานำสิทธิที่มีตราสาร

พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “โรงรับจํานำหมายความว่า สถานที่รับจํานำซึ่งประกอบการรับจํานำสิ่งของเป็นประกันหนี้เงินกู้” และ “ทรัพย์สินจํานำหมายความว่า สิ่งของที่รับจํานำ” เมื่อพิจารณาด้อยคำในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเห็นได้ถึงความมุ่งหมายของกฎหมายที่ต้องการให้โรงรับจํานำเป็นสถานที่รับจํานำเฉพาะแต่สิ่งของเท่านั้น

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำว่า “สิ่งของ” ตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 น่าจะหมายความถึง วัตถุมีรูปร่างที่สามารถเก็บรักษาไว้ในโรงรับจำนำ ซึ่งต้องมีราคาและถือเอาได้ตามที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ในบทที่ 2

ส่วนการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าทรัพย์สินที่นำมาจำนำได้ คือ ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด นอกจากนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการของการจำนำสิทธิที่มีตราสารไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ซึ่งรวมไปถึงสิทธิต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิซึ่งมีตราสาร เช่น ใบตราส่ง หรือ ตั๋วเงิน จึงสามารถนำมาจำนำได้

การที่มาตรา 757 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ 13 นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาล แต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำ” ประเด็นปัญหาจึงมีว่าบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 13 จำนำ มาตรา 747 ที่กำหนดว่าทรัพย์สินที่นำมาจำนำได้ คือ ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด รวมไปถึงบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของจำนำสิทธิซึ่งมีตราสาร มาตรา 750-752 สามารถนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้หรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 747 ที่กำหนดว่าทรัพย์สินที่นำมาจำนำได้ คือ ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด และมาตรา 750-752 ที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของจำนำสิทธิซึ่งมีตราสาร เป็นบทบัญญัติที่ขัดกับพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ที่กำหนดให้โรงรับจำนำสามารถรับจำนำได้เฉพาะแต่สิ่งของเท่านั้น ดังนั้นบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวจึงไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำได้ ดังนั้นการประกอบกิจการของโรงรับจำนำที่รับจำนำสิ่งของเป็นประกันหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินนั้น โรงรับจำนำย่อมจะรับจำนำได้แต่เฉพาะวัตถุมีรูปร่างที่สามารถเก็บรักษาไว้ในโรงรับจำนำ ซึ่งต้องมีราคาและถือเอาได้เท่านั้น ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสิทธิต่าง ๆ โดยเฉพาะสิทธิที่มีตราสาร เช่น ใบตราส่ง หรือ ตั๋วเงิน ไม่สามารถนำมาจำนำกับโรงรับจำนำได้

5.8 ผลภายหลังการที่โรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ

ในกรณีที่ผู้จำนำไม่ส่งดอกเบี้ยหรือชำระหนี้กู้ยืมภายในกำหนดเวลา 4 เดือน และทรัพย์สินจำนำนั้นได้ถูกประกาศเป็นทรัพย์สินขาดส่งดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 30 วันหลังการประกาศ ทรัพย์สินจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ ผู้จำนำยังคงมีสิทธิที่จะขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ แต่ถ้าพ้นกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันประกาศไปแล้วผู้จำนำไม่สามารถขอส่งดอกเบี้ยใหม่หรือขอชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินคืนได้ โดยพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 กำหนดให้ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำ

ภายหลังที่โรงรับจำนำได้เอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ ซึ่งสิทธิในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินขึ้นหนึ่งขึ้นใดนั้นย่อมต้องเป็นของผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจึงเท่ากับว่าการที่มีโรงรับจำนำมีอำนาจในการที่จะจำหน่ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิได้ย่อมเท่ากับว่าโรงรับจำนำเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสิ่งของที่จำนำนั้นเมื่อทรัพย์สินจำนำที่หลุดเป็นสิทธิ

ปัญหาจึงมีว่าเมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ ภายหลังโรงรับจำนำได้ขายทรัพย์สินดังกล่าวไปในราคาต่ำกว่าจำนวนหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ทรัพย์สินจำนำเป็นประกัน โรงรับจำนำจะสามารถฟ้องให้ผู้จำนำชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานในส่วนที่ยังขาดอยู่ได้หรือไม่

จากการศึกษาพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ไม่พบว่ามิบบัญญัติที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำ ซึ่งจะแตกต่างกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องจำนอง และจำนำ ที่มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจำนำไว้ดังนี้

ก. ผลภายหลังการบังคับจำนอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 733 บัญญัติว่า “ถ้าเอาทรัพย์สินจำนองหลุด และราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี หรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนอง

ออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงินจำนวนสุทธิไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเงินนั้น”

โดยหลักทั่วไปตามมาตรา 214 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิได้รับชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้เงินสิ้นเชิง รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย แต่หากเป็นกรณีที่มีการบังคับจำนอง สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ต้องอยู่ในบังคับมาตรา 733 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย กล่าวคือ หากบังคับจำนองได้จำนวนเงินสุทธิไม่เพียงพอชำระหนี้ ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดตามมูลหนี้ประธาน ทั้งนี้ผลของการบังคับจำนองตามมาตรา 733 นี้จะใช้บังคับในกรณีที่มีการบังคับจำนอง ไม่ว่าจะโดยวิธีการเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยวิธีเอาทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาด ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้รับจำนองไม่ใช่สิทธิบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้สามัญ

ข. ผลภายหลังการบังคับจำนำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 767 บัญญัติว่า “เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณเพื่อให้เสร็จสิ้นไป และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ หรือบุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ก็ยังคงต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น”

การจำนำเป็นสัญญาที่ผู้จำนำส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันหนี้ และเนื่องจากทรัพย์สินที่จำนำนั้นยังคงเป็นทรัพย์สินของผู้จำนำ ดังนั้นเมื่อขายทอดตลาดได้เงินมาก็ต้องหักค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดก่อน เงินที่เหลือก็เอาไปชำระหนี้ที่ทรัพย์สินจำนำเป็นประกัน เมื่อชำระหนี้หมดแล้วหากมีเงินเหลือจึงคืนให้แก่ผู้จำนำ แต่ในกรณีเมื่อบังคับแก่ทรัพย์สินที่จำนำแล้วได้เงินมาไม่พอชำระหนี้ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบหนี้ที่ยังขาดอยู่ตามมูลหนี้ประธาน

การที่มาตรา 757 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณะ 13 นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาล แต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย หรือกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำ” ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติโรงรับ

จำหน่าย พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจำหน่ายเอาไว้ จะนำเอาบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 767 ที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจำหน่ายมาใช้บังคับกับสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายได้หรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 767 ที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับ เป็นบทบัญญัติที่ขัดกับพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 จึงไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายได้ เนื่องจากวิธีการบังคับจำหน่ายระหว่างสัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับสัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ สัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นผู้รับจำหน่ายสามารถบังคับจำหน่ายได้ก็แต่โดยวิธีการเอาทรัพย์สินจำหน่ายขายทอดตลาด ส่วนสัญญาจำหน่ายที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่ายนั้นผู้รับจำหน่ายสามารถบังคับจำหน่ายได้ก็แต่โดยวิธีการเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ ดังนั้นเมื่อวิธีการบังคับจำหน่ายแตกต่างกันผลของการบังคับจำหน่ายก็ควรที่จะต้องแตกต่างกันด้วย บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 767 ที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่าย

สัญญาจำหน่ายที่ทำกับโรงรับจำหน่ายซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 นั้น เมื่อไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงผลภายหลังการบังคับจำหน่ายโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำหน่ายเอาไว้ จึงเป็นประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าผลภายหลังการบังคับจำหน่ายของโรงรับจำหน่ายควรมีผลทางกฎหมายเป็นเช่นไร

ผู้เขียนมีความเห็นว่าโดยปกติทั่วไปของการจำหน่ายทรัพย์สินไว้กับโรงรับจำหน่าย ราคาทรัพย์สินที่จำหน่ายย่อมท่วมจำนวนหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีทรัพย์สินดังกล่าวเป็นประกันอยู่แล้ว เนื่องจากโรงรับจำหน่ายจะทำการประเมินราคาทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย และโรงรับจำหน่ายจะให้ผู้จำหน่ายกู้ยืมเงินในจำนวนที่ไม่เกินร้อยละ 60-70 ของราคาประเมินทรัพย์สินจำหน่าย และเมื่อโรงรับจำหน่ายเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิแล้วพระราชบัญญัติโรงรับจำหน่าย พ.ศ. 2505 ก็ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้โรงรับจำหน่ายต้องคืนเงินส่วนที่เกินให้แก่ผู้จำหน่ายเมื่อขายทรัพย์สินจำหน่ายที่หลุดเป็นสิทธิไปในราคาที่สูงกว่าจำนวนหนี้ที่ทรัพย์สินเป็นประกัน ดังนั้นในกรณีที่โรงรับจำหน่ายเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิแล้ว หากขายทรัพย์สินไปในราคาที่ต่ำกว่าจำนวนหนี้

ตามสัญญากู้ยืมเงินที่ทรัพย์สินจำนำเป็นประกัน โรงรับจำนำก็ยอมไม่สามารถที่จะฟ้องให้ผู้จำนำชำระหนี้ ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานในส่วนที่ยังขาดอยู่ได้เช่นกัน ดังนั้นตามความเห็นของผู้เขียน แล้วเมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว ย่อมส่งผลให้หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานระงับสิ้นไป

การที่ผู้เขียนมีความเห็นว่าเมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว ย่อมส่งผลให้หนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งเป็นหนี้ประธานระงับสิ้นไป เนื่องจากผู้เขียนมีความเห็นว่าการบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำนั้นถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดยอื่นแทนการชำระหนี้ที่ตกลงกันได้ อันเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายลักษณะหนี้ มาตรา 321 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หลักกฎหมายการชำระหนี้โดยอื่นแทนการชำระหนี้ที่ตกลงกันได้

การที่ลูกหนี้มีหนี้หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ การงดเว้นการกระทำหรือโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ คู่กรณีจะตกลงกันให้ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นโดยอื่นแทนหนี้เดิมก็ได้ ซึ่งอาจเป็นการตกลงให้กระทำอย่างอื่น งดเว้นการกระทำอย่างอื่น หรือโอนทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่าการกระทำอย่างอื่น งดเว้นการกระทำอย่างอื่น หรือโอนทรัพย์สินอย่างอื่นนั้น คู่กรณีประสงค์จะให้ มีผลอย่างการชำระหนี้หรือไม่ กล่าวคือ ทำให้หนี้เดิมระงับไปหรือไม่ ถ้าคู่กรณีมีเจตนาเช่นนั้น ผลก็ย่อมเป็นไปตามเจตนา คือหนี้เดิมระงับ เจ้าหนี้จะเรียกร้องให้ชำระหนี้เดิมนั้นอีกหาได้ไม่ ความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่เดิมก็ระงับไปด้วย หากจะมีอะไรจะต้องเรียกร้องกันอีกก็จะต้องเรียกร้องกันตามสิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นตามข้อตกลงใหม่นั้นเอง แต่กรณีที่คู่กรณีมิได้ตกลงกัน หรือตกลงกันไม่แจ้งชัดว่าจะให้หนี้เก่าระงับไปหรือไม่ ย่อมเกิดเป็นปัญหาขึ้น มาตรา 321 จึงเข้ามาแก้ปัญหาในเรื่องนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 321 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าเจ้าหนี้อยอมรับการชำระหนี้โดยอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันได้ ท่านว่าหนี้นั้นก็อันระงับสิ้นไป

ถ้าเพื่อที่จะทำให้พอใจแก่เจ้าหนี้นั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้โดยอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อเจ้าหนี้ไซ้ร เมื่อกรณีเป็นที่สงสัย ท่านมิให้สันนิษฐานว่าลูกหนี้ได้ก่อหนี้ขึ้นแทนการชำระหนี้

ถ้าชำระหนี้ด้วยออก ด้วยโอน หรือด้วยสลักหลังตัวเงิน หรือประทวนสินค้า ท่านว่าหนี้ นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตัวเงินหรือประทวนสินค้านั้นได้ใช้เงินแล้ว”

มาตรา 321 วรรคหนึ่งนี้จะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้อาจยินยอมให้ลูกหนี้ชำระหนี้ผิดแผกไป จากหนี้เดิมได้ ถ้าลูกหนี้เจ้าหนี้ตกลงกันว่าจะให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยปกติลูกหนี้ก็ จะต้องทำการชำระหนี้ตามที่ตกลงกันไว้วันนั้น แต่ถ้าเจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทน ก็ย่อม ต้องถือว่าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่น มีผลเหมือนกับการชำระหนี้เดิมที่ตกลงกันไว้ จึงทำให้ หนี้ระงับไป

ตัวอย่างเช่น ก. เป็นหนี้เงินกู้ต่อ ข. 100,000 บาท หนี้ที่ตกลงกันไว้ก็คือ ก. ต้องชำระ เงินกู้ 100,000 บาท เมื่อหนี้ถึงกำหนด หาก ข. ยอมให้ ก. ส่งมอบรถยนต์ของ ก. ใช้หนี้แทนเงินกู้ ดังกล่าว เมื่อ ก. ส่งมอบรถยนต์ให้ ข. หนี้เงินกู้ย่อมระงับไป ข. จะกลับไปฟ้องให้ ก. ชำระเงินกู้ก็หาได้ ไม่ แม้จะปรากฏต่อมาว่ารถที่ ก. ส่งมอบให้มีการชำรุดบกพร่องหรือมีการรอนสิทธิอย่างใด ก็เป็นเรื่อง ที่ ข. จะต้องไปว่ากล่าวเอากับ ก. เกี่ยวกับรถยนต์นั้น ข. จะกลับไปเรียกร้องตามสัญญากู้ก็หาได้ไม่

ในกรณีที่ลูกหนี้เอาทรัพย์สินมาให้เจ้าหนี้แทนการชำระหนี้ นั้น หากหนี้ซึ่งลูกหนี้ต้องชำระ เป็นหนี้เงิน และลูกหนี้เอาทรัพย์สินอื่นมาชำระหนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นเสมือนลูกหนี้เอาทรัพย์สินนั้นมาขายให้ เจ้าหนี้ โดยเจ้าหนี้ชำระราคาด้วยเงินจำนวนที่ลูกหนี้เป็นหนี้อยู่ ฉะนั้น หากต่อมาปรากฏว่าทรัพย์สินนั้น ชำรุดบกพร่องหรือมีการรอนสิทธิ ก็ต้องเรียกร้องเอากับลูกหนี้เดิมตามบทบัญญัติอันว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ขายในเรื่องชำรุดบกพร่องและการรอนสิทธิ ตามที่มาตรา 322 บัญญัติไว้ “ถ้าเอาทรัพย์สินก็ติ สิทธิเรียกร้องจากบุคคลภายนอกก็ดี หรือสิทธิอย่างอื่นก็ดี ให้แทนการชำระหนี้ ท่านว่าลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องและเพื่อการรอนสิทธิทำนองเดียวกับผู้ขาย”

การชำระหนี้เป็นอย่างอื่นตามมาตรา 321 วรรคหนึ่งนั้น หากจำเป็นต้องเป็นการชำระหนี้ ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นเท่านั้นไม่ อาจเป็นการชำระด้วยการโอนสิทธิเรียกร้อง หรือโอนสิทธิอย่างอื่นชำระ หนี้ให้ก็ได้ กรณีที่ชำระหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องนั้นว่าโดยแท้จริงแล้วเจ้าหนี้ยังไม่ได้ชำระหนี้โดยการ ชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นไม่ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้จริงก็ต่อเมื่อลูกหนี้ตามสิทธิเรียกร้องชำระหนี้ ให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับโอนสิทธิเท่านั้น แต่กฎหมายก็ถือว่าหนี้เดิมระงับเช่นกัน เจ้าหนี้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง

ชำระหนี้จะกลับไปฟ้องเรียกตามหนี้เดิมหาได้ไม่ เจ้าหนี้ได้แต่ฟ้องบังคับเอาตามสิทธิเรียกร้องที่รับโอนมา หากบังคับชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องไม่ได้อย่างไร ก็ต้องเรียกร้องเอากับลูกหนี้เดิมตามบทบัญญัติอันว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ขายในเรื่องชำระคบกพร่องและการรอนสิทธิ ตามที่มาตรา 322 บัญญัติไว้⁸

กรณีตามมาตรา 321 วรรคหนึ่งนี้ มักจะมีกรณีพิพาทกันในเรื่องกู้ยืมเงินแล้วเอาทรัพย์สินอย่างอื่นชำระหนี้เงินกู้แทน บางทีก็มีเรื่องพัวพันกับปัญหาอื่น ๆ เช่นว่า หนี้เงินกู้ระงับแล้วหรือยัง การที่จะอ้างว่าหนี้เงินกู้ระงับแล้วจะขัดกับมาตรา 653 วรรคสอง ซึ่งกำหนดว่าการกู้เงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำสืบการใช้เงินได้เฉพาะมีหลักฐานเป็นหนังสือ เว้นเคินเอกสารหรือแทงเพิกถอนลงในเอกสารหรือไม่

ปัญหาดังกล่าวศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 782-783/2494 หนี้การกู้ยืมเงินนั้น ถ้าเจ้าหนี้อยอมรับการชำระหนี้ อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ หนี้นั้นก็อันระงับไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 321 ผู้ให้กู้ยอมรับเอาชำระจำนวนหนึ่ง เป็นการชำระหนี้เงินกู้แล้วบิดพลิ้วไม่คืนหนังสือสัญญากู้และคำประกันให้ผู้กู้ ดังนี้ ผู้ค้ำประกันมีสิทธิฟ้องขอให้ศาลบังคับผู้ให้กู้คืนหนังสือสัญญากู้และคำประกันได้ ศาลรับฟังคำพยานบุคคลที่ลูกหนี้นำสืบได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1496/2503 แม้การชำระหนี้จะไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ ก็นำสืบได้เพราะมิใช่การชำระหนี้ตามมาตรา 653 วรรคสอง

เมื่อได้ศึกษาถึงหลักกฎหมายเรื่องหนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ตกลงกันได้ จะเห็นได้ว่าการที่โรงรับจำนำมีสิทธิบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิ นั้นย่อมมีลักษณะเป็นการที่เจ้าหนี้ซึ่งก็คือโรงรับจำนำยอมรับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันได้ กล่าวคือ โรงรับจำนำให้ผู้จำนำกู้ยืมเงินโดยมีการจำนำทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกันหนี้ กู้ยืมดังกล่าว และเมื่อผู้จำนำมิได้มาชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินจำนำซึ่งเป็นหลักประกัน โรงรับจำนำยอมมีสิทธิที่จะบังคับจำนำเอาทรัพย์สินที่จำนำไว้เป็นหลักประกันนั้นหลุดเป็นสิทธิได้ การที่โรงรับ

⁸ โสภณ รัตนการ, คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2548), หน้า 465-469.

จำหน่ายเอทรีพพ์จำหน่ายหลุดเป็นสิทธิยอมถือได้ว่าโรงรับจำหน่ายยอมรับการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินที่ผู้จำหน่ายนำมาให้ไว้เป็นหลักประกัน และการที่โรงรับจำหน่ายยอมรับชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินจำหน่ายนั้น ย่อมมีผลเหมือนกับการที่ผู้จำหน่ายได้ชำระหนี้เดิมตามที่ได้ตกลงกันได้ซึ่งก็คือหนี้กู้ยืมเงิน จึงส่งผลให้หนี้กู้ยืมเงินนั้นระงับสิ้นไปตามมาตรา 321 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดผลของกฎหมายในกรณีการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันได้

ดังนั้นหากโรงรับจำหน่ายเห็นว่าการบังคับจำหน่ายเอทรีพพ์หลุดเป็นสิทธิจะทำให้โรงรับจำหน่ายต้องขาดทุน เนื่องจากในขณะที่ทำสัญญาจำหน่ายได้มีการประเมินราคาทรัพย์สินจำหน่ายผิดพลาด โดยประเมินราคาทรัพย์สินจำหน่ายสูงกว่าความเป็นจริง โรงรับจำหน่ายอาจใช้สิทธิฟ้องบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ประการอย่างเจ้าหนี้สามัญ โดยสละสิทธิจำหน่ายที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินจำหน่ายก็ได้

บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

สัญญาจํานำเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 13 เรื่องจํานำ ภายหลังจากเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 ออกใช้บังคับเพื่อควบคุมกิจการโรงรับจํานำจึงส่งผลให้มีกฎหมายที่กำหนดถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจํานำถึง 2 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 13 เรื่องจํานำ และ พระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505

จากการที่หลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจํานำที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงก่อให้เกิดการแบ่งแยกประเภทของสัญญาจํานำโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ว่าสัญญาจํานำที่ทำขึ้นนั้นอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับใด

สัญญาจํานำสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สัญญาจํานำโดยทั่วไปซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจํานำ
2. สัญญาจํานำที่ทำกับโรงรับจํานำซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505

หลักเกณฑ์ที่ใช้เพื่อพิจารณาว่าสัญญาจํานำที่ได้ทำขึ้นเป็นสัญญาจํานำที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับใดนั้นต้องพิจารณาจากสถานะของผู้รับจํานำเป็นหลัก หากผู้รับจํานำเป็นเจ้าของซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีไซ้โรงรับจํานำสัญญาจํานำที่สร้างขึ้นต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 ว่าด้วยจํานำ แต่ในกรณีที่ผู้รับจํานำถือได้ว่ามีสถานะเป็นโรงรับจํานำตามที่พระราชบัญญัติโรงรับจํานำได้กำหนดไว้ สัญญาจํานำที่สร้างขึ้นย่อมที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505

6.1.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505

- ก. สัญญาจํานำที่ทำกับผู้รับจํานำซึ่งมีสถานะเป็นโรงรับจํานำนั้นย่อมต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. 2505 ผู้รับจํานำที่จะถือว่ามีสถานะเป็นโรงรับ

จำนำนั้นจะต้องเป็นผู้รับจำนำที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงรับจำนำจากหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบกิจการโรงรับจำนำ

ข. ข้อจำกัดสิทธิในการทำสัญญาจำนำของผู้รับจำนำที่มีสถานะเป็นโรงรับจำนำมีดังต่อไปนี้

(1) สัญญาจำนำต้องทำขึ้นเพื่อเป็นประกันหนี้เงินกู้ที่มีจำนวนเงินไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(2) สัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำต้องมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นสิ่งของเท่านั้น

(3) ต้องเป็นการทำสัญญาจำนำโดยมีข้อตกลงไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าจะมีการไถ่คืนได้ในภายหลัง

ค. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ มาตรา 24 เป็นบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่เป็นการจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่มียุติกรรมจะยึดถือไว้ กล่าวคือ หากโรงรับจำนำรับจำนำโดยพฤติการณ์ที่สุจริต โดยมีได้เป็นการรับจำนำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 หากภายหลังทรัพย์สินจำนำนั้นมีเจ้าของที่แท้จริงมาขอติดตามเรียกทรัพย์สินจากโรงรับจำนำ โดยหลักแล้วโรงรับจำนำไม่จำเป็นต้องคืนทรัพย์สินจำนำให้แก่เจ้าของ หากเจ้าของที่แท้จริงต้องการทรัพย์สินต้องใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินเพราะโรงรับจำนำได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 24 เว้นแต่กรณีจะเข้าลักษณะประการใดประการหนึ่งอันเป็นการจำนำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 24 (1)-(4) ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรับจำนำโดยมีพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางทุจริต

ง. ผู้มีอำนาจจำนำไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินจำนำ ด้วยเหตุที่ว่าถึงแม้ทรัพย์สินที่จำนำจะมีได้เป็นของบุคคลที่นำทรัพย์สินมาจำนำหากโรงรับจำนำได้รับจำนำด้วยพฤติการณ์ที่สุจริต โดยมีได้เป็นการรับจำนำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 24 ผลก็คือการจำนำก็ไม่เสียไป และถึงแม้ว่าหากบุคคลผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงต้องการได้ทรัพย์สินคืน บุคคลดังกล่าวต้องใช้ชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ถอนทรัพย์สินที่จำนำเช่นเดียวกับผู้จำนำ เจ้าของที่แท้จริงจึงไม่สามารถอาศัยหลักกฎหมายกรรมสิทธิ์ที่จะใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้ มาตรา 24 จึงถือเป็นบทบัญญัติที่วางหลักกฎหมายในเรื่องความสมบูรณ์ของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำด้วย โดยเป็นการวางหลักกฎหมายว่าผู้มีอำนาจจำนำไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของที่แท้จริงการจำนำก็ย่อมมีผลสมบูรณ์ หากเจ้าของที่แท้จริงต้องการได้ทรัพย์สินของตนคืนก็ต้องใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินนั้น

จ. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ มาตรา 20 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของโรงรับจำนำที่จะต้องออกตัวรับจำนำ ซึ่งตัวรับจำนำถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำ เนื่องจากตัวรับจำนำไม่เพียงแต่เป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานแสดงถึงการจำนำ และเป็นเอกสารที่แสดงถึงสิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำเท่านั้น แต่ตัวรับจำนำยังถือได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินที่มีการจำนำเป็นประกันด้วย

ฉ. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ มาตรา 17 ให้อำนาจแก่ผู้ประกอบการโรงรับจำนำที่จะเรียกดอกเบี้ยในเงินที่ให้กู้ยืมจากการประกอบกิจการค้าของตน พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีผลบังคับระหว่างโรงรับจำนำกับบุคคลที่ขอกู้ยืมเงินจากโรงรับจำนำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการกู้ยืมเงินระหว่างผู้จำนำกับโรงรับจำนำนั้น การที่จะพึงเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้นั้นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยไม่อยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 อัตราดอกเบี้ยสูงสุดของการกู้ยืมเงินระหว่างเอกชนกับโรงรับจำนำคือ ในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่ไม่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 2 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 24 ต่อปี และในส่วนของต้นเงินกู้จำนวนที่เกิน 2,000 บาท สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเป็นร้อยละ 1.25 ต่อเดือน ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี

ช. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำมาตรา 25 กำหนดระยะเวลาสำหรับการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำ คือ ภายในกำหนด 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ ดังนั้น ทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำนำมาจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำที่ผู้จำนำยังคงส่งดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 4 เดือน แต่ถ้าผู้จำนำมีเงินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้กู้ยืมพร้อมด้วยดอกเบี้ยเพื่อไถ่ถอนทรัพย์สินจำนำนั้นคืนไปก่อนครบกำหนด 4 เดือน ก็สามารถทำได้ แต่ถ้าพ้นกำหนด 4 เดือนไปแล้วยังไม่มี การส่งดอกเบี้ยหรือขอไถ่ทรัพย์สินที่จำนำโดยชำระหนี้กู้ยืม ทรัพย์สินจำนำนั้นจะถูกประกาศเป็นทรัพย์สินขาดส่งดอกเบี้ย ภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากการประกาศว่าทรัพย์สินจำนำนั้นเป็นทรัพย์สินที่ขาดส่งดอกเบี้ย ทรัพย์สินจำนำยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ ผู้จำนำยังคงมีสิทธิที่จะขอชำระหนี้กู้ยืมเพื่อไถ่ถอนทรัพย์สินคืนได้

ซ. พระราชบัญญัติโรงรับจำนำกำหนดวิธีการบังคับจำนำไว้เป็นการเฉพาะ โดยให้ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำแล้วหากพ้นกำหนดเวลาในการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินแล้ว

6.1.2 การใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจำนำกับสัญญาที่ทำกับโรงรับจำนำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 757 กำหนดให้นำบทบัญญัติในลักษณะ 13 จำนำไปใช้บังคับกับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำเพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับว่าด้วยโรงรับจำนำ จากการที่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติโรงรับจำนำจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติในส่วนที่กำหนดเรื่องหน้าที่ของโรงรับจำนำที่มีต่อผู้จำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าบทบัญญัติในเรื่องการกำหนดหน้าที่ของโรงรับจำนำในการดูแลรักษาทรัพย์สินที่จำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ 13 เรื่องจำนำนั้นต้องนำมาบังคับใช้กับสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำด้วย

ดังนั้นเมื่อมีการทำสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำ คู่สัญญาฝ่ายโรงรับจำนำต้องมีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้รับจำนำที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ หน้าที่รักษาและสงวนทรัพย์สินที่จำนำ และหน้าที่ที่ต้องไม่เอาทรัพย์สินจำนำออกใช้หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยหรือเก็บรักษา

6.1.3 สิทธิของโรงรับจำนำในฐานะที่เป็นเจ้าหนี้หลักประกัน

โรงรับจำนำถือว่ามีสถานะเป็นผู้รับจำนำ และผลของการจำนำย่อมก่อสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำที่จะมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่จำนำ ดังนั้นในการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำจึงต้องศึกษาถึงบทบัญญัติทั้งหลายที่มีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้รับจำนำไว้ด้วย

ก. สิทธิของโรงรับจำนำกับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

โรงรับจำนำไม่สามารถที่จะอ้างสิทธิเพื่อยึดสิ่งของที่รับจำนำไว้ต่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ กล่าวคือในกรณีที่โรงรับจำนำรับจำนำสิ่งของไว้ ต่อมาปรากฏว่าผู้จำนำซึ่งเป็นลูกหนี้ในอีกมูลหนี้หนึ่งถูกเจ้าหนี้ตามมูลหนี้นั้นฟ้องเป็นคดีต่อศาลและศาลพิพากษาให้ผู้จำนำต้องชำระหนี้ตามมูลหนี้นั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธินำยึดสิ่งของที่จำนำของลูกหนี้ที่อยู่ในความครอบครองของโรงรับจำนำ เพื่อนำสิ่งของนั้นออกขายทอดตลาดเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ เนื่องจากสิ่งของที่จำนำที่โรงรับจำนำได้ยึดถือไว้ นั้นยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้จำนำ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงมีสิทธิบังคับคดีนำยึดสิ่งของที่จำนำไปขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ได้ แต่โรงรับจำนำมีสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 289 ที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ก่อน ถ้า

โรงรับจำนำขอรับชำระหนี้ก่อน ผลก็คือเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเอาสิ่งของที่จำนำออกขายทอดตลาดแล้ว โรงรับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดก่อนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้ขายทอดทรัพย์ ถ้ามีเงินเหลือจากการชำระหนี้จำนำ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาคคนนั้นจึงจะได้รับชำระหนี้

ข. สิทธิของโรงรับจำนำที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ

ปัญหาว่าโรงรับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องบุริมสิทธิตามมาตรา 282 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิจำนำสังหาริมทรัพย์ ท่านว่าผู้รับจำนำย่อมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิในลำดับที่หนึ่งดังที่เรียงไว้ในมาตรา 278 นั้น” มาตรานี้เป็นการวางหลักกฎหมายว่าเมื่อมีความเกี่ยวพันกับทรัพย์ที่จำนำ ผู้รับจำนำย่อมมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์ทั้งหลาย มาตรา 251 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ทรงบุริมสิทธิย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้อันค้างชำระแก่ตนจากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ โดยนัยดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือบทกฎหมายอื่น” บุริมสิทธิตามมาตรา 251 นี้คือสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้คนอื่น ๆ ซึ่งเจ้าหนี้คนอื่นนั้นอาจเป็นเจ้าหนี้สามัญผู้ไม่มีบุริมสิทธิหรือเจ้าหนี้บุริมสิทธิผู้อยู่ในอันดับหลังก็ได้ ดังนั้นเมื่อโรงรับจำนำมีสถานะเป็นผู้รับจำนำย่อมที่จะมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกับผู้ทรงบุริมสิทธิ โรงรับจำนำย่อมมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนำก่อนเจ้าหนี้สามัญ

ค. สิทธิของโรงรับจำนำกับสิทธิของเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น

ในบางกรณีทรัพย์สินที่จำนำนั้นมีเจ้าหนี้อื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นด้วย ปัญหาว่าในระหว่างเจ้าหนี้จำนำกับเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น ใครมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินนั้นก่อน ต้องพิจารณาตามมาตรา 282 และ มาตรา 278 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีที่บุริมสิทธิสามัญแย้งกับจำนำ ไม่ว่าจะ เป็นบุริมสิทธิลำดับใดย่อมไม่อาจได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับจำนำ แต่ถ้าเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ มาตรา 282 ก็จัดสิทธิจำนำไว้เท่ากับบุริมสิทธิพิเศษเหนือสังหาริมทรัพย์ลำดับที่หนึ่ง คือเท่ากับบุริมสิทธิในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์ พักอาศัยในโรงแรม และรับขน ทำให้ผู้รับจำนำมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ค่ารักษาสังหาริมทรัพย์ และค่าซื้อขายสังหาริมทรัพย์

ง. สิทธิของโรงรับจำนำต่อผู้รับประกันภัย

กรณีที่ทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้ถูกทำลายหรือเสียหาย อันมีผลให้ผู้เอาประกันภัยได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยนั้น โดยปกติผู้รับประกันภัยก็ยอมจ่ายเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์เพื่อผู้รับประกันภัยจะได้เข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยต่อไป แต่กรณีที่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ตกอยู่ภายใต้การจำนำ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวก่อนเจ้าหนี้อื่นนั้น ผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือเงินตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ไปเลยหาได้ไม่ เพราะกฎหมายได้กำหนดให้ค่าสินไหมทดแทนหรือเงินตามสัญญาประกันภัยนั้นไปแทนที่ทรัพย์สินเดิมในฐานะเดียวกัน คือตกเป็นประกันหนี้ที่อยู่ภายใต้การจำนำเหมือนกับตัวทรัพย์สินเดิม มีผลให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนำมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ของตนได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำนำตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 เห็นว่ามีประเด็นปัญหาที่สำคัญอยู่ 4 ประการด้วยกัน ประการแรก กรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนของเจ้าของที่แท้จริง ประการที่สอง กรณีสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำโดยผู้จำนำเป็นผู้เยาว์ ประการที่สาม กรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ประการสุดท้าย กรณีเกี่ยวกับผลภายหลังการบังคับจำนำโดยโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ

ทั้งสี่ปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งที่บัญญัติไว้ในบรรพ 3 เอกเทศสัญญา ว่าด้วยลักษณะจำนำ และตามหลักทั่วไปที่บัญญัติไว้ในบรรพ 1 และบรรพ 2 ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ สามารถที่จะนำมาปรับใช้กับปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้ใช้กฎหมายต้องใช้กฎหมายให้ตรงตามความมุ่งหมายแห่งกฎหมายและสอดคล้องกับการประกอบกิจการโรงรับจำนำ ฉะนั้น จากปัญหาทั้งสี่ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงใคร่เสนอแนะการปรับใช้กฎหมายดังต่อไปนี้

6.2.1 กรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของเจ้าของที่แท้จริงจาก โรงรับจำนำ

การที่มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดอำนาจกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้ที่ไม่ใช่สิทธิจะยึดถือไว้ กล่าวคือในกรณีที่โรงรับจำนำได้รับจำนำทรัพย์สินจากผู้จำนำที่มีได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำโดยการจำนำดังกล่าวมิได้เป็นการจำนำที่ฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ เจ้าของที่แท้จริงไม่สามารถที่จะใช้อำนาจติดตามเอาทรัพย์สินโดยเรียกให้โรงรับจำนำคืนทรัพย์สินดังกล่าวได้ เว้นแต่เจ้าของที่แท้จริงจะชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำให้แก่โรงรับจำนำ

เมื่อโรงรับจำนำมีสิทธิที่จะยึดถือทรัพย์สินที่จำนำเอาไว้ได้ โดยหากเจ้าของที่แท้จริงต้องการที่จะได้ทรัพย์สินจะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำยอมเท่ากับว่าโรงรับจำนำมีสิทธิตามสัญญาจำนำที่จะยึดทรัพย์สินจำนำไว้ได้จนกว่าที่จะมีการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินโดยผู้จำนำหรือเจ้าของที่แท้จริง ดังนั้นหากผู้จำนำหรือเจ้าของที่แท้จริงมิได้มาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินภายในกำหนดระยะเวลาของการไถ่คืนทรัพย์สินที่จำนำ ซึ่งก็คือภายในกำหนดเวลา 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ โรงรับจำนำย่อมมีสิทธิที่จะบังคับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิได้

เมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำแม้ว่าผู้จำนำจะมีใช่ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนำ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำที่กำหนดให้ทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแก่โรงรับจำนำโดยมิต้องคำนึงว่าผู้จำนำจะเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ก็ตามนั้นถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” เมื่อโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิแล้ว โรงรับจำนำย่อมเป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าว

สิทธิของเจ้าของที่แท้จริงที่จะเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินที่จำนำคืนเป็นสิทธิที่มีกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิ โดยกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิสำหรับการเสนอขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินจำนำ คือ ภายในกำหนด 4 เดือน 30 วัน นับจากวันที่ลงในตัวรับจำนำ ซึ่งเป็นกำหนดระยะเวลาเช่นเดียวกับกำหนดระยะเวลาของการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ดังนั้นหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าของที่แท้จริงย่อมไม่สามารถที่จะขอชำระหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำเพื่อไถ่ทรัพย์สินคืนได้ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวหลุดเป็นสิทธิของโรงรับจำนำแล้ว โดยเจ้าของอาจมี

สิทธิแต่เพียงที่จะขอซื้อทรัพย์สินดังกล่าวคืนจากโรงรับจำนำ โดยต้องชำระราคาตามที่โรงรับจำนำกำหนดไว้ซึ่งเจ้าของไม่สามารถที่จะขอชำระราคาเพียงเท่าจำนวนหนี้ที่เกิดจากการรับจำนำได้

6.2.2 กรณีสัญญาจำนำที่ทำกับโรงรับจำนำโดยผู้จำนำเป็นผู้เยาว์

พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 มาตรา 18 ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้รับจำนำกระทำการรับจำนำสิ่งของจากเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี” เป็นกฎหมายพิเศษที่มีลักษณะคล้ายกับกรณีของการที่ผู้เยาว์สามารถทำพินัยกรรมตามมาตรา 25 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เองเมื่ออายุครบ 15 ปีบริบูรณ์โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม โดยตามพระราชบัญญัติโรงรับจำนำมาตรา 18 ได้ห้ามมิให้ผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 15 ปี จำนำสิ่งของ จึงเป็นการแสดงอยู่ในตัวว่าถ้าผู้เยาว์อายุครบ 15 ปีก็ไม่ต้องห้ามในการที่จะทำนิติกรรมจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำ

สิทธิในการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ในกรณีตามบทบัญญัติมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 จึงถือเป็นบทบัญญัติที่เป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายในเรื่องความสามารถของผู้เยาว์ในการทำนิติกรรม คือ ผู้เยาว์ที่มีอายุเกินกว่า 15 ปีแต่ยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์สามารถทำนิติกรรมจำนำสิ่งของไว้กับโรงรับจำนำได้เองตามลำพังโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 21 และนิติกรรมการจำนำดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ผูกพันผู้เยาว์

6.2.3 กรณีโรงรับจำนำเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

ผลทางกฎหมายในกรณีที่โรงรับจำนำคิดอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมเกินกว่าที่กำหนดไว้ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ หากโรงรับจำนำคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ผลทางกฎหมายย่อมจะเป็นว่าข้อตกลงที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าวย่อมตกเป็นโมฆะทั้งหมด เนื่องจากพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับทางอาญาจึงเป็นกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ดังนั้นข้อตกลงที่เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ถือได้ว่าเป็นการตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย มีผลให้ข้อตกลงนั้นตกเป็นโมฆะไม่มีผลบังคับได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 ความเป็นโมฆะนี้ไม่ใช่เฉพาะแต่ในส่วนที่ตกลงกันเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ความเป็นโมฆะจะมีผลทำให้ความตกลงเรื่องดอกเบี้ยเสียเปล่าไปทั้งหมดเท่ากับว่าไม่ได้มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยมาก่อนเลย อย่างไรก็ตามสัญญาที่มีข้อตกลงเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานี้ การเป็นโมฆะก็

แต่เฉพาะเรื่องดอกเบี้ยเท่านั้น ไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของข้อตกลงอันเกี่ยวกับเงินกู้แต่อย่างใด
 โรงรับจำนำ (ผู้ให้กู้) ยังคงสามารถบังคับให้มีการชำระหนี้ต้นเงินได้ แต่จะไม่สามารถเรียกร้องให้มีการชำระดอกเบี้ยได้เท่านั้น ดังนั้นการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินจำนำของผู้จำนำในกรณีที่ข้อตกลงในเรื่อง
 ดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินที่มีทรัพย์สินจำนำเป็นประกันนั้นตกเป็นโมฆะนั้น ผู้จำนำย่อมใช้สิทธิไถ่
 ทรัพย์สินได้โดยมีหน้าที่เพียงที่จะต้องชำระต้นเงินของหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินเท่านั้น

6.2.4 กรณีเกี่ยวกับผลภายหลังการบังคับจำนำโดยโรงรับจำนำเอาทรัพย์สินหลุด เป็นสิทธิ

การที่โรงรับจำนำมีสิทธิบังคับจำนำโดยเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธินั้นย่อมมี
 ลักษณะเป็นการที่เจ้าหนี้ซึ่งก็คือโรงรับจำนำยอมรับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่
 ได้ตกลงกันไว้ กล่าวคือ โรงรับจำนำให้ผู้จำนำกู้ยืมเงินโดยมีการจำนำทรัพย์สินไว้เป็นหลักประกันหนี้
 กู้ยืมดังกล่าว และเมื่อผู้จำนำมีได้มาชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อไถ่ทรัพย์สินจำนำซึ่งเป็นหลักประกัน โรงรับ
 จำนำย่อมมีสิทธิที่จะบังคับจำนำเอาทรัพย์สินที่จำนำไว้เป็นหลักประกันนั้นหลุดเป็นสิทธิได้ การที่โรง
 รับจำนำเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิย่อมถือได้ว่าโรงรับจำนำยอมรับการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินที่ผู้
 จำนำนำมาให้ไว้เป็นหลักประกัน และการที่โรงรับจำนำยอมรับชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินจำนำนั้น ย่อมมี
 ผลเหมือนกับการที่ผู้จำนำได้ชำระหนี้เดิมตามที่ตกลงกันไว้ซึ่งก็คือหนี้กู้ยืมเงิน จึงส่งผลให้หนี้กู้ยืม
 เงินนั้นระงับสิ้นไปตามมาตรา 321 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดผลของกฎหมายในกรณี
 การชำระหนี้อย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงกันไว้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จำปี ไสตติพันธ์. คำอธิบายนิติกรรม - สัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2548.

จิตรา เพียรล้ำเลิศ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2543.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายว่าด้วยนิติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. การแก้ไขความไม่เป็นธรรมในกฎหมายขายฝาก : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2528.

ธารทิพย์ เทียมทอง. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549.

ปัญญา ถนอมรอด. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2550.

ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549.

พจน์ ปุชปาคม. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2546.

มานิตย์ จุมปา. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เยาวณี กี่ศิริ. การบริหารงานการเงินของสถานธนาณูเคราะห์และโรงรับจำนำ. วิทยานิพนธ์ปริญญา ภาควิชาการธนาคารและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

สุดา (วัชรวัฒน์กุล) วิศรุตพิชญ์. หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2549.

สุธีร์ ศุภานิตย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืม และฝากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

เสถียร ลายลักษณ์และคณะ. ประชุมกฎหมายประจำศก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดลิแมล์, 2522.

เสนีย์ ปราโมช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, 2519.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, 2548.

อนันต์ วงษ์ประภารัตน์. สิทธิของผู้ซื้อโดยสุจริตตามมาตรา 1332. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ภาษาอังกฤษ

Lee Chin Yen. The law of consumer credit : consumer credit and security over
personality in Singapore. Singapore : Singapore University Press, 1980.

Lord Hailsham. Halsbury's Laws of England. 4th ed. London :Butterworths, 1973-1984.

Singapore , The Pawnbroker Act 1977 (Chapter 222).Available from :

[http://statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi_retrieve.pl?actno=REVED222&
doctitle=PAWNBROKERS%20ACT%0A&date=latest&method=part&sl=1](http://statutes.agc.gov.sg/non_version/cgi-bin/cgi_retrieve.pl?actno=REVED222&doctitle=PAWNBROKERS%20ACT%0A&date=latest&method=part&sl=1)
(9/2/2552)

State of Oregon Law, Oregon Code 2007 Chapter 726 Pawnbrokers. Available from :

<http://law.justia.com/oregon/codes/2007/vol16/726.html> (9/2/2552)

State of Texas Law, Texas Finance Code - Chapter 371 Pawnshops. Available from :

<http://law.onecle.com/texas/finance/chapter371.html> (9/2/2552)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

Singapore

The Pawnbroker Act 1977 (Chapter 222)

Pawnbrokers

Persons to be deemed pawnbrokers.

3. — (1) Any person who —

(a) receives or takes of or from any person whomsoever any goods or chattels by way of security for the repayment of any sum or sums of money, not exceeding \$1,000 advanced thereon; or

(b) purchases or receives or takes in goods or chattels and pays or advances or lends thereon any sum or sums of money, not exceeding \$1,000, with or under an agreement or understanding express or implied or to be from the nature and character of the dealing reasonably inferred that those goods or chattels may be afterwards redeemed or repurchased on any terms,

shall be deemed to be a person carrying on the business of taking goods and chattels in pawn, and every such transaction, article, payment, advance and loan shall be deemed a pawning, pledge or loan respectively within this Act.

(2) Nothing in this Act shall extend to any loan of money exceeding \$100 and secured by a pawn or pledge, if the rate of interest does not exceed 10% per annum and if no further or other profit or advantage is taken or agreed for on the loan, or shall extend to prevent a pawnbroker under this Act from taking in pawn goods or chattels exceeding in value the sum of \$1,000 or lending thereon a sum exceeding that amount..

Application of this Act to executors, etc., of pawnbrokers.

4. The provisions of this Act relating to pawnbrokers shall extend to and include the executors or administrators of deceased pawnbrokers, except that an executor or administrator shall not be answerable for any penalty or forfeiture personally or out of his own estate, unless the penalty or forfeiture is incurred by his own act or neglect.

Act done by employee to be deemed act of pawnbroker.

5. —(1) For the purposes of this Act, anything done or omitted to be done by the employee or agent of a pawnbroker, in the course of or in relation to the business of the pawnbroker, shall be deemed to be done or omitted, as the case may be, by the pawnbroker.

(2) Anything by this Act authorised to be done by a pawnbroker may be done by his employee or agent.

Extension of rights, etc., of pawners to their assigns, executors, etc.

6. The rights, powers and benefits by this Act reserved to and conferred on pawners shall extend to, and be deemed to be reserved to, and conferred on, the assignees of pawners, and to and on the executors or administrators of deceased pawners; but any person representing himself to a pawnbroker to be the assign, executor or administrator of a pawner shall, if required by the pawnbroker, produce to the pawnbroker the assignment, probate, letters of administration or other instrument under which he claims.

Pawning, redemption and sale

Pawnbroker to give pawn ticket.

15. A pawnbroker shall on taking a pledge in pawn give to the pawner a pawn ticket, and shall not take a pledge in pawn unless the pawner takes the pawn ticket.

Profit and charges allowed to pawnbroker.

16. —(1) A pawnbroker may take profit on a loan on a pledge at a rate not exceeding that specified in the Second Schedule.

(2) A pawnbroker may demand and take the charges specified in Second Schedule.

(3) A pawnbroker shall not, in respect of a loan on a pledge take any profit or demand or take any charge or sum whatever other than those specified in the Second Schedule.

(4) A pawnbroker shall, if required at the time of redemption, give a receipt for the amount of loan and profit paid to him.

(5) The Minister may by order amend the rate of profits and charges specified in the Second Schedule.

(6) All orders made under subsection (5) shall be published in the Gazette and shall be presented to Parliament as soon as possible after publication and if a resolution is passed pursuant to a motion notice whereof has been given for a sitting day not later than the first available sitting day of Parliament next after the expiry of 3 months from the date when the orders are so presented annulling the orders or any part thereof as from a specified date, the orders or such part thereof, as the case may be, shall thereupon become void as from that date but without prejudice to the validity of anything previously done thereunder or to the making of new orders.

Period of redemption of pledge.

17. Every pledge shall be redeemable within 6 months from the day of pawning, exclusive of that day, or in the case of a pledge for a sum exceeding \$50 within such longer term as may have been specially agreed upon at the time of pawning.

Forfeiture of pledge not exceeding \$50 if not redeemed.

18. A pledge pawned for any sum not exceeding \$50, if not redeemed within the time allowed by this Act, shall at the end of the time of redemption become and be the pawnbroker's absolute property.

Pledge exceeding \$50 redeemable until sale.

19. A pledge pawned for any sum exceeding \$50 shall further continue to be redeemable until it is disposed of as in this Act provided, although the time of redemption has expired.

Sale by auction of pledge exceeding \$50.

20. —(1) A pledge pawned for any sum exceeding \$50 shall, when disposed of by the pawnbroker, be disposed of by sale by an auctioneer licensed in that behalf and not otherwise.

(2) The sale by auction under subsection (1) shall be conducted in such manner as may be prescribed.

(3) Where any pledge is not sold by auction in the manner prescribed under subsection (2), the Registrar shall make arrangements for the sale of the pledge by another auction or tender or in such other manner as he thinks fit.

(4) A pawnbroker may bid for and purchase at a sale by auction made under this Act a pledge pawned with him; and on such purchase he shall be deemed the absolute owner of the pledge purchased.

(5) The Minister may, by writing under his hand, license fit persons to conduct sales of forfeited pledges for such periods as in the licence are specified, and may revoke any such licence without assigning any reason.

Offences by auctioneer.

21. Any auctioneer who does anything in contravention of this Act or any rules made thereunder relating to auctioneers, or fails to do anything which he is required by this Act or any rules made thereunder to do, shall be guilty of an offence.

Right of holder of pawn ticket to inspect sale book.

22. At any time within 4 months after the auction at which a pledge pawned for any sum exceeding \$50 is sold, the holder of the pawn ticket may inspect the entry of the sale in the pawnbroker's book and in the filled-up catalogue of the auction, authenticated by the signature of the auctioneer, or in either of them.

Obligation of pawnbroker to account for surplus within 4 months subject to set-off.

23. —(1) Where a pledge pawned for any sum exceeding \$50 is sold for more than the reserve price, being the amount of the loan and interest due, the pawnbroker shall, within 10 days after the sale, inform the pawner by registered post of the amount of surplus realised at the sale.

(2) A pawnbroker who fails to include the interest on the loan in the reserve price of any pledge at the time of sale shall be deemed to have waived the interest and shall not recover the interest from the pawner.

(3) No costs or charges of the sale shall be deducted from the amount of surplus without the prior approval in writing of the Registrar.

(4) The pawnbroker shall send to the Registrar, on the first day of every calendar month, a list, written in the English language, showing the result of the sales of the pledges during the preceding calendar month, in Form 3 set out in the First Schedule or in such other form as is prescribed, and the Registrar shall keep such list for 3 months in a place easily accessible to the public.

Disposal of unclaimed surplus.

24. —(1) A pawnbroker shall, on demand, pay the surplus under section 23 to the holder of the pawn ticket where the demand is made within 4 months after the sale.

(2) If no demand for the surplus is made within 4 months after the sale under subsection (1), the pawnbroker shall pay the surplus to the Accountant-General within 14 days after the expiration of the period of 4 months.

(3) Any payment under subsection (2) shall be accompanied by a statement containing such particulars as the Registrar may require.

(4) Where a claim is made to the Accountant-General for any surplus paid under subsection (2), the Accountant-General shall, upon receiving a certification from the Registrar that the claimant is entitled to the surplus, authorise payment thereof to be made to him.

(5) Any unclaimed surplus shall, on the expiry of 6 years from the date of payment thereof, be paid by the Accountant-General into the Consolidated Fund.

(6) Any pawnbroker who fails to comply with this section shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to both.

Offences as to pledge for sum exceeding \$50.

25. Any pawnbroker who with respect to pledges for loans of a sum exceeding \$50 —
- (a) does not bona fide, according to the directions of this Act, sell a pledge pawned with him;
  - (b) enters in his book a pledge as sold for less than the sum for which it was sold, or fails duly to enter the sale of the pledge;
  - (c) substitutes a pledge pawned with him or any part of it with another article;
  - (d) tampers with or destroys a pledge;
  - (e) renders a pledge of less value than it was at the time of the pawning by or through his wilful misbehaviour;
  - (f) falsely enters in his book a pledge as redeemed;
  - (g) refuses to permit any person entitled under this Act to inspection of an entry of sale in the pawnbroker's book or of a filled-up catalogue of the auction, authenticated by the auctioneer's signature, to inspect the same;
  - (h) fails without lawful excuse, the proof whereof shall lie on him, to produce such a catalogue on lawful demand; or
  - (i) refuses to pay on demand the surplus to the person entitled to receive the surplus,
- shall in every such case be guilty of an offence.

Delivery up of pledge

Right of holder of pawn ticket to redeem pledge.

26. The holder for the time being of a pawn ticket shall be presumed to be the person entitled to redeem the pledge, and, subject to this Act, the pawnbroker shall accordingly, on payment of the loan and profit, deliver the pledge to the person producing the pawn ticket, and the pawnbroker is hereby indemnified for so doing.

Production of pawn ticket on redemption.

27. A pawnbroker shall not, except as in this Act provided, be bound to deliver back a pledge unless the pawn ticket for it is delivered to him.

Liability of pawnbroker in case of fire or loss.

28. Where a pledge is destroyed or damaged by or in consequence of fire or lost, the pawnbroker shall nevertheless be liable, on application within the period during which the pledge would have been redeemable, to pay the value of the pledge after deducting the amount of the loan and profit, such value to be assumed to be one-half more than the amount of the loan.

Compensation for loss or depreciation of pledge.

29. —(1) If a person entitled and offering to redeem a pledge shows, to the satisfaction of a Magistrate's Court, that the pledge has become or has been rendered of less value than it was at the time of the pawning thereof by or through the default or neglect or wilful misbehaviour of the pawnbroker, the Court may, if it thinks fit, award a reasonable compensation to the owner of the pledge in respect of the damage, and the amount awarded shall be deducted from the amount payable to the pawnbroker or shall be paid by the pawnbroker, as the case may require, in such manner as the Court directs, except that no suit shall thereafter be brought by the owner in any civil court in respect of the same matter.

(2) When a pawnbroker has been directed to pay a sum of money to the owner of a pledge under this section, the sum so directed to be paid shall be recoverable as a fine.

Protection of owner and of pawner not having pawn ticket.

30. —(1) This section shall have effect for the protection of owners of articles pawned and of pawners not having their pawn tickets to produce.

(2) Any person claiming to be the owner of a pledge but not holding the pawn ticket, or any person claiming to be entitled to hold a pawn ticket but alleging that the pawn ticket has been lost, mislaid, destroyed or stolen or fraudulently obtained from him, may apply to the pawnbroker for a printed form of declaration, which the pawnbroker shall deliver to him upon receipt of the charge specified in the Second Schedule.

(3) The printed form of declaration referred to in subsection (2) shall contain sufficient particulars of the pawn, including a description of the pledge, the date it was pawned, the pledge number or the lost pawn ticket number so as to enable the pawner to make a declaration before a person authorised to administer oaths or a notary public.

(4) If the applicant delivers back to the pawnbroker the declaration duly made before a person authorised to administer oaths or a notary public by the applicant, the applicant shall thereupon have as between him and the pawnbroker all the same rights and remedies as if he produced the pawn ticket:

Provided that such a declaration shall not be effectual for that purpose unless it is duly made and delivered back to the pawnbroker not later than on the third day after the day on which the form is delivered to the applicant by the pawnbroker.

(5) The pawnbroker is hereby indemnified for not delivering the pledge to any person until the expiration of the period aforesaid.

(6) The pawnbroker is hereby further indemnified for delivering the pledge or otherwise acting in conformity with the declaration, unless he has actual or constructive notice that the declaration is fraudulent or is false in any material particular.

(7) Declarations under this section may be in Form 1 or 2 set out in the First Schedule, as the nature of the case requires.

(8) Every declaration under this section shall be deemed to be a declaration within the meaning of sections 199 and 200 of the Penal Code.

(9) The Minister may, by order published in the Gazette, amend, add to or revoke the whole or any part of the First Schedule.

Delivery to owner of property unlawfully pawned.

31. —(1) In each of the following cases:

(a) if any person is convicted under this Act before a Magistrate's Court of knowingly and designedly pawning with a pawnbroker anything being the property of another person, the pawner not being employed or authorised by the owner thereof to pawn the property.

(b) if any person is convicted in any court of any offence against property which offence is defined or dealt with by any of the provisions of sections 378 to 420, both inclusive, of the Penal Code, and it appears to the Magistrate's Court or other court that the property has been pawned with a pawnbroker; or

(c) if in any proceedings before a Magistrate's Court or other court it appears to the court that any goods and chattels brought before the court have been unlawfully pawned with a pawnbroker,

the court, on proof of the ownership of the goods and chattels, may, if it thinks fit, order the delivery thereof to the owner, either on payment to the pawnbroker of the amount of the loan or any part thereof, or without payment thereof or of any part thereof, as to the court, according to the conduct of the owner and the other circumstances of the case, seems just and fitting.

Liability of pawnbroker for taking stolen goods in pawn without due care.

(2) The court may also adjourn the proceedings for the attendance of the pawnbroker, and may summon the pawnbroker to attend at the adjourned hearing, and if, after hearing the pawnbroker, the court is of opinion that the pawnbroker has not exercised due care in taking in pawn any stolen property, the court may order the pawnbroker to pay a fine not exceeding \$2,000.

Summary order for delivery of pledge to person entitled.

32. Any pawnbroker who without reasonable excuse, the proof whereof shall lie on him, refuses or neglects to deliver a pledge to the person entitled to have delivery thereof shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding \$5,000, and the court may, with or without imposing a fine, order the delivery of the pledge on payment of the amount of the loan and profit.

ภาคผนวก ข

State of Oregon Law

Oregon Code 2007 Chapter 726 Pawnbrokers

GENERAL PROVISIONS

726.010 Definitions. As used in this chapter, unless the context requires otherwise:

(1) "Director" means the Director of the Department of Consumer and Business Services.

(2) "Pawnbroker" means any person, copartnership, association or corporation:

(a) Lending money at a higher rate of interest than 10 percent per annum on the deposit or pledge of personal property other than choses in action, vehicles required by law to be registered with the Department of Transportation, securities or printed evidences of indebtedness;

(b) Purchasing any personal property other than choses in action, vehicles required by law to be registered with the Department of Transportation, securities or printed evidences of indebtedness on the direct or implied condition of selling it back at a stipulated price that would amount to the payment of interest or consideration in excess of 10 percent per annum; or

(c) Doing business as storage warehouseman and lending money at a higher rate of interest than 10 percent per annum upon goods, wares, merchandise or personal property pledged or deposited as collateral security other than vehicles required by law to be registered with the Department of Transportation.

(3) "Pledge" means any article deposited with a pawnbroker in the course of the business of the pawnbroker as defined in subsection (2) of this section.

(4) "Pledgor" means the person who delivers a pledge into the possession of a pawnbroker, unless the person discloses that the person is or was acting for another, in which event "pledgor" means the disclosed principal.

(5) "Pledge loan" means a loan made by a pawnbroker to a pledgor and secured by a pledge. [Amended by 1971 c.168 §1; 1985 c.762 §135; 1987 c.373 §71; 1993 c.744 §27]

726.020 Short title; application of chapter. This chapter shall be known as the Pawnbrokers Act. It is applicable to any person who qualifies under its provisions, and to such other person as shall by violating any of its provisions be subject to the penalties provided in ORS 726.990.

726.030 Construction of chapter. Nothing in this chapter shall be construed or held to limit the rights, powers or privileges granted to any person by any law of this state or of the United States whereby the loaning of money or extending of credit is regulated, provided, that such person is operating in compliance with the provisions of such law.

REGULATION

726.260 Rules and rulings. (1) The Director of the Department of Consumer and Business Services shall administer and enforce this chapter.

(2) In accordance with ORS chapter 183, the director may adopt rules and make any specific rulings, demands and findings as may be necessary for the proper conduct of the pawnbroker business and the enforcement of this chapter.

(3) In addition to the notice requirements of ORS chapter 183, before the director adopts a rule, the director shall submit a copy of the rule to each pawnbroker. [Amended by 1985 c.762 §142]

726.270 Prohibited transactions. No pawnbroker shall:

(1) Transact any business between the hours of 9 p.m. and 7 a.m. except that on Saturday the pawnbroker may transact business up to the hour of 10 p.m.

(2) Accept a pledge from any person who is under the age of 18 years.

(3) Convert or dispose of any unredeemed pledge before the time to redeem it has expired or before the pledge has been forfeited to the pawnbroker as provided in ORS 726.400. [Amended by 1975 c.739 §1]

726.280 Register and records of licensee. (1) Every pawnbroker shall keep a register in which shall be recorded in ink or in electronic form:

- (a) The date of the transaction.
- (b) The serial number of the pledge loan.
- (c) The name and address of the pledgor, or if the pledge is made by a person acting as agent for a disclosed principal, the name and address of principal and agent.
- (d) An identifying description of the article or articles pledged.
- (e) The amount of the pledge loan.
- (f) The date on which such pledge loan was canceled.
- (g) A notation as to whether it was redeemed or renewed, or whether the pledge was forfeited.

(2) All entries in the register shall be made in the English language and shall be open to the inspection of any public official, police officer or any other person who is duly authorized or empowered by the laws of this state to make such inspection.

(3) Every pawnbroker shall maintain an alphabetical file from which can be determined the total obligations of any one pledgor.

(4) Subject to the provisions of this chapter, the Director of the Department of Consumer and Business Services may prescribe the form of other books and records to be kept by the pawnbroker. All records shall be preserved and available for at least two years after making the final entry on any pledge loan recorded therein. [Amended by 1979 c.202 §3; 1987 c.373 §72; 2007 c.360 §7]

726.285 Records of transactions by pawnbroker; delivery of copies to local police agency. (1) In addition to the register required under ORS 726.280, a pawnbroker shall record, for each transaction, the date, the name and address of the pledgor, the type and number of any proof of identification presented by the pledgor, a physical description of the pledgor and an identifying description of the article pledged.

(2) The pawnbroker shall deliver each record, or a copy thereof, made under this section, within three days after the date of the transaction, to the local police agency that

has jurisdiction over the location at which the pawnbroker has a place of business. [1979 c.202 §10]

726.290 Signing of card, stub or record by pledgor. The pawnbroker shall at the time of making a loan require the pledgor or agent of the pledgor to write the signature and address of the pledgor or the agent of the pledgor on a card, ticket, stub or any other approved record, bearing the serial number of the loan corresponding to that recorded in the pawnbroker's register as provided in ORS 726.280. If the person is unable to write, the person shall sign the person's mark, and in such event the pawnbroker shall record on the signature card, stub or record such information as will enable the pawnbroker to identify the person in case of the loss of the ticket.

726.300 Contents of pawn ticket; effect. (1) The pawnbroker shall at the time of making a pledge loan deliver to the pledgor or the agent of the pledgor a memorandum or pawn ticket on which shall be legibly written or printed the following:

- (a) The date of the transaction.
- (b) The serial number of the pledge loan.
- (c) The article or articles pledged.
- (d) The amount of the pledge loan.
- (e) The rate of interest charged on the loan.
- (f) The name and address of the pawnbroker.
- (g) An accurate summary of the notice requirements of ORS 726.400 (2).
- (h) Such other terms and conditions not inconsistent with this chapter as the pawnbroker may wish to insert.

(2) Nothing appearing on the pawn ticket shall relieve the pawnbroker of the obligation of exercising reasonable care in the safe keeping of articles pledged with the pawnbroker.

[Amended by 1979 c.202 §4]

726.310 Holder presumed entitled to redeem. Except as otherwise provided in this chapter, the holder of the memorandum or pawn ticket shall be presumed to be the person entitled to redeem the pledge. The pawnbroker shall deliver the pledge to the person presenting such memorandum or pawn ticket upon payment of principal and interest due on the pledge loan.

726.320 Redemption by mail. When a pawn ticket, instead of being presented in person, is sent to the pawnbroker by mail, accompanied with a money order, bank draft or cash for the amount due including the cost of shipment and packing as desired, the pledge shall be securely packed and forwarded by the pawnbroker in accordance with the remitter's instructions. If the remittance is insufficient to cover the amount due and the cost of shipment and packing as desired, the pawnbroker shall either notify the remitter of the amount of the deficiency or send the pledge subject to the payment of the deficiency by the consignee. The pawnbroker's liability for the pledge shall cease upon delivery thereof to the carrier or the agent of the carrier. [Amended by 1973 c.449 §4; 1981 c.192 §43]

726.330 Delivery of pledge upon surrender of pawn ticket. Except as otherwise provided in this chapter, a pawnbroker shall not be required to deliver a pledge except upon surrender of the pawn ticket, unless the ticket is impounded or its negotiation enjoined by a court of competent jurisdiction.

726.340 Loss, destruction or theft of pawn ticket; affidavit; liability. If the pawn ticket or memorandum is lost, destroyed or stolen, the pledgor shall so notify the pawnbroker in writing. The pawnbroker shall treat receipt of such notice as a stop against the pledge loan, and thereafter the provisions of ORS 726.310 and 726.320 shall not apply to such pledge loan. Before delivering the pledge or issuing a new pawn ticket in such event, the pawnbroker may require the pledgor to make an affidavit of the alleged loss, destruction or theft of the ticket. Not more than five days after receiving notice of the loss of the ticket, the pawnbroker shall permit the pledgor either to redeem the pledge or to receive a new ticket

upon the payment of accrued interest, and the pawnbroker shall incur no liability for so doing unless the pawnbroker has previously received written notice of an adverse claim. This section does not limit or affect the pawnbroker's legal liability in cases where goods are stolen or other legal defects of title exist in the pledgor. [Amended by 2007 c.360 §8]

726.350 Alteration. The alteration of a pawn ticket shall not excuse the pawnbroker who issued it from liability to deliver the pledge according to the terms of the pawn ticket as originally issued, but shall relieve the pawnbroker of any other liability to the pledgor or holder of the pawn ticket.

726.360 Spurious pawn tickets. If a pawn ticket is presented to a pawnbroker which purports to be the one issued by the pawnbroker, but which is found to be spurious, the pawnbroker may seize and retain it without any liability whatsoever to the holder thereof. Any such pawn ticket so seized shall be delivered or mailed immediately to the Director of the Department of Consumer and Business Services accompanied by a letter of explanation. [Amended by 1987 c.373 §73]

726.370 Multiple claimants of pledge; interpleader. If more than one person claims the right to redeem a pledge, the pawnbroker shall incur no liability for refusing to deliver the pledge until the respective rights of the claimants have been adjudicated. In case of an action brought against the pawnbroker for recovery of the pledge, the pawnbroker may as a defense require all known claimants to interplead. If no action is brought against the pawnbroker by either claimant within 30 days after notice of an adverse claim the pawnbroker may proceed to dispose of the pledge as provided in this chapter.

726.380 Loss of or injury to pledge; lien on pledge. A pawnbroker shall be liable for the loss of a pledge or a part thereof or for injury thereto resulting from failure to exercise reasonable care. Such care shall include maintaining sufficient insurance coverage against possible loss due to fire, theft and burglary so as to protect the interest of the pledgor for

the amount of the loan. In case of loss the burden of proof to establish due care shall be upon the pawnbroker. The pawnbroker shall have a first lien on any pledge for the amount of the pledge loan and interest in all cases except where goods are stolen or where a prior lien exists by virtue of any provision of law. [Amended by 1979 c.202 §5]

726.390 Interest rates and charges. (1) A pawnbroker may not charge, contract for or receive interest at a rate in excess of three percent per month. However, on pledge loans redeemed within the first month the pawnbroker may charge a month's interest, or the pawnbroker may charge \$3 when the interest accumulated amounts to less. The interest may not be compounded and no amount whatsoever may be deducted or received in advance.

(2) A set-up fee of 10 percent may be charged on all loans and on all loan renewals with a minimum charge of \$2 and a maximum charge of \$100.

(3) A storage fee of up to two percent may be charged on all loans and on all loan renewals, with a minimum charge of \$2.

(4) Except as provided by law, no further or other charge or amount whatsoever may be charged, contracted for or received in addition to the interest provided for in this section. [Amended by 1973 c.449 §5; 1979 c.202 §6; 1981 c.192 §44; 1985 c.795 §1; 1997 c.842 §3]

726.395 Charges related to firearms. A charge of \$3 may be charged a pledgor or customer who places with the pawnbroker firearms required to be registered under the laws of the United States. In addition, a pledgor or customer may be charged any fee imposed by any governmental entity upon a pawnbroker for holding or transferring a firearm. [1973 c.449 §3; 1997 c.842 §4]

726.400 Loan period; forfeiture of pledge; notice; period for redeeming pledge. (1) Unless a longer loan period is agreed upon by the pledgor and the pawnbroker, all loans shall be made for a period of 60 days. However, a pledge may be redeemed and the

pledge loan repaid at any time before the loan period expires. All pawn tickets shall clearly state the expiration date of the loan.

(2) Except for a pledge securing a pledge loan of less than \$500, before any pledge may be deemed forfeited, the pawnbroker after the expiration of the period mentioned in subsection (1) of this section must cause a notice to be given the pledgor as provided in this section. The notice shall notify the pledgor of the forfeiture of the pledge. The notice shall be in writing and delivered postpaid by certified mail, return receipt required, in a securely closed envelope addressed to the pledgor at the last-known address shown on the pawnbroker's record. Delivery of a notice under this subsection occurs when the notice is mailed as provided in this subsection. The certified return receipt card or the returned envelope shall be kept on file by the pawnbroker for at least two years from date of mailing thereof as evidence of the notification. The postal costs and a reasonable charge for preparing the notice shall be borne by the pledgor. A pledgor shall have a grace period of 30 days after the delivery of the notice required by this subsection in which to redeem the pledge, or to renew the loan for one additional 60-day period, or less, by paying any renewal fee and all the accrued interest and fees to date. There shall be no grace period following the expiration of any renewal.

(3) Any pledge that is not redeemed within 30 days after the expiration of the 60-day loan period, or within the period of renewal, if any, shall be deemed forfeited and the pawnbroker shall thereby acquire all the right, title and interest of the pledgor therein to hold and dispose of the pledge as the pawnbroker's own property. [Amended by 1973 c.449 §6; 1979 c.202 §7; 1981 c.192 §45; 1985 c.795 §2; 1997 c.842 §5]

726.410 Record of forfeited pledges. Every pawnbroker shall keep an indelible record, fully itemized, of all forfeited pledges. The record shall contain the following information:

- (1) The number of the pledge.
- (2) The name and address of the pledgor.
- (3) The date of the pledge loan or the date of the last payment received as interest or principal.

(4) The date of mailing notice.

(5) The date of forfeiture. [Amended by 1985 c.795 §3]

726.420 Effect of charging excessive interest or fees. If any pawnbroker or agent, member, officer or employee thereof, or any other person is found by the Director of the Department of Consumer and Business Services to have charged, contracted for or received any interest, fees or other charges in excess of those permitted by ORS 726.390, then the pledge loan shall be void. The pawnbroker shall forfeit the right to collect or receive any principal, interest or charges whatsoever. The pawnbroker shall upon order of the director return to the pledgor free from the pawnbroker's lien the pledge pledged by the pledgor without tender of principal and interest and shall pay into the county school fund of the county wherein the loan is made all payments and all fees or other charges previously collected under such pledge loan. [Amended by 1975 c.544 §59a; 1987 c.373 §74]

726.430 [Repealed by 1975 c.544 §62]

726.440 Enforcement orders. (1) The Director of the Department of Consumer and Business Services may, if the director has reason to believe that a person has:

(a) Violated, is violating or is about to violate ORS 726.040, 726.100, 726.110, 726.130, 726.270, 726.280, 726.285, 726.290, 726.300, 726.390, 726.400 or 726.410, a rule adopted under ORS 726.260 or an order issued under this chapter, issue an order to cease and desist from the violation.

(b) Failed to file the annual report required by ORS 726.130, issue an order to file the report.

(c) Filed information under ORS 726.060, 726.110, 726.130 or 726.250 that is false or untruthful, issue an order to correct the filing.

(d) Failed to maintain in effect the bond or an irrevocable letter of credit required under ORS 726.070, issue an order to remedy the failure.

(2)(a) The director shall serve an order under this section on the person named in the order.

(b) An order issued under this section becomes effective upon service on the person named in the order.

(c) ORS 183.413 to 183.470 apply to an order issued under this section.

(d) Notwithstanding paragraph (c) of this subsection, a person may not obtain a hearing on the order unless the person requests the hearing in writing within 20 days after service of the order.

(e) A person who does not request a contested case hearing may not obtain judicial review of the order.

(f) The director may vacate or modify an order issued under this section. A modified order is effective upon service on the person named in the order.

(3) The authority conferred by this section is in addition to and not in lieu of any other authority conferred on the director.

ภาคผนวก ค

State of Texas Law

Texas Finance Code - Chapter 371 Pawnshops

371.003. DEFINITIONS. In this chapter:

(1) "Applicable liabilities" include trade or other accounts payable; accrued sales, income, or other taxes; accrued expenses; and notes or other payables that are unsecured or secured in whole or part by current assets. The term does not include a liability secured by assets other than current assets.

(2) "Commissioner" means the consumer credit commissioner.

(3) "Current assets" include an investment made in cash, bank deposits, merchandise inventory, and loans due from customers, excluding the pawn service charge. The term does not include an investment made in:

(A) fixed assets of real estate, furniture, fixtures, or equipment;

(B) stocks, bonds, or other securities; or

(C) prepaid expenses or other general intangibles.

(5) "Net assets" means the book value of current assets less applicable liabilities.

(6) "Pawnbroker" means a person engaged in the business of:

(A) lending money on the security of pledged goods; or

(B) purchasing goods on condition that the goods may be redeemed or repurchased by the seller for a fixed price within a fixed period.

(7) "Pawnshop" means a location at which or premises in which a pawnbroker regularly conducts business.

(8) "Pawn transaction" means the pledging with a pawnbroker of a single item of goods as security for a loan of money.

(9) "Pledged goods" means goods deposited with or otherwise delivered into the possession of a pawnbroker in connection with a pawn transaction.

371.157. PAWN TICKET. A pawnbroker, at the time a pawn transaction is entered, shall deliver to the pledgor a pawn ticket or other memorandum that clearly shows:

- (1) the name and address of the pawnshop;
- (2) the pledgor's name, address, and physical description and a driver's license number, military identification number, identification certificate number, or other official number that can identify the pledgor;
- (3) the date of the transaction;
- (4) an identification and description of the pledged goods, including serial numbers if reasonably available;
- (5) the amount of cash advanced or credit extended to the pledgor, designated as "Amount Financed";
- (6) the amount of the pawn service charge, designated as "Finance Charge";
- (7) the total amount, consisting of the amount financed plus the finance charge, that must be paid to redeem the pledged goods on the maturity date, designated as "Total of Payments";
- (8) the "Annual Percentage Rate," computed according to regulations issued by the Federal Reserve Board under the Truth in Lending Act (15 U.S.C. Section 1601 et seq.), as amended;
- (9) the maturity date of the pawn transaction; and
- (10) a statement that:
  - (A) the pledgor is not obligated to redeem the pledged goods; and
  - (B) the pledged goods may be forfeited to the pawnbroker on the 31st day after the maturity date.

371.160. MATURITY DATE; MEMORANDUM OF EXTENSION.

- (a) A pawnbroker may not enter a pawn transaction that has a maturity date later than one month after the date of the transaction.

(b) The pledgor and the pawnbroker by written agreement may change the maturity date of a pawn transaction to a subsequent date.

(c) The written agreement must clearly set out:

- (1) the new redemption date; and
- (2) the amount of any additional pawn service charge.

(d) The pawnbroker must provide a copy of the written agreement to the pledgor.

371.162. PRESENTATION OF TICKET; PRESUMPTION. Except as provided by Section 371.163(a), a person who presents proper identification and a pawn ticket to the pawnbroker is presumed to be entitled to redeem the pledged goods described by the pawn ticket.

371.163. LOST OR DESTROYED TICKET.

(a) If a pawn ticket is lost, destroyed, or stolen, the pledgor may notify the pawnbroker of that fact in writing. Receipt of this notice invalidates the pawn ticket if the pledged goods have not been redeemed.

(b) The pawnbroker shall require the pledgor to make a written statement of the loss, destruction, or theft before the pawnbroker delivers the pledged goods or issues a new pawn ticket.

(c) The pawnbroker shall record on the written statement:

- (1) the date the statement is made; and
- (2) the number of the pawn ticket lost, destroyed, or stolen.

(d) The statement must be signed by the pawnbroker or the pawnshop employee who accepts the statement from the pledgor.

(e) A pawnbroker is entitled to a fee of not more than \$1 in connection with the accepting of a written statement under this section.

371.165. RETURN OF PLEDGED GOODS. A pawnbroker shall return pledged goods to the pledgor on payment of the total amount due the pawnbroker in connection with the pawn transaction.

371.167. LOST OR DAMAGED GOODS.

(a) A pawnbroker shall replace pledged goods that are lost or damaged while in the pawnbroker's possession with like kind merchandise. The replacement is subject to approval by the commissioner and the pledgor must exhaust this administrative remedy with respect to the lost or damaged pledged goods before seeking a remedy in court. If the commissioner does not approve a replacement before the 91st day after the date on which the commissioner receives a complaint from the pledgor concerning the lost or damaged goods, or if the pledgor does not accept the commissioner's determination, the pledgor may seek a remedy in court.

(b) For purposes of this section, goods are considered lost if the goods are destroyed or have disappeared and are unavailable for return to the pledgor.

371.169. UNREDEEMED PLEDGED GOODS; FORFEITURE.

(a) A pawnbroker shall hold pledged goods not redeemed by the pledgor on or before the maturity date stated in the pawn ticket issued in connection with a pawn transaction for at least 30 days after that date.

(b) On or before the 30th day after the original maturity date, the pledgor may redeem the pledged goods by paying:

(1) the originally agreed redemption price; and

(2) an additional pawn service charge equal to one-thirtieth of the original monthly pawn service charge for each day after the original maturity date, including the day on which the pledged goods are finally redeemed.

(c) Pledged goods not redeemed on or before the 30th day after the original maturity date may, at the option of the pawnbroker, be forfeited to the pawnbroker.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสมพล เอี่ยมจิตกุล เกิดเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 สำเร็จการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนอัสสัมชัญ และสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม
อันดับสอง จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546 และสอบไล่ได้เป็น
เนติบัณฑิตไทยจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาในสมัยที่ 57 เมื่อปี พ.ศ.2548
และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อปี พ.ศ.2548